

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Ernst Augustin
Robinson'un
Mavi Evi

Çeviren: Regaip Minareci

 username

☐ Remember Me

Submit

Ücretsiz PDF Kitap Arsi

Anlatıcımız Robinson rumuzlu tuhaf, gizemli, toplumdışı bir karakterdir. İnternette "Cuma"sını bulup sohbetle girişen Robinson ona hayatını, çocukluğunu, gezdiği onlarca şehri, bu şehirlerde inşa ettiği kendisine benzer tuhaflıktaki evleri ve yaşadığı maceraları anlatır. Birbirlerini tanımazlar, Robinson peşindekileri attatmak için devamlı yer değiştirmek zorundadır, bu yüzden babasından kalan akıl almaz servetin de yardımıyla mekânlara ve kimlikler arasında izini belli etmeden gezinir durur. Maceraları onu Güney Pasifik'teki adalardan Londra'daki zindanlara; Varşova'daki bir tren istasyonundan İstanbul'daki gizemli bir otele; Lüksemburg'daki bir villadan New York'taki bir gökdelenin tepesine taşıyacak fakat Robinson nereye giderse gitsin aynı çay rengi ışığı, aynı kahverengi kadifeden tangoyu, aynı tarçınımı kokuyucu, yani evini arayacaktır.

Fantastik Alman edebiyatının önde gelen temsilcilerinden Ernst Augustin, uzun yıllar psikiyatr olarak çalıştı, klinikler yönetti; Afganistan, Pakistan ve Hindistan'da nöroloji alanında önemli çalışmalara imza attı. 2009 yılında görme yetisini kaybeden yazar 2019 yılındaki ölümüne kadar eser vermeyi sürdürdü. Robinson'un Mavi Evi, okuruna Hermann Hesse ödüllü Ernst Augustin'in büyüleyici hayal gücüyle resmettiği tabiolar arasında akıp giden, şifresel bir yolculuk vaat ediyor.

"Daniel Defoe, bu öykünün eski, epeyce gerilerde kalmış bir uyarlamasında en inanılmaz, en macerakar hayali kendisinin yaşadığını söyler.

Ben de derim ki: Ben de!"

Ücretsiz PDF Kitap Ars

Genel Yayın: 5729

ERNST AUGUSTIN

Fantastik Alman edebiyatının önde gelen temsilcilerinden kabul edilen Ernst Augustin 1927 yılında Polonya'da dünyaya geldi, Doğu Almanya'da büyüdü. Tıp eğitimi aldı, uzmanlığını psikiyatri alanında yaptı. 1958 yılında Doğu Almanya'dan Batı Almanya'ya kaçtı ve burada uzun yıllar şizofreni hastaları üzerine çalıştı, klinikler yönetti. Ayrıca Pakistan, Afganistan ve Hindistan'da nöroloji alanında yıllarca önemli çalışmalara imza attı. 1950'li yıllarda Franz Kafka ve Thomas Mann'dan etkilenerek yazarlığa başladı. Eserlerinde ağırlıklı olarak çoklu kişilik bozukluklarını işledi. Çok üretken bir yazar olan Augustin, 1962 yılında aldığı Hermann Hesse Ödülü'nün ardından Alman edebiyatının önemli daha birçok ödülüne layık görüldü. 2009 yılında beyinde gelişen iyi huylu bir tümörün çıkarıldığı ameliyat sırasında cerrahın yanlışlıkla görme sinirini kesmesi sonucunda 2019 yılındaki ölümüne kadar neredeyse tamamen âmâ olarak yaşadı. Ancak edebiyata yeni eserler vermeyi ömrünün sonuna kadar sürdürdü.

REGAİP MİNARECİ

1955 yılında İstanbul'da doğdu. Münih'te tamamladığı ortaöğrenimin ardından Münih Teknik Üniversitesi'nde elektronik mühendisliği okudu. 1977 yılında Hürriyet Grubu'nda çevirmen olarak çalışma hayatına atıldı. Çeşitli yayın kuruluşlarında editör, yazişleri müdürü, yayın yönetmeni ve yayın koordinatörü olarak uzun yıllar idari görevlerde bulundu. Dünya klasikleri başta olmak üzere seksenden fazla eseri Almancadan dilimize kazandırdı.

ROBINSON'UN MAVİ EVİ
ERNST AUGUSTIN

ÖZGÜN ADI
ROBINSONS BLAUES HAUS

Copyright © Verlag C.H. Beck oHG, Munich, 2012

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2018
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
BAŞAK GÜNTEKİN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MUSTAFA AYDIN

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM OCAK 2023, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-321-4

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
Litros Yolu Sok. Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203
Topkapı/İstanbul
Tel. (0212) 612 58 60
Sertifika No: 44865

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
E-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

ROBINSON'UN MAVİ EVİ

ERNST
AUGUSTIN

Almanca aslından çeviren:

Regaip Minareci

Roman

Kültür Yayınları

1

Daniel Defoe, bu öykünün eski, epeyce gerilerde kalmış bir uyarlamasında en inanılmaz, en maceralı hayatı kendisinin yaşadığını söyler.

Ben de derim ki: Ben de!

— — —

Ölüm, Grevesmühlen'e giden trende karşımda oturan ufak tefek, güler yüzlü bir adam kimliğinde karşıma çıktı; üstelik acelesi de yoktu, işlerimi yoluna koyabilmem için bana zaman tanıdı. Özellikle de dostum, sana hatırı sayılır bir miras bırakabilmem için zaman verdi. Bu sana bıraktığım, miktarı ve kapsamı açısından şoke edici miras, her şeyin ötesinde bir kıssadan hissedir ve sen sonunda korkarım bununla baş başa kalakalacaksın. Sevgili dostum.

On bir ya da on iki yaşlarımdayken babam beni bir gün yanına oturtmuş ve şöyle demişti: Gün gelecek, çok zorlanacaksın oğlum, hiç dostun olmayacak, yalnız olduğunu, bir adada tek başına kaldığını fark edeceksin, şunu hiç unutma oğlum, kendini insandan oluşan, herkesin bir ağızdan bağırarak konuşup farklı şeyler söylediği bir denizin ortasında bulacaksın. Hepsi seni bu adadan –ne kadar kutsanmış olursa olsun– kaçırmak için elinden geleni yapacak, altı milyarı birden. Bunun ne demek olduğunu anlayabiliyor musun?

Evet, baba.

Hayır, demişti babam.

— — —

Babamın maun rengi yarı karanlık çalışma odasında geçen ancak anlam veremediğim o konuşmayı hiç unutmadım. O oda her zaman loştu, çalışma masasının üzerindeki kehribar masa lambası daima yanar ve dışarıdan tramvay geçirdi. Hafızamda kalanlar çok silik: Maorilerin¹ duvarlardaki dövmeli kafaları, Mandel mağazasından satın alınmış deri koltuklar, yaslandığımda çok ağır olduğunu kestirebildiğim koyu renk ahşaptan büyük bir fil... Bu odaya girmek için zar zor izin koparırdım, çünkü babam çok çalışır, eve koltuğunun altına sıkıştırdığı kocaman kâğıt desteleriyle gelirdi, bunlar zenginlik demekti, ben daima babamın zengin biri olduğuna inanmıştım. Schweidnitzer Strasse'deki Mandel mağazasından aldığımız deri takımlar odaya ne zaman girsem yeni gibi kokardı. Zaten her daim yeniydiler.

Babam hilebazlardan da söz ederdi, şu “üçkâğıtçı” denen adamlardan, ancak bu sıfatın onlara uymadığını anlatırdı, ona göre öyle anılmayı hak etmiyorlardı. Babam eski Hindistan'dan bir hikâyeye anlatırdı; boğucu sıcakta, karanlıklar içinde geçen, bir sürü kolu bacağı olan korkunç bir Tanrı'nın yer aldığı bir hikâyeydi bu. Bir de kötü adamlar vardı, bu Tanrı'ya hürmeten kurban ettikleri kişileri ipek fularlarla boğarlardı. Babam bunları anlatırken maun masanın arkasındaki deri koltuğuna kurulur, purosunu içerdi. Purosuna açık kahverengi ve çok uzun olurdu, bu da bir zenginlik işaretiydi. Purosuna ve açık kahverengi takım elbisesi. Babam, hilebazların ne dolaplar çevirdiğini ve becerilerine—elbette haksız yere—neden “sanat” dediklerini anlatırdı.

Çünkü gerçek hilebazlar—babam burada sesini yükseltirdi—eski Hindistan'ın gerçek üçkâğıtçıları zenginlerin

¹ Yeni Zelanda'nın yerli halkı. (ç. n.)

değerli eşyalarını bir yerden bir yere taşıyan kişilerdi. İyi ve namuslu adamlardı, kendilerine emanet edilen malları yerlerine eksiksiz ulaştırırlardı. Yol boyunca bataklıklara girip çıkar, yılan kaynayan çöllerden, azgın sulardan geçer, korkunç uçurumlar aşarlardı. Bunlar yürekli, her şeyden önemlisi saygıdeğer, çok saygıdeğer adamlardı, kusursuz bir nama sahip esnaf kişilerdi. Bunu asla göz ardı etme oğlum, derdi babam.

Ben de o loş çalışma odasında, uzaklardaki bir ülkeyi getirirdim gözümün önüne; hayalimde çuvallar dolusu para, sandıklar dolusu altın durmadan bir yerden bir yere taşınır, gelgelelim asla varacakları yere ulaşamazdı. Adamlar sürekli tehlikeyle burun buruna olur, –babam burada yine sesini yükseltirdi– peşlerine her zaman soyguncu ayaktakımı düşerdi. Ayrıca soygunculukla edindikleri yol üzerindeki saraylarında oturan güçlü azgın beyler de pusuya yatar, ki bu kişileri kandırmaya kalkmak, ölümü göze almak demektir. Bu adamlar korku nedir bilmezdi, kaybedecek hiçbir şeyleri yoktu. Tek sahip oldukları şey doğrulukları ve rol yapma sanatlarıydı; kurnaz ve gözü pektiler, ne oldukları belli değildi, hatta belki de belliydi: Dilenci kılığına girerlerdi, uzaklara yolculuk eden parasız pulsuz, hısım, alacaklıdan kaçan borçlu, suçlu ya da serseri taklidi yaparlardı. Hatta ölü taklidi.

Babam bu noktada parmağını havaya kaldırırdı.

Namuslu olmayı asla akıllarından çıkarmadan, her zaman sadakatle, anlıyor musun sevgili oğlum, son nefeslerine kadar sadakatle hizmet ederlerdi. Babamın kutsar gibi yücelterek anlattığı bu hikâyeleri dinlemeyi çok severdim, öyle ya, yüzyıllar boyu sadakatle taşıyıcılık yaparak elde edilen sermayenin değeri çok büyüktü! Hem insan, malını sadakatli birinden başka kime emanet edebilirdi ki!

Sonra babam taşınan malları sayardı: yüzükler, kolyeler, ödeme aracı olarak bileklikler, gönderilen ve karşı taraftan

alınan armağanlar, düğün takıları, büyüklü küçüklü taşlar, hepsinin ötesinde çeşitli boylarda çuvallar dolusu para, para ve altın, kapakları lehimli sandıklar içinde yuvarlak, kare ve şerit şeklinde sikkeler, Maratha dönemine ait altınlar, Bennar dönemine ait altınlar, külçe altınlar, törenlerde kullanılan altınlar ve sııklara bağlanıp taşınan altından muazzam filler ki fillerin nakli çok ciddi rol sanatı gerektirirdi. Bütün bu eşyaların sadece küçücük bir kehribar lambanın aydınlattığı akşam karanlığında maun mobilyalar ve Mandel mağazasından satın alınmış deri koltuk takımlar arasından süzülüp gittiğini görürdüm.

Böyleydi, böyle olmuştu ve böyle devam edecekti. Ancak, diye sözlerini bitirirdi babam –hikâyelerinden bir ders çıkarmayı ihmal etmezdi–, şunu mutlaka öğrenmelisin sevgili oğlum, doğruluğun karşılığı mutlaka alınır. Ne var ki önce doğruluğun icat edilmesi gerekmişti. Çünkü o olmadan, günümüzde başarıyla işleyen karşılıklı güven üzerine kurulu bankacılık sistemi mümkün olamazdı. Bu sistem belgelenmiş hem de mermerden ve granitten abideleşmiş olarak her köşede, hepimizin karşısına çıkar, sevgili oğlum.

Bunu babam bilmeyecekti de kim bilecekti, sonuçta Rossmarkt semtindeki Lübbe Kredit und Depositenbank'² her sabah tam vaktinde giden oydu. Üstelik babam Hintliye benzemezdi, hele düz kesilmiş saçları ve solgun yüzüyle ölümü göze almış birine hiç mi hiç benzemezdi. O günlerde saçını yandan ayırırdı, bir de ince bıyık bırakmıştı, sonraları saç ayırımından da bıyıktan da vazgeçti, dış görüntüsünü ara sıra değiştirmeyi seven biriydi. Şimdi düşününce, babamın dış görüntüsünü her zaman belli aralıklarla değiştirmek suretiyle çağa daima ayak uydurduğunu görüyorum. Babam artık hayatta değil.

² Lübbe Kredi ve Mevduat bankası. (ç. n.)

2

Sevgili dostum.

Hayat, kılıç dişli bir kaplandır. Bundan firarda olduğum anlaşılmaz, öyle denemez, gelgelelim trende karşıma oturan şu ufak tefek, güler yüzlü yaşlıca adam az önce korkularımı doğrulayan bir hata yaptı. Grevesmühlen'e giden trende yolculuk yapıyor olmasına karşın, bu trenin ne zaman geleceğini sordu.

Adam Hagenow'dan beri dikkatimi çekiyor, aslında Güstrow'dan beri ya da etraflica düşünürsem ta Schwerin'den beri. Oysa gözüme batanlar önemli şeyler değil, fotoğrafa bir şekilde oturmayan küçük tutarsızlıklar sadece, daha doğrusu ortada bir şey yok ama sonra bakıyorum da aslında çok şey var. Örneğin adam dikkat çekici bir şapka takmış ve bundan bir şey bekler gibi duruyor, hem de genel olarak şapka kullanılmayan bir çağda.

Bekleme salonunda başında şapka ile duruyor örneğin.

Tren yeniden hareket etmeden önce bir şişe bira içmek üzere Hagenow İstasyonu'nun bekleme salonuna girdim, sıra sıra onca kafa arasında o erkek şapkasını gördüm, eh haliyle kuşkulandım.

Şu noktaya açıklık getirmek isterim: Akıl hastası değilim, hayal de görmem. Kuşkularım mantıklı bir esasa yani içgüdülerime dayanıyor. İçgüdülerim olmasaydı buraya,

bulunduğum bu yere kadar gelemezdim. En azından canlı olarak gelemezdim.

Bira kokusu ve bu insanların yanlarından ayırmadığı birkaç parça rutubetli ucuz pılı pırtının yaydığı kokudan oluşan karışım, Hagenow'da kapıyı açar açmaz yüzüme vurmuştu. Yüzüme vuranın ne olduğunu hiçbir zaman kesin olarak söyleyemem, şapka gösteriştten ibaret; bira rengi lambriler, tezgâh, “Peronlara gider” tabelası da kasvetli, ancak ölümcül değil. Adam muhtemelen yanında oturanlara yönelik bir hareket yapıyor, sanki bir şey gösteriyor! Ufak tefek bir adam; her seferinde ufak tefek ve koyu renkli giysiler içindeki bir adam bir şeye işaret ediyor.

Yolculukta yanıma asla eşya almam, çantam ya da şemsiyem yoktur, olsa olsa omzuma attığım bir paltom vardır. Yani istediğim an masadan kalkabilir ve seyahate çıkabilir ya da gazete bayii ile yaptığım sohbeti kesebilir ve aklıma estiği gibi Kopenhag'a giden ilk trene atlayabilirim. Bunun için tek ihtiyaç duyduğum şey paradır, göğüs cebimde şöyle bir binlik illa olmalı; hayır, asla kredi kartı kullanmam, önceden belirtmiş olayım, bu kartlar hayati tehlike demektir. Şunu da önceden belirtmiş olayım, ansızın Liège'e de gidebilirim.

Sonuçta neden (acaba asfalt silindirinin siyah kol yuvalarından mı?) ürktüğünü kendi de bilmeyen Trakehner kısrığı gibi içgüdüsel olarak ürküyorum, kendimi güvende hissetmemin yolu şu: Saat 12.30'da –yani sekiz dakika içinde kalkacak– Lübbe banliyö trenine binmek ve Bärlang, Schwante, Grevesmühlen'den geçerek yol beni nereye götürürse oraya gitmek.

Ancak yine de adam da trene binmiş midir, birinci ya da ikinci vagonda oturuyor mudur, diye düşünmeden edemiyorum. Bunun üzerine yerimden kalkıp üçüncü vagona gidiyor, sonra tren Grevesmühlen İstasyonu'na girerken dördüncü vagona geçiyorum, hayır, trenden iniyorum.

Ani bir kararla iniyorum.

Bir anneye, rüzgârdan sallanan uzun çiçek saksılarının altında durup el sallıyorum, kadın çok şaşırıyor. Peronda duran birkaç tanıdığa uzak sayılabilecek bir mesafeden selam veriyorum, onlar da şaşırıyor. Sonra, tuvalete gidebilmek için aniden bir sokağa sapıyorum. Önden girip arkadan çıkıyorum, o arada sifonu iki üç kez çekiyorum, bazen de tuvalete girenlerin, örneğin kadınlar tuvaletini kullananların çıkardığı sesleri taklit ediyorum. Kulağa tuhaf geliyor, ancak bir yerde çok ağır koşullarda on dakika boyunca oturarak kendimi oraya dahil etmek gibi bir yeteneğim var. Bir yerde okumuştum; korku, tehlikeyi gördüklerinde kaçan hayvanların özelliğiymiş, bence en soylu özellikleri olmalı zira yaşamlarını kurtarıyor. Benimkini de buraya, Grevesmühlen'e kadar korudu.

Zar zor okuduğum tabeladan dışarıda beni yağmurdan ıslanmış Otto-Grotewohl-Strasse'nin beklediğini anlıyorum, demek ki caddenin adı hâlâ aynı. Sosis büfesi kapalı, caddelerde kimseler yok. Ama dur, şu karşıda Käthe tek başına yürüyor, beni görmedi (ben de onu görmedim), zaten şemsiyesini ters döndüren bu şiddetli rüzgârda nasıl görecekti ki, renkli gözlü kızcağız solgun ve çelimsiz görünüyor. Adını elbette bilmiyorum ancak o bir Käthe. Yağmurdan ıslanmış bomboş Otto-Grotewohl-Strasse'de beni gördüyse, Butte Beerbohm sanmıştır. Bu iş böyledir çünkü.

Hava soğuk, üşüyorum, yürürken kendimi pek iyi hissetmiyorum. Belki de trenden inmeli, peronun karşı tarafında bir yere sığınmalıydım. Ah bu belirsizlikler, kocaman yağmur bulutları, yerdeki su birikintileri, uzaklardan havlayan şu köpek...

Derken şu mucize.

Caddenin en sonunda, Augusten Strasse'yle kesiştiği noktada, sağ tarafta bir altgeçit var, aslında Augusten

Strasse'ye bağlı. Yeşilimsi fayanslarla kaplı, rayların altında boydan boya uzanan, iki ucunda dik, taş merdivenler olan bir boru şu altgeçit, günümüzde bu tarzda yapılmıyor artık. Karşısındaki dış cephesi tuğlalarla kaplı uzun yatay bir bina olan istasyon şefliği bu hava koşullarında kırmızı büyük bir süngere benziyor. Altgeçidin öbür tarafındaki merdiven bu binanın yan duvarı boyunca yükseliyor, bunu buradan görmek mümkün. Loş tünelin içinden geçerken, karşıdan birilerinin gelip gelmediğini tam olarak seçemiyorum –insanın burada intihar etmesi işten bile değil–, karanlık yetmiyormuş gibi başımın tam üzerinde bir tren gümbürdüyor, şartlar hiç bu kadar uygun olmamıştı.

Derken biraz geri çekilince, önünden geçip gidilen fayans kaplı duvarda bir niş, nişin içinde de bir kapı olduğunu fark ediyorum. Üzerinde İst. W4 yazılı, hiçbir biçimde ışık almadığı için önünden geçerken görünmüyor. Görünse bile, İst. W4 de ne demek?

Ben kapıyı aralarken başımın üzerinden, gümbürtülerle, bu kez karşı yönden gelen bir tren geçiyor. Sonra, kapının ardında uzanan koridor boyunca gümbürdemeyi sürdürüyor. Birkaç basamak çıkıp otuz metre kadar dümdüz ilerliyorum, anlaşılan, bodrum kapısından girdiğim yer “istasyon şefliği”; o uzun yatay bina şimdilerde ambar ya da depo olarak kullanılsa da adı değişmemiş. Rayların arkasında kalan bölümün içine birkaç daire yapılmış. Nereden mi biliyorum? Durun, acele etmeyin. İçerisi uzayıp gidiyor, koridorların grimsi yeşil, omuz hizasında biten şu bildik devlet dairesi badanası hiç değişmemiş ama koridorun sonundaki pencerelerin önüne büyük saksılarda çiçekler yerleştirilmiş. Denemişler diyelim, yeni koşullara uyum sağlamışlar işte.

Ayak seslerimin yankılandığı koridordan geçerken kimse-
nin dikkatini çekmiyorum, biri beni göreceksin, muhtemelen Butte Beerbohm sanacak. İyi bari.

Alet deposu üçüncü katta, merdivenin hemen yanında, buranın alet deposu olduğunu, nispeten dar olan kapısının üzerindeki kare şeklindeki minik pencereden anlıyorum. Üzerimdeki anahtarla bu kapıyı açıyorum ve: Sıcak, sımsıcak, huzurlu, huzur dolu, çay rengi bir ışık.

Süpürge dolabına hoş geldim.

Evimdeyim şimdi.

Bir mucize mi bu? Evet, öyle! Kendime hoş geldin demek için, Glenfiddich viski ile cam sürahide içimi çok zevkli bir içki hazırladım. Keyif çatmak için. Çok seçkin bir ağaçtan yaptırdığım lambri usulca aldığı nefesle çevreye tarçınımsı, hafif bir koku yayıyor. Akşam olmuş. “Hotel Costes”tan usul bir melodi yükseliyor; bundan söz etmeden geçemem. Anlatması çok zor, kahverengi kadifeden bir tangodur bu, vay, vay, vay.

Depo yolumu gözlemiş. O bunu hep yapar, kendi kendine tutturduğu tangosuyla her zaman ve her yerde beni bekler.

3

Sevgili dostum.

Çocuk gönlü ait olduğu yeri bulur, çünkü onu nerede arayacağını bilir.

— — —

Mutsuz bir çocukluk geçirdiğimi söyleyemem, belki bir parça umut kırıcıydı; çok çirkin duvar kâğıtlarıyla kaplı ince uzun bir odadaydım ve bu duvar kâğıtları daha iki yaşında beni kısıtlamaya başlamıştı. Grimsi yeşil zeminine dönüşümlü olarak sıralanmış dikdörtgenler ve mısır koçanları belleğimden gerçekten hiç silinmedi. Yatağında öylece yatar, pencereden kapıya kadar dizili dikdörtgenleri izler ve bu dünyanın yaşanası bir yer olmadığına gitgide daha da inanırdım.

Zevksiz bir yer olduğunu söyleyememse gereksiz olur.

Oyuncaklarım da kırmızı, mavi ve sarı renkleriyle, düpedüz çirkindi. Tanrı aşkına bu renkleri kim icat etmişti böyle! Amcalardan ya da dayılardan biri ne zaman bana bir masa oyunu ya da oyuncak otomobil getirse, paketi açmadan önce uzun uzadıya düşünmem gerekmezdi: Oyunağım ya kırmızı ya mavi ya da sarı olurdu. Beğendin mi? Evet, tabii. Güzel mi? Tam anlamıyla iğrenç.

Solgun benizli bir çocuktum muhtemelen. Henüz dört yaşındayken yüzümde derin bir ciddiyet, dahası derin bir

kaygı vardı, boynumdan eksik olmayan beyaz küçük yakamla çekilmiş eski fotoğraflarıma bakınca yüzümde bu ifadeleri görürdüm fakat kesin olan bir şey vardı ki o da farkındalığı yüksek bir çocuktum. Mağaralar ve sığınaklar yapardım, gardırobun tepesine kondurduğum son derece güvenli bir makamım vardı, bir ömür boyu sabırla orada kaldım ve kaderimi gerçekleştirdim. Sonraları, altı ya da sekiz yaşına geldiğimde o çok sevdiğim kalın kitaplar, en çok da *Sigismund Rüstig*,³ *Haselberg'in Kurtları*, Trapper John⁴ ve *SOS Eisberg*⁵ kaderim oldu. Huckleberry Finn bile kaderimdi. Birisi bana büyüyünce ne olmak istediğimi sorsaydı, pilot ya da otomobil yarışçısı değil, görünmez bir ruh olmak istediğimi söylerdim ama soran yoktu. Babam genelde evde olmazdı, hep seyahatleydi; anneme gelince uzun boylu, akça pakça, sevimli bir kadındı, ne var ki kendine has müşfik tarzınca uzaktı, yok gibiydi.

Örneğin pazar günleri kilisede... Kilise sırasının üzerinde bu beyaz kadının yanına oturdum; sıra sert, eğimli ve rahatsızdı, üstelik ayaklarımı dayayacak yer bulamazdım. Annem bana yukarıdan tatlı tatlı bakardı, evet tatlı tatlı, hatta şefkatle bile diyebilirim, bundan kuşku yoktu ancak beni görmediğinden de kuşku yoktu. Kilise buz gibi ve yorucuydu; o sıranın üzerinde oturduğum pazar günleri bir türlü bitmek bilmezdi.

Nasıl mı dayanırdım? Ayaklarım uyuşurdu. Fırfırlı yakası bile olmayan papazın alçak sesi, pazar gününe sonsuz bir hüznü katardı. Bitmek bilmeyen, nasıl söyleyeyim, uzadıkça uzayan, dehşet uyandıracak kadar sonsuz bir yorgun-

³ Orijinal adı *Masterman Ready, or the Wreck of the Pacific*. 1841'de Frederick Marryat tarafından genç okurlar için yazılan *Robinson Crusoe* benzeri roman. (y. n.)

⁴ 1970 tarihli, Amerikan yapımı M*A*S*H filminin doktor karakteri. Daha sonra Trapper John M.D. adındaki diziye konu olmuştur. (y. n.)

⁵ 1933'te gösterime giren, Kuzey Kutbu'nda araştırmalar yapan bir grup biliminsanını konu alan ABD-Almanya ortak yapımı macera filmi. (y. n.)

luktu bu. Yanımda daima kurusıkı tabanca taşırdım ancak ateş etmem ne mümkün! Bu kocaman, esintili, korkunç yükseklikte kapkaranlık duvarları olan kilisede mi ateş edecektim? Olacak iş değildi.

Papaz konuşurken ışıklı bir nokta haline gelirdi: Kürsüydü bu. Çok görkemliydi, aydınlık ve kocamandı, devasa bir sütun üzerine kurulmuştu, ayakları iç içe oyularak biçimlendirilmişti. Kürsüye sadece bir döner merdivenle ulaşılabilirdi. Yukarıda şiş yanaklı trompetçiler trompetlerini üflüyordu. Burada minik kuleler minik kulelerin üzerine, üzeri topaklı minik şapkalar üzeri topaklı minik şapkaların üzerine kondurulmuştu. Kürsüyü çevreleyen korkuluklar fildişinden çiçeklerle bezeliydi, küçük koristler ellerinde bulutlardan bir tente taşıyorlardı; bütün bu görkemi, fildişi rengi devasa bir midye alttan desteklemekteydi. Tam anlamıyla bir kuş yuvasıydı bu.

Vaazların verildiği kuş yuvası.

Buraya yerleştim.

Yok, hemen ilk ya da ikinci pazar yapmadım bunu, önceleri buraya taşınmayı kesinlikle düşünmüyordum, fikir zamanla kafamda olgunlaştı ki bu da paskalyadan Hamsin Yortusu'na kadar devam eden uzun bir süreçti. Ayrıca yapılması gereken yapısal değişiklikler ya da gözden geçirilmesi gereken farklı konular vardı: Örneğin burada depolamam gereken limonata ve sosis miktarını önceden düşünmem gerekiyordu. Yapacaklarımı kafamın içinde açıkça belirlemiştim. Sonra yorgan meselesi de önemliydi, kilisenin içi geceleri soğuk olurdu. Aslında kendimi bu konuda kandırdığım söylenemez; evet, amacının dışında bir kullanımdı bu.

St. Martin Kilisesi'nin tadilatı ilk büyük inşaat projemdi. Bu projenin çok daha büyük boyutlara ulaşacağını sonradan anlayacaktım.

Önce mekânı bölmek için bir duvar ördüm, daha doğrusu birbiriyle dar açılıştan oluşan iki duvar. Bunlar tuğla di-

reği örtüyor ve beni (cinlere karşı) bir anlamda güvenceye alıyordu. Sonra sıra döner merdivene geldi; başlangıçta niyetim, yukarıya bir tuzak kapağı yerleştirmekti ancak sonradan tasarımın bütünüyle daha iyi uyum sağlayacağı için merdiven başına kafesli bir kapı oturtmakla yetindim. Tarz gereği yaptım diyelim. Papaz gürlemeyi sürdürürse söz konusu amaç dışı kullanımı haklı çıkaracaktı. Ayrıca birkaç dekoratif balkon ekledim, işe yaramasalar bile bunlar da tarz gereği idi. Sonra birkaç süslemeli sütun, birkaç küçük kule, tepelerine de külâh kondurdum. Sonuç mimari açıdan tam bir felaketti ama ben henüz çocuğum dedim kendi kendime. Bütün bu tadilatları ve eklemeleri yaparken, ortama hâkim olan fildişi tonlarındaki renk uyumuna titizlikle sadık kaldım; annemin yanında, sırada öylece otururken kim bilir ne çok üşüdüm ve sıkıntı çektim.

Yani bütün bu saydıklarımı düşünüp taşınabilmek için.

Son dokunuş olarak gece mavisi perdeler astım, perdeler örtülünce ortaya gece mavisi kocaman bir mağara çıkacaktı; (düşler nedeniyle) sıcacık ve düşler kadar güzel ve (cinler nedeniyle) tümüyle korunaklı olacaktı. Bunun üzerine hafta sonunu, daha doğrusu buraya taşınma zamanım olan Hamsin Yortusu'nu dört gözle beklemeye başladım.

*

Hamsin Yortusu.

Ilık bir gündü. Güneş ışınları kiliseyi iyiden iyiye aydınlatmıştı; hiç unutmam, annem beni çok şık giydirmiş, bana şefkatle, evet sanırım biraz da gururla bakıyordu. Üzerimde küçük beyaz yakalı, koyu yeşil bir takım elbise vardı. Annemin yanında otururken sesimi özellikle çıkarmıyordum, bilirsiniz işte, kiliseye gelmiş sessiz, içe dönük çocuk.

Ani bir kararla papaz efendiyi yerinden hemen uzaklaştırıp en ön sıranın en ucuna oturttum. Büyük projelerde taraflardan biri mutlaka bir mağduriyet yaşar, üzgündüm ama yapacak bir şey yoktu, sonra istediği gibi gürlemeye

devam etmesi için papazı yan nefe kaydırdım. Böylece çoğunlukla yaşlı teyzelerden ve amcalardan oluşan cemaate bir hayır işlemiş oldum, aksi halde bir mağduriyet daha yaşayacaklardı.

Saatler ilerleyip kilisenin içi ısındıkça, içeriye vuran güneş ışınlarının enleri genişleyip pencereler daha çok ışık saçtıkça ve o Hamsin Yortusu sabahı ihtişamını iyice artırınca bir hayal kurdum. O sırada küçük bir kış bahçesi kurmakla meşguldüm; güneşin daha tepeden vuracağı bu yer, çiçek dolu saksılar, boşlukta süzülen ya da toprağa hafifçe gömülü sarmaşıklarla dolu küçük bir sera olacaktı. Böylece içim her şeyi kapsayan doğaüstü bir hayalle dolup taşıtı.

Radikal bir çözüm.

Aman Tanrım.

Kiliseyi sulara gömüyordum.

Sadece acımasızlık değil aynı zamanda erotizm yüklü bir mucizeydi bu! İçerideki su seviyesini yükselttim; güneş ışınları kaybolur, pencerelerin önünde mavi ve yeşil alanlar belirirken, sular yükseldikçe yükseliyordu. Su önce ayak bileği seviyesindeydi, sonra dizlere, sonra yetişkin bir erkeğin omuz hizasına kadar yükseldi. Saç ayırımına kadar mı? Yan nefler dahil, bütün nefleri sular altında bıraktım. Tam olarak ne hayal ettiğimi bilmiyorum ancak teoride bütün cemaati suda boğdum.

Tabii bu arada birkaç tadilat yapmayı da ihmal etmedim. Örneğin karaya çıkmak için kürsüden aşağıya doğru inen dar bir köprü kurdum. Bir kayıkla üzerinde çiçekler açmış suda, deniz zambakları, mangrovlar⁶ ve lotuslar arasında ilerledim; gotik ormanlardan, güneşin kavurduğu iç içe dolanmış diken tonozlarından geçip ağaç evimin olduğu lagüne vardım.

6 Tropikal bölgelerde yetişen, bataklık içinde oluşmuş ağaç ve çalılar. (ç. n.)

Tropikal ağaç evim bana ömür boyu yetecek kadar sosis ve limonatayla doluydu.

— — — — —

Bir de ödülüm vardı.

“Ne dersin, Goldenbaum kafeye gidelim mi?” diye sordu annem, elimden tutmuş, birlikte kiliseden çıkarken.

“Goldenbaum paskalya yumurtalarından alırız.”

Biliyordum; annem, çok uslu durduğum için dışı bademli çikolatayla kaplı, içi şampanyalı krema dolgulu o muhteşem şeylerden söz ediyordu.

“Ama anne,” dedim, “artık paskalya değil ki. Şimdi, Hamsin Yortusu.”

“Evet, yarı fiyatına alırız işte.”

*

Bir zamanlar arkadaşşıma söylediğim gibi: Hayatın anlamı, insanın kendine orta halli bir ev kurmak için durmadan uğraşmasından ibarettir.

—

4

Sevgili dostum, daracık bir alanda yaşamak konfor gerektirir, üstelik sağlam bir konfor, o her şeyin anahtarıdır.

O sabah uyandığımda her şey derhal yerini bulmuştu. Lambrileri, çay rengi halıyı, çay rengi koltukları, içinde Glenfiddich olan sürahiyi gördüm. Bir de sandalyenin arkasına asılı yolculuk paltomu. Ve anında nerede olduğumu anladım: Güvendeydim. Bir kez daha Grevesmühlen'e, istasyon şefliğinin içine kadar gelmeyi başarmıştım.

Sabah uyanmanın güzelliğine doyum olmuyor, üçe üç metre çapındaki daracık alanda gözlerini açıyorsun ve seni sağlam bir konfor sarıp sarmalıyor. İçerinin sıcaklığı tam ayarında. Çevren birinci sınıf ahşapla sarılı, her köşesi pürüzsüz, her ayrıntı olabileceğinin en iyisi. En iyilerin arasından seçilmiş. Camdan yapılmış yuvarlak duş, aynalı kahvaltı masası, yunus şeklindeki kahve makinesi. Yine de henüz erişilmemiş daha iyi bir lezzet mevcut. Etajerdeki diş fırçası bile ışıklandırılmış.

Şimdi bir de yıpranmış Butte Beerbohm elbisemi giyersen, amacıma en doğru şekilde hizmet etmiş olacağım. Gözlük! Gözlük önemlidir, yüzü sıradanlaştırır, ayrıca düz bir saç kesiminin de katkısı vardır, bu yüzden saçlarımı biraz daha düzleştiriyorum. Bir de kasket.

Böylece odamdan çıkıyor, karşı yolu kullanarak uzun koridordan, sonra da bodrumdan ve altgeçide bağlanan ara yoldan geçiyorum. Beni binanın içinde gören olsaydı, hiçbir fikir edinemezdi. Birinci kata mı? İkinci kata mı? Bence beni kimse konumlandıramaz, merdivende birine rastlayacak olursam, hemen bir kat daha yukarıya çıkarım, sonra diğer merdivenlerden bir kat aşağıya inerim.

Şu anki hedefim, Otto-Grotewohl-Strasse'deki internet kafeye gitmek; nedenlerden birincisi, enfes kahvaltılarının olması, ikincisi de sevgili dostumla yazışmak, sabah saatlerinde buna çok ihtiyaç duyuyorum. Kentin kalabalığı içinde kaybolup gitmeden...

*

Her şey, *Grevesmühlener Stadtboten* gazetesinin emlak ilanları sayfasında yer alan küçük bir ilanla başladı. Gazetenin elime geçmesi tamamen bir rastlantı –berberdeydim–, o ilanın dikkatimi çekmesi, daha da büyük bir rastlantıydı:

Tic. amçl. kul. uy. Odalar, yak. 10 m2, satl. 11.500, hav. kal. su tes. Frst.

Dikkatimi çeken, yerin küçük olmasıydı, üstelik ucuz da sayılmazdı, kısaltmalar sanırım “ticari amaçlı kullanıma uygun, yaklaşık 10 m2, satılık odalar, havalandırma, kalorifer, su tesisatı mevcut” anlamına geliyordu. Frst'nin anlamını pek çözememiştim ancak hiç kuşkusuz küçük depolardan bahsediliyordu. Telefonda konuştuğum emlakçının sesinde çözemediğim bir tını vardı, adamın beni ikna etmek için canı çıktı, evet, elinde sekiz yer vardı, her birinin (buraya dikkat) fiyatı 11 bin 500 euro idi, bunlardan birini gerçekten satın almak istediğimi duyunca adam iyice heyecanlandı. Nerede? İstasyon şefliği binasının içinde, tabii işyeri olarak kullanıma uygun, doğrudan rayların karşısında, böyle yerler nadir bulunur.

“Depo olarak mı kullanacaksınız?”

Evet, öyle de denebilirdi.

“Şirket adına mı satın alacaksınız?”

Bir anlamda öyleydi.

“Dış cephe temizliği şirketi mi?”

Dış cephe temizliği, yani evet, dış cephe temizliği hiç de kötü bir bahane sayılmazdı.

“Bir şirketim var,” dedim kararlı bir sesle, amacım adamı rahatlatıp sakinleştirmekti. Emlakçı bana yeri gösterdi, gelgelelim alan çok geniş olduğu için, bu yer gösterme işi koşar adımlarla gerçekleşebildi, ben de bu sırada biraz kendime geldim. Ben yine de konudan ayrılmamak için ve stratejik nedenlerle mekânla ilgili bilgiler vermek isterim. Yatay yapının içinde, her katta ikişer ve biri ön, diğeri arka merdivenin başında olmak üzere gerçekten sekiz depo ya da hücre vardı. Kare pencereci küçük kapıları görünce anlamıştım bunu. Depolardan birkaçı sanırım kullanılıyordu. Eski istasyon şefi örneğın birinci kattaki kapının üzerine kırmızı boyayla kocaman bir Y harfi yazmıştı, kim bilir ne demekti, belki Yangın ya da Yardım Malzemesi anlamına geliyordu, bir diğeri kapıda E yazılıydı, Eczane ya da Evrak olabilir, bilmiyorum. Hepsi pılı pırtı doluydu; kapılar, çocuk tekmelese açılacak gibi görünüyordu.

Stratejik durumu göz önünde bulundurarak üçüncü katın arka merdiveninin yanındaki odayı gözümce kestirdim ve daha içeri girer girmez beynimden vurulmuşa döndüm, mekân beni neredeyse arkamdan itip dışarı atacaktı. Ayrıca içerisi ringa balığı kokuyordu. Duvar sıvaları iri iri kabarıp dökülmüştü, bir yerlerde paslı bir musluk olmalıydı, evet gerçekten vardı, bir de hücreyi çepeçevre dolaşan paslı bir kalorifer borusu gördüm, peki ya havalandırma, sözü edilen havalandırma neredeydi? Sanırım ön tarafta gördüğüm aralık duran ama açılmayan pencere kastedilmişti. Nereyi görüyor? Hiçbir yeri. Acıklı bir durumdu.

“Aslında kendinizden utanmalısınız.”

Adamın sesindeki o çözemediğim tınının ne anlama geldiğini şimdi anlamıştım. Hücrenin enini ve boyunu adımlarımla ölçtüm.

“Fakat burası on metrekare yok.”

— — —

“Sekiz bin veriyorum,” dedim. Adam, birinin çıkıp buraya para vermeye kalkmasına inanamıyordu. Aslında ben de...

Oysa bu ıvır zıvır depolarının sekizini yani tamamını satın almayı da ciddi ciddi düşünmüştüm. Birkaç temizlik firması kurabilirdim, adları “Pırıl”, “Temiz ve Ortakları”, “Hepsi Bir Çatı Altında” olabilirdi ve muhtemelen kendi aralarında rekabete girer, müşterilerin kafalarını karıştırırlardı. Neyse ki bu düşünceden çabuk sıyrıldım, bu kadarı biraz fazla olacaktı.

✱

İlk iş, kapıyı sağlamlaştırdım.

Şimdi biraz ayrıntıya gireceğim. Kapının arkasına, çelikten bir kasnağın içine oturtulmuş 8 mm kalınlığında çelik bir plaka vidalattım, bu çelik kasnak duvara tutturulmuş bir başka çelik kasnağın içine oturuyordu. Dıştan hiç belli olmuyordu. Şimdi artık çocuğun biri gelip de bu kapıyı...

Mekânın tamamı bir tren kompartımanı kadardı, hatta bir şekilde benzediğini dahi söyleyebilirim. Duvarların boyanması gerekmedi, çünkü odaya çepeçevre ses ve ısı yalıtımı yaptırdım; bütün duvarlar, tavan ve zemin dahil 2 mm kalınlığında çelik levhalarla kaplandı, üzerlerine lambriler yerleştirildi. Bittiğinde kalınlıkları 5-6 mm’ye ulaşmıştı, kabul ediyorum, oda daha da küçülmüştü. Şimdi tam ölçülerini vereyim: Zemin 284x238 cm, yükseklik 314 cm olmuştu, kapıya birinci sınıf bir kilit takmıştım. Gözünün önüne getirebiliyor musun? Merdiven başında, içinde yaşanabilir bir kasa yaratmıştım ve kapıdaki küçük pencereden ne kadar uğraşırsa uğraşsın kimse giremezdi.

Biraz daha ayrıntıya girersem, odanın 3.14 m kadar tavan yüksekliği vardı, yani asmakata –bunun için bir kroki hazırlamam gerekecek– uygundu. Üst kısmı öne doğru çıkıntı yapan bir gömme dolap yapılabilir, dolaba cilalı bir ahşap merdivenle çıkılabilirdi. Burası giyecek, ufak tefek eşya ve içecekler için kullanılabilirdi. Dolabın altına, döşemeli uzunca bir bank –bunu da gözünün önüne getirebiliyor musun?–, sonra düz ekran bir televizyon, İngiliz malı bir seyyar klozet, altın kaplama musluklar yerleşebilirdi. Ve inanmayacaksınız, sporu da düşünmüştüm, yukarıya bir bar yerleştirir, barfiks çalışırdım.

Konforlu, değil mi?

— — —

Tren gümbürdüyor, uzaklarda bir köpek havlıyor. Schwerin'den Grevesmühlen'e kadar süren yolculuk boyunca pek iç açıcı bir gün geçirmedi, umut veren bir gün sayılmazdı, güzelim gün kınayan bakışlardan, çaresizlikten ibaretti. Aylardan kasım, soğuklar titretiyor ve hava karardı bile. Otto-Grotewohl-Strasse boydan boya boş. Sosis büfesi kapalı. Käthe görünürlerde yok.

Derken şu kapının önüne gelinir ve anahtar deliğe sokulur. Ve sonra... sıcak, sımsıcak, huzurlu, huzur dolu, çay rengi aydınlatmalar, kehribar lamba. Sonra evet şu tarçınımsı koku, bak bu koku önemli, bir de çok zor koşullarda edindiğim şu neem ağacından⁷ lambriler.

*

Evin dediğin yerin üç vasfı olmalı:

Zırhın olmalı, dışarıda kıyamet de kopsa korumalı seni,
Ruhun olmalı, iyice sarmalı seni,
Kalen olmalı, ki geceleri kimseler kesmesin seni.

*

Binada inşaata göz yumuldu, olay çıkmadı. Yalıtım malzemeleri, tahtalar, çelik parçalar dışarıdan getirildiğinden

⁷ Yalancı respih ağacı. (ç. n.)

bazı zorluklar yaşandı. Tesisatlar söküldü, boruların yerleri değiştirildi. Bu işlerin gürültüsüz ilerlediğini söyleyemem, ayrıca holün merdivene kadar uzanan bölümünü kullanmak zorunda kaldık. Aslında kendi halinde bir amatör gibi köşeme çekilebilir, kutu gibi odamın inşaatını yıl boyu sesimi çıkarmadan gizlice sürdürebilirdim ama buna gerek kalmadı. Fırsatını yakalamışken bütün koridoru elden geçirttim. Ne? Kimse kusura bakmasın, koridoru boydan boya boyattım, zemini yeni fayanslarla kaplattım. Bunu benden istasyon şefliği ya da imar müdürlüğü mü istedi? İnsanın kendini yetkili hissetmesiyle ilgili bir durum bu, şöyle diyeyim, sonuçtan yakınan olmadı. Koridorun yanı sıra malzeme depolarından birinin daha elden geçmesi ciddi bir sorun yaratacak değildi herhalde. Hem ayrıca moloz adına ne varsa hepsinin derhal ortadan kaldırılmasını sağladım. Bina görevlisi arada bir oradan geçerken, “Güzel, güzel, zamanı gelmişti zaten,” dedi. Evet, o grimsi yeşil devlet dairesi badanasını da yenilettim ve koridorun ucundaki iki saksı çiçeğini de oraya ben koydum.

Bu arada, masraf konusuyla ilgili olarak, İngiltere’den getirttiğim klozetten bir kez daha söz etmek isterim. Merkezi Londra’da bulunan Wincastle firmasından, şu duvarın içine gömülen, kendi kendini temizleyen ve hiç gürültü çıkarmayan cinsten ekstra özel yapım bir rezervuar sipariş ettim. Konfor konusunda diyeceklerim bu kadar, öyle ya konfor, o her şeyin anahtarıdır.

5

Sevgili dostum.

Kasabalarda nakit para bulmanın her zaman belli bir zorluğu vardır. Banka gişesinde yaşanan ikilem insanı yorar. Kişi bir yandan kimliğini belgelemek, diğer yandan da kendini saklamak zorundadır, içinden çıkılmaz bir durumdur bu.

Ama önce Otto-Grotewohl-Strasse'deki internet kafeye uğruyorum, oranın artık müdavimiyim, kafenin Raiffeisenkasse Bankası'nın tam karşısında olması bir rastlantı ya da belki de bir işaret. Seninle her sabah buluştuğumuz yerdeyim, daha doğrusu ben müdavim olanım, senin nerede olduğun sanırım ebediyen sır kalacak. Neredeyse tamamen karanlıkta kalmakta ısrarcısın, sevgili dostum.

Neredesin?

Burada, buradayım ben.

Neresi orası?

Suva.

Neresi?

Suva (Fiji Adaları'nın başkenti, 65 bin nüfuslu).

Saçmalık, bu adam hiç Suva'ya gitmedi, olsa olsa Zippendorf'a gitmiştir. Bu sohbet odasına, kendini manidar bir şekilde “cehennem kapısı” olarak tanımlayan yere, yani *chatroom*'a ilk kez girdiğimde benden bir kullanıcı adı is-

tediler, ben de “Robinson”u seçtim ancak öğrendim ki on beş Robinson’dan sonra ben on altıncı oluyormuşum, bu yüzden bir ekleme gerekiyormuş, örneğin Robinson ABC, Robinson & Co ya da Zeplin ya da Zebulon⁸ kısaltması olarak Robinson Z. Dahası, ekrandaki bütün Robinson’ların listesini önüme döktüler, ben de bunun üzerine “Robinsoncumayıyor”u seçtim.

Neredesin?

Suva’da.

Orada olmadığını biliyorum!

Bak dostum, yerini günün birinde tespit edeceğim. Bence çok yakınlardasın, örneğin Schwerin’de? Uzakta olmadığından eminim, haydi itiraf et. “Suç bende değil,” ve “elimde değil yapamam” kimse böyle konuşmaz, bunu olsa olsa bir Schwerinli becerir, bu da seni ele veriyor.

Ama önce Raiffeisenkasse Bankası’nın açılmasını bekliyorum. İki yanında cam konsolların bulunduğu siyah kapıdan sabahları kimin ve hangi sırayla girdiğini cam kenarındaki yerimden izleyebiliyorum. Bu arada konsolların üzerinde, budanarak yuvarlak şekil verilmiş küçük şimşir ağaçları duruyor. İlk gördüğüm kişi, dikkatle yürüyen bastonlu, yaşlıca bir adam –elindeki baston gerçekten gümüşten–, inanılır gibi değil ama Grevesmühlen’de bankaya ilk gelen banka müdürü oluyor. İyiye işaret değil bu.

Ardından içeri iki kadın giriyor, sırtlarındaki koyu renkli döpiyesler müdürün takımına oldukça benziyor; ardından genç çömezler geliyor, hepsi de uykulu. En son genç bir adam giriyor içeri. Üzerinde mavi bir gömlek ve ceket var, boynuna sarıya çalan bir kravat bağlamış; işte beklediğim kişi. Onun hali diğerlerinden de berbat, sabahlamış gibi, anlaşılan henüz uyanamamış, kapı kolunu bile bulamıyor. Belki de yanılıyorum.

⁸ Zebulon Montgomery Pike. Colorado’daki Pikes Peak’e adını veren Amerikalı tuğgeneral ve kâşif. (ç. n.)

Sabahın bu erken saatini seçmemin nedeni, bankaların – bütün banka çalışanlarının– bu saatlerde henüz kendilerine gelmemiş olmasıdır. Nakit para son derece duyarlı bir nesnedir, dikkat çekmekten hoşlanmaz, görünmez olur. Evrak, ah evet, her türlü evrakı her zaman düzenletebilirim, talimat, vekâletname, kredi işlemleri, devir işlemleri, suretler, ıslak kaşeli ve mühürlü evraklar bile benim gözümde büyümmez. Ancak nakit para mı? Nakit para ürkektir, insanın elini terletir.

Şimdi yirmi adımda yolun karşısına geçmemin hayatı bir hareket olduğu lütfen bilinsin çünkü bugüne kadar edindiğim her şey, refahım ve sosyal konumum buna bağlı. Ayrıca bundan sonraki rahatlığım, gelecekteki durumum ve sosyal konumum, yani şöyle açıklayayım, bir şekilde kötü sonuçlanabilecek her türlü olasılık da öyle. Bütün bunlar yirmi adıma bağlı. Bu yirmi adımı atmayabilirim de. Bunu neden böyle ifade ediyorum, çünkü düşünen bir insan olarak algılanmayı önemsiyorum, hırsız değilim, dolandırıcı değilim, ahlaksız hiç değilim, ne demek istediğim anlaşılıyor sanırım.

Bankada benden başka müşteri yok, bu durumda birinci, yok ikinci gişeye yöneliyorum, yok yine de birinci olsun çünkü orada sarı kravatlı genç adam oturuyor. Kravatı yakından inceleyince sarı zemin üzerinde yan yana dizilmiş minicik jokeyler görüyorum, dikkatli bakınca onlar kravatın sahibinden daha da uykusuz gibiler. Sonuçta gişenin önünde duruyorum ve sabahın bu erken saatinde beni kimse fark etmiyor sanki. Aslında buna da alışkınım. Genç adam şimdi bir tür not ya da rapor defterine sol (!) eliyle bir şeyler yazıyor. Sonra başını kaldırıyor.

Buradayım.

Butte Beerbohm'la ilgili bir şey daha: Onu kimse fark etmiyor. Zaten o da kendini fark ettirmiyor, bu onun özelliği, bu adamdan her kasabada çokça vardır. Orta boylu, biraz

solgun benizlidir, paltolu, şapkalı, gözlüklüdür, atkı takmaz. Kasabanın genel tablosu içinde iki küçük pencere (gözlük) camıyla yer alır. Ya da hiç yer almaz, tanımak istenmeyen bir tanıdık gibi davranılır ona, selam verecek olursa karşı kaldırım diye bir şey vardır sonuçta. Daha da kötüsü, insanlar onu başka bir Butte sanıp selam verirler, bundan da kötüsü onun bu selama karşılık vermesidir, küçük çaplı bir felakettir bu. Butte, kasabanın banliyösünde yaşar, çevresi daima çitle örülüdür, komşuları yoktur, çileden çıkardığı komşuları dahi yoktur. Butte Beerbohm mu? Hatırlıyorum onu, okulda en ön sırada otururdu. Hayır, orada oturmazdı. Otururdu. Onu tanıyorum, hayatta mı hâlâ?

Vaktiyle, Grevesmühlen sakinlerinin kalabalıklar halinde geçip gittiği bir köşede uzun süre durmuş ve burada yürümeyen biri buranın neresinde yürür, burada olmayan biri buranın neresinden eksiktir, diye kendi kendime sormuştum. Şunu söylemek istiyorum, bu adamı özenle inceledim. Boy önemlidir, tam tamına orta boylu, hiç kolay bir iş değildir, aslında boyum fazla uzun, neyse ki kendimi düşüncelerimde on santim kısaltmayı becerebiliyorum, hiç değilse yürürken yapabiliyorum bunu, oluyor. İnsanoğlu kendini yürüyüşünden belli eder, arkadan bakınca anlaşılır bu, özellikle de arkadan. Övünmek istemem, ancak bir defasında çok önemli bir anda kendimi çok kısa bacaklı bir Japon'a dönüştürmüştüm, panik içinde dizlerimi kırmış, sağa sola, öne arkaya her yöne koşturmuştum. Estetik meselesidir bu.

Genç adam başını kaldırıp bakıyor.

Bankanın içindeki saat 8.30'u gösteriyor.

Haa, şu Beerbohm, ne istiyor ki?

Epeydir burada durmuş sarı kravatı inceliyor, kravatın üzerinde her bir sırada sekiz jokey ve toplam yirmi sıra var. Kasabalarda insan daha uzun süre ayakta durur, daha ağır yürür, ne söylediği tam olarak anlaşılmasın diye Kuzey Al-

manya şivesiyle konuşur, işini kolaylaştırmak için gözünün önüne yeşil boyalı parmaklı çitler getirir. Sekiz bin mi?

Beerbohm sekiz bin istiyor.

Başını kaldırıp bakıyor. Babası da tanırdı onu, okuldan, o da tanıyor. Birkaç tuşa basıp ekrana bakıyor, sonra birkaç tuşa daha basıyor, birden duraksıyor. Duraksaması için bir neden yok, hesaba daha yeni para yatırdım.

Duraksıyor.

Ben bu arada derin düşüncelere dalıyorum, iç dünya, dış dünya, iç dünya. Şimdi muhtemelen gidip gümüş bastonlu müdürü çağıracak, bu hiç iyi olmaz, derken duraksamaktan vazgeçiyor ve sayıyor –ne diyeyim–, önüme sekiz bin sayıyor, paraları her biri on banknottan sekiz sıraya diziyor (keşke on iki bin isteseydim). Koca bir deste oluşuyor.

Sanırım beni başkasıyla karıştırdı.

*

Sokağa çıkar çıkmaz hemen o duyguya kapılmıştım. Sevgili dostum, bu duygu varlığımın bir parçası. Oysa cebimdeki destenin beni sakinleştirmesi gerekirdi, doğrusu buydu, ne var ki o duygu yine enseme yapışmıştı. Belki bu konuya girmemem gerekir. Otto-Grotewohl-Strasse'den sağa sapıp aşağıya indim, sonra geri döndüm, bu kez sola sapıp aşağıya indim.

Bir seferinde çok yaklaşmışlardı, daha doğrusu onlar bana değil de ben onlara yaklaşmıştım. Grevesmühlen'de değildi. Hannover'de bir katlı mağazanın tuhaf mallar satılan bir katındaydım. Başıma Japon malı arıcı şapkasını daha yeni takmıştım, onlar içeri girdikleri sırada yüzümdeki peçeden çevreyi pek göremiyordum. Peçe yüzünden onların da beni tanımaması şanstı tabii. Adamlar, tabanlarında daire şeklindeki şu tuhaf kalıpların olduğu Fuju sandaletleri denediler, o sırada içime şeytan girmiş olacak, iki adam salına salına yürürken ben de ağır adımlarla peşlerine düştüm.

İnsanın bazen yaşamını anlamsızca ve düşüncesizce tehlikeye atabildiğini göstermek için anlatıyorum bunu; anımsadıkça bugün bile tüylerim diken diken oluyor. Onlara öylesine yaklaşmışım ki istesem kulaklarının içine üfurebilirdim.

“Kardeşlerim buradayım, burada, burada!”

Bunu hangi akla hizmet yaptım bilmiyorum.

Sevgili dostum, kasabada yaşamanın gerçek yararı, netliktir. Birisinin yokluğunu hemen fark edersin, öte yandan sokakta iki kişi fazlaysa onu da hemen görürsün. Yuvarlak yüzlülerin arasında üçgen yüzlü birinin belirmesi dikkat çeker. Aşağıya doğru bir süre daha yürüdüm: Yok. Sonra her yöne bakındım:

Yok.

6

Sevgili dostum, bayanlar ve baylar.

Burası, dünyaya gözümüzü açtığımız yer.

Senin ve benim, hepimizin.

Sabit disklerin sonsuz düzleminde, dijital animatörlerin elektron sisi ve boğucu cangılındayız. Sevdiğimiz ve nefret ettiğimiz, gönlümüzce kendimiz olabildiğimiz, kısacası var olduğumuz yer burası. Özellikle senin, kendini gizlemeyi sürdürdüğün yer, sevgili dostum. Senin varoluşuna değinebilirsem tabii. Unutmadan sorayım, *virtual* ne demek?

Ahh, hiç de öyle demek değil.

Virtual “hemen hemen, yaklaşık, aslında” demek.

Anlamı bu.

*

Çok iyi anımsıyorum, ilk karşılaşmamız havanın puslu olduğu o günlerden birindeydi, bir pazar günüydü, Grevesmühlen’de sokaktaki insan selinden eser kalmamış, kasaba nüfusunun tamamı domuz kızartmasının başına oturmuşken karşılaşmıştık. Serin, yağmurlu bir gündü; sokak, tek bir yaya dışında göz alabildiğine boştu.

Otto-Grotewohl-Strasse’yi sonuna kadar katediyor, sonra yine geri dönüyorum. Öyle ya, belki Käthe’nin biri –adı Käthe olan herhangi biri– Otto-Grotewohl-Strasse’den aşağı iniyordur. Kömür tozu kokusu. Köşe başlarında hava

akımı var. Gazete büfelerinin hiçbirisi açılmamış, bunalımımı daha da derinleştireyim mi? Tek başına bir sefil mi? Çat çat vuran bir sokak tabelası mı? Raiffeisenkasse Bankası'nın karşısındaki altın sarısı ışıklı üç kare, bu ruh halimde avutucu bir vaha gibi görünüyor: "Bodo Internet Cafe." İçerisi biraz fazla sıcak, hafif bir parfüm kokusu duyuyorum, herkes susmuş, saatte bir euro karşılığında yüksekçe bir yere yerleştirilmiş sayıları yediyi geçmeyen tekli masaların başına oturmuşlar; isteyen aşağıdaki tezgâhtan çok lezzetli bir kahve alabiliyor. Evet, üzerine az krema ve biraz da kakao tozu, bundan söz etmiş miydim? Kimsenin sesi çıkmıyor, kendileriyle baş başalar, belli ki yabancı dünyalarla bağlantıya geçmişler, belki de yalnızca faturalarını inceliyorlar. Bu dükkânda yalnızca sahibinin sesi duyuluyor, adam yabancı, kendi zevkine göre şeyler alıyor, çünkü seçtiği ağır aksak müziğin bu insanlara hitap ettiğini hiç sanmıyorum.

Tamam o halde, *chat* odasına giriyorum.

Saat 14.20, 4 Nisan, Pazar.

Anımsadım, övünülecek bir yanı yok. Ancak kimliğimin gizli kalmasına, bir yüzümün olmayışına sığınabilirim, yüzü olmazsa insan gözü pek oluyor, utançtan kurtuluyor. Yani şöyle söyleyebilirim, çok olmasa da bugün utaniyorum, yani *virtual*, hemen hemen, yaklaşık olarak utaniyorum. Olanlardan. *Freenet* üzerinden sohbet sitelerine girmiştim ve anasayfada bir sürü seçeneğim vardı:

Balık tutmak

Pulculuk

Flört

Cadı kazanı

40'lı yıllar

Ezoterik

Sohbet köşesi

Tiyatro

Kitap kulübü

Ömürlük dostluklar
Cehennem kapısı

- - -

Maskemi kaldırıyorum. Rumuz: Robinsoncumayıyorum, şifre: Fiji, bağlanmış mıyım diye hemen profilime girip bakıyorum, evet bağlanmışım. En sevdiğim modacı: Angelo Litrico, en sevdiğim içki: Scotch, ince yapıyıym, boyum 1.86 cm, saçlarım kumral, gözlerim mavi, giyim tarzım klasik, arada sırada sigara içerim (yalan), çocuğum yok, iyi özelliğim: Hayal dünyam zengindir, kötü özelliğim: cimrilik (şimdi benimle kimse konuşmak istemeyecek). En sevdiğim yemek: Viyana sosisi, yapmaktan en çok hoşlandığım şey: Salsa dansı.

“Oda”ya giriyorum, çevrimiçi olduğumu şimdi herkes biliyor, benim dışımda çevrimiçi olan isimler: Küçük Melek, Ava 1975, Clyde X, Altmarklı Delikanlı, Sütlü Tatlı, Pikenikçi, Weblost, Parti Çocuğu Tobias, %100 Kötü. Diyorum ki: Selam, Kötü. Yanıt vermiyor, ben de “oda”dan çıkıyorum, odadan çıktığımı şimdi herkes biliyor.

Zaten istersem yine girebilirim.

Merhaba!

Kim var orada? (Tak tak)

Kimsin?

Yanıt yok.

Peki sen kimsin?

Burada yeniyim.

Merhaba, Buradayeniylim.

Tahmin ettiğim gibi konular biraz karmaşık: Çocuk yaşta yaşanmış akla gelebilecek cinsel istismarın her türlü, altını ıslatma, altını pisletme, aşırı yemek yeme, yemek yemeyi reddetme, içindeki çocuk, sevişmeyi reddetme ve Sütlü Tatlı'nın özel sorunu: Karşı cinsten nefret.

Kimmiş şu sıçtığımanın Robinson'u?

Kim sıçıyor orada?

Bütün seçenekler arasından Cehennem Kapısı'nı seçme ihtiyacı duydum.

Sosyolog musun?

Proktoloğum.

Ufff.

Ne demek ufff!

Olayların tam ortasına dalmıştım. Bu konuşmayı %100 Kötü ile yapmıştım.

Ciddi konuşabilir miyiz? Rumuzu Taze Et olan bir adam, üstelik Bavyeralıymış, tamam olur, dedi. Onun sorunu, çok erken ya da daha doğrusu çocukluktan çıkmak üzere olduğu bir yaşta testislerine yapılan masajmış; başına gelen testis fıtığı nedeniyle bu masajı ona annesinin bir kadın arkadaşı –annesi yanlarındayken– yapmış. Üstelik birçok kez. Kaç kez? Peki bu hikâyeyi kaç kez anlattın? O günden sonra ilişkisi bozulmuş.

Testis fıtığıyla mı?

Annemle.

Oooo.

— — —

Annesinin arkadaşı onda içsel bozukluğa yol açmış. İçten gelen bir bozukluk, anlatabiliyor muyum? Annesinin muhtemelen şifacı olan arkadaşı artık yokmuş, gelgelelim testis fıtığı hâlâ yerli yerindeymiş.

— — —

Bu korkunç (hadi söyle ama, kaç kez?).

Taze Et'e, kendine belki başka bir anne, kadın arkadaşı olmayan bir anne bulsan, diyorum. İlişkiniz o zaman muhtemelen o kadar bozuk olmazdı. Sonra başka birisi, sen buradan çıksan daha iyi olmaz mı, diyor, ancak bana bir kastı olmadığını hissediyorum. Ya da diyorum, kendine başka bir sevgili bulsan, annesi olmayan ya da belki sana masaj yapan bir annesi olan bir başka sevgili. Sevgilim mi masaj yapacak?

Hayır, annesi.

– – – (Dışarı!)

You are wicked⁹

I am Robinson¹⁰

“You are wicked, Robinson.”¹¹ Bu tepki, daha önce söze karışmamış birinden gelmişti.

Who are you?¹²

I am Friday.¹³

Hallo, Friday (where have you been).¹⁴

– – –
– – –

I was here before you.¹⁵

Hallo Beforeyou.¹⁶

Aslında burada yollarımız ayrılabilirdi. Ayrıca çocukluk döneminde alınan yaralar benim açımdan pek verimli konular değildi –hem de hiç–, bu yüzden “oda”dan çıkmaya hazırlanıyordum. Ancak Cuma, eğlenceli birine benziyordu.

Yakışıklı bir adam mısın?

Hayır. – – Sen yakışıklı mısın?

Hayır.

– – –

Evet, bunu sorarak yarama tuz basmıştı: Çocukluktan kalma yarama. Kimsede acıma duygusu uyandırmadan herkesçe bilinsin istiyorum: Aslında Robinson olmak istemiştim; olmak istediğim, Robinson kitabımdaki sakallı, ağaç kabuğundan iğrenç şapkası, posttan yapılma kaba

9 (İng.) Aşağılıksın. (ç. n.)

10 (İng.) Ben Robinson’um. (ç. n.)

11 Aşağılıksın, Robinson. (ç. n.)

12 Sen de kimsin? (ç. n.)

13 Ben Cuma. (ç. n.)

14 Selam Cuma (nerelerdeydin). (ç. n.)

15 Ben senden önce buradaydım. (ç. n.)

16 Selam, Sendenönce. (ç. n.)

ayakkabıları olan o adam değildi. Bana kalsa, tertemiz ve pırıl pırıl parlayan güneş yanığı teniyle otuzuncu sayfada palmyeye tırmanan Cuma olmayı yeğlerdim. Narin uzuvlarını hayvan postlarına sarmadan özgür bırakan, gördüğüm kadarıyla bu uzuvları taş gibi sert olan Cuma. İçimdeki bu his kıskançlık mıydı, yoksa insanlığın bütün çabalarının – taş ve bronz çağı dahil– panterin tek bir kusursuz sıçramasına denk olduğunun bilinci miydi, bilmiyorum. Ulaşılmaz ve önümüzdeki yirmi bin sene içinde düzeltilemeyecek bir durumdu bu. Birisi bana, neden Cuma olmak isterdin, diye sorduğunda, daha yakışıklıydı da ondan, diyorum.

Hâlâ burada mısın?

Evet.

Sevgili dostum.

Benden bilgece sözler bekleme ama demedi de deme, büyük bir servete kavuşmak benden bilgece şeyler duymaktan çok daha kolaydır zira servet edinmek için Hamburg'a gitmen yeterli. Kıyafetin düzgün olacak. Sabah 8.30 trenine bineceksin, Ludwigslust'ta aktarma yapacak, akşam 18.30 treniyle döneceksin, aktarma bu kez Schwerin'de olacak. Bu, doğrudan bir tarz meselesi ve Grevesmühlen'den bakıldığında elbette büyük bir macera, koca bir dünyaya açılmadır.

*

Hamburg'un insana güven veren bir havası var, kasvetli de olsa bir şekilde aydınlatılmış. Temsilcilikler, banka binaları, Hansa Birliği'ne özgü restoranlar, hepsi parlayıp ışılda da gökyüzünün masmavi olduğu günlerde bile koyu renkli tuğlalardan inşa edilmişliklerini gizleyemiyorlar. Her yere keskin bir karabiber kokusu yayılmış, en azından ciddi ticari şirketlerin tabelalarıyla donatılmış şu hol öyle kokuyor. İçinde savaş yılları öncesinden kalma altın sarısı kocaman bir dünya küresi olan kafesli asansör yukarı çıkıyor, kulağıma ayrıca su sesleri çalınıyor, sanırım alt katlardan geliyor. Holdeki ahşap kulübesinde oturan bekçi, belindeki tabancasına rağmen senatörlere benziyor. Öyle de konuşuyor.

Görmeye gittiğim kişiler, on ikinci katta inanılmaz derecede şık, gri tonlarında möblelerle döşenmiş ofislerde oturuyor. Brower's ya da Thatchmaker's gibi çok önemli şirketleri temsil ediyorlar ancak bütün bunların sadece De-noneau'nun dıştan görünen yüzü olduğunu biliyorum. Yukarıda ölüm sessizliği hâkim, takırtı yok, telefon gürültüsü yok, asansörün uzaklardan gelen soluğu asgariye indirgenmiş, insan kendi adımlarını bile tam olarak duyamıyor.

Bir ya da iki imza atmak için şu olağanüstü şık turnabalığı ya da güvercin grisi koltukta oturuyorum. Boston Price'ın temsilciliği olan Alumni grubu adına buradayım, Boston Price da ABC'nin temsilciliği ancak önemli değil, bu konuya değinmemem gerekiyor. Çünkü kimi düğümler çözülecek ki sonra yenileri atılacak. Yanlış anlaşılmasın diye açıklıyorum, adım Thomas Hilprecht Jr., Lübeck'liyim, bu da elbette ki şu akıl almaz derecede şık turnabalığı ve güvercin grisi ortamda oturabilmem ve mutlak sessizliğe kulak verebilmem için bir bahane; aslında uzaklarda Wallstreet'te tik tak ederek dünyanın bir ucundan diğer ucuna muazzam servetler aktaran para makinesinin sesini dinlemek istiyorum. Bu vesileyle üzerimde şık bir takım elbise, boynumda da Armani kravat var; yeterince açık mı şimdi?

Gerçekte –esas olan bu zaten– sadece işlerin durumunu araştırmak için buradayım. Şimdilik. Aldığım önlemler yeterli mi, yenileri gerekli mi, anlamak için. Burada, şu kardeşlerin şirketinde.

Brower's'taki tuvaletler, başlı başına bir deneyim (sadece onları görmek için bile bu yolculuğa değer). Sanırım burası sadece yöneticiler için; lavanta rengine zarif bir kabin, yerler paslanmaz çelikten, dolayısıyla tertemiz. Dekora uygun bir havlu paspas ya da beyaz bir puf, bu kabini insanın içinden çıkmak istemeyeceği bir yere dönüştürebilirdi; burası başka yerde kolay kolay bulunamayacak gizli bir lüksü içinde barındırıyor. Kullanıcı işi bitip –burada çok ayrıntılı

bir ifade kullanmak istemiyorum– arkasına yaslanınca, parmağını bile oynatmasına gerek kalmadan ritmik bir şekilde akarak doğru yere ulaşan sıcak su harekete geçiriyor, ardından da kurutma sistemi devreye giriyor. Bütün bunlar uğraşmadan gerçekleşiyor, belli ki sadece yöneticilere özgü bir hizmet. Zaten daha sonra binanın içinde çalışanlara ait başka bir tuvaletin kapısını gördüm. Lafı neden bu kadar uzattım? Zenginlerin yaşamları kendi içinde bazı avantajlar barındırır. Burada yaşayabilir miyim, diye biri bana soracak olursa, evet, derim, yaşayabilirim.

Artık başka bir ziyaret gerçekleşmeyecek, Armani kravatlı konuk, asansöre girer girmez çözülüp aslına (yün atkı ve bere) dönecek.

*

Yürüyen merdivenlerden çıkarken, peronda beklediklerini görüyorum. İki kişiler. Gazete büfesinin önündeler ama gazete satın almamışlar, belki okuma yazmaları yok. Beklerken sürekli ayak değiştiriyor fakat beni görmüyorlar.

Ben de arkalarına geçiyor ve şefkatli bir sesle şöyle diyorum:

“Ne haber, pislikler?”

— — —

“Buraya kadar işler yolunda gitti, bakalım böyle sürecekmimi?” diyorum.

Tabii ki demiyorum.

Ortada bir fotoğrafım dolaşıyor olmalı, bu durumu başka türlü açıklayamam. Belki bir vesikalık ya da imha edemediğim bir aile fotoğrafı ya da Minden’de bir okul balosunda çekilmiş bir fotoğraf. Hiçbir fikrim yok. Beni bulmak için ellerinde bir fotoğrafım olmalı, yoksa beni buraya kadar nasıl izlesinler? Bazen beklemediğim bir anda karşımda otururken gördüğüm ufak tefek adamı kastetmiyorum, o da bunlardan mı, bilmiyorum. Yaşlı, kibar bir vergi memuru olabilir. Ne var ki ben vergi ödemiyorum, ayrıca trenlere

birçok kibar beyefendi biniyor, hayır, şunları –demek istiyorum ki şunları!– ciddiye almalıyım.

Nasıl da kim oldukları anlaşılacak.

Aralarından biri daima tıknaz oluyor, kaba saba, güçlü kuvvetli, herhalde saldıran taraf. Öteki daha uzun boylu, ancak duruşunda bozukluk var, kambur duruyor, gelgelelim adam çevik. Aslında peşime düşen adamların yüzleri olmuyor, olsa bile birbirleriyle alakasız burunlardan ve kulaklardan oluşuyor, bazen ağızlarında altın dişleri oluyor. Ayrıca sıklıkla güneş gözlüğü takıyor, koyu renk çizgili takım elbiseler giyiyorlar. Bunu neden yaparlar bilmem, klişe olsa gerek, yine de onları kalabalığın içinden bulup çıkarmada işe yarıyor.

Ortada bir fotoğrafım olmalı.

Hamburg dönüşü bindiğim 18.30'de kalkacak banliyö treninin aktarma saati biraz sıkıntılı. Schwerin'de bir buçuk saat beklemek zorunda kalınca ben de bu süreyi Marienplatz'ta bazı işlerimi halletmek için kullanabilirim diye düşünüyorum, öyle de yapıyorum. Oradaki umumi tuvalet cadde seviyesinin altında, Schmiede Strasse'den, Kurz Strasse'den ve Wittenburger Berg'den olmak üzere üç ayrı girişi var, dönüşte çıkışları karıştırmamak gerek. İçerisi üçgen şeklinde, havası kötü, duvarlarda penis resimleri, yani olabildiğince kısa süreli kullanılması gereken bir yer. Yalnızım; tepemde, demir kasnak içinde tavanı oluşturan tırtıklı cam tuğlalar var, yukarıdaki meydanda insanlar bunların üzerinde yürüyor.

O sırada onları duyuyorum.

*

Schmiede Strasse ve Kurz Strasse olmak üzere iki yönden geliyorlar. Rezervuarın üzerindeki epeyce edepsiz ve epeyce belirgin kıpkırmızı (belli ki ruj kullanılmış) yazıyı inceliyorum, iki top ve bir silindire şiddetin böylesine yalın bir şekilde betimlenmesi karşısında hayrete düşüyorum.

Bu kimin iddiası bilmiyorum ancak yazıya bakılırsa Schwerin'in, o güzelim Schwerin'in pisuarlarıyla edindiği şöhreti, ta Leipzig'e kadar yayılmış. Artık biliyorum ve şaşkınım.

O sırada onları duyuyorum.

Taş basamaklardan kumlu ayak sesleri geliyor, hem Kurz Strasse'den hem de Schmiede Strasse'den; anlaşılan adamların hepsinin ayakkabıları aynı. Bu tür gürültülerin sadece ayakkabılar değil onları giyenler hakkında da çok şey anlattığını düşünmüşümdür hep, bunu anlamak için kırkını geçmiş kadınların altgeçitlerde çıkarıp durduğu sert takırtıları anımsamak yeterlidir. Ancak şimdi yaklaşanlar hem hiç ses çıkarmayan, hem zemine yapışıyor hissi veren hem de içlerine kum toplayabilen tabanlar, belli ki Amerikan kauçuk tabanlar (1946).

Taş basamakların üzerindeler.

“Best prick in town, next best 4568 miles West in Brooklyn”¹⁷ yazısını okuyorum o sırada. Çok alçakça. Şimdi öğrendim, iddianın sahibi Josef Breitenbach imiş, kastettiği kent de Schwerin değil, Münih'miş. İçimden önce karışmamak, bu işlere bulaşmamak geldi, sonraysa merdivenlere ulaşmak: Gördüğüm kadarıyla Wittenburger Berg çıkışı açık. Denir ki, ölüm karşısında dünya küçülür ve kişinin bütün yaşamı bir saniyede gözünün önünden geçermiş. Benim durumumda küçülen tuvaletti, ölüm tehdidi anında gözlerimin önünde maket boyutuna inmişti, sağımdaki merdiven Kurz Strasse'ye, solumdaki Schmiede Strasse'ye, üçgenin en ucu Wittenburger Berg'e çıkıyordu. Önü ve arkayı o an bulduğum konum belirliyordu. İnanılacak gibi değil belki ama dışarıdaki ferforje yeşil demir (geceleri kapalı olan) kapılar da gözümün önüne gelmişti; zaman bu

¹⁷ (İng.) Malın en iyisi şehre geldi, ondan sonraki en iyi batı yönünde 4568 mil ötede Brooklyn'de. (ç. n.)

kapıların önünden akıp gitmişti gerçekten. Sırf o saniyeyi doldurmak için. Sanırım o sırada bir hata yaptım.

Çünkü bir sıçrayışla üçüncü çıkışa vardığımda şu irikiyim, profesyonel, dörtgen vücut adamla burun buruna geliyorum. Üstüne bir de “Pardon” diyorum.

Çok kötü.

Bütün bunları ciddiyetle hayal edin, her şeyi eşzamanlı ve aynı zamanda sonsuzmuş gibi; ne de olsa yaşanmış koca bir hayat söz konusu.

Örneğin şimdi gözümün önünde Mettlach¹⁸ yer karoları belirliyor, zemin bunlarla kaplı. Fayansların kumlu bir dokusu var, damarları silinmiş, yere dümdüz yapışmış, üzerlerinden malayla geçilmiş. Mettlach fayansı bunlar, kahverengi sırla kaplı olan türünden; işte Schwerin’i bu yüzden, her yerde hâlâ orijinal nesneler barındırdığı için seviyorum. Fayansların tamamı fena halde çizilmiş ve ciddi hasarlar almış. Az önce, pardon, demiştim, kendimi aynı anda yerde buldum, oraya nasıl çakıldığımı bile anlamadım. Ansızın, asla alıştıra alıştıra değil.

Adamın elinde silah yerine bir cop var –devasa bir Krakov sosisi–¹⁹, akıllıca tasarlanmış bir alete benziyor, içi kum dolu bisiklet lastiği de olabilir, doğrudan vurmadan saldırıya yarıyor; adam şimdi elini kaldırdı, hız alıyor – – –

Bu şiddeti betimlemek isterim, ama sadece bir kez, bir daha asla yapmayacağım. Kırıp döken, yere seren bir şiddet bu, içinizde kusma ihtiyacı uyandıran, gökten tepenize inen bir yük. Çok iğrenç. Yere çakıldığım sırada bir rengi olduğunu fark ediyorum, iğrenç bir sarı, şu yumuşak lastik sopanın bile bir rengi var, başıma hiç sonu gelmeyecekmiş gibi indikçe iniyor. Bir kez, iki kez, ama beni öldürecek halleri yok ya, sonuçta kendi çıkarları için bana ihtiyaçları var.

¹⁸ Almanya’nın Saarland eyaletinde bir kent. (ç. n.)

¹⁹ Adını Polonya’nın Krakov kentinden alan, çeşitli lezzette Orta Avrupa sosislerinin ortak adı. (ç. n.)

“Yakaladın mı onu?”

“Bilmem, evet.”

Beni ayağıyla itiyor, döndürmek istiyor anlaşılan. Oysa biliyorum, dönüş yolu artık sona erdi, bütün dönüşler sona erdi, zarar telafi edilemeyecek kadar büyük. Ebedi bir miras.

“Sanırım, evet.”

Doğrusunu söylemem gerekirse, ben de öyle olduğunu sanıyordum. Parçalarımı nasıl yok etmeyi planladıklarını bilmiyordum ancak kuşkusuz ona da bir çözüm bulacaklardı. Bilincim kapanmamıştı ama ölmüştüm, evet evet, kesinlikle ölmüştüm. Ayrıca çözümleri her neyse, zaten duymak istemezdim. Hal böyleyken ansızın merdivenden aşağıya muazzam bir kalabalık akın etti.

*

Sanırım bir şirket gezisiydi, bir kutlama yapılıyordu. “Ücretsiz Tramvay Günü.” Her durumda çok özel bir gündü, fakat şu kesindi, Tanrı buyruğuydu bu, kaderdi. Düşünsene, taş zeminin üzerinde çaresizce yatıyorum, uyuşmuş gibiyim, dayaktan yere serilmişim ve bir şeyin içine zalimce sarılacağımı biliyorum –hem bu en basitiydi, kim bilir beni daha neler bekliyordu–, derken yirmi, otuz, iki yüz kişinin merdivenlerden indiğini duyuyorum. Hepsi üniformalı, hepsinin başında siperli kasketler var, yığınla siperli kasket akın ediyor. Hiç kuşum yok, Marienplatz’ın bu noktası daha önce hiç bu kadar çok siperli kasketi bir arada görmemişti, hiçbir zaman da görmeyecekti. Başım durmadan dönerken bana yardım elini uzatmış Tanrının ordusu gibi görünüyorlar. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın, Schwerin vatmanlarının üniformalarının gerçekten tehditkâr bir görüntüsü var.

*

Tek sözüme inanmıyor.

Ben de onunkilere.

“Sevgili Cuma,” diyorum, “sen, hikâyelerime inanman için icat edilmiş birisin.”

Cuma son günlerde, İngilizce konuşulan topraklarda yaşadığına inandırmaya çalışıyor beni, bunun için kimi kıvrak deyimler kullanıyor, “that settles it” ya da “that does it”²⁰ diyor. Bense içimde giderek güçlenen bambaşka bir şeyden kuşkuluyorum. Kuşkularımın kaynağı araya sokulmuş sözcükler, ufacık işaretler, komşularla mesafe, sessizlik, gürültü, yemekler ve benzeri sıradan şeyler. Ben çok iyi işaret okur ve bunlardan kendime bir bütün çıkarırım. Yemin edebilirim, evet yemin ederim onu güzel bir günde kısıkvrak yakalayacağım.

Ayrıca, mola (çiş molası) vermiş bir “özel tur”un nesi inandırıcı değil ki? Yer, zaman, fırsat, kader ve sıradanlık burada işbirliği yapmış. Ancak itiraf etmeden geçemeyeceğim, üniformalar Schwerin koşullarında beklenemeyecek bir yoğunlukta bir araya gelmişti.

—

²⁰ (İng.) “Buraya kadarmış” ya da “artık yeter”. (ç. n.)

8

Sevgili Cuma!

Geldim.

Neredesin?

Fiji.

Sevgili Cuma, gel seninle bir deney yapalım. Ben, neredeyi söyleyeyim, sen de nasılı söyle.

Nasıl yani?

Ben, nerede olduğumuzu söyleyeyim (Fiji Adası, Viti Levu), sen de oranın nasıl görüldüğünü anlat (1826'da gidecek yaklaşan *Endeavour*²¹ kalyonundan görüldüğü açıyla).

Viti Levu?

Viti Levu?

Kolaymış.

Öyle mi?

Ada, uyuyan bir adama benziyor.

— — —

Uzaktan.

— — —

Sırtüstü yatmış bir dev gibi burnu, kocaman göbeği ve ayak uçları olarak da iki dağlık tepesi var, öyle değil mi?

²¹ 18. yüzyılda James Cook'un Avustralya'yı keşfettiği ilk seyahatinde kullandığı Büyük Britanya gemisi. (ç. n.)

– – Kesinlikle doğruydu, 1906’da posta gemisi *Flying Perth* Viti Levu’ya yaklaştığı sırada görüntü buydu. Tabii Cuma bu bilgiyi internetten öğrenmiş de olabilirdi. Tabii ben de.

Erkek misin, kadın mısın?

Sen karar ver.

*

O dönemde çok sık taşınırdık, bir kentten diğerine girdik, son olarak Minden’e yerleşmiştik. Aller Nehri kıyısındaki Minden değil, bizimki öbür Minden’di. On yaşındaydım, babam işlerinde art arda başarısızlığa uğramıştı, ne var ki yaşananların henüz annemden ve benden gizlendiği yıllardı. Evimiz “Am Färbergraben”,²² 10 numaradaydı, arkadaki avlumuzun içinden bize ait bir dere geçerci, ağır ağır ve kopkoyu akardı. Suyun içinde bazen eski bir bebek beşiği bazen de teneke bir bidon sürüklenirdi. Sıcak yaz günlerinde demir merdivenin üzerinde durarak boğazıma kadar suya daldardım. Bir de makaralı demir kollar vardı, kumaş boyacıları çuval bezlerini bunların üzerine gererek suya indirirdi, ben de bu bezlere asılır, denizaltıcılık oynardım. Okyanuslara açılan Hollanda üretimi *Clipper* tipi bir yelkenli olurdum. O günlerde zararlı madde diye bir şey yoktu, olsa olsa beyaz kabarcıklar çıkardı, hepsi de sabun kokardı. Bir de sarı kabarcıklar vardı.

Babam, kasabanın merkezindeki “Westfälischen Kredit und Hypo” adlı bankada çalışırdı, oraya yeni girmişti, her sabah evden çıkar, akşam olunca sakın sakın geri dönerdi. Şunu söylemek istiyorum ki bizi sonraları çok üzecek o telaşlı hali henüz yoktu. Sonra daha küçük bir bankaya, “Mindener Sparkasse”ye geçti, bankanın adı böyleydi galiba. Ama “Mindener Volkssparkasse” de olabilir, orada galiba müdürlük yapıyordu, bankanın ön cephesindeki soluk mavi tenteyi çok iyi anımsıyorum.

22 Sokağın “Kumaş Boyacıları Yolu” anlamına gelen adı ilerleyen sayfalarda hikâyenin içine örülecektir. (ç. n.)

Okulda “yeni gelen” olmak hiç kolay değildi. Her şeyden önce dil sorunu vardı, bu bölgede alışması zor bir lehçe kullanılırdı, hiç olmadık yerlere tuhaf e ve ö sesleri yerleştirirlerdi. Ayrıca okulda herkes geniş kalıplı, kalın bir pamukludan garip pantolonlar giyerdi. Miço tulumlarına benzerlerdi. Herkesin üzerinde bunlardan vardı, gelgelelim istesen de satın alamazdın: Savaştan henüz çıkmıştı, hiçbir yerde hiçbir şey satılmazdı. Sonunda anneme işin ciddiyetini anlatıp onu eski örtülerden bana böyle bir pantolon dikmesi için ikna edebildim. Ortaya çıkan eser de maalesef şaşırtmadı, sınıftaki konumumu olduğundan daha da zayıflatmaya yaradı.

Ne işe yarayacak bu şimdi?

Annemden daha fazla destek bekleyemezdim; elinden gelen tek şey bembeyaz, tıpkı bir bulut gibi beyaz ve zarifçe evimizin iki odasını doldurmaktı: Sınıf arkadaşların mı, hım evet, hepsiyle çok iyi anlaşacağından eminim.

Arkadaş edindin mi?

Hayır.

Bu acıklı bir konuydu, diğer sıralar dolu olduğu için en öndeki orta sırada tek başıma oturuyordum. Yerkürenin ağırlığını, ya da I. ve II. Pön Savaşları'nın hangi yıllarda yapıldığını bir çırpıda ezbere söylemiş olsam da işler daha en başta iyi gitmemişti. Bir başka büyük şanssızlığım da bütün sınıf beş yüzlü bir piramit üzerinde boş yere kafa patlatırken, benim bu piramidi bir çırpıda tahtaya çizmiş olmamdı. Evet, kalkmış, tahtadaki piramidi bir çırpıda düzeltmiştim.

Savonarola kimdi?

— — —

Savonarola kimdi?

Parmak kaldırdım.

Böyle zamanlarda arkamda oturan çocuk sırtıma bir şey batırırdı, bu iş için masasının altından sandalye arkalığımın arasına soktuğu uzun bir kurşunkalem kullanırdı. Pön Sa-

vaşları'nı ve yerkürenin ağırlığını unutursam iyi olacağını bana anımsatmak için de kalemini arada sırada sırtıma batırdığı olurdu. Batırma dediğim hareket de kalbime saplanan bir hançer darbesi gibiydi. O çocukla arkadaşlık etmeyi ne çok istiyordum. Çok güzel bir çocuktuk, adı Noswitz'ti, yanık tenli ve zayıftı, muhtemelen zengin bir ailenin çocuğuydu. Üzerine oldukça büyük gelen geniş bir miço pantolonu vardı.

Hadi ağlasana!

Ağlamıyorum ki!

Hadi ağla!

Sırtıma batan kalem yüzünden ne zaman hızla arkama dönsem dimdik oturmuş, ağzını büzmüş, gözlerini de tavana dikmiş olurdu. Noswitz. Ötekiler sıra sıra arkasına dizilmişti, Pohlmann'lar, Görzen'ler, Kuhnert'ler hepsi ağızlarını büzer, yeni gelenin şimdi ne yumurtlayacağını merakla beklerdi. Acaba sırada Mozart'ın doğum ve ölüm günü mü vardı?

Aralarında bir de zavallı bir çocuk vardı: Tam bir sefildi, en uç köşede oturur, bana bakar ve gülümserdi. Gelgelelim çok zavallıydı, mankafanın tekiydi, incecik dirsekleri ve çimen yeşili kazağıyla üzerinden yoksulluk akardı. Öğle yemeğini birine kaptırmazsa mutlu olurdu, yemek de ekmek arası kırmızı pancardan ibaretti muhtemelen. Yıl, dar açılarla ve dikaçılarla, Wallenstein'in²³ karargâhları ve ölümüyle geçip giderken, o çocuk oturduğu köşeden bana yalvaran mavi gözleriyle bakmaktan hiç vazgeçmedi. Ne o bana yardım edebildi ne de ben ona, çocuk zalimliği burada kendini yine göstermişti. Bir de çocuğun yeşil kazağının bel kısmı neredeyse tamamen yamalıydı.

*

²³ Albrecht Wenzel Wallenstein, Otuz Yıl Savaşları'nın komutanı Schwerin Kontu. (ç. n.)

Olay, yaz tatilinden bir gün önce meydana geldi.

Okulun önünde toplanmış miço pantolonlular güruhuna rastlamamak için, arkadan çayırları dolaşarak eve gitmeyi çoktan öğrenmiştim. Okul çıkışı hepsi aksatmadan okulun, daha doğrusu karşısındaki şekercinin önünde takılırdı. Bana bir şey yapmazlardı, yani genelde yapmazlardı, ne var ki o gün bir şanssızlık olmuş, içbükey ve dışbükey çokgen formüllerini bilmiştim, aslında bilmeseydim daha iyi olacaktı. Bu yüzden yine arkadan dolaşmayı yeğlemiştim ve tam tuğla fabrikasının yanındaki duvarın dibinden köşeyi dönerken –ki deneyimlerim nedeniyle de hâlâ dikkatliydim–, ekiple burun buruna geldim. Beni bekliyorlardı.

Herkes oradaydı: Koca hödük Pohlmann, sevimsizlikte ondan geri kalmayan Görtz, Mittag kardeşler Heiner ve Jan, ikisi de sınıfımızın diğer şubesinden çıkabilecek en berbat şeylerdi, sonra tabii hiçbir zaman eksik olmayan Schulte, Fasser ve Bähr. Hepsi azametleriyle karşıma dikilmişti, üzerlerindeki miço pantolonları içlerinde kimse olmasa bile dik durabilecek kadar kalındı. Noswitz aralarında yoktu.

Ne, hendeğe mi atlayacağım?

Aynen öyle!

“Hendeke” dedikleri çayırların karşı tarafındaki hatırı sayılır derinlikte bir kum çukuruydu; çimenlerin arasında başlıyor, sonra dimdik iniyordu, hiçbir yere tutunmadan içine atlayacak olursan, çimenin kenarından başlayarak çaprazlama inen kumlu yamaçtan en az on metre aşağıya yuvarlanırdın. Dağ gibiydi. Oradan kimsenin atladığını görmemişim, benimkisi sözüm ona yiğitlik olacaktı.

Ve bunu yapmam bekleniyordu.

Neden?

Miçolar için.

Özetlememe izin verin, yani miçolar beni aralarına kabul etsin diye (ooo!), on metre dibe çakılmayı göze alarak “hendeğin” içine atlayacaktım, öyle mi?

Schulte, Fasser, Bähr ve Görtz ciddi bir ifadeyle başlarını salladı. Pohlmann'ın başını sallamadığı gözümünden kaçmamıştı. Mittag kardeşler başlarını çevirdi.

“Bakın çocuklar,” dedim, “bu tabii çok cazip bir teklif, geri çevirmem çok güç olacak.”

Sonra Mittag kardeşler de başlarını salladı.

“Ne var ki şu an pek elverişli değil,” gerçekten “elverişli” demiştim, “uygun bir zaman seçmemişsiniz, evde annemle babam beni kahveye bekliyor (oysa babam günlerdir seyahatteydi), bu işi neden biraz ertelemiyoruz?”

Tek kazancım, üzerime çevrilen tehdit dolu bakışlar oldu. Diğerlerine göre daha insancıl görünen Görtz bile, Nero gibi bakıyordu.

“Neden hemen bir gün belirlemiyoruz,” dedim, “annemle babamın beni beklemedikleri bir gün olsun, gelecek hafta diyebiliriz, örneğin pazartesi günü hendeğe atlıyorum (atlarım olmalı tabii ki).”

Tehdit dolu bakışlar üzerime çevrilmişti.

“Yemin ederim,” diye ısrar ettim, “Zeus ve kaynamış fare yumurtaları üzerine.”

Sanırım fare yumurtalarından etkilenmişlerdi. Hiç değilse pazartesiye kadar.

*

Pazartesi günü ortadan kayboldum.

Konuyu çok ciddiye aldım. Pazartesi yaz tatilinin ilk günüydü, bütün çocuklar yüzmeye, aşçılık oynamaya, Odenwald ormanında yürüyüşe, eğlenceli tatil arkadaşlarıyla birlikte meyve toplamaya gitmişti. Bense izimi kaybet-tirmiştim fakat kayboluşumun süresi ve kapsamı hakkında hiçbir fikrim yoktu. Bundan sonraki hayatımın tamamını kapsayacağını bilmiyordum.

Aslında kurtulma şansım sıfırdı. Dışarıda nerede olsam beni bulurlardı, o halde içeride, odamda kalmam gerekecekti. Yaz tatilinde, dışarıda masmavi gökyüzü ve deniz

havası beni beklerken hiçbir koşulda buna katlanamazdım. Evin içinde, hele altı hafta boyunca hiç kalamazdım.

Ya avluda? Avluya yan yol üzerinden doğruca caddeden ulaşılabilirdi, saklanmaya uygun değildi fakat bodruma inen merdivenin altında küçük bir kör nokta vardı, muhtemelen bir ikincisi de bodrumun sol, caddeye bakan köşesinde duran pas içindeki eski banyo termosifonunun arkası olabilirdi. Belki termosifonun içine büzülebilirdim. Ne var ki içeride bir saat boyunca çömelince –salı günüydü– dizlerim ağrımişti. Ayrıca onurum zedelenmişti.

Çarşamba günü geldiler.

Aralarından biri –Schulte'ydi bu– evimizin kapısına kadar gelip beni sordu. O sırada şansına aşçılık oynamak için tencere arıyordum, son anda dolabın arkasına gizlenebilirdim, gerçekten son anda. Bu arada beni görmeyen beyaz annem, Schulte'ye dışarı çıktığımı söyledi, beni görmediğine kesinlikle inanmıştı. Muhtemelen de öyleydi.

Ancak bu böyle devam edemezdi.

Aşçılık oyunu içeride oynanamazdı, bir ateş bir de ortaya çıkacak döküntülere yetecek kadar boş alan gerekliydi. Şu aşçılık işine sanırım açıklık getirmeliyim, pişirecek hiç ama hiçbir şey bulunamayan o yıllarda oynanabilecek en mükemmel oyundu. Seçimimi, paslı termosifonun arkasındaki kör noktadan yana yapmış ve gerekli bütün malzemeleri bir araya toplamıştım. Ertesi gün –bu arada perşembe olmuştu– malzemelerim talaş, gazete kâğıdı kırpıntıları, bir avuç paslı çivi, sulandırmayı düşündüğüm eskiden kalma tutkal, ısırgan otu, hindiba ve çatıda bulduğum terk edilmiş iki arı kovanıydı. Haa bir de özel malzeme olarak bir bidonun dibinde kalmış arapsabunu. Dereden tencereyle su almaya çalıştığım sırada gruptan üç kişiyi gördüm.

Caddeden avluya doğru bakıyor, suyun içine uzanan demir merdivende durduğum için beni göremiyorlardı. Termosifonumun içine kaçmakta geç kaldığım açıkça ortaday-

dı artık. Görtz, Pohlmann ve sanırım Mittag kardeşlerden biri, belki bir dördüncüsü daha gelmişti.

Şimdi koridorda yürüyorlardı.

Sevgili Tanrım.

Yanılmamıştım, avluya giriyorlardı, göğsüme kadar suyun içine daldım ve çukurun kenarındaki otların arasından onlara baktım. Önce termosifonun içini ve termosifonun arkasındaki kör noktayı aradılar, beni bulamayınca merdiven altındaki kör noktaya baktılar. Ardından doğruca bulunduğum yere yöneldiler, ben de suyun içine daldım.

Söylemiştim, konu ciddiye. Kendimi aşağı doğru çekip ayak parmaklarımı zemine geçirerek suyun dibine indim. Suyun kaldırma kuvvetine karşı direndim. Bu güçten zerre kadar haberim olmaksızın böylesi bir teknik performans göstermiştim. Tencereyi başıma geçirerek, tencere içine hapsettiğim ihtiyacımı karşılayacak miktarda oksijeni suyun dibine indirmiştim. Tencere büyüktü, yani üç dakikalık hava ihtiyacımı karşılardı herhalde?

Ondan sonra kulağıma sadece uğultular geldi.

Tencerenin kenarından sızan hafif bir ışık dışında her yer simsiyahtı, yoğun hava kulaklarımın içinde uğulduyordu. O beceriksizler beni yine de kolayca bulabilirdi, altlarında dimdik duruyordum ancak o aptallar yukarıda sanırım yeterince dikilmediler. Üç dakika, ardından dördüncü, beşinci dakika derken ciğerlerim patlayacak gibi oldu, patladı da.

Gitmişlerdi.

*

Babamdan destek alamıyordum, son zamanlarda genellikle yanımda değildi, çoğunlukla iş gezilerine çıkar haftalarca dönmezdi. Aslında geçici olarak evde bulunduğu zamanlarda da yanıma uğramazdı. Hiçbir şey yapmadan ortalıkta dolanır ya da kendince bir şeyler yapardı; örneğin evimizin önündeki kaldırımın üzerindeki kâğıtları ve kurumuş yaprakları süpürüp bir köşeye yığardı, bir süre sonra

yeniden yayardı. Buna “kir aktarma” derdi, gerçekten pek özgündü, annemle ikimiz onun bu davranışlarını kaygıyla izlerdik. Babam sonra yine bir hafta ortadan kaybolurdu.

Bense hayatta kalma çabalarımı sürdürüyordum. Daha doğrusu beni iki gece boyunca uyutmayan şu büyük keşfin etkisi altındaydım. Bir düşünsenize, yanınızda miçolar ve kardeşler olmaksızın sualtında bir yaşam; müthiş bir fikirdi.

Konuyla ilgili ne bulduysam okudum. Anlaşılan şu *caisson*'u yani dalgıç çanını ben icat etmiştim. Sadece bu fenomenle uğraşan başlı başına bir bilim var ya da böyle bir bilim varmış, 1892 yılında yayımlanmış *Großen Meyers Lexikon*'da öyle yazıyor, kütüphanenin en alt rafında duran çelik gravür baskılı ansiklopedide basınç oranları ve bir sürü çizelge var. Dalgıç çanının içindeki yüksek basınç ile akciğer-kalp dolaşımı ilişkisine özellikle geniş yer verilmiş. Bu dengeleri dikkate alarak gece boyunca yatağıma uzanıp burnumu kapatır ve bütün gücümle havayı dışarı üfleyerek bir nevi basınçlı soluma yapardım. Böylece yüksek basınç durumu için antrenman yapmış olurdum. Uygulamam kuşkusuz tamamen hatalıydı, gelgelelim tahmin edileceği üzere mantıklıydı. Çok derinlerde basıncın etkisiyle kan plazmasına oksijen iletiliyor, kişi sudan çıkarken bu oksijenin dağılmasıyla hava embolisi meydana geliyor. Yani şu vurgun dedikleri olay. Yattığım yerde bunun canlandırmasını yapardım; neyse ki bu deneylerimden kalıcı bir zarar görmedim.

Otuz ile kırk metre derinlikte...

Yüz metre derinlikte.

İki yüz mü?

Bizim Färbergraben'deki derinliğin iki ile üç metre arası olduğunu tahmin ederek uykuya dalmış ve ertesi sabaha kadar deliksiz bir uyku çekmiştim. Gözlerimi açtığımda günlerden cumaydı.

*

Cuma yani tatilin beşinci günü avludaki paslı termosifonu inceledim, kocaman bir şeydi, yani sobalık bir yanı kalmamıştı, alttaki ısıtma bölümü kopmuştu, teneke bir kutu vardı sadece. Gömüldüğü otların arasından bütün gücümle tutup kaldırdım, içine bir zamanlar muhtemelen üç yüz dört yüz litre banyo suyu alıyordu, bir tür kılıf gibiydi, tunç rengi tırtıklı tenekeden yapılmıştı, altı açıktı, suyu bekletebilmek için içi emaye kaplıydı. İşe de yaramıştı mutlaka.

O güzel yaz günü sabah saat dokuza geliyordu; güneş, avlunun tepesinden kare şeklinde görünen gökyüzünde henüz o saatte bile yerini almıştı ve büyük bir ısı yayıyor, havanın daha da ısınacağını müjdeliyordu. Her türlü iş, kuvvet ve zaman kanunlarına bağlıdır: Zaman çarpı kuvvet eşittir bir ağırlığın taşınacağı uzaklık –tabii bir de ağırlığın kendisi– ya da: Uzaklık bölü zaman eşittir bunun için gerekli olan kuvvet. Ya da: Ağırlık bölü kuvvet eşittir zaman – durun biraz düşüneyim. Saat dokuzdu ve uzaklık on beş metreydi.

Zemin nispeten düz sayılabilirdi.

Ne var ki şu şeyi yuvarlayarak götürebilecek kadar düz değildi. Söylediğim gibi güneş tepedeydi, birazdan daha da yükselecekti. İnsanlık tarihinde böyle bir ağırlığın altından kimse kalkamamıştır, düpedüz insanüstü bir işti bu. Bir kentin bir semtini kapsayacak boyutlarda bir dikilitaş düşünün. Firavunun koyu tenli, bedenlerine sadece peştamal sarınmış üç bin kölesi var güçleriyle kaldırıyorlar, yere bırakıyorlar, sonra yine var güçleriyle kaldırıyorlardı. Zayıflayıp erimiş, kırbaçlanarak büyük işler başarmaya zorlanan üç bin beden.

Kavurucu güneşin altında ahenkli şarkılar tutturmışlardı.

Var güçleriyle kaldırıp sonra yere bırakıyor, var güçleriyle kaldırıp yere bırakıyorlardı.

Yemin ederim her yerim pas içinde kalmıştı, kanım adeta çekilmişti ve on beş metreyi ölmeden geride bırakabilmiştim. Kaldıraç kuvveti, rampa etkisi ve eğik düzlem konularında insanoğlunun yaratıcı gücüyle donatılmıştım, bu yeteneğimi duruma göre doğru zamanda kullanabiliyordum. Yaratıcı gücümü.

Ta ki saat 12'de annem yemeğe çağırana dek:

Hadi gel!

Geliyorum.

*

Dalgıç çanını öğleden sonra suya daldırdım.

Teknik konulara fazla girmek istemiyorum, ancak Färbergraben'in kumaş boyacıları olmadan bu işleri başaramayacağıma açıklık getirecek kadar açıklamada bulunacağım. Kendimi kandırmaya kalkışmayacağım; makara, demir kollar, yani bizim kumaş boyacılarının bütün o demirden iskeleleri olmasaydı, bunlar gerçekleşemezdi. Makaraları, aslında aşçılık oyunu için hazırladığım arapsabunuyla kısmen çalıştırabilmiştim. Zinciri kullanmadım, çünkü gözüm çok paslı göründü (bakarsın kırılırdı, kim bilir), onun yerine ikiye katladığım bir çamaşır ipini termosifonun kertiğinden geçirdim, böylece ipin sağlamlığını dört kat artırmış oldum. Çamaşır ipini bir miktar katranla siyaha boyadım. Maksadım hem sağlamlaştırmak hem de görünmesini engellemekti.

Sualtındaki dünya. Bu, kendi içine kapanmış, insanlara açık olmayan bir varoluş şekliydi, içinde hem güzellik hem de dehşet barındırıyordu. Okuduklarımdan öğrendiğime göre, bu dünyaya siyasi nedenlerle ya da başka zorunluluklar gereği –ya da içinde kaybolmak amacıyla– ulaşılabilirdi. En sevdiğim kitap diyemesem de yeterince inandırıcı bulduğumdan, bilgilerimi *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah* kitabından almıştım. Ayrıca, *Hydrópolis*, *Ölümcül Sargasso Denizi*, *Vahşi Çocuklar Jan ile Hein* ve *Deniz*

Kadını'nı okumuştum, sonuncusunda erotizm yoktu diyemem. Her şeyi okumuş ve anlamış, böylece “büyük yeşil alacakaranlık” a yeterince hazırlanmıştım.

Malzemenin suya daldırılması işlemini –ki bunda kuşkuluyum– sağlayacak olanlarla ilgili, yani dönen makaralar ve kütleler, ipler ve halatlar kısacası teknik konularda *Billy Budd*'ı da *Beyaz Ceket*'i de²⁴ okumuştum, dolayısıyla deniz ve denizcilik alanında uzmanlık düzeyinde bilgiye sahip olduğumu söyleyebilirdim. Orsalamak, kerye, yelken basmak, çapa tutturma manevrası nedir, biliyordum.

Sadece hava hacmi bilmediğim bir ölçüydü ve hesaplanması gerekiyordu; burada, tencerenin içine kısıtırarak, aşağıya indirmek zorunda olduğum havadan söz ediyorum. Bu hacmi hesaplamam ve dışa doğru itilmesi gereken su miktarıyla ilişkilendirmem gerekiyordu. Tabii burada bazı denizaltı bilgilerine ihtiyacım vardı; örneğin su ağırlığı artı kap ağırlığı artı dalış ağırlıklarını da hesaplamam gerekiyordu.

Şu dalış ağırlıkları beni epeyce yormuştu.

Vakit ikindiye yaklaşıyordu, güneş alçalmıştı, benim miçolar iki gündür ortalarda yoktu, günün bu ilerleyen saatinde gelmelerini beklemiyordum artık. İşime yarayacak demir ve boru parçaları bulmayı umduğum çöplük yakında değildi. Aslında burası bildiğimiz çöplük sayılmazdı, insanların eski eşyalarını bıraktıkları, otomobil parçaları, eski buzdolapları, pencere çerçeveleri ve benzeri hurdalarla dolu darmadağın bir alandı. Kendimi tehlikeye atmaya hiç de meraklı değildim, ne var ki dalış ağırlıkları bulmalıyım.

Bu araziye birkaç yerden –hemzemin geçitten, Lankower Chaussee'den ve küçük bir bostanın yer aldığı bana çok yakın olan Prinzenweg'den– girilebiliyordu. Benimki zor bir işti, içerisi karmakarışık, tıka basa doluydu, her şey birbirine girmişti, tam bir ölüm çukuruydu; demirlerimi

²⁴ (İng.) *White Jacket*. 1850 tarihli Herman Melville romanı. (y. n.)

–iki kalın boru parçasıyla bir motor silindirin üst kısmı– tam bir araya toplamıştım ki tren yolu tarafındaki çıkışta birinin durduğunu gördüm. Birinin mi? Mittag kardeşlerden biri oradaydı. Bunun üzerine diğer kardeşin de uzakta olamayacağını düşündüm.

Peşim sıra gelmişlerdi.

Sersem bir tavuğa tuzak kurar gibi, beni pusuda beklemişlerdi.

Yanımda taşımak zorunda kaldığım ve sırtıma vurduğum demirlerim yürümemi biraz zorlaştırıyordu, yine de olabildiğince hızla ve sessizce bostanın bulunduğu çıkışa doğru ilerledim. Burası ıvır zıvırla dolu ve bitkilerle örtülü bir alandı, en rahat oraya saklanabilirdim. Ne var ki diğer kardeş beni orada beklemekteydi.

Önce beni fark etmedi.

Söylemiştim, Mittag kardeşler sınıfımızın diğer şubesinden çıkabilecek en berbat şeylerdi, üstelik sadece diğer şubeden de değil. İkisi de sırık gibiydi, kolları kaslı ve çıplaktı. İkisinin de teni pütürlü ve sivilceliydi. Elleri puro kutusu kadar büyüktü. Derken biri ıslık çaldı.

Paniğin kırmızı rengi.

Bütün yolu olabildiğince hızla ve sessizce geri yürüdüm, sırtımda hâlâ demir taşıyordum, onlardan asla vazgeçmek istemiyordum, üzerimdekiler yetmezmiş gibi yolda da demir çitten kopma sivri bir parça daha bulmuştum. Beni yakalasalar sanırım kan gövdeyi götürürdü.

Derken öteki, tarlakuşuna bakarak ıslığa karşılık verdi. Yakaladın mı onu, sersem seni, fırlatsana o halde bana, sersem. Bana pusu kurmamıştı, sersem.

Eh, futbol topu diye bir şey var.

Masmavi gökyüzü muhteşemdi, dünya güzeldi, avlu güzeldi, o koca şeyi suya indirdiğim sırada ağır ağır akan Färbergraben de güzeldi. O koca şey suyun içinde asılıydı

işte. Çevresi hava kabarcıkları, hesaplayarak eklediğim dalış ağırlıkları ve dört kat çamaşır ipiyle sarılıydı. Ayağımı suya atacak ve içine girebilecektim. O sırada annem akşam yemeğine çağırdı:

Hadi gel!

Geliyorum.

*

Yine de sabah.

Sabahın erken saatlerinde ufuk parılıyordu, çok sıcak bir güne şimdiden hazırды. Plaj çantamı hazırladım, anneme öğlen yemeğine yetişeceğimi söyledim. Ömrüm boyunca çevremde sevgiyle pervane olan anneciğim mutfaktan bana el salladı: Mutlaka gel, oğlum. Mutlaka geleceğim, diye söz verirken bakışlarım uzaklara dalmıştı bile, gözüm sonsuz uzaklardaydı, şunu söylemek istiyorum, denizci bacaklarım ve çalkantılı yüreğimle evden çıkarken mavi gözlerimdeki sonsuzluk dışa yansımış olmalıydı. Tuz kokusu alıyordum ama uzaklardaki tarçın sahilinden de bir esinti geliyordu. Mutlaka gel oğlum, elimden geleni yapacağım, öyle ya, her denizcinin mezarı derin sular olmazdı.

Dışarı çıktığımda avlu henüz gölgelikti ancak demir merdivenin aşağıya doğru indiği suyolunda törensel başlangıç için hazırlanmışçasına güneşli bir köşe oluşmuştu: Sonrasında bir dizi olayı peşinden sürükleyecek bu kozmik işarete aklıma geldikçe daima hayret etmişimdir. Sabahın erken saatlerinde bir tören: Gemi bandosu *Farewell, farewell* parçasını çalıyordu, arkasından bir de *Gipsy Moth* geldi, sarı-mavi, siyah-beyaz, kırmızı-yeşil flamalar rüzgârda uçuşuyordu; neşeli bir kalabalık uğurlamaya gelmiş el sallıyordu, herkes omuz omuzaydı, sabahın bu saatinde bütün kasaba ayaklanmıştı sanki; demek ki girişimim sandığımdan daha büyük bir yankı uyandırmıştı. Bense son bir bakışın, son bir derin iç çekişin ardından yeni ve bilinmez

bir maceraya uzanan merdiven basamaklarını indim (Surabaya²⁵ dalgıçları).

Güney Pasifik'in, Marshall Adaları ile Samoa Adası arasındaki kötü şöhrete sahip "Derin Çukur" diye adlandırılan noktasında bin iki yüz metre gibi akıl almaz derinliğe sahip bir alan bulunuyor. İniş, giderek ışığı azalan bölgelerden geçerek gerçekleşiyor; bölgelerin ışık alması hem yüzeyin durumuna hem de suda süzülen zerrelere bağlı. Açık turkuvazdan başlayıp, zümrüt yeşiline, yosun yeşiline dönen geniş alanlara, kopkoyu lacivert karanlıklara, oradan da simsiyaha iniliyor ve bu noktada bağımsız ışık noktaları parlıyor; bunlar, *ceratium* yosunu, fenerbalığı, yüzgeçlerinin ucunda ışıklı noktalar bulunan mercanbalıkları ve suyun dibindeki çukurlar... Burada basıncın artmasıyla birlikte özgün bir ortam yaratılıyor, kafalar büyüyor, bütün nesnelerin duvarları kalınlaşıyor. Tersine dönmüş bir dünyanın varlığından söz edebiliriz; bu dünya, hava tabakasının incelendiği en derin derinliklerde, en yüksek dorukları yansıtıyor.

Yorganımın altında geceler boyu büyük emek ve çelik gibi bir iradeyle nefesimi tutmuş, yirmi saniye, kırk saniye, altmış saniye bırakmamıştım! O sırada annemle babamın uzak odasında babam horluyor, huzursuzluk çeken annem de sık sık tuvalete kalkıyordu. Patlayacağımı hissedene kadar saymıştım, altmış bir, altmış iki. Aklımda doğru kaldıysa, sonunda bir buçuk dakika dayanmıştım. Şu sayma işinde kendime pek güvenemiyorum.

Böylesi bir dalış deneyimiyle donatılmış olarak –ki yorganım da bana yardımcı olmuştu– o önemli sabahta kendi okyanusuma dalmıştım; ciğerlerimi son kez, sanıyorum iki misli havayla doldurmuştum (o yaşlarda bu mümkün) ve sonra: Yeşil, yemyeşil ve serin bir alacakaranlık, bir bira şişesinin içi kadar yeşil ve sakin.

25 Endonezya'nın ikinci en büyük kenti. (ç. n.)

— — — —

Ölümü böyle düşlememiştim. Çünkü bu ölümdü, hiç değilse küçük çaplı bir ölüm. Demirden merdiven basamaklarını ayaklarımla kavradım, kendimi aşağıya doğru çektim, iyice aşağıya, indikçe indim, alt ve üst konusunda bir an için kısa bir panik yaşadım, bunun nedeni içine girdiğim kabın tabanını hissetmemdi, burası tuhaf bir şekilde bükülüp açılmıştı –bunu neden daha önce fark etmemiştim ki–. Kendimi iterek bu açıklığın altından geçtim ve içeriden yeniden su yüzüne çıktım.

Bu kadar basitti.

Hayır, basit değildi. Sanırım konuya daha ciddi yaklaşmalıyım: Nefes alabiliyordum! Olanaksızın olasılığı, gürül gürül ve ölüm sessizliği içinde! Düşünebiliyor musunuz, orada aşağıda varlığı akıllalmaz bir hava soluyordum, o hava orada olamazdı ve kulağa gök gürültüsü gibi geliyordu. Sanırım bu ilk saniye saf inançtı. Ansızın bir şeye, kendi yarattığım kendi benime girmiştim ve bu ben siyahtı ve yeşil renkte çukur bir zemin üzerinde duruyordu. Sonraları –ilk denemede bir dakika bile dayanamamıştım– günlük dalışlarımda yaptığım şey, işin içine inancı karıştırmadan aktarma yapmak, binmek ve inmekti, yani bir anlamda sabahları işe gitmek gibi bir şeydi. Ancak o ilk saniye, o aldığım ilk soluk hafızamdan asla silinmeyecekti, tam yüz yıl sürmüştü, üstelik belki de gerçektir bu.

*

İç kısma üzerine oturabileceğim bir tahta yerleştirmiştim, böylece bacaklarımı kendime doğru çektiğimde kuru zeminde oluyordum. Ayrıca el fenerimi, pusulamı ve konuyla ilgili birkaç kitabı koyabilmek için içeriye küçük bir de raf takmıştım. Duvara, Helgoland Adası'nın iki küçük, Doumotu Adası'nın daha büyükçe ve su püskürten bir balinanın kocaman resimlerini raptiyeyle tutturmuştum. Duvara ayrıca kartondan (kâğıt hamurundan) yapılmış bir

dümen ve kendi hazırladığım kaşeli ve imzalı bir kaptanlık belgesi iliştiirmiştim. Bütün bunları su geçirmeyecek şekilde plastik kılıflar içinde taşımış, yerlerine aktarmış, düzeltmiş ve denizcilik kurallarına göre uzmanca düzenlemiştim.

Erzakım da vardı: dört şişe limonata, bir kutu bisküvi, çiklet ve hiçbir zaman yemediğim bir kavanoz ringa konservesi. Deniz dibinde karşılaşacaklarımı çizebilmek için yanıma kalem kâğıt da almıştım, örneğin karşıma çıkan şeylerden biri bir motorcu çizmesiydi, ansızın dalgıç çanımın içinde belirmiş ve çekip gitmemekte direnmişti; kim bilir nereden gelmişti. Anlaşılan büyük bir hava kabarcığı sayesinde su yüzeyinde süzülüyordu. Ben de tutup onu uzun bir yolculuğa gönderdim. Ya da merakından bir süre benim suyumda yüzen bebek sazanla buluşmaya gönderdim çizmeyi. Burada bir açıklama yapmam gerekiyor: İçerideki su seviyesi, haznenin tabanından yaklaşık bir karış yükseklikteydi; depoladığım ve dalış derinliğine göre değişiklik gösteren havanın karşı basıncı nedeniyle daha fazla yükselemezdi. Bir nevi kendiliğinden ayarlanan bir denge haliydi. Ben o sırada tahtamın üzerinde kuru zeminde oturuyor, aşağıdaki dairesel su seviyesine yukarıdan bakabiliyordum. Suyun içinde bir sazan yüzüyordu. Bir yavru sazan.

Asıl sorun depolanan havaydı. Bu hava, aşağıda kalma süremi belirliyordu ve buna bağlı olarak süre sınırlıydı. Yaklaşık yarım saat gibi. Bir lastik boru ve bisiklet pompası yardımıyla içerideki havayı çoğaltmaya çalıştım ancak sonra anladım ki bu yöntem hem çok zaman alıyor hem de beni yormakla kalmayıp daha fazla hava harcamama neden oluyordu. En iyisi hazneyi bir an için kaldırmak ve devirmektir ama sonra biraz kaldırıp sonra hemen suya bırakmak çok daha pratik göründü, ne var ki tehlikeliydi.

Miçoların hangi sıklıkta ve kim kim eve uğradıklarını annemden öğreniyordum: Fasser ve Büntig ikilisi mi, Mittag kardeşler mi, ya da Pohl tek başına mı geldi, anlatıyordu

annem. Pohl'un hödüğün teki olduğu annemin de gözünden kaçmamıştı. Bir seferinde hepsi toplanıp kapıya dayanmıştı. Sanki biz uzmanların deyimiyle, beni “sırrı çözmenin eşiğinde” yakalamışlardı!

Depoladığım havayla idare etmeyi öğrenmiştim, bir tür zaman duygusu geliştirmiştim, ben aşağıdayken hava ne zaman asgari sınıra inse, şakaklarım atıyor, kulaklarım uğuldamaya başlıyordu. Ya da daha doğrusu: İçerideki hava miktarı benim saatim olmuştu, şuna kesinlikle inanıyorum ki altı hafta süreyle oksijen eksikliğine maruz kalmaktan beynimde uzun vadede kalıcı hasar oluşmamasını, henüz on yaşında olmama borçluydum; öyle ya, bir yetişkin bu işten o kadar kolay sıyrılmazdı.

Mercan denizi dibinde altı hafta.

Neyse ki dışarıda hava aralıksız çok sıcaktı ve derenin suyu, çayırıların arasından katettiği uzun yol sırasında iyice ısınıyordu, ben de bacaklarımı uzattığımda hâlâ sıcak bir yerde oturuyor oluyordum. *Nautilus*, *Ölümcül Sargasso Denizi*, *Ahtapotlar ve Köpekbalıkları Arasında* gibi kitaplar okuyordum; beğenip beğenmediğimi anımsamıyorum ancak sanırım bir parça modası geçmiş kitaplardı. Bir pencerem olsaydı, benim miçoların yukarıda dikildiklerini görürdüm. Ne de mutlu olurdum.

Altı hafta boyunca (ahtapotlar ve köpekbalıkları arasında).

Sonra *İnci ve Kaptan Hornblower*'ı okudum ve bir sürü şey öğrendim. Özellikle de *Demir Fok*'u²⁶ okudum, Prusya kraliyet deniz kuvvetlerinde mühendis Wilhelm Bauer'ın hayatı ve başarıları anlatılıyordu. Adam 1850'de ilk dalış aygıtını yapmış ve bir krank düzeneği yardımıyla suyun altında istediği gibi süzülerek hareket edebilmişti. Bisikletin pedalla çalışmasını andıran bu dâhiyane krank mili düzene-

²⁶ Orijinal adı *Der Eiserne Seehund* (ç. n.)

ği hayal gücümü en az iki hafta meşgul etti. Suyun altında krank miliyle devam etmek! En yüreklişinden olmasa da yürekli bir fikirdi ve başka bir boyuta geçmekti.

Kitapta yazdığına göre, Wilhelm Bauer'in önce casus dalgıç olarak düşünülen deniz aracı, Prusya kraliyet deniz savaşlarına yeni bir bakış açısı kazandıracaktı ve asıl adı Tauchbrande ya da Brandtaucher²⁷ olsa da o yılların taktik anlayışı doğrultusunda "Seehund" adıyla biliniyordu. Yine kitapta okumuştum, denizaltı insan midesi şeklindeydi, ön kısmında burnu andıran çıkıntısı ve iki gözetleme deliği vardı, ayrıca dış kısımda uzun kelepçeler üzerine lastik eldivenler geçirilmiş ve buralara düşman gemilere atılacak bombalar yerleştirilmişti.

Şundan eminim dişliler, krank mili ve pedallar üzerine yaptığım mide şeklindeki çizimlerimi bugüne kadar atmadım, hepsi bir yerlerde saklı duruyor. Bunların hepsi, oturma tahtamın önüne özel olarak kurduğum çizim masamda o günün zor koşullarında el feneri yardımıyla çizilmişti. Tahtamın üzerinde aslında olması gerektiği gibi oturuyordum. Çünkü mühendis de benim gibi oturmuş, ayaklarını suya sokmuştu, dalış seviyesini korumak için ihtiyaca göre suyu ya içeri alıyor ya da dışarı pompalıyordu. Ben de hesapladığım su miktarlarıyla aynı işlemi yapıyordum. O mühendis gibi hareket ederek kimselere görünmeden Färberg-raben'den kıvrıla kıvrıla kaçabilir miydim acaba?

Görünmez olup kasaba hendeğinden geçer ve Pregnitz'ten bir parça aşağıya inebilir miydim? Parkları aşp bir balık çiftliğine gidebilir miydim? Sonra da okula ya da en azından okul yoluna kadar gizlice ilerleyebilir ve birkaç yeri ateşe verebilir miydim? Hepsi birden, Pohlmann, Görtz, Mittag kardeşler, Schulte, Fasser, Bähr ve Büntig o zaman nasıl da güruh halinde kaçırdı? Akılları başlarından gider,

27 Wilhelm Bauer'in 1850 yılında inşa ettiği tarihin ilk denizaltısı. (ç. n.)

yanan okuldan kendilerini deliler gibi dışarı atarlardı. Hayatı bana zehir eden öğretmenlerim Rabemus'u ve Meckel'i de her ihtimale karşı listeye eklemiştim. Okulumuz da zaten iğrenç gotik pencereleri olan, kırmızı tuğlalardan örülmüş çok çirkin bir binaydı.

Nasıl anlatsam, üç gün boyunca ortadan kayboldum, gerçekte suya inen haznem içinde ilerliyordum. Hedefim sürekli gitmek, yol almaktı, öyle ki sonunda onca yolu gerçekten geride bırakmışçasına bitkin düşmüştüm.

Konu ne yazık ki tatsız bir sonla noktalanmıştı. Mühendis Wilhelm Bauer "Seehund" ile 1851'de savaş limanı Kieler Förde'den ilk dalışını yapmış ve bir daha izine rastlanmamıştı. Hırsla yaptığı, savaş aracından ziyade insan midesine benzeyen deniz aracını da bir daha gören olmamıştı. Denizaltı batıp deniz dibine mi gömülmüştü? Yoksa İngilizler tarafından denizde ele geçirilmiş ve Plymouth'a mı kaçırılmıştı? Bilinmiyor. Bunun dışında biz –annem, babam ve ben– sonbaharda o uğursuz Minden'den taşınmıştık –babam ya bankadaki işini kaybetmişti ya da şube kapatılmıştı–, böylelikle bütün sorunlar kendiliğinden çözülmüştü.

Piyango en arka sıradaki kısa boylu arkadaşşıma vurmuş, çocuğun bacağı kırılmıştı. Çocuk sözüm ona güzel bir yaz günü "hendek"e atlamıştı; doğa, bazen acımasız olabiliyor.

9

Sevgili Cuma.

Nerede olduğunu artık biliyorum, hapistesin.

— — —

İtiraf et, ya hastanedesin ya da hapiste, ikisinden biri, çünkü söylediğin mesafelere bakılırsa bulunduğun yer başka türlü açıklanamaz.

— — —

Sevgili dostum, ne ağlamanın ne de çenelerin birbirine vurmasının bir yararı var, seni çözdüm, ya da daha doğrusu seni hesapladım, hiç kuşku yok, artık elimden kurtulamazsın.

— — —

Ya sanatoryum, ya cezaevi, ikisinden birindesin. Neustrelitz’de misin?

Hayır.

Bence, evet!

— — —

Komşunun horladığını söylüyorsun. Bunu nasıl bilebilirsin ki? Adamın görgüsüzün teki olduğunu, horlamasından duvarların yıkıldığını söylüyorsun. Horlamasından duvarlar yıkılıyorsa, yatağının senin çok yakınında olması gerekir, hadi itiraf et. Sen Neustrelitz Cezaevi’ndesin (adli tutukevi).

Hayır.

Seni çok etkilediğini düşündüğüm komşuna görgüsüz diyorsun, adamın pencerelerinde perdeleri, duvarlarında resimleri, bir köşesinde çiçek saksıları yokmuş, istese olabilirmiş. Bu, senin çiçek saksın olduğu anlamına geliyor. Tek bir çiçek saksın.

Hayır.

Bir tek şunu anlayamıyorum, nasıl oluyor da her gün bilgisayar başına oturabiliyorsun? Bence ya hapishane kütüphanesinde yazıcının başında çalışıyorsun ya da muhasebede, ne dersin?

Kanaryan olduğunu söylüyorsun, komşunun yokmuş ama görgüsüz istese kendine bir kanarya edinebilirmiş. Kuşunun boynunu (kahrolası boynunu) koparmakla tehdit etmiş seni, cırlamasına dayanamıyormuş. Böyle bir tehdit savurmuş!

— — —

Bu ne şimdi? Sizin orada kapılar açık mı duruyor? Sanatoryumlarda kapılar kapalıdır ve kanarya olmaz, yoksa var mı?

Bilmiyorum.

İstasyon iki bin adım uzaklıkta diyorsun, iki bin. Anlaşılan siz mahkûmlara çok fazla izin veriyorlar. Geçenlerde, her cumartesi gazeteni aldığın istasyon büfesinin önünde herifin sırtarak karşına dikildiğini anlatıyorsun, pis pis sırtmış, parmağıyla önce alnını tıklatmış, sonra parmağını yanlamasına boynunun üzerinden geçirmiş. Haa. Bu argoda şu demektir: Delisin, seni geberteceğim! Öyle değil mi, itiraf et, cezaevinde size neden bu kadar sık izin veriyorlar, bu gidişle sizi Köhlungsborn'a tatile de yollar bunlar.

Bize hiçbir şey yok.

Yok canım.

Kanaryanı da gizlice cebine sokarsın o zaman.

Yahu Neustrelitz'de yatıyorsun işte, hâlâ mı itiraf etmeyeceksin?

— — —

Bu durumda geriye bir tek hobi bahçeleri kalıyor. Böyle dar alanlarda yaşayan zavallılara da her şey yasaktır, ne ağaca ne çalılıklara izin vardır, hele kanarya söz konusu bile olamaz.

*

Üşenmemiş, istasyonla cezaevi arasındaki mesafeyi adımlamak için sonuçta uzak olmayan Neustrelitz'e gitmiştim: Evet, iki bin adımdı.

Ancak öncesinde küçük bir itirafta bulunmalıyım. Bu, Neustrelitz'i ilk görüşüm değildi, ayrıca gördüğüm tek Neustrelitz burası değildi. Hapishanelere oldum olası ilgi duymuşumdur, bence buralar insanın kalabileceği tek güvenli yerlerdir –yani gerçek anlamda güvenli yerler demek istiyorum–, abartmıyorum. Ortalama koşullarda yaşayan bir insanın giderlerini karşılamaya gücünün asla yetmeyeceği olağanüstü güvenlik önlemlerini kastediyorum; yüksek duvarları, parmaklıkları, tel örgüleri, çelik kapıları, müthiş betonarme yapıları bir düşünsenize! Alarm sistemlerinden, ziyaretçi güvenlik kapılarından, vücut tarama cihazlarından, atış siperlerinden, gözetleme kulelerinden, radarlardan ve iris tanıma cihazlarından söz etmiyorum bile, zaten saymakla bitiremem, ayrıca personel giderlerini ağızma bile almıyorum. En pahalı Hollywood villası bile bu müthiş konfor karşısında kartondan ev gibi kalır.

Üstelik bu konforun hiçbir bedeli yok! Devletin sırtından geçiniyorsun!

Hesapladım, gerekli ya da gereksiz yere devreye giren bir alarmin etkili ve geniş kapsamlı sonuçlarıyla doğurduğu giderler, lüks bir yolcu gemisinin bedeline eşit. Üstelik sanırım günde iki kez devreye giriyor. Firarları önlemek için kurulmuş bu sistem, aynı şekilde birilerinin zorla içeri gir-

mesini de engelliyor, yani dışarıda olmakla içeride olmanın hiçbir farkı yok. Şunu savunuyorum, en saygın (!) çevrelerin bile gücü, oraya bir katil sokmaya yetmez bence. Ayrıca beni ölü değil, diri isterler. Alman hapishanelerine bu kadar övgü yeter.

Ben örneğin kapıların ve duvarların üzerindeki makaralı silindirlerle çalışan, asla dokunulmayan dikenli sivri demirlere oldum olası büyük saygı duymuşumdur. Açık mavi, tozpembe ve bej renkleriyle insanı eğiten bir yanları vardır.

*

Evet, iki bin adım saydım. Hafifçe yokuş olan tünelden geçip sola saptım, Schelf Strasse'ye girdim, Mühlplatz'a kadar yokuş aşağı indim, Altendorfer Schleuse motelinin önünden Pinnower Chaussee'ye girdim, sonra hiçbir yere sapmadan dosdoğru gittim. İki bininci adımda doğrudan giriş kapısının önündeydim. İşte kanıt.

Burası enlemesine inşa edilmiş, çok sayıda ek binası olan bir yapılar topluluğuydu, araziye yayılmış gibiydi, hiç göze batmıyordu. Daha ziyade geniş bir yol izlenimi uyandırıyor. Arsaya gömülmüş hissi veren çevre duvarları yüksek değildi, binaları bekçi köpekleri için yapılmış yollarla sarılı tek merkezli iki halka gibi çevreledikleri anlaşılmıyordu. Bütüne bakılınca, Pinnower Chaussee yakınında şirin bir tesis havasındaydı. Arada uzun bir mesafe bırakarak ve mutlaka var olduğunu düşündüğüm ateş hattına girmeden yapının çevresini dolaştım. Burada da duvarların tepesine oturtulmuş uçları dikenli döner makaraları keyifle izledim, güneş ışığında pırıl pırıl parlıyorlardı. Aslında oyuncağa benziyorlardı. O gün hava muhteşemdi, korudaki kayın gövdeleri pazar günü için az önce sulanmış gibiydi, etrafta huzur veren bir sessizlik hâkimdi. İçerideki gardiyanlarla birer kadeh attığımı hayal ettim. Aslında bir şişe şampanya patlatmak da fena olmazdı, güzel bir başlangıç için yanında havyarlı sandviçler olabilirdi mesela...

O günlerde bu projeyi kafamın içinde iyice olgunlaştırmıştım, mevcut olanakları ve olanaksızlıkları gözden geçirmiş ve parayla her şeyin yapılabileceği sonucuna varmıştım. Çevresinde yaygaracıların olmadığı şöyle sakin bir yerden yan yana iki, belki üç hücreyi ele geçirmek denenmeliydi. Bazı duvarlar yıkılıp ufak tefek tadilatlar yapıldı. İçinde lavabo, tuvalet, yatak, masa ve sandalyenin olduğu standart hücre büyüklüğünden yola çıkıyorum. Buranın hiç kuşkusuz düzenlenmesi gerekir, üç tuvalete ihtiyacım yok. Sonra aydınlatma berbat durumda, demek ki ana tema mutlaka kehribar olmalı. Ardından diğer malzemeler. Ne de olsa hapishanedeyiz (ileri düzeyde güvenli hapishane), doğal olarak seçenekler de kısıtlı. Tamam, hapishane edebiyatı okudum, Fallada'nın *Wer einmal aus dem Blechnapf frisst*²⁸ eserinde insanlar bol miktarlarda çiğnenmiş ekmek, ayakkabı boyası, süpürge parçaları kullanıyordu. Eh, ne yapalım. "Château d'If"²⁹te kamyonlar dolusu kazınmış duvar tozu, taş kıymığı ve tabut kıymığı kullanılmış. Neustrelitz'de bu malzemeler bu kadar bol bulunabilir mi, bilmiyorum. Şaka yapıyorum, ama burayla ilgili gerçekten ciddi düşüncelerim var. "Alcatraz"da inşaat için kullanılan ana malzeme çok daha gerçekçi, insan ilişkileri! Siyasi, yerel ya da herhangi başka ilişkiler hapishane şartlarını olumlu yönde etkiler. Sadece düzgün yemek çıkmasını değil, aynı zamanda perde ve mobilya satın alınmasını, dahası duvarların giydirilmesini, odaların alçı panellerle bölünmesini, uygun sıhhi tesisatın yapılmasını sağlar. Hapishane yönetimi de dışarıdaki idari kurumlar da durumdan haberdardır. En açık yanıt *Sıkı Dostlar* filminde verilmiştir, yanıt paradır.

28 (Alm.) Hans Fallada'nın hapishaneden yeni çıkmış, dürüst bir hayat sürmeye çalışan Willi Kufalts'ın hikâyesini konu alan *Bir Zamanlar Teneke Kaplardan Yiyenler* olarak çevrilebilecek eseri. (ç. n.)

29 Marsilya açıklarında bir ada üzerinde 16. yüzyılda inşa edilmiş, 19. yüzyıl sonuna kadar hapishane olarak kullanılmış kale. (ç. n.)

Açık, sağlam, doğrudan öne çıkan, bol miktarda ve doğru konumlandırılmış para; bu para bile açık, sağlam ve önceden belirlenmiş bir koda tabidir. İş iştir! Pencere camları ve kapitone kapılar bile tedarik edilir. Aynalı bar mı? Elbette. Mesele, tesisin büyüklük sıralamasındaki yeridir.

Doğrudur, her yeri inceledim. Malchow, Neuruppin, Pritzwalk ve Güstrow hapishanelerine de baktım. İstasyona uzaklıklarını adımla ölçtüm, üç bin, dört bin, beş bin adımdı, hoş gezintiler yaptım. Atmosfer açısından farklı olsa da hepsi kalınabilecek durumdaydı. Örneğin Malchow'un alacalı tünelleri ve havadar büyük ziyaretçi salonlarıyla ziyaretçi dostu bir görüntüsü vardı, içerideki gürültüyü de hesaba katarsak daha ziyade bir çocuk yuvasını andırıyordu. Oradan çok hoşlandığımı söyleyemem. Atmosfer açısından elbette başka ölçütler de vardı, örneğin ekşiden temize, dahası küflüye uzanan bir koku karışımı ve boğuculuğuyla ürküten bir hava hâkimdi. Bu ikisi yer yer yeni yapılmış badanalarla bastırılrsa da maalesef daima mevcuttu. Ya da sesleri ele alırsak, hepsi çok farklıydı, işte bu yüzden ağır makaralı demir parmaklıkların yuvalarına oturmaları sırasında çıkan o özgün takırtı nedeniyle önceliği Neustrelitz'e verdim. Bu işleme ziyaretçiler tanık olmuyordu çünkü ziyaret saatlerinde parmaklıklar yuvalarına oturtulmuyordu. Ayrıca Neustrelitz'de lastik susturucular kullanılıyordu, böylece genel gürültü önemli ölçüde düşürülmüştü.

Ödevlerimi yaptığımı söyleyebilir miyim, sanırım evet.

Şimdi sana bir kez daha ciddi ciddi soruyorum: Hapiste misin, değil misin?

— — —

Hayır (neye hayır).

—

10

Sevgili dostum.

İnsanın mutlu olmak için paraya mı yoksa sevgiye mi ihtiyacı vardır? Bunun yanıtını kim verebilir? Bu konuda ne ruhlar neler söylemiştir... Ben diyorum ki:

Sorunun yanıtı, sevgidir.

- - -

Ve de para.

*

Babam bankacılık eğitimi almamı istediği için Lübbe Kredit und Handelsbank'a   ıraklık eğitimi için kabul edilmemi sağlamıştı. Hayır, beni zorlamamıştı, babam öyle biri değildi zaten, ancak eğitim yerimi sağlamıştı, ben de zaten ileride ne olmak istediğimi tam olarak bilmiyordum. Daha doğrusu şöyle, mesleki geleceğim bana biraz umutsuz görünüyordu, daha ş  mdiden beni bekleyen havale ve alacak tahsillerini görür gibi oluyordum. Kredi veren bankalar beni ürkütüyordu, ayrıca teminat ve borç verenler de. Borçlanma sistemi, bono ve ipotek işlerinde kendimi peşinen başarısızlığa uğramış hissediyordum. Portatif bir masada gün boyu öylece oturuyordum.

Ne var ki babamı d  ş kırıklığına uğratmak istemiyordum. Bu arada kente taşınmıştık –neresi olduğunu söylemeyeceğim–, orada hiç okul sorununum olmadı. Artık başka

yerden gelme birisi değildim çünkü bir şekilde herkes başka bir yerden gelmeydi. Biri şu kentten, diğeri öteki kenttendi.

Havanın kapalı olduğu bir ekim günü çıraklık eğitimi-me başladım, kendimi bir anda benimle aynı durumda beş kişinin arasında bulmuştum, hepsi de mahcup bir tavırla Lübbe bankasının gişe holünde bekliyordu. Banka da zaten granitten sütunları ve sanat eseri gibi duran demir parmaklıklarla örülü yüksek pencereleriyle insanları mahcubiyete davet eder gibiydi. Babam, eğitime başlamamın şerefine bana koyu renkli mükemmel bir takım elbise seçmişti. Takım, ince çizgili füme rengi bir kumaştandı ama içinde daralıyordum, şunu söylemek istiyorum, bedenime uygundu, banka eğitimim için özel olarak satın alınmıştı, ne var ki içinde hareket edemiyordum. Üzgünüm. Gördüğüm kadarıyla diğer beş arkadaşın ruh durumu da benden farklı değildi.

Şunun bilinmesi gerekir, bankacılıkta güncel modaya aldırmadan ciddi bir görünüm esastır. Çıraklar da kusursuz ince çizgili takım elbise giymelidir, kıyafet yönetmeliği vardır demek istemiyorum ama aslında vardır. Böylece gişeler açıldığında biz üniformalı küçük kara adamlar olarak bankanın içinde öylece duruyorduk, takımlarımızın içinde sıkıntılı bir halimiz vardı. Yaşam mücadelesinde başarılı olmuş solgun yüzlü altı kişi. Öğleden sonra meslek okuluna gidiyorduk.

“Bugün neler öğrendiniz bakalım?”

“Teminat karşılığı borçlanma.”

Babam bunları duyunca mutlu oluyordu.

*

Babam en iyi örnekti, saat tam 8.10'da evden çıkar, 8.30'da bankasında olurdu. Aynı bankalarda değildik, babam Vossischen Handelsbank'ta çalışırdı, burası nispeten küçük, özel bir bankaydı. Kaiser Allee Bulvarı'nda bir iş hanının dördüncü katındaydı (şimdi hangi kentte yaşadığımızı

anladınız). Babamın ziyaretine gittiğim bir seferde, pirinçten bir asansör beni doğrudan banka katına çıkarmıştı; kat, denizaltı dünyası gibi mavi renkte aydınlatılmıştı. Babamın kendine ait bir odası yoktu, sanırım çeşitli servislerde çalışıyordu. Her neyse, kahvelerimizi koridordaki mavimsi bir köşede içmiştik.

Sekizi on geç mi demiştim? Saate baktım, babamın evden çıkması her zaman 8.11'i bulurdu. Üzerinde her zaman aynı siyahımsı takım olurdu, anladığım kadarıyla babamda aynı takımdan birkaç tane vardı. Takımlarının her zaman yeni gibi görünmesi için özel bir yöntem biliyordu sanki, onu bir seferinde mutfakta dirseklerdeki ve kol ağzlarındaki parlamalara geyik boynuzu tozu uygularken görmüştüm. Evden 8.11'de çıkar, tam 17.30'da dönerdi, çünkü o günlerde annem artık ağır hastaydı ve yardımcı kadın 17.30'da evden ayrılırdı.

Babam her hafta, bilemedin iki haftada bir iş seyahatine çıkardı. Böyle zamanlarda geceyi dışarıda geçirir ve ertesi gün çok geç saatte dönerdi. Annem onu derin bir üzüntüyle karşılardı; babamın yaptığı işler konusunda bilgisi var mıydı bilmiyorum, ama sanırım yoktu. Benim de yoktu; bir defasında masanın üzerinde açık duran evrak çantasının içine bakmıştım. Köşeli, kullanışlı bir şeydi; içi çelik bir ağla kaplıydı, iki adet şifreli dış kilidin yanı sıra bir de şifreli iç kilidi vardı, bu kilit ayrı bir gözü kilit altına alıyordu. Anlaşılan yüksek meblağlarda parayla seyahat ediyordu. Çantanın el bileğine bağlanabilen bir zinciri yoktu ancak onun yerine sapında tuhaf bir halka takılıydı. Babam para mı taşıyordu? Mutemet miydi?

*

Bu arada bankada giderek daha da başarılı oluyordum. Gişelerin arkasındaki bölmelerden dördüncüdeki yerime, omuz hizasındaki separatörlerden oluşan uzun bir koridordan geçerek ulaşılıyordu. Separatörlerin arkasında siyah

etek ve krem rengi gömlek giymiş kibirli, biz çıraklara bakmaya bile tenezzül etmeyen yaratıklar oturuyordu. Şöyle açıklayayım, bu banka binasında bölmeden başka bir şey yok gibiydi, öyle ki bir taş fırlatsanız hiçbir duvara çarpmadan her yere ulaşabilirdi, aradaki mesafeler arkaya doğru gittikçe daralırdı ve en arka bölümde göz kamaştıran yapay bir ışık altında bizler otururduk – benim masamın büyüklüğü ütü tahtası kadardı.

İlk iki ay, bankadan gönderilen mektupları ayırıp pencereye zarflara soktum, bu oldukça dikkat isteyen bir işti. Sonraki iki ay gizli bir servise verildim, buradaki zarfların pencereleri yoktu, içleri siyahtı, ondan sonraki bir ay boyunca adresleri yazmama izin verildi. Bu işimin yanı sıra haftada dört kez meslek okuluna devam ediyordum. Bugün neler öğrendiniz bakalım.

Haciz.

Yine de özgür bırakıldığımız bir konu vardı: Beyaz çoraplar giyerdik. Füme takım elbiselerimizin altında ne siyah, ne koyu gri, ne füme, ne asfalt rengi, ne de açık gri çoraplarımız olurdu. Biz, beyaz çoraplar giyerdik. Bu hak, doğrudan ayrıcalıklı kişilere verilirdi –bugünkü uygulamayı bilmiyorum–, o zamanlar bu, Londra’dan Singapur’a çömezler arasında yapılmış gizli bir sözleşme, bir anlaşmaydı, banka çıraklarının gururu ve sembolik başkaldırısıydı. Masaların altına baktığımızda çoraplarımız pantolon ve ayak-kabılar arasında ışıldardı; hem bir banka buna neden karşı çıkacaktı ki?

Bizler “beyaz çoraplılar” dık.

Aramızdan biri, Mortimer diye bir çocuk, sınırları iyice zorlardı, aramızda en beyaz çorapları o giyerdi, herkes ona imrenir, onu kıskanırdı. Çorapları adeta deniz fenerleriydi. Mortimer, çoraplarını nereden alırdı acaba? Bunun sırrını daha sonra çözmüştük, daha doğrusu ben çözmüştüm: Bir gün banka çıkışı her şeyden habersiz Kaiser Allee Bulvarı’n-

dan aşağı yürüyordum, önümdeki kalabalıkta parıldayan beyaz çoraplar gördüm. Önümden giden kim miydi? Mortimer tabii. Her şeyden habersiz ve keyfi yerinde Mortimer. Tam, hey moruk, diye arkasından seslenecektim, ne haber, keyifler nasıl diyecek ve yanına gidecektim ki ansızın bir so-kağa saptı, tıbbi malzemeler –idrar şişeleri, körler için baston ve sargı bezleri– satan bir dükkâna girdi. Tezgâhın başında tezgâhtarla konuştuğunu, sonra tezgâhtarın bir karton kutu getirip içinden bir şey çıkardığını gördüm. Derken her şey gözümün önündeydi: Doktor çorabı. Mortimer'ın sırrı, doktor çoraplarıydı.

*

Evet, artık bilmiyormuş gibi yapamazdım. Zavallı babam hiç sesini çıkarmadı. Elinde çantasıyla öylece durdu ve dürüst olmam gerekirse, onu o zamanlar çağın gerisinde kalmış biri olarak görürdüm. Düşünsenize, dünya çapında nakit para trafiğinin olmadığı bir dönemde babam bir çanta içinde para taşıyordu. İçindekiler sinema gişelerinin bozuk paraları olabilir miydi? Ya da Kaisers kahve dükkânlarının günlük cirosu? Peki ya dördüncü kattaki Vossische Handelsbank adına gizli bir şeyler taşıyorsa?

Bir seferinde çanta kaybolmuştu. Babam çantayı cumartesi günü çalışma odasındaki masanın üzerine bırakmıştı, bunu saat 15.30'da yaptığından kuşkusu yoktu. Çanta kayıptı işte. Bu evde daha önce böyle bir facia yaşanmamıştı, öyle ki sanki şimdi tüm hayatımız sorgulanıyordu, öncemiz ve sonramız tehlikede gibiydi, bağırlıp çağırılmıyor, sadece ölü gibi solgun yüzlerle çanta aranıyordu. Bu, cellat her an çıkagelecekmiş gibi, gerçek bir ölüm solgunluğuydu. Odamda oturmuş bu felakete şahit oluyor, bir yandan da çantanın nerede olabileceğine dair fikir yürütüyordum. Babam saat 15.30'da çantanın orada durduğunu görmüştü. Bundan kuşkusu yoktu.

İçinde ne kadar vardı?

Sorma! dedi, babam ölü gibi solgun bir yüzle.

Baksana, dedim, sen yoksa şu çalışma masasının oradaki çantayı mı kastediyorsun?

Orada duruyor işte. Hayır, durmuyor. Evet, duruyor. Evrak çantası gerçekten çalışma masasının altında duruyordu, yani kırk santim aşağıda. Tamam, bir şeylere dikkat çekmek istemiştım, onlar da daha iyi bakmayı bilseydi, ne yapayım. Benim suçum değildi. Aslında bu olay babamın ruhsal durumunun ne kadar bozuk olduğunu göstermişti, dolayısıyla ona acımam gerekirdi. Babam bugün artık yaşamıyor.

Burada modern para trafiğine değinmek isterim. Günümüzde gerçekleşen gerçek modern para trafiğinden söz ediyorum. Şimdilerde hareket eden yalnızca rakamlar, artık paranın kendisi ortada yok. Üzerinde kafaların çizili olduğu, sahtelerinin basılmasını iyi kötü önlemek için ciddi mücadelelerin verildiği renkli kâğıtlardan bahsediyorum. Kaba bir dille söylemek gerekirse, nakit para artık yük, sadece ölü bir ağırlık.

Artık başka şeyler hareket ediyor.

Örneğin bir banka, BFG adlı bir kamu bankası diyelim, Londra Lombard Street 50 numaradaki National Westminster'a iki yüz bin gönderirse, bu işlemi zarfla, kablo aracılığıyla ya da herhangi bir telgrafla yapmıyor. Bu iki yüz bini gizli bir depoya, yani milyarlarca gizli güçten oluşan tek ve kocaman bir ödeme binası diyebileceğimiz bir yere yüklüyor. Para burada açıklanamaz bir şekilde ortadan kayboluyor. Şu iki yüz bin. Ancak para, işte modern zamanın hikmeti budur, istendiğinde derhal yeniden ortaya çıkıyor.

Tabii şifreyi biliyorsanız.

Bu, gecikme payı sıfır olan bir ölüm ve yeniden doğum. Ancak yeni doğan kendini ansızın Londra'da buluyor. Bunun nasıl gerçekleştiğini kimseler bilmiyor. Üstelik (bilinen) tek bir şifresi de yok, milyarlar ve milyarlarca karmaşık şif-

reler bulunuyor, bunları açacak anahtarlar bile bence karmaşıktır. Karmakarışık.

Kısacası: Para ne gönderiliyor ne yollanıyor, hele ansızın masanın altında duran deri çantalarla hiç yollanmıyor.

Şaka gibi.

— — —

Babam ağzını bile açmadı. Özenle ütülenmiş takım elbisesi içinde öylece durdu, elinde deri bakım ürünüyle parlatığı çantasıyla onu bugün bile görür gibiyim. Çağdaşlıktan uzak bir görüntü içinde öylece durmuş, mevkiinden bugün hiçbirimizin olamayacağı kadar emin bir ifadeyle beyaz çoraplarıma bakıyordu.

Sonra bana mutemet Sindabati'nin hikâyesini anlattı.

—

Mutemet Sindabati'nin hikâyesi.

Radjnapur prensinin, güzeller güzeli kızı Namu'nun çeyizini Mahadnapur Daghi prensine yollamak için iki seçeneği vardır: Seçeneklerden biri, beş yüz altını, beş sepet inciye ve “Cennet Gözü” adlı lekesiz safiri, birbirlerine güvenmeyen dört saray muhafızı ve özel olarak seçilmiş, tam teçhizatlı, yiğit ve iyi savaştan kırk nöbetçiden oluşan konvoy eşliğinde yollamaktır. Konvoy bu zorlu yolculuğa muhtemelen üzerleri kafesli, mahmuzlu deriyle kaplı savaş filleriyle çıkacaktır. Böyle bir konvoy dikkat çekmeden yol alamayacağından, ülkenin dört bir köşesinde üzerlerine haydutlar hücum edecek ve bu durumda Daghi konvoyunun hedefine ulaşip ulaşmaması tarafların çarpışma gücüne bağlı olacaktır. Sonuçta ülkede kaç haydut vardır ki?

Ya da.

Ya da Radjnapur prensi hazine değerindeki eşyalarını Sindabati'ye emanet edecektir; Sindabati'nin mesleği ve sanatı, ülkenin dört bir köşesindeki haydutların saldırılarını engellemektir.

Bu sırada, bitkin düşmüş, kimsenin yanına yaklaşmıyacağı içler acısı halde bir dilenci, tekmelenerek dış kapıdan atılır. Kendi gibi sefil dünyalığı da –leş gibi birkaç paçavra-sı ve pis sepetleri– arkasından atılır. Sonra aşağılamalar ve

kahkahalar eşliğinde tekmelere devam edilir çünkü adamı kimse istemez. Dilenci ta Mahadnapur'a kadar tekmelenir, oysa oranın prensi onu dört gözle beklemektedir.

Dahası ulağın her yeri korkunç yaralarla kaplıdır, sokağa atılmış biridir, yaklaşması bile taşlarla kovalanması için yeterlidir. O da yoluna devam eder. Bu seçeneğin güzelliği dokunulmazlıkta gizlidir, Mahadnapur'a giden uzun yol boyunca o itici sargılara kimse elini sürmez, o sargıların altında muhtemelen Kandahar şişlikleri, Halep şişlikleri, belki de Multan şişlikleri gizlidir. İçi irin dolmuş, kabuk bağlamış yaraları saran beş metrelik bez, beş yüz altının nakli için çok uygundur. Hele hele karnına bağlı kese çok daha uygundur. Sefil bir şekilde sarkan şu kese.

Gerçi.

Gerçi yine de kurnaz bir haydut çıkıp bütün kurnazlığıyla elini olmadık bir yere atabilir ve bundan ömür boyu (?) pişmanlık duyabilir: Bir olasılığın içinde her zaman başka bir olasılık gizlidir, oğlum.

Sevgili evladım.

Bu yüzden bunlara karşılık olarak üçüncü ve kendine özgü bir dilenci türünden, yani “çıplak” dilenciden söz etmeliyim, görüyorsun, sanat dilinde konuşmaya başladık. Haklı olarak. Çünkü çıplak birinin cebine kim el atabilir ki? Çok etkileyici bir tablodur bu, ağlayan, yerlerde yuvarlanan, üzeri ince bir yağ ve kül tabakasıyla kaplı kırılmış bu canlının “benim” diyebileceği hiçbir şeyi yoktur, olsa olsa cinsel organını örtecek el kadar bir paçavraya sahiptir. Belki bir de inanca. İnanca sahip olduğunu düşünürsek, daha önceki hayatında böcek olarak yaşadığına inanmaktadır ve o böcek bu sefil insancıktan çok daha iyi bir yaşam sürmüştür. O kurnaz haydut şimdi bu insancığın neresine el atsın?

Ama...

On dört karatlık “Büyük Moğol”u, yani sarı Srinagar elmasını görebilmek için çok dikkatli bakmak gerekir. Bi-

zim Sindabati onu ağzında taşımakta ve bu sayede sağır dil-siz olduğu izlenimi uyandırmaktadır. Çünkü ağzındaki bu nesneyle konuşamamaktadır.

*

Görüyorsun oğlum, sanat, incelik derecesiyle ölçülür; her şık çözümün, daha şık olanı vardır. Servetini göstermek istemiyorsan, gösterme. Ne var ki göstermediğin için, göstermek “istemediğini” düşünürler: O halde göster ki zengin olduğuna inanmalarını istediğini sansınlar, o zaman zengin olmadığını düşünürler!

Anlaşıldı, değil mi? Sanırım, evet. Burada söz konusu olan sadece ikili değil, üçlü bir olumsuzluk, ancak bakarsınız haydutlar da –hiç değilse o kurnaz olan– anlamıştır. Çünkü Sindabati şimdi bütün haşmetiyle sahnede, kasılarak atın sırtına oturmuş, başı dik, gönlünden koparsa dilencilere küçük sikkeler atıyor. Omzunda yaldız işlemeli pelerini, hançerini taktığı fiyakalı kemeriyle belki biraz fazlaca zorluyor kendini. Aslında kemer, takılamayacak kadar fiyakalı. Gösteriş meraklısı mı bu adam? Her ne sebeptense, hava atan bir taziye mi? Ya da sersem, bu numaralara ihtiyaç duyan kibirli züppenin biri mi? Atı da göze batacak kadar şaha kalkmış, bu her zaman kesin bir işarettir. Hayır, bu adamın parası yok, ondan bir şey çıkmayacağı ortada.

Bu büyük bir sanattır, oğlum.

Olmak ve görünmek (olmamak) arasındaki dengeyi tutturmak büyük beceri ister, saray saray dolaşan ve her yerde kapı önüne konanlar güvenilmez, göstermelik prenslerdir. Bizim “hırpani şıklık” dediğimiz şeyin de kendi ölçüsü ve her şeyden öte kendi tekniği vardır: Burada, parlamış yerleri geyik boynuzu tozuyla gizlenen ince çizgili, ciddi bir takım elbiseyi ya da kalın bağlanmış kravatı, yılan derisi (!) ayakkabıları anımsıyorum, Hong-Kong malı Rolex saati söylemiyorum bile. Sonra iç çamaşırları çok önemlidir, hırpani olmaları şarttır, tamam, içe giyilen görünmez belki

ama malı taşıyan kişiyle iç çamaşırlarını taşıyan kişi aynıdır ve sırtına giydiklerine göre davranır. Çamaşırın koltuk altları koyulaşmış ve delinmiş olmalıdır, ne kadar az yıkansa o kadar iyidir, o zaman bunları giyenin sakınacağı bir şey olur. Bu etkiyi güçlendiren losyonlar vardır, inanılmaz ucuz bir yoldan pahalı kokarlar. Büyük hüner işidir.

Büyük sanattır, oğlum.

Ne var ki en büyüğü...

Aklımıza gelebilecek en büyük sanat, yarı yarıya değil, tümüyle mevcut olmamaktır. Bu, sıradanlık sanatıdır oğlum. Mutlak vasatlık sanatı! Bu noktada ruhlar ayrılır. Yoksul olmayacaksın, zengin olmayacaksın, büyük olmayacaksın, küçük olmayacaksın, kaba olmayacaksın. Zarif olmayacaksın, hiçbir şey, ama hiçbir şey olmayacaksın. Cüzamlı olmayacaksın, göze batan bir özelliğin, şaha kalkmış atların, dahası losyonun da içindeki kartonu dışarıdan görünen cüzdanın da olmayacak. En üst düzeyde ifade edilmiş haliyle bu, vazgeçme sanatıdır.

Oğlum.

Bunları söylerken çoraplarıma baktı.

Sindabati, bir sabah kapısı ve iki penceresiyle küpü andıran evinden çıkar, tanımadığı iki kişi yolda ona selam verir, sonra bir başkası selam vermez, oysa Sindabati onu tanıyordur. Hava çok sıcaktır, Sindabati'nin üzerinde açık renk giysiler vardır, daha sonra hava serinlediğinde koyu renkli olanları giyecektir. Çok kısa olmasa da saçlarını kestirmiştir. O sabah –günlerden çarşambadır– akşama yağmur yağacağı tahmin edilmektedir, o halde Sindabati'nin tahmini de bu yöndedir. Gözlük takmaz, gelgelelim gözleri miyoptur. İki penceresi ve bir kapısı olan küp şeklindeki evden bir adam çıkar, üzerindeki açık renkli giysiyle caddeden aşağı iner, gözlük takmamıştır, ilerleyen saatlerde yağmur yağacağını tahmin eder, şimdilik terlemektedir, sıktığı yumruğuyla alnını siler. Adam, hayır öteki adam, beyaz giysiler

içindedir, ona bir kez selam verilir, Sindabati'ye iki, evden çıkan üçüncü adam da ona selam verir. Adam yağmur yağacağına inanmıştır, caddeden aşağı yürür, öteki adam ona selam verir, mutemet Sindabati öteki caddeden aşağı inmektedir. Gördün mü?

Görmediğin şey, bir ip üzerine dizerek gövdesine beş kez doladığı beş yüz altın ile on altı karatlık “Madras Yıldızı”dır, elması ağzında değil, caddeden inerken alnını sildiği yumruğunun içinde taşımaktadır.

Bu işler böyle yürür.

“Biliyorum,” dedi babam, “çalıştığın bankada çok mutlu olmadığını biliyorum. Orada sunulan düzenli ve sakin koşulları uğrunda çabalamaya değer bulmuyorsun, biliyorum. Düzenli bir gelir, insanlarla uyum içinde olma, emeklilik hakkı, dahası yükselme olanaklarının bulunması sana cazip gelmiyor.

Pek fazla sıradan.

Biliyorum.

Onun için sana şunu söylememe izin ver oğlum, sıradanlık bir lütuftur! Bunu henüz anlamayabilirsin ama sana şunu söyleyeyim, insanın yaşamla baş etmesini sağlayan gerçek erdemdir.”

Babamın bakışları çok ısrarlıydı.

“İşte bu yüzden uğrunda çabalamaya değer, hem de çok.”

“Peki ama,” dedim sıkıntılı bir ifadeyle, “sonunda ne oldu, mutemet Sindabati'nin hikâyesi nasıl sona erdi?”

“Son bulmadı ki,” dedi babam, “o hikâyenin sonu yok.”

*

Günün birinde, muson yağmurlarının dindiği, çam ağaçlarının kızıla büründüğü, havanın badem sütü koktuğu ve herkesin kendini kuş gibi hafif hissettiği güzel bir günde, Sindabati sevgili oğlunu elinden tutup evin arka bölümündeki çalışma odasına götürdü. Kapının girişinden geçebil-

mek için ikisi de başlarını eğdi, içeri girince de doğruldılar, yıldız şeklindeki sedef kakmalı gül ağacından zemin üzerine oturdular; dışarıdan bakanlar burada böyle bir yerin olabileceğini tahmin edemezdi. Sindabati kocaman bir kuştüyü yastık üzerine oturmuş, oğlunu da küçük bir kuştüyü yastık üzerine oturtmuştu. Sindabati sonra oğluna mutemedin hikâyesini anlattı, ancak çok güzel anlattı, çünkü oğlunun da günün birinde kendi oğluna bu hikâyeyi çok güzel anlatabilmesini istiyordu.

12

Sevgili Cuma, canım kardeşim!

Olan oldu, beni yakaladılar.

Kim yakaladı seni?

Beni buldular, sıra bana geldi.

Neyin sırası, Tanrı aşkına?

İzimi buldular canım kardeşim, burada, Grevesmühlen'de çevremi sardılar, lanet olsun, ortadan kaybolmam, acilen tüymem gerek, kusura bakma. Benden bir süre haber alamayacaksın.

*

Evet, o duygu sabah sabah, uyanır uyanmaz içimi sarmıştı, kötü bir ruh haliydi ve günümün olağan akışını bozmuştu. Tren yolunun altındaki geçitten geçip yola çıkmıştım ki geri geldi. O duygu. Hırdavat dükkânından, pazar yerindeki sebzeciden, halatçı Tenzien'den alışveriş ettim –evet, burada böyle yerler hâlâ var–, sonra belediyenin yatalak hasta servisine de uğradım. Kendime bazen böyle armağanlar veriyorum. Yeniden sokağa çıktığımda enseme bir kasılma hissettim ya da nasıl anlatsam, sonra arkama döndüğümde – – evet arkama döndüğümde karşımda şişman bir adam duruyordu, bütün...

Nasıl söylesem.

Bütün saflığıyla.

Otto-Grotewohl-Strasse o saatlerde neredeyse bomboştur, internet kafe zaten kapanmıştır. O saatlerde. Tek bir ayak sesi duyulmaz, tren gürültüsü yoktur, Grevesmühlen'e öğle sessizliği çökmüştür. Altgeçit girişinin bulunduğu Augusten Strasse kavşağı bomboş, içine daldığım, yeşil çinileri kahverengi bir tabakayla kaplı altgeçit saçma diyebileceğim bir boşluk içinde. Tünelden aslında geçtim sayılır, şu benim 4. peronun altına gelmek üzereydim ki önümde o karaltıyı gördüm. Ruh durumum daha iyi olsaydı fark etmezdim bile.

Karaltı eğilmiş, belli ki tünel çıkışında duruyor ya da bekliyor, yaklaşık otuz metre kadar önümde, hareket etmiyor ve buranın sakini olmadığı açıkça ortada. Burası biraz kötü koktuğu için Grevesmühlen'liler altgeçitten hızla yürüyüp çıkarlar; bari şu siyah su birikintilerini ortadan kaldırsalardı.

Buraya kadar sorun yok.

Duygularım beni yanıltmamıştı.

Gerisingeri kaçmak üzere –ki onu da başarıp başaramayacağım belli değildi– arkamı döndüğümde, bir de ne göreyim, tünel girişinde ikinci bir karaltı var, üstelik birincisinden çok daha belirgin. Öne doğru eğilmiş, bekliyor. Elinde bir şey tutuyor ve kesinlikle buralı değil. Nasıl anlatsam, yanılmamıştım.

Sıra bana geldi.

Şimdi iki seçeneğim var, ya hızla yoluma devam edip geçidi geçecek ve çıkışta adamın karnına bir yumruk indireceğim ya da fırsattan istifade kayıplara karışacağım. Burası öylesine aydınlık ki ne olduğunu fark edemezler, olmayan bir yan yola saptığımı düşünürler. Paslı bir demir kapıyla karşılaşp şaşkına dönerler. Olayların akışını olduğu gibi gözümün önüne getirebiliyor, şaşırmak için ne kadar zamanlarının kalacağını bile kestirebiliyorum. Ancak o kadar beklemeye hiç niyetim yok.

Yanlış anlaşılmasın, yaşadığım panik değildi.

Telaşa kapılıp ani bir tepki vermedim.

Altgeçidi sonuna kadar yürüdüm, dümdüz devam edip istasyon şefliğini ve Bleicher Strasse'deki çıkışa kadarki bütün ana ve yan binaları geçtim. Dışarıda hâlâ öğle sakinliği hâkimdi, ne bir köpek ne bir insan vardı, çok hızlı olmasa da hızla yürüdüm. İstasyon buradan yayan sekiz dakika sürerdi ve peronda her zaman bir tren hazır bekliyor olurdu.

Diş fırçamı bile yanıma almamıştım, ne şapkam ne de paltom vardı – şu balçık sarısı paltomla balçık sarısı şapkam. Dresden'den gelen o güzelim çatal kaşık takımını, o kullanışlı battaniyeyi, dahası çok sevdiğim o ince tüylü kabanımı bile yanıma alamamıştım. Bir kez bile dönüp arkama bakmadım.

*

Liège.

İnsanın kendini Liège'in bir parçası yapması gerçekten zordur. Koblenz ya da Saarbrücken de olabilirdi, ancak Liège yerleşmek için iki kentten de anlamsız görüldüğü için taşınmak için ideal bir yer. Liège çok demode bir kent, burada 19. yüzyıl, Valon mutfağı ve Alman düşmanlığı iç içe geçmiş. Biraz akli olanın yolu buralara düşmez, hele Grevesmühlen'le kıyaslandığında Liège tam bir kâbustur. İnsana özellikle de konuşulan dil anlamsız gelir, Patois dedikleri bozuk bir Fransız lehçesi konuşurlar, üstelik bununla da gurur duyarlar. Taklidi zordur. Her zaman şu ilkeyi benimsemişimdir: Roma'ya gidersen, Romalıların yaptığını yap. Ancak Liège'de misin, asla Liège lehçesi konuşma, hemen fark edilirsin. Hatta istersen Lorraine, ya da daha iyisi, Kanada lehçesini yeğle, kimse doğruluğunu denetleyemez. Yabancılarbirliğifransızcası.

Sevgili Cuma, gördüğün gibi bütün gücümle kendime yeni bir sahte kimlik yaratma çabasındayım. Örneğin Köln'den birinci sınıf bir trenin kompartımanında dönen

pazarlamacı Frasonpierre olabilirim. Liège'de ailesi, karısı ve iki çocuğu tarafından –biraz çelişkili de olsa– beklenen bir adam belki? Bugün artık hiç moda olmayan ince bir bıyığı var ancak ona çekici bir hava veriyor. Şarap şirketi mümessili mi? O kadar ileri gitmeyeyim, yine de içecek üreten bir şirket ona uygun görünüyor (ortama hafif ekşimsi bir koku yayıyorum), adamın Alman olmadığı kesin.

İstersem başına bir de bere ya da şu Jean Gabin'ın taktığı gibi dar kenarlı bir şapka kondurabilirim; bu arada doğru açıdan baktığınızda Liège elbette olağanüstü güzel bir kent.

*

Her zamanki gibi yine yağmurlu bir gün, Liège Longdoz İstasyonu'na akşamüzeri saat dört buçukta varıyorum, her zamanki gibi bagajım yok. Yanımda sadece küçük bir çanta, içinde de geriye dörtte biri kalmış soğuk tavşan etli çörek ve ağzı açılmış bir şişe Languedoc var.

İstasyon çok sakin. Hemzemin geçidi telaşla geçiyorum, üzerimde palto yok. Bol proteinli beslenmemden olsa gerek diğer zamanlara göre daha güçlüyüm. Aaa, karşı kaldırımdaki Bay Qualtin, selam veriyorum. Adam da benim gibi telaşla yürüyor, muhtemelen sevgililerinden birinin yanından geliyor ve evde onu (çelişkili olsa da) karısıyla iki çocuğu bekliyor. Arkadan bakınca dizkapaklarına kadar inen uzun bir atkı takmış, ben de böyle bir atkı edinmeyi bir kenara yazıyorum. Lemonier pasajının çevresine dizili küçük ama çok şık mağazaların olduğu semtten geçiyorum. Loş ışıkların, pirinç ışıltısının ve her türlü kokunun birbirine karıştığı bir yer burası. Oysa Brüksel daima yerimizi almaya çalışmıştır. Pasajın içindeki dört yol ağzında, tam köşede siyah-gri çizgili kadifeyle kaplı, akıllara durgunluk verecek sıklıkta, küçük, müthiş bir mağaza var, erkek müşteriler burada ne ararlarsa bulabilirler: gri-siyah çizgili kravatlar, kravat iğneleri, altından küçük yelkenliler, seyahat çantaları, deriden küreler, küçük desenli ipek fularlar ve insanı

epeyce hüzünlendiren bir şey, ışıklandırılmış kocaman pirinçten bir dümen, yani kısaca her şey.

Zira insanın buradaki ruh durumu şöyledir: Şık ve ürkek. Bu durum özellikle de akşamüzerleri istasyona gelen satış temsilcileri için geçerlidir, ince bıyıkları olsun ya da olmasın yanlarında tavşanlı çörekleri olsun ya da olmasın, aidiyet duygusunun içten gelmesi gerekir. Sonra intihar köprüsüne ayak basıyorum. Marne Nehri'nin üzerinde bir yakadan bir yakaya uzanan demirden kocaman bir kemer bu, kent merkezinin hemen arkasında, korkulukların önüne ağ gerilmiş, tabii bu dul kadınlar kentinde bunun bir anlamı varsa. Rüzgâr esiyor, ışıklar hoş bir pırıltı yayıyor, ruha gelince o kapkara. Benim ruhum. Kimseden hiçbir şey beklemeyen ruhum. Kimseden; ne kadından, ne çocuktan, ne de halihazırda beceremediğim lehçeden. Görüldüğü üzere burada ıssızlığı yansıtmaya çalışıyorum, Marne üzerindeki bu köprüye çıkan herkesi ister istemez saran o geri dönüşsüzlük duygusunu; özellikle de köprüye benim gibi sıkıntılı ve geri döndürülemez bir ruh durumu içinde çıkan birini saran o duyguyu... Rüzgâr esmekte, sular şırıldamakta...

Ne bu şimdi, mucize mi?

Pozisyonu çok ayrıntılı vermek istemiyorum. Köprüden geçiyorum, köprünün altındaki yolda parmaklıkların önüne bombeli tuhaf teller örülmüş, sonra Rue Sous l'Eau'dan aşağı sağ koldaki kömürcüye kadar yürüyorum, burada dar bir geçit var, su şebekesine kadar iniyorum; şöyle ki, çok sayıda demir kapısı olan duvar oraya ait değil, buralar aşağıya doğru uzanan depolar, hepsine caddeden ulaşılabilir. İnsanların buralara neler depoladıklarını bilmiyorum, motosikletlerini ya da ne bileyim tekne malzemelerini belki de. 14 numaralı kapıyı açıyorum, evet anahtarla, ancak önce paslı bisikleti, içi teneke kutularla dolu çuvalı, bir de eski bir bahçıvan tırmığını –ya da her neyse– kenara çekmem gerekiyor ve sonunda kapıyı açıyorum. İçerisi bir de ısıtılmış.

Beni çay rengi hafif bir ışık ve “Hotel Costes” un bir parçası karşılıyor, müzik de çok hafif, kapı açılınca kendiliğinden devreye giriyor. Sehpanın üzerindeki sürahide Glenfiddich var, benim için önemli. Sehpanın üzerindeki sürahinin içinde. Üstelik içeri girer girmez.

Ah evet, duvar kaplamalarının hafif tarçınımsı kokusu da karşılıyor beni. Liège’de edinilmesi çok kolay bu ahşap, puro kutusu yapımında kullanılıyor (eskiden bilmiyordum bunu), üstelik en pahalı cinsten purolar için: Ortası kuşaklı ayak uzunluğunda Küba purosı. Benim kişisel puro kutumun ebatlarını ise 3 x 2,5 metre en ve 3 metre yükseklik olarak verebilirim, su ve elektrik bağlanmış. Kutum beni uzun zamandır hasret kaldığı arkadaşına kavuşmuş gibi kucaklıyor. Arka duvardaki pencere aralığından garaj avlusuna iniliyor, onun da arkasında daha aşağılarda, kapkara yığınları ve mekanik kürekleriyle kömür ticarethanesi bulunuyor. Bir köpek havlıyor, uzaklarda, geri planda kalmış bir köpek.

Evimdeyim.

*

Gardırobu açıyorum, palto ve şapka, aaa evet, aynı balçık sarısı paltomla kil sarısı şapkam orada asılı, mutfak tezgâhının üzerinde Dresden’den gelen o güzelim çatal kaşık takımım duruyor, kanepenin üzerinde o kullanışlı battaniye, sonra ışıktaki parlayan sedefli diş fırçamın aynısı da var, dahası çok sevdiğim o tüylü kumaştan kabanım da rulo yapılmış halde sandalyenin üzerinde –yani olması gereken yerde– duruyor, sanki gereğinden fazla yeni, giyilmemiş gibi, öyle zaten, gelgelelim bu değişecek.

Yarın sabah uyandığımda Liège’den başka yerlerde de yaşadığımı anımsamayacağım. Kendimi iyi hissedeceğim ve baştan aşağıya yenilenmiş halde, huzurlu, belki de biraz avare bir Liège gününe hazırlanacağım. Rue Prison Talbot’ya gidip kahvaltıda küçük bir şişe beyaz şarapla servis

edilen nefis Limburger peyniri yiyeceğim, olağanüstü! Sıcacık waffle'lar, sıcak kahve, Tanrım, ne iyi gelecek! Sonra bir karar verip Friquot'nun filmlerde taktığı on sekiz ayar altından yapılma şu aptal bel tabancalarından bir çift satın alacağım. Gördüğüm kadarıyla para bol.

Unutmadan söyleyeyim. Çelik kapıyı, yani şu ağır demir kapıyı bu kez taktırmam gerekmedi, belirtmeden geçmek istemedim.

13

Sevgili Cuma.

Canımı sıkan bir konu var. O iki gangsteri neden daha önce göremedim? Grevesmühlen'de herkes herkesi en geç ikindide olmak üzere Otto-Grotewohl-Strasse'de günde en az bir kez görür. Üstelik adamların nasıl göründüklerini biliyordum, biri şişman, biri zayıftı, o halde neden fark edemedim? Bunun tek bir açıklaması var.

Onları değiştirmişler.

— — —

Onları değiştiriyorlar!

*

İtiraf ediyorum, ürküyorum. Şimdiye kadar bir şekilde üstesinden geliyordum, buna da hakkım olmalı zaten. Az çok neşeliydim. Karamazov Kardeşlerimi (onları böyle adlandırabilirim herhalde) az çok gülünç duruma düşürdüm, korkuyla bir anlamda oynadım.

— — —

— — —

Korktuğum şeyin ne olduğunu sana söyleyeceğim. Parmak kırma aleti. Korkuyorum; o çok acımasız ve basit sistem beni dehşete düşürüyor. Elime takıp parmaklarımı ezerek kırmalarından endişe duyuyorum. Duyduğuma göre

saatlerce sürüyormuş, uygulama sadece parmaklara yapıldığı için bilincini şerefine yitirme şansın da yokmuş.

Sevgili Cuma, işin nerelere varabileceğinin bilincinde misin?

*

Bu noktada biraz ayrıntılı bir açıklama yapmam gerekecek...

Babam, “Seni tanımayan kişi, ele veremez,” demişti. Babamın kastettiği, yaşamı boyunca savunduğu o çok sevdiği anonimliği idi. Sonraları mali durumumuz değişse de insanlarla ilişkisinde ve adres seçiminde bu bakış açısını savunmaya devam etmişti. Babam daha şık bir adam olmuştu, en iyi kumaşlardan dikilmiş takımlar giyiyor, gömleklerini ismarlama diktiriyordu, hiç de ucuz olmayan, özel boyama turnabalığı grisi, cam gibi parlayan Maybach’a biniyordu. Aslında böyle davranarak kendi ilkelerini çiğniyordu. Bizim sevgili annemiz, eş, kız kardeş, yenge ve bir zamanlar evimizin beyaz ruhu olan kadın artık yatalaktı, bir dram yaşıyorduk. Bankacılık eğitimimi tamamlamıştım, aralıklı da olsa çalışıyordum diyebilirim. Çünkü o yıllarda çok sık taşınmış, Essen’e, Ludwigshafen’e, sonra da Berlin’e gitmiştik. Babam ne yazık ki aynı yere uzun süre dayanamıyordu. Maybach’ı ile ortalıkta gezinirdi, sonra bir bakmışız taşınmış olurduk.

Son olarak Lüksemburg’a.

*

Lüksemburg bir tür zirveydi, çünkü Lüksemburg’da sadece parasal anlamda değil, her anlamda yerimizi bulmuştuk. Babamın tahminimce epeyce yüksek bir bedele kiraladığı küçük “üst sınıf” villasına yerleşmiştik. Pompei stilinde, gösterişli, yarlarda cumbaları olan, kule gibi yükselen dört köşe bir yapıydı. O bölgede varlıklı insanlara ait bu tarzda çok sayıda villa bulunurdu, hepsi Alzette Vadisi manzaralıydı. Aslında ev bizim için çok büyüktü, annemin

ölümünden sonra bütün güzellikleri örten bir derbederliğe düşmüştük. Her şey ortalıktaydı, girişteki altın yaldızlı güzelim mozaiklerin üzerine ıslak paltolarımızı atardık, merdiven basamaklarının yanındaki desenler tozdan görülmez olmuştu. Suskun karısı bizi terk ettiğinden beri babam, her açıdan kayıtsız bir adam olmuştu. Annemin sakın beyaz varlığı pencere önüne çekilmiş, kimsenin yerinden oynatmadığı bir sandalye, ekmek doğrarken kestiği masaya yapışmış bir masa örtüsü ya da askıda kalmış havlusu olarak odaları doldurmaya devam ediyordu. Bence babam, annemi hayat-tayken hiçbir zaman gerçek anlamda algılamamıştı. Oysa şimdi onu banyoda duran bir saç fırçasına kendinden geçerek bakarken buluyordum. Ya da salonda başı önünde durup bir şeye kulak kabartıyordu ama neye? Bilmez misin uyuduğumu? Ne yazık ki işlerin görüldüğü gibi olmadığını söylemek zorundayım ve varılan son nokta –Tanrım bana yardım et– gerçekten de sonuncu olacaktı. Babam, “buza-dam” ya da “buzların içindeki adam”dı.

Yine bankadan eve döndüğüm bir gün, babam aceleyle hazırladığı anlaşılan bir bavulla önüme atladı. Bavuldan bir gömlek kolu dışarı sarkıyor ve babam şapkasını ters takı-yordu. Bana yüksek sesle bir şeyler söyledi, ben de acil bir iş aldığını, uçağının birkaç dakika içinde kalkacağını dü-şündüm. Korkudan deliye döndüğüm yaklaşık altı haftanın sonunda eve döndüğünde neredeyse hiç açıklama yapma-dı. İtiraf ediyorum, o günlerde kendi açıklamamı kendim yapmıştım, her şey gayet açıktı çünkü yeterince kanıt top-lanmıştı. Babamın sırrını bildiğim için kendimi suçlu kabul ettiğim doğru, sonuçta o altı hafta boyunca polise gitme-miştim.

Aaa, unutmuşum. Babamın yokluğunda arada sırada iki adam geliyor, kibarca babamı soruyordu, ikisi de aşırı denecek kadar iyi giyimliydi. Kapı çalardı ve karşımda bu adamları bulurdum. Hatta iki kez geldiler, adamlardan biri

kısa, diğeri uzun boyluydu, kısa boylu olanın ayakkabıları beyaz ve kahverengi deridendi, hayvanat bahçesindeki hayvanları andırıyordu. Adamların kibarlığı ikinci ziyaretin ortalarına kadar sürdü, sonra durup dururken yok oldu. Evden ayrıldıkları sırada uzun boylu olan tuhaf bir şey yaptı, birden arkasına döndü ve parmağıyla beni gösterdi. Ne anlama geliyorsa...

*

Lüksemburg o günlerde yeni yeni keşfediliyordu; yani her gün yenileri gelen ve kenti onurla dolaşan vergi yorgunlarını, kendi hallerinde küçük dolandırıcıları kastediyorum. Korku içindeydiler tabii, gelgelelim değerleri ve ağırlıkları da vardı, zira onları buraya getiren koşullardan yararlanabilecek kadar varlıklı hissediyorlardı kendilerini. Çenelerini kaldırıp kibarca gülümsüyor ve olabildiğince fark edilmeye çalışıyorlardı, işte tam da bu yüzden fark ediliyorlardı.

Daha doğrusu kentin genel atmosferi içinde göze batan üç tür vardı. Bunlardan birincisi saçları pahalı türden bir kıızıla boyalı sekreterleriyle baş döndürücü kent manzarasına sahip “Grand” ya da “Imperial” otellerine yerleşiyor ve sekreterleri gece boyunca utanmadan yüksek sesle inliyordu (kulağımla duydum). Buna karşılık ikinci ve orta ölçekli tür aslında daha ilginçti. Bunlar orta yaşlı ya da yaşlıca el ele tutuşmuş karı kocalardı. Erkekler açık gri takımlar giyer, başlarına bere takardı, kadınlar Hertan (Hertie değil) döpiyesler giyerdi. En ilginç özellikleri, el ele tutuşmalarının nedeninin aşk olmamasıydı. Düsseldorf plakalı otomobillerle gelir, bir günlüğüne suç işlerlerdi. Üçüncü olarak gerçek suçlular vardı, ellerinde küçük kolilerle istasyon çevresindeki otellerde kalır, alt tür olarak kolayca seçilirlerdi. Üzerlerinde pahalı takım elbiseler olurdu, hayır çizgili değildi, o yıllarda kazayağı desenli takımlar giyerlerdi. Kıyafetlerini beyaz ve kahverengi deri ayakkabılarla tamamlarlardı. Yani evet, aptalca bir klişeydi bu, Hotel Rio ya da Great Western’de

kalmasalar onları fark eden bile olmazdı. Lüksemburg Garı, yüzyıl başlarında moda olan, ananas biçiminde, hayal gücüyle oldukça dikkat çeken bir yapıdır; devasa sütunları, kuleleri ve heykelleriyle, gelip görmeye değer bir yerdir.

*

Babam bir gün mutfakta kendine patates köftesi kıztartırken paldır küldür yere yığıldı. Kopan gürültüyü üst kattan duymuştum, yerde paramparça olmuş tabak çanak yığınının yanında boylu boyuna uzanmıştı. Kendi hatası yüzünden içine düştüğü durum nedeniyle kendini kaybetmeyi herhalde kendi istemişti, bugün bunun böyle olduğunu düşünüyorum ancak o gün kalp krizi geçirdiğini sanmıştım.

“Baba!”

Bana beni hayatında ilk kez görüyormuş gibi baktı ve sonra doğruldu.

“Minden'deki evimizi anımsıyor musun? Hani annen hayattayken oturduğumuz?”

“Baba!” dedim, “sakin ol lütfen!”

“Annen hayattayken.”

“Tamam baba,” dedim korku içinde, “bir şey olmadı, hiçbir şeyin yok, düştün, o kadar.”

“Hayır, hayır,” diye ısrar etti babam, “Minden'de, avluda ne olduğunu, ne yaptığımı biliyor musun?” Ne mi yapardı, çöpleri bir taraftan diğer tarafa süpürürdü, öyle anımsıyorum, bir boktan taraftan diğer boktan tarafa.

“Hayır hayır, neyimin olduğunu diyorum.”

“Neyin vardı?”

“Posta kutum!”

Babamın bu posta kutusunda ısrar etmesinden şimdi gerçekten ürkmeye başlamıştım. Gidip ıslak bir bez, bir bardak su, bir de babamın kalp için aldığı damlayı getirdim. İyi de babamın kalp damlası var mıydı? Sanmıyorum.

“Hayır, hayır,” diyerek doğruldu.

“Yeniden uzan şimdi, en iyisi şu kanepeye, bak, şimdi bana rahat rahat şu posta kutusunun hikâyesini anlatabilirsin.”

“Avluda,” dedi babam kısık sesle.

“Evet, evet, binada bir sürü vardı,” dedim, babamı yatıştırmak için, “her daire için bir tane.”

“Hayır, hayır!” sesi şimdi gerçekten kısılmıştı.

— — —

“Avludaki posta kutusu!!!”

Aman Tanrım, söylemişti işte, babamın kafası karışmıştı. O sırada holdeki saat on ikiyi vurdu ve bir sihir gibi St. Michael ile St. Jean kiliselerinin ve bizim evden görünmeyen grandük malikânesinin çanları da art arda çalmaya başladı. Şu noktanın bilinmesi gerekir, Lüksemburg son derece hüzünlü manzarası olan bir kenttir, gösterişli yapılarla doludur, binalar arasındaki orantısız yükseklik farkları çok etkileyicidir. Kale duvarlarından dümdüz iki yüz metre aşağıya baktığınızda küçük trenleri, geniş parkları ve meyve bahçelerini, minicik çocuklarla dolu oyun alanlarını görürsünüz, çok yüksekte olduğunuz için çıt çıkmıyor gibidir. Kenti ne Habsburgluların ne Fransızların ne de Hollandalıların fethedebilmesinin bir açıklaması da budur. İnsanlar burada her zaman güvende yaşamıştır.

Saat on iki.

—

Sevgili Cuma.

Adına “posta kutusu” derler. Birileri gelir, içine bir şey bırakır, sonra başka birileri gelir ve konulan şeyi oradan alır. Burası gizli bir yerdir, bir saklama yeri. Bir kilitli kasa, sokaktaki kum havuzu, kör bir delik, avlunun birindeki bir hurda yığını.

Biz şimdi kalkıp da, hiçbir şeyden haberimiz yoktu, diyemeyiz. Öyle ya da böyle, bir şeyler dışarı sızmıştı elbette. Babamın işiyle ilgili tasamız boşuna değildi, zavallı annemin sık sık ağladığını anımsıyorum, oysa hiçbir nedeni yoktu. Aslına bakılırsa babamın yaptığı iş hâlâ yasalar dahilindeydi; babam başkalarının paralarına, çok, pek çok, çok büyük paralarına gözetmenlik ediyordu. Tabii burada soru, paraların kime ait olduğuydu. İnsanlar geliyor, paralarını bırakıyor, o da bunları alıyor, bankasının kanallarına ulaştırıyor, paralar orada ortadan kayboluyordu. Derken vermek ve almak yoluyla sonu gelmeyen yeni yollardan geçiyor, faiz oranları, kur farkları, faizlerin faizleri derken Venezuela ya da Kamerun’un silahlanma fonuna ya da devlet tahviline aktarılıyordu. Adları yatırım, teminat ya da kur garantisi oluyor, o yığınla para muhtemelen daha da büyüyünce Minden’deki şubede yeniden ortaya çıkıyor ve o yığınla kara para ansızın aklanmış oluyordu.

Babam, kara para aklıyordu.

*

Evet, günün birinde ciddi bir konuşma yapmak için beni kenara çekmişti. Henüz sekiz yaşındaydım, çok iyi anımsıyorum, epeyce ağır bir kabahat işlemiştim. Babam şöyle demişti:

“Suç, işlemeye değer bir şey değildir!”

Crime does not pay.

Böyle demişti babam, üstelik böyle de düşünüyordu, yani suçun yarattığı sonuçlar, kâr ve zarar oranları ve kaçınılmaz olarak ortaya çıkan kalıcı zararlar bakımından demek istiyorum. Çok haklıydı. Bugün bile hâlâ utanırım, işlediğim kabahatten ziyade, bu kadar kolay ortaya çıkmasından rahatsızlık duyarım. Bir daha asla yapmadım. Aslında yaptığım sadece sembolikti.

— — —

Çocuklar için düzenlenmiş bir doğum günüydü. Pasta, kakao, altı-sekiz yaş aralığındakiler için trambolin dahil akla gelebilecek her şeyin olduğu bir bahçe partisi; bütün arkadaşlar oradaydı, saç örgülü kızlar da gelmişti. Çiçeklikler arasına geniş raylı bir tren kurulmuştu. Ev sahibi zengin bir çocuktu, zengin bir anne babanın çocuğu, biz de zengin hediyelerle dolu masasını hayranlıkla izlemiştik. Örneğin hediyeler arasında bir çocuk postanesi vardı, böylesini daha önce gören olmamıştı, sanırım bütün dünyada bundan daha büyük bir çocuk postanesi yoktu. Mektuplar, pullar, mektup tartısı, paket tartısı, paketler, devasa bir vaze ve masa, cam bölmeler, havale formları, posta çekleri, gönderilecek eşyalar. Tabii bir de paralar vardı, deste deste, hem miktarları hem de tutarları çok yüksekti. Emin değilim ama sanırım lotarya paraları nakledilecekti. Paralar müthişti, çok gerçek duruyordu, ince işçilik ürünüydü, mavi yüzükler, kahverengi binlikler —o dönemde mark kullanılırdı—,

kâğıtları bile ele gerçekmiş gibi geliyordu, usta ellerden çıkmaydı.

Onları mı çaldın?

— — —

Hepsini mi?

— — —

Fırsatını bulup bütün hasılatı topladım. Olduğu gibi. Şeytana uydum ve karşı koyamadım. Bisikletime atladım ve doğru Lankower Gölü'ne gittim, orası gözüme Amerika ya da Avustralya gibi göründü. Aldığım elbette sadece oyuncak paraydı, gerçek paranın dörtte biri boyutundaydı, bu nedenle elbette sembolikti. Para gerçek olmasa da suçum gerçekti ve gelecekteki yaşamıma günah olarak kazınacaktı. En azından ruhuma.

Olayı hemen arkamdan fark etmişlerdi. Bütün bahçeyi aramışlardı; postane sahibinin posta ücretlerini önemsemesine karşın para ortadan kaybolmuştu. Başka kim kaybolmuştu?

— — —

Eve gitme cesaretini ancak gece saat 10'da gösterebilmiştim ki sevgili doğum günü ekibinin her üyesi orada hazırды: Kendi arkadaşlarım, okul arkadaşlarım, kalın saç örgülü kızlar, herkes oradaydı. Gecenin saat 10'unda, insan yapısı böyledir işte.

Babam çok ciddi görünüyordu (*Crime doesn't pay*).

*

“Nasıl yaptın,” dedim, “böyle insanlara nasıl bulaştın? Bunun ne demek olduğunu biliyorsun!”

“Dünyadan haberin yok,” diye fısıldadı babam, “bu zamanda müşterini seçemiyorsun artık, hiçbir şey bildiğin yok senin!”

Hiçbir şey bilmiyordum. Pompei tarzında inşa edilmiş Lüksemburg'daki bu lüks villada yerdeki bir yığın kırık dö-kük ve kanepeye yığılmış babamla öylece kalakalmıştım;

bu kadarını başarabilmiştik işte. Lanet olsun, babam nasıl olur da bu insanlara bulaşırdı!

— — —

Şimdi korkunç bir hikâye geliyor: Färbergraben'deki evimizin avlusunda bir hurda yığını vardı. Köşede de paslı bir banyo termosifonu. Yoksa bir termosifonun çürümüş, yamulmuş, üzerini çimler bürümüş kılıfından mı ibaretti? Onca ot ve çalılık arasında anlaşılamıyordu.

İşte bu hurda yığınının altında bir çukur vardı, bir çocuğun sürünerek ancak içine girebileceği büyüklükteydi, fazlası yoktu. Ama daha küçük de değildi. Yani içine para dolu bir çanta itilemezdi, ne çok kirli bir çantayı ne de kirli bambaşka bir şeyi içine alabilirdi. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz zaten.

Bu “posta kutusu” işi şahane yürüyordu, daha iyi olamazdı. İnsanlar geliyor ve içine bir şey bırakıyordu. Sonra yine geliyor, yine bırakıyordu. Ulaşımı hem kolaydı hem de giriş önünde paravan oluşturunuyordu. Geceleri. Sisli havalarda. Çok zorda kalınırsa güneşli havalarda da.

Sistem o kadar iyi işliyordu ki örnek teşkil edebilirdi. Derken “posta kutusu” ansızın yok oldu.

— — —

Evet, korkunç bir hikâye. Günün birinde, bir gece yarısı, ansızın, nasıl olduğunu kimse anlamadan, bizim güzelim eski termosifonumuz ortadan kaybolmuştu. Tek kelimeyle kuş olup uçmuştu. Nasıl olduğunu kimse bilmiyordu, ertesi sabah dünya eski dünya değildi artık, çimler bile yok olmuştu, belli ki birisi bahçede durduğu yerin altını üstüne getirmişti.

“Birisi,” diye fısıldadı babam.

— — —

“Ee? Ne kadar vardı içinde, kaç para?”

“Ben ne bileyim,” diye fısıldadı babam.

Sonra beni kolumdan yakaladı, ölüm döşeginde son bir şey daha söylemek isteyen ancak buna gücü yetmeyen biri gibiydi.

“Sisteme hayali bir rakam girdim. İki seçeneğim vardı: Ya hayatım ya da hayali rakam.”

— — —

İkisinden biri.

*

Bu hikâye bir yanıyla hiç çözülemedi. Birisi parayı almak istemişse, neden termosifonu olduğu gibi alıp götürmüştü? Bence buna gerek yoktu. Ya da Tanrı aşkına, kim paslı bir tenekeyi çalacak kadar budala olabilirdi? Kendime sorup duruyorum bunu.

Babamın bavulu her zaman hazır halde holde beklerdi. Bu haliyle herkesin ayağına takılsa da Pompei tarzı merdiven ağzının bir parçası olup çıkmıştı. Babam bana bir defasında bavulun ağırlığını göstermek istemişti, hiçbir ağırlığı yoktu. Bana bunu kanıtlamak için bavulu iki parmağıyla kaldırmış, parmaklarını uzatıp bir süre öylece tutmuştu. Çok gururlanmıştı. Sonra bir ara bavulun içine bakmama izin vermişti, şunu söyleyebilirim, içindekiler beni duygulandırmıştı, yani bavulun hazırlanışındaki özenden ve tizlikten duygulanmıştım. Benim yaratıcı babam, kutup ikliminden nemli tropikal iklime kadar her koşula uyum sağlayacak çok amaçlı bir gardırop icat etmişti kendine. Hiç abartmıyorum, babam yolculuğun onu nerelere götüreceğini kendi de bilmezdi.

Örneğin onu en şiddetli yağmurdan bile koruyabilecek tüy gibi hafif bir pardösüsü vardı ancak pardösünün gümüşü andıran folyodan ikinci bir astarı bulunuyordu; adı uzay folyosuydu, ihtiyaç durumunda eksi on dereceye kadar hatta daha şiddetli soğuklarda koruyabiliyordu. Ben daha da ileri giderek izolasyonu biraz daha geliştirmek için pardö-

sünün üflendiğinde şişen başka hava bölmelerinin de olduğunu tahmin ediyorum, bu babamdan beklenecek bir şey.

Ya da takım elbise. Babamın tek bir elbisesi vardı, o da aslında iki elbiseydi; iki yüzölçümü bir elbiseydi bu, içi siyahtı, dışı doğal hindistancevizi kabuğu rengindeydi. Ya da tam tersi. Elbise, pardösüden de hafifti, bu özelliğiyle Rio ya da Singapur için uygundu ama Moskova'da da giyilebilmesi için angora yününden uzun bir içliği vardı, üst ve alt kısmı tek parçaydı, öylesine hafifti ki bırakınca uçuyordu. İnsan bunu üzerine giyince hava on derece soğusa bile rahatlıkla dayanabilirdi.

Hafif bir şekilde seyahat etmek için yapılmış icatlar. Bu bavulun içine bakınca babamı galiba hiç sevmediğim kadar çok sevmiştim. Hava yastıklı hafif ayakkabılar, alüminyumdan tıraş makinesi (iskelet modeli), mini saç fırçası, mini diş fırçası, mini aspirin, misinadan pantolon askıları, kuştüyü tenis kazağı, varla yok arası gömlekler. Bu adam, odadan odaya geçer gibi kolayca seyahat ediyordu.

Unutmuşum, bu takım elbiseye ait ayrı bir yakalılık vardı, siyah satenden bir göğüslüktü bu, siyahın üzerine takıldığında bir tür smokin etkisi yaratıyordu. Öyle ki Rio'da bir gala ya da Moskova'da bir opera balosu düzenlense, bunu kullanarak katılmak mümkündü. Ben burada sadece bazı örnekler veriyorum, bavulun içeriği gerçekte çok daha şaşırtıcıydı. Babam yılların deneyimiyle her bir parçayı son grama kadar hafifletmiş, seyahat tütününün ağırlığını bile düşürmüştü. Bavul, yaşamının gerçek bir suretiydi.

Ancak trajedinin bütününe bakılması gerekir: Babam neredeyse bagajsız seyahat ederken, ben bugün sıfır bagajla, yanıma tek parça eşya almadan seyahat ediyorum. Hiçbir şey taşımıyorum, yayan gidiyorum, izlenmesi kolay olduğundan taksi kullanmıyorum, kendimi acil durumlarda karşı tarafa atabilmek için, inişli çıkışlı olmayan yürüyen merdivenlere binmiyorum. Bütün bunlar elimde eşyam olmazsa mümkün.

*

Babamın fenalık geçirmesinden sonra değişen şeyler olmuştu. Kendimi kastediyorum çünkü babam bir süre sonra yeniden eski yaşamına dönmüştü. Kent eskisi gibiydi, evimiz ve sokak eskisi gibiydi ancak ben artık aynı değildim. Babam yine Banque de Luxemburg'una gidiyor, ben de Crédit Lyonnaise'e gidiyordum ancak bizim daha kırılgan bir kuşak olduğumuz unutulmasın. Evin önüne park etmiş ve bir günden uzun bir süre yerinden kıpırdamamış bir otomobil mi gördüm, bir köşede sakallı bir adam, karşı köşede de bir başkasını mı gördüm, derhal yola çıkmak için hazırlanırdım.

Babam bu arada yine şaşılacak ölçüde kayıtsızdı. Benimle öğle yemeklerimizi yediğimiz Fleur de Lit'ye gitmeye devam ediyordu, orada bize özel peçetelerimiz bile vardı. Benimle pazar meydanında bir tek atardı, gelgelelim asıl amacı evrak çantası taşıyan ve gerçekten paranoyakça davranan günübirlik turistleri gözetlemektir. Babamın yaşama tutkusu giderek artıyordu; bunu, bir sonraki olaydan ağır biçimde sarsıldığımız için biliyorum. Babam bir gün elinde bir kuşla eve geldi, kâğıt hamurundan yapılmış çok itici bir şeydi, babam bunu son dönemde popüler olan dükkânlardan birinde görmüş ve çok sevmişti. Kuş sözüm ona bir kartaldı, özgürlüğün ve özgürce uçup gitmenin simgesiydi ama daha ziyade zavallı bir Kakadu papağanına benziyordu.

Tanrı aşkına ne getirmişsin sen böyle, dedim, bu gerçek bir hilkat garibesi, zavallı bir kuş. Hayır, sonrasında yaşanacak olayları göz önünde bulundurmalı ve bunu söylememeliydim. Ne de olsa babam bu kuşu çok sevmişti.

Bir gün eve geldik. Sanırım ya birkaç kadeh atmış ya da banka çıkışı geç bir saatte Scène Noir'da kahve içmiştik. Babam daha kapının önünde anlamıştı, havada sözde madeni bir koku vardı. Ben koku almamıştım.

“Madeni bir koku var,” dedi, “ne bu?”

Antrede içinde Kentia palmiyesi olan palmiye saksısı ve sehpanın üzerinde duran bir telefon dışında dikkate değer bir şey yoktu, ne var ki birkaç adım attıktan sonra çalışma odasını görünce tek bir şey dikkat çekiyordu: Kaos.

Böyle bir manzarayı o güne kadar yalnızca filmlerde görmüştüm.

Her bir çekmece yerinden sökülmüş, her bir kitap yaprak yaprak ayrılmıştı; gazeteler, evraklar, tablo arkaları hepsi kâğıt kırpıntısına dönüşmüştü; masum Noel takvimleri, doğum günü tebrikleri bile lime lime edilmişti; yirmi dört ciltlik ansiklopedi didik didik parçalanmış, her kitabın cildi sökülüp atılmıştı. Ortalık yangın yeriye. Sanki bir bölük Hun askeri gelip burayı talan etmişti.

Kakadu bile...

“Sana ne yapmışlar böyle!!!”

Kakadunun başına gelmeyen kalmamıştı. Kanatları yolunmuş, bacakları koparılmıştı, kuş tamamen tersyüz edilmiş, karnı deşilmişti. Kayıp başı daha sonra klozetin içinde bulmuştuk.

“Sana neler oldu!!!”

Evet, babam böyle biriydi. Burada korkunç şeyler yaşanmıştı, değerler yıkılmış, düzen, ahlak, insanlık yerle bir edilmiş, bütün bir kütüphane yok edilmişti! Asla yerine koyulamayacak evrakları, belge ve faturaları saymıyorum bile. Hiçbirinin telafisi mümkün değildi. Çok titiz çalışmışlar, bu dünyayı özenle parça pinçik etmişlerdi. Ya babam ne yapıyordu?

O itici kuş için dövünüyordu.

Böyle bir adamdı.

Sonra çizgili döşemeli koltuklara bitkin halde oturduk ve konuşacak bir şey kalmış mıydı bilmiyorum ama durumu konuştuk. Sakinleşebilmek için, babamın bir yolculuğundan getirdiği ve gerçekten olağanüstü yatıştırıcı etkiye sahip mate ve koka yapraklarından kendimize çay hazırla-

dık. En büyük öfkelerin, üstelik en büyüklerinin bile tek bir karşı hamleyle büyük bir huzurla sonlanması bir fenomen olsa gerek diye düşünüyorum. Çünkü bir süre sonra ikimiz de o gün büyük bir iş başarmışçasına öylece oturuyorduk.

“Peki ama,” diye sordum babama, “bu kardeşler böylesine etraflıca ne aramış olabilirler?” Biliyordum aslında, yani daha doğrusu bilmiyordum.

“Anahtar.”

“Anahtar mı?”

“Anahtar,” diye tekrarladı babam.

Bu arada şömineyi yakmış, kapsamlı bir kütüphaneden artakalanları içine atmıştık; canlı bir ateş yaktık diyebilirim. Biz konuşurken yananlar *Britannica* ansiklopedisinin parçaları ve kilolarca ödenmemiş (ya da ödenmiş) faturaydı. Aynı zamanda bir kurtuluş hamlesiydi bu.

“Ama bulamadılar.”

“Anahtarı mı?”

“Şifreyi. Sadece burada yazdığı için hiçbir yerde yazmaz.” Babam parmağıyla alına tıklatıyordu. “Sadece bunun içindedir.”

*Winnetou I, II ve III*³⁰ ciltlerinin ne kadar iyi yandığını o günlerde kim bilebilirdi ki? Bankacılık üzerine yarım metrelik dergi, vay canına. Odanın ısısı öylesine artmıştı ki gömleklerimizi ve pantolonlarınızı çıkarmaya başlamış, üstelik neşemizi de bulmuştuk.

“Yani hayali bir meblağı yine hayali bir meblağla kapatın, öyle mi?”

“Başka ne yapabilirdim?”

“Sonra o hayali meblağı bir başka... bunu kim bilir kaç kez yaptın!”

— — —

³⁰ Karl May’in bir Kızılderili şefinin hikâyesini anlattığı dört ciltlik romanı. (ç. n.)

Baba, diye bağırdım endişeyle, “Bu para şeyin...” Telaf-fuz etmedim, edemedim. Daha kötüsü başımıza gelemezdi.

“Peki,” dedim daha endişeli (çok daha endişeli) bir sesle, “ne kadardı, ne kadar vardı?”

“Sorma.”

— — —

Babam bunu sorunca beni kolumdan yakaladı, o kadar şiddetli yapmıştı ki bunu, kolumu burkacak sanmıştım. Sonra düşündüm, bu geri zekâlılar herhangi bir yere gizli mikrofon yerleştirmiş olsalar, öğrenmek istediklerini şimdide duymuş ve bizi de bütün bu sıkıntılardan kurtarmış olurlardı. Ne var ki yerleştirmemişlerdi işte, geri zekâlılar.

“Şimdi kulaklarını aç bakalım!!! İyice dinle!!!”

“Baba!”

“Hayır, şimdi sus. İyice beynine kazıyacaksın!”

“Kazımak mı?”

“Başka hiç ama hiçbir yere yazmayacaksın!”

Parmağını kaldırdı.

“Şifre beş rakamdan ve dört harften oluşuyor. Şöyle:

.....

—

Sevgili Cuma.

Bunları onun ve kaderinin anısına yazıyorum ve sıra şimdi acıklı bir bölümde.

Zavallı babam.

Bir gün çalışma masası çekmecesinde onun ruhunu buldum. Çekmecede yığınla taslak ve plan vardı, görünce ağladım. Buz çöllerinde hayatta kalabilmek için uyku tulumu, müflonlu çizme, sıcak tutan bere ve vücut kılıfı taslakları çizmişti. Düşünsene, buz çölleri! Ölçmüş, hesaplamış, özenle etiketlemişti, gerçekten göz yaşartıcı bir çalışmaydı.

Bu adamın anlaşılan o ki en büyük arzusu, peşinden kimsenin gelemeyeceği bir yere gitmekti. İster buz çuvalında ister kutup teçhizatı içinde olsun, gidecekti. Beni ağlatan, babamın sonsuz ve çılgın hayal gücü değildi, sonuçta Amundsen³¹ de Ericson³² da buluşlar yapmıştı, beni ağlatan buz düşünün planlanmasına gösterilen özendi. Babamın değişmez titizliği idi.

Kuzey Kutbu.

Suskun değil, şarkı söylüyor Kuzey Kutbu. Sonsuz yalnızlık vaat ediyor, ince buz kristallerinin birbirlerine sürtün-

31 Roald Amundsen, Güney Kutbu'na ulaşan ve Kuzeybatı Geçidi'ni aşan ilk denizci olan Norveçli kâşif. (ç. n.)

32 Leif Ericson, İzlandalı kâşif ve Amerika'ya ayak basan ilk Avrupalı. (ç. n.)

mesiyle çıkan aralıksız çağılıya, yoğun çatırtıyla bir tekme indi. Ötekiler artık çok az görünüyor, başlarda arkadan yetişip sonra geride kaldılar, birazdan zayıf ışığın altında kaybolup gidecekler. Sen ilerleyeceksin, sürekli ilerleyeceksin.

Peşinden gelemeyenler, baksana eksi altmış derecede bu runlarının altından buzdan saçaklar uzuyor. Bu bir örnek. Yaratıcılığını ortaya koyup kendine bir damlalık yapmışsın, başlığın içine yerleştirdiğin küçük kap sayesinde buzdan saçakların uzamasını önlemişsin. Sen yürüyeceksin, peşinden gelenlerin ulumalarına aldırmadan yoluna dosdoğru devam edeceksin.

Daima kuzeye, gecenin, beyaz ölümün içine (gece beyazdır) ilerleyeceksin, burada hiçbir canlı yaşayamaz, şarbon mikrobuna bile canlı kalamaz.

Bunu biliyor muydun?

Buz çölünün geceleri tamtam çaldığını biliyor muydun?

Eksi seksen derecede buz bile üşür, büzülür, kopar, sivri parçalara ayrılır ve uçar. Ve sen, beyaz güneşin bir karış tepede olduğu (vakit gece yarısı) sırada kendi ölüm fermanını kendin infaz etmek üzere gümbürtüyle sarsılan ufkun içine dalıyorsun. Yeterince rahatsız edici mi? Daha rahatsız edici bir şey düşünemiyorum. Sonra, örneğin buzdan bir bariyer ya da buzul bir kule önünde duruyor ve yatıp uyuyorsun.

Yattın mı?

Evet. Yürümekten yorgun düştün, esniyorsun, ha burası ha yüz adım ötesi, nereye uzandığın hiç fark etmez. Önemli olan rahat etmen. Kılıfını üfleyerek yusuvarlak şişir, ellerini ve ayaklarını kılıfın uç kısımlarından içeri çek ve kendine burada sıcak bir çay hazırla. Grog³³ hazırla. Uyumadan önce bir şeyler okumak istersen okuma lambasını aç. İstedığın gibi giyinip soyunabilmene yetecek kadar bile yer var, gün boyu iç çamaşırlarıyla dolaştın, artık üstünü de

33 Su ve rom karışımı içki. (ç. n.)

tirmenin zamanı geldi. Sonra uyursun. Yumuşak mı? Yumuşak ve güvenli. Beyaz içinde beyaz, dıştan bakıldığında görünmez olur ve düşünde Güney Pasifik'i görürsün.

Bu noktada çok hoşgörölü olunmasını rica edeceğim. Zavallı babam için istiyorum bunu.

Ayrıca teknik konularda da anlayışlı olunmasını rica edeceğim çünkü böyle bir girişim günümüzde, günümüz malzemeleriyle artık gayet mümkün. Babam kendine büyükçe bir kareden bir beden kılıfı biçip dikmişti, dört ucu ve üstte başlığı vardı; babam içine girdiğinde devasa bir çaydanlık başlığına benziyordu. Uzay kaplamasının eksi yirmi derece soğuşu vücuda iletmediği kanıtlanmıştır ancak babam bu soğuşun iki mislini değil, beş, altı mislini –sanırım bu kadarı yeterlidir– hesaplamıştı. Yoksa on misli mi?

Buraya kadar hepsi uygulanabilir şeyler değil mi?

Dört sivri uç, eller ve ayaklar için düşünölmüş; özellikle de babamın onların yardımıyla ağır ağır yürüdüğü alt uçlar; ağır ağır yürüyen bir uyku tulumu. İstenirse arkadan küçük bir kızak, pemikan³⁴ ve fasulye yemeğı nakliyesi için bir çocuk kızağı çekilebilir. Eh bir miktar enerjiye de ihtiyacımız olacak; bu son derece ince hafif piller, epeyce meyve suyu depolama özelliğine sahip.

Ağır ağır yürüyen vücut evi (babam).

Gece tamtamlar çalışıyor.

Peşindeki adamlar uzaklardan uluyor.

Babam rahat yuvasında yürüyor.

Ufuk çizgisinin hemen üzerindeki en solgun kutup güneşinin bile hiç değilse okuma lambasına yetecek kadar hücreyi harekete geçirdiğini duymuş muydun hiç? O halde esne ve kendini uygun bir çukurun içine bırak. Ve bütün bunları o muhteşem kamuflaj renginle yap.

34 Özellikle Kuzey Amerika yerlilerinin bizon etini kurutarak elde ettikleri, besin değeri yüksek konserve et, bir tür pastırma. (ç. n.)

Beyaz içinde beyaz.

*

Crédit Lyonnaise bankasındaki görevimden eve döndüğüm bir gün, evin kapısını açık bulmuştum. Hiç unutmadım, olağanüstü güzel bir ikindi vaktiydi, dışarısı sakindi, hava ılıktı ve çok şey vaat ediyordu. Ya da dur, olaylar farklı gelişmişti. Aslında babamı banka çıkışı Scène Noir ya da hiç değilse Fleur de Lit'de bulacağımı sanmıştım. Müdavimler olarak Fleur de Lit'de bize özel peçete halkalarımız bile vardı, orada turistleri gözetleyebilmek için dışarıda oturabiliyorduk; evet, hava çok şey vaat ediyordu. Ama babam eve erken dönmüş olmalı. Bizim sokağa saptığımda sokak bomboştı, dış kapımızın aralık olduğunu hemen fark ettim, kapıyı ittim, kilit kasasıyla sökülmüştü. Artık tamir edilemez durumdaydı.

Bu defa palmiyeyi saksısından sökmüşlerdi, palmiye köküyle birlikte merdivenin önüne atılmış, kök darmadağın edilmişti. Çiçeğin kökünden ne istediler bilmiyorum, yanlış kökü seçmiş olmalılar. Evin içinden geldiğini sandığım çınlama galiba aslında başımın içindeydi.

Onu çalışma odasında yerde boylu boyunca yatarken buldum, çok huzurlu görünüyordu. Alnındaki kırmızı leke dışında hiçbir şiddet belirtisi yoktu. Babam hiçbir zaman yürekli biri olmamıştı.

16

Sevgili Cuma.

Bir adam düşün ki hiçbir yerde olmasın: O benim işte. Arkasında tek bir iz bırakmaz, ne alacağı ne vereceği ne de ödenmemiş faturası vardır. Tutmadığı evlilik sözü, dahası kesilip berberde kalmış saç kırpıntısı bile yoktur. Hiçbir yerde olmayan adam, aslında her yerdedir. O hem Saarbrücken'de hem de Kaiserslautern'dedir.

*

Kaiserslautern'deki yaya bölgesinde Hertie mağazasının geniş giriş katından uzun sarı saçlı biri kılığında içeri giriyor ve kasketli bir emekli kılığında Saarbrücken'den dışarı çıkıyorum. Yüzümde o çok özel yabancı düşmanı ifadesi var ve sevgili Cuma, bunu en iyi haftada bir kez “Fransız günü”nde yapabiliyorum, o gün Fransızlar sınırın öte tarafından alışverişe geliyor ve fiyatların fırlamasına neden oluyorlar. O zaman insanın kendini kaybetmesi çok kolay oluyor, her şey bir başkasının yerini alabiliyor. Ağızda sigaranla, gidiş-dönüş bileti bile bir hiç olabiliyor.

Ya da Londra.

Londra'da öğlen 12'de Victoria İstasyonu'na değil, gece yarısı 3'te London Bridge İstasyonu'na iniyorum, bu saatte peronlar bomboş, dışarıda da taksi bulmak olanaksız, tek görülebilen, su birikintilerine yansımış ringa balığı rengin-

deki bina duvarları. Thames Nehri üzerindeki önce yokuş yukarı sonra yokuş aşağı yürüdüğüm köprüde karşıma olsa olsa vampir dişli gece kuşları çıkıyor, plastikten uzun köpek dişlerini ağızlarına takıyorlar. Ama ben 15 numaralı gece otobüsüne yetişebileceğimi bildiğim için yoluma devam edip karşı tarafa geçiyorum, biraz sonra da otobüs geliyor zaten.

West-Indian Dock Road durağında iniyorum, bundan sonrası uzak değil. Burada eski ambarların üzerine camdan kutular oturtmuşlar, tepede camdan lüks villalar var, hepsi de içinde kimse yaşamıyormuş gibi duruyor. Ancak kendimizi kandırmayalım, buraların yarım metrekaresi bin sterlin değerinde, hadi ben iki bin diyeyim, evler kuşkusuz doludur.

Thames'ten ılık bir rüzgâr esiyor. Şık, siyah bir ev, tepesinde yük vinci asılı. Dökme demirden merdiven. Buradaki muhteşem kalınlıkta üretilmiş ahşap kapı, içi çelik ağırlarla örülü, özgün bir İngiliz ürünü. Sakın yanılmayalım, burada depoların, dahası hiçbir manzarası bulunmayan süpürge odalarının bile yarım metrekaresi bin sterlin ediyor. Sabah iyice allak bullak durumdayım, alacakaranlığa uyanıyorum, yattığım yerden kalkmadan küçük pencereden dışarı bakıyorum, karşımda basit bir duvar var ve nerede olduğumu kesinlikle bilmiyorum.

Hal böyleyken uyanmaya çalışıyorum. Bu eski ahşap kiriş ve dezenfektan kokusunu iyi tanırım, ah evet, naneli özel bir bira cinsidir bu. Canım hemen İngiliz kahvaltısı çekiyor. İşte İngiltere! Fındıklı leziz yulaf lapası, soslu yılanbalığı, kızarmış pastırmalı ve içleri ekmekle doldurulmuş esrarengiz sosisli yumurta. On yıl sonra bile sırlarını çözemeyeceğim o siyah kalın dilimlerden istiyorum. Ama hepsinden önce sütü ve şekerli demli siyah çaydan istiyorum. Çok iyi gelecek. Burada yarım saatte bir gerçekleşen hava değişiminin etkisini atlatmama yardımcı olacak.

Derken her şey anlaşılıyor. Açık havaya çıkıyorum, metrodan az önce on bin bankacı inmiş, caddeye akın ediyorlar, hepsinin üzerinde siyah takım elbiseler, boyunlarında mavi kravatlar var. Aralarında tek bir kadın yok. Yine de bir çift beyaz çorap görür gibi oluyorum.

Bu arada bankaların giriş katlarında yüksek yerlere takılmış çiçek saksıları yükseklerle ulaşan fıskiye sistemleriyle sulanıyor. Bu da buraya özgü bir şey.

Ya da Varşova'ya.

Varşova'da içimi sinsice saran çaresizlik duygusunu yadsıyamam. Nedenini bilmiyorum, kasketlerden olsa gerek. Yürüyen merdivenlerdeyim, önümde kasketli iki adam duruyor, tam önümde değiller, tam önümde çocuklu ve bebek arabalı bir kadın var. Varşova istasyonlarındaki yürüyen merdivenler çok hızlı, insanı ürkütecek kadar hızlı, Sovyetlerin eski bir armağanı bunlar, anneler bu merdivenleri kullanabilmek için kapanır bebek arabaları seçmek zorunda kalıyor. Bu durum erkekler için erotik bir uyaran anlaşılan, seyredecek bir şey varmış gibi hepsi merdiven kenarındaki el bandına yaslanmış. Belki de kaydedilen ilerlemeye insanlar böyle seviniyor, kim bilir?

Ansızın karşı yöne giden merdivene atlamak, başka bir Avrupa kentine göre burada kesinlikle daha az dikkat çekiyor diye düşünüyorum. Ne var ki öndeki iki adam da hemen arkamdan el bandının üstünden atlıyor!

Varşova böyledir.

Sanki adamların arkalarında gözleri var ve beni göz hap-sinde tutuyorlar! Şimdilerde kurnazca bir izleme yöntemi var: İzleyen kişi artık kurbanının arkasından değil önünden gidiyor, kurbanı gelince, o ön tarafı kontrol etmesi gerektiğini bilmeden arkasını kolluyor.

Ama ben biliyorum.

El bandının üstünden atlıyorum, onlar da arkamdan atlıyor, başımızda kasketler var, Varşova için dikkat çekici

bir durum değil bu, gelgelelim insanları epeyce kızdırıyoruz. Bizi itip tartaklıyorlar, ötekiler iki kişi olduklarından olsa gerek daha çok nasipleniyor bundan. Başıma gelenlerin bir sebebi de sürekli yapılan kimlik kontrolleri. Yürüyen merdivenden indiğimde beni tutup götürüyorlar; üstelik güpegündüz Wrocław İstasyonu'nda onca insanın önünde, oysa hepsi gerçeği biliyor. Hata yapıldığının sonunda ortaya çıkması, benim açımdan hiçbir şeyi değiştirmiyor, kasketim yüzünden beni dolandırıcı, daha doğrusu Irkuts diye biri sandılar, o adam için istasyonda tuzak kurmuşlar. Beni sarı yer döşemeli karakolda, tuvaletlerin hemen arkasındaki bir odada sorguluyorlar.

“Sarhoş musun?”

“Aslında hayır.”

“Peki, el bantlarının üstünden neden atladın, sarhoş musun?”

Ne diyebilirdim ki?

“Belki duymamışsındır ama Polonya’da düzen diye bir şey var!”

*

Ayrıca taktığım kasket de çok manidar, yuvarlak kesimli de olsa köşeleri lakayt bir biçimde katlanıyor, bir anlamda lakaytlık bu. Sonuç, güven duygusunun yitimi olur elbette. Beni dolandırıcı sanmalarına şaşmamak gerekir.

Atina.

Atina sanıldığından daha düzenli bir yer ama bu konuda söyleyecek çok şeyim yok. Burada balığı tarçınla pişiriyorlar; sıcak havalarda çok hoş oluyor. Eski kentteki dükkânlarda tenekeden küçük sebiller satın alabiliyorsunuz, duvara astığınızda el yapımı küçük pirinç musluklarından su akıyor. Burada musluklardan sadece çamur aktığı için bunlar çok sevimli. Yunan şekerlemelerine diyecek yok, kulağa hoş gelen hafif peltek Yunancaya da, gelgelelim buraya neden geldiğimi kendim de bilmiyorum.

Aslında İstanbul trenine binmem gerekirdi, çünkü orada beni babamın zamanından kalma sır küpü bir otel bekliyor. Babamın işleri dolayısıyla dolaşıp durduğumuz yıllarda orada bir gece konaklamıştık. Çok iyi anımsıyorum. Odalar, bütün hava sirkülasyonunun bağlı olduğu dar bir aydınlığa bakıyordu, boğucu bir durumdu, sokağa açılan tek bir pencere yoktu. Beyoğlu semtindeydi. Otel anımsadığım kadarıyla Güllü Paşa diye birine aitti, hiç değilse otelin adı öyleydi. Orada bir gece kaldık, sabah zehirlenmiş olarak uyandık, babamın durumu benden kötüydü, baş ağrısı ve bulantıyla kendini sokağa atmıştı, anlaşılan oksijen yetersizliği balıktaki tarçınla birleşti (yok, o Yunanistan'daydı), demişti babam ve Bay Güllü'ye şikâyetçi olmuştu. Oysa suç kendisindeydi. İşin aslı şuydu: Otel babamındı! Evet, doğru duydun, karanlık yatırımlarından biriydi, babam bir şekilde kendi parasını da –tabii kendinin olarak görüyorsa– aklamak zorunda kalmıştı.

Şimdi sıra ikinci sürprizde: Otel artık bana ait!

Beyoğlu semtindeki Güllü Paşa Oteli.

Öyle palas pandıras söyleyiverdim, kusura bakma, ancak yine de oraya gitmeyeceğim, hiç değilse şimdilik.

*

Yine de Varşova. Oraya gecenin 1'inde varıyorum. Son iki saatinde başımın sallanıp durduğu on üç saat boyunca tren yolculuğu yapmışım. Her yer dolu, karşımda oturan yaşlı şişman adam, kucağına bir sepet koyup hem yediği hem uyuduğu ve ayaklarını da benim koltuğumun altına uzattığı için bacaklarımı koyacak yer bulamıyorum. Varşova'ya çok az kala, Ziadoz'da uyanıyor, deli gibi çevresine bakınıyor, sepeti son yarım saattir ben tutuyorum. Bunca insan kim bilir nereye gidiyor, çok cesaret kırıcı bir tablo. Bu gece. Bu trenin dışında, pencerenin arkasında, ışıksız ve ıslak bir arazi uğulduyor. Pencerelelere gelince, anlaşılan tam kapanmıyor. Neyse ki gidiş yönünde oturmadığım için dışa-

rıdan gelen hava doğrudan bana vurmuyor. Pencere önünde oturan çift, bir paltonun altında yekvücut olmuş, yanımda oturan tangocu elbisesi giymiş kadın (çok Polonya'ya has görünen) mürdüm rengi tüylü bir battaniyeye sarınmış. Bir de genç bir adam var, defalarca yinelediğine göre oyuncuy-muş, gerçi güvenilir bir ifadesi yok; sonra kızıl saçlı bir kadın var, yoğun bir şekilde sabun kokuyor, bu da çok Po-lonya'ya has bir şey. Bana gelince, tek yaptığım şey soğuk-tan titremek, doğru bir tablo çizip çizemediğimin farkında değilim; her neyse, domuz derisi kaplı karton bir bavulla yolculuk yapıyorum, bavulu daha sonra rasgele bir yere bı-rakacağım.

Varşova, Wrocław İstasyonu, gecenin 1'i.

Perondaki soluk ışık altında nice kaderler bir araya toplanmış, eşyalarının üzerine oturmuş, bekliyor, neyi mi, Lodz trenini. Genç ve hâlâ güzel kadınların üzerinde adi bluzlar ve incecik mantolar var. Başlarına tuhaf biçimli, uç-ları dikdörtgen şekline bir karton parçasıyla sokulmuş gibi görünen bereler takmış askerler, ceplerinde Rzeszow celp-leriyle uyukluyor. Olsztyn bölgesinden gelen sayıları on-on iki civarında gündelik işçi derin uykuya dalmış. Birkaçı gazeteleri ve kartonları yere yayıp taşın üzerine uzanmış, yüzlerindeki umutsuzluk, peronun solgun aydınlatmasında bile gözden kaçmıyor.

Geceyi onlar gibi yorgunluktan bitkin düşmüş, otura-rak ya da uzanarak geçirdiğimi hayal ediyorum. Hava akı-mının olduğu, yağmurun ince ince çiselediği, nöbetçilerin kulakları tırmalayan gürültüler çıkardığı, asker eşlerinin soğuktan titrediği bir ortamda... Ama ben yoluma devam etmeyi yeğledim, peronun bittiği ve birkaç basamakla ka-ranlığa karıştığı noktaya kadar yürüdüm. Eski demiryolları çalışanları kredi bankası Masowinia'nın bulunduğu araziye kadar ilerledim. Duvarın içine gömülü çürümüş bir kömür-lük kapısı var, kahverengi lekelerle bezeli, muhtemelen on-

larca yıl içinde paslanmış, kullanılmıyor. Yine de ızgaralar arasında iyi yağlanmış küçük bir kertik var (parayla her şey mümkün), anahtarım buraya uyuyor, sanırım böyle olacağını tahmin etmişlerdir.

Beni önce ışık, sonra hafif ve sıcak ahşap kokusu ve “Hotel Costes” müziği karşılıyor, içerisi önceden ısıtılmış bile. Dolabı açıyorum, içinde Dijon’da bırakmak zorunda kaldığım –Dijon muydu orası?– balçık sarısı şahane paltom asılı duruyor. Sarı değil, gölgeli bir sonbahar rengi, o gün bütün renklerinden satın almıştım. Tuvaletteki pervazın üzerinde diş fırçam duruyor, tahmin edileceği üzere ışığın etkisiyle sedef gibi parlıyor. Dışarıdan, yeni gelen kocaman şehirlerarası trenlerin gümbürtüsü az da olsa duyuluyor. Şunu söyleyebilirim, ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar, çok ama çok uğraşsalar bile beni burada bulamazlar, insan bu dünyada daha iyi, kesinlikle daha iyi saklanamaz. Bunu bir kere söylemiş olayım.

*

Peki onlara istedikleri şeyi neden vermiyorsun, diyorum ki, neden verip kurtulmuyorsun?

Çünkü sevgili Cuma, o benim mirasım!

-- -- --

Burada konu olan o şey.

-- -- --

Babamın bana bıraktığı miras!

Neymiş o?

Beş rakam ve dört harf.

Peki, ne kadar, diyorum ki: Ne kadar?

Sorma.

*

Evimi doğrudan rayların üzerine taşımayı bile aklımdan geçirdim, tekerlekli bir istasyon şefliği gibi örneğin, o zaman bir yataklı vagonda, hatta muhtemelen iki kompartıman yan yana olmak üzere sürekli yer ayırtmış olurdum.

Demiryollarının şahıs şirketleri olduğu eski günlerde bu kolaylıkla yapılabilirdi. Salon gibi döşeli kompartımanlar tarifeli trenlerin arkasına takılabiliyordu, sıradışı lüks içinde yaşayan kişilerin kral daireleriydi bunlar. Raylar üzerinde hareket eden salonlarının kontenjanlarını satan yabancılar bugün bile var. Onlarca yıllığına satıyorlar. Bu satışlar örneğin Bombay-Malabar sahili ya da biraz daha açılırsak İstanbul-Tahran-Karaçi hatlarında, sonra da altın yol olarak bilinen Bangkok-Singapur hattında gerçekleşiyor. Son hat kesintilerle de olsa arkaya takılan vagonlarla hâlâ varlığını sürdürüyor. Gidişdönüş iki ay, muson yağmurları döneminde üç ay sürüyor. Çay rengi ipeklerle döşenip çay rengi lambrilerle donatılmış küçük şık bir kompartıman görüyorum, banyoda sedef diş fırçası, “Hotel Costes” melodileri; dışarıdaysa tapınakların yükseldiği karanlık kentler uçar gibi geçip gidiyor gözlerimin önünden.

Şimdi bundan ürkmen gerekmiyor, benimki sadece bir hayal, bir fikir. Sen pencere önündeki yerinde papaya suyunu içerken gül kırmızısı gece, tarçın kokusu, tapınakların basamaklarından sana doğru dualar gönderen azizler... En büyük lüks budur. Papayanın içine bir adet baharat çekirdeği atacaksın, Paştunlar buna jel, Sri Lankalılar moo der. Yol boyunca çok sayıda fil de görebilirsin. Serinlemek için duraklarda vagonun tavanına buz kalıpları yerleştiriyorlar. Bu çok lüks bir yöntemdir, kabul ediyorum, ancak sosyal bir yanı da var, ne de olsa benim fikrim.

Bir de ipucu vereyim: Pancha Punga’daki teleferiği sadece toprak sahipleri kullanabiliyor.

Sevgili Cuma.

Seni şimdi biriyle tanıştıracam, bir dostumla, gerçekten iyi bir dostumla, beni yanıltmayan, güvendiğim ve paramın başını bekleyen bir dostumla tanıştıracam. Yok, onu kıskanman gerekmez, o sadece bir makine.

Bilgisayarım.

Benim sadık kasa bekçim. Akılsızlıkla yaptığım bütün hatalarımı özenle ve sadakatle düzeltenim. O aslında makineden ziyade bir program, dünyanın neresinde olursam olayım, köhne bir internet kafeden bile açabildiğim bir program.

İçine çok şey sığdığı için ben ona “Şişko” diyorum, şimdilik içinde her yeri dolu on yedi sayfa, alt programlar ve istatistikler var, daha da çoğalacaklar. “Şişko” üstelik karakter sahibi, karnına sarı-mavi bir kurdele doladım, ayrıca sağ üst köşesinde gülebilen, ağlayabilen ya da ben yine bir hata yaptığımda büyük şaşkınlık yaşayarak O şeklini alabilen başparmak büyüklüğünde bir yüzü var.

“Tokio Amalgated 300 satın al” yazıyorum, sonra “göster”i tıklıyorum.

“Şişko”, 1968 yılına kadar geri giden upuzun bir liste çıkarıyor, sonra grafikler veriyor, hepsi portakal dilimlerini

andırıyor, ardından akla gelebilecek her renkte sütunlu grafikler sıralıyor.

“Satın al”ı tıklıyorum.

“Satın al”ı tıklıyorum.

Küçük gri bir levha gösteriyor: “Satın almak istediğinizden emin misiniz?”

“Satın al”ı tıklıyorum.

O: “Emin misiniz?”

Benim kibar şişkom.

Sonra alınıyor. Bunu yüzünden anlıyorum, yüzü hareket etmiyor, gülmüyor, ağlamıyor ya da O şeklini almıyor, sadece öylece duruyor: Alınmış.

Benim kasa bekçim. Onun bir ruhu olduğunu biliyorum, bunu kanıtlayabilirim, dahası bir dini olduğuna bile inanıyorum. Bu “Şişko” canlı, canlı olduğunu kendi de biliyor, aksi halde zaman zaman düzeltmek zorunda kaldığı mantıksal tutarsızlıklar çıktığında nasıl işlemi durdurabilir ve kendini sorgulayabilir ki? Bildiğini biliyor, o halde canlı. Çok mu sofistike? Hayır, din bu, hiç değilse benim bilgisayarım için böyle.

Geçenlerde beni büyük bir hatadan döndürdü. Blok halinde Tsingtao satın almakta ısrar etmiştim, aslında çok sorunlu bir arzı. Köşeden köşeye dört çarpı yetmiş metreydi, bu ölçülere uygun nüfusa sahipti, biliyorum sadece kâğıt bile olsa insan daha aptalca davranamazdı. Ne kadar çok şeye sahipsen, elinden o oranda çok şey alabilirler, sevgili Cuma, ne kadar zenginsen, seni o oranda yoksul bırakabilirler, bunu bilmelisin.

Benim şişkom bunu bildiği için yanıtı kısıydı: “Access denied.” Erişim engellendi.

Ben tabii bu davranışa göz yumamazdım ve tuşlara bastım: “Satın al, satın al, satın al.”

Şişko, küçük gri bir kutucuk gösterdi:

“Access denied.”

Sonra anlaşıldı, söz konusu finans grubunun şaibeli teminatları bulunuyormuş, adamların adlarını unuttum ama yatırıyordum param uçup gidecekti. Bana şimdi kimse makinelerin ruhu yoktur, demesin.

“Access denied.”

Ona saygım elbette sonsuz, beni düzenli çalışmam konusunda uyarmasını da saygıyla karşılıyorum: Bu vakada ilkin epeyce homurdanmıştı, her türlü varlığın ve taşınmazın grafiklerini önüme dökmüştü, tüm mal varlıklarının orantılı olarak hesaplanmasını sağlayacak verileri de sıralamıştı, ben hangisini satın alacağımı şaşırmıştım.

“Data unprotected.”³⁵

Bu yazının görünmesiyle birlikte alnını buruşturmuştu. Şimdi gel de ikna olma! Bilgisayar dünyasında “master” ile “slave”³⁶ arasında ayrım yapan o tuhaf kaba dilin varlığını da unutmamak gerekir aslında. Bazen kimin ne olduğunu gerçekten kestiremiyorum. Olsun. Sonuçta dükkân sahibi benim, izinle belirteceğim, patron benim.

Burada söz konusu olan servetin çapının da sonuçta bir etkisi olmalı.

— — —

Servetimin tutarını öğrenmeyi çok isterdin. Sevgili Cuma, sana bunu söyleyebilirim ancak sıfırların sayısı seni ürkütebilir. Şu kadarını söyleyebilirim: Hepsi sadece kâğıt, benim düşünceme göre gerçek para bile değil, şunu anlatmaya çalışıyorum, o parayla kendime neler satın alabileceğimi düşlediğimde aslında not almaktan ileri gidemiyorum. Bunca sıfır arasında... Aslına bakarsan kâğıt bile değil, başına buyruk kasa bekçimin önüme döktüğü bir programdan ibaretler, dikkatle baktığında göreceğin gibi kasa bekçim fazlasıyla başına buyruk.

³⁵ (İng.) Korunmasız veri. (ç. n.)

³⁶ (İng.) Efendi ve köle. (ç. n.)

Servetimi şu an tek bir düğmeyle silebilirim. O halde burada “master” kim?

Peki, gerçekten silinmeli mi?

— — —

Gerçekten mi?

—

18

Sevgili dostum.

— — —

Kişinin evi kendidir,
Oraya kendi gibi girer ve oradan öyle çıkar,
Kudretli ve görkemli,
Yoksul ve sefil,
Budur insan ve böyle görünür.

*

Londra'nın zindanı “London Dungeon”ın³⁷ yeri değişmiş. Cheapside yakınlarındaki Temple Street'te yeni yapılmış bir beton binaya taşınmışlar, bunu hangi akla hizmet yaptıklarını anlamakta güçlük çekiyorum. Bina dışı hiçbir şey yansıtmıyor: ne dehşet ne ürperti ne de en ufak bir karanlık. Dümdüz dış cephe karşısında duyduğunuz tek şey korku. Girişin üzerindeki “yeşil adam”lı ilan panosu da buna engel olamıyor.

Biz Londralılar bu duruma üzüldüğümüzle kalıyoruz.

London Bridge'den çıkıp, Bermondsey Pazarı yönüne ilerlerken caddenin “leş kokusu”nu içinize çektiğiniz günler geride kaldı – doğrudan idrar kokusu değildi belki ama

³⁷ İngiltere'nin iki bin yıllık kanlı geçmişine ışık tutan, 1974 yılında açılmış, 2013'te yeni yerine taşınmış turistik korku müzesi. (ç. n.)

keskindi. Pazarın kurulduğu günlerde ayaklarınızın içine gömüldüğü kâğıt yığını ve sebze çamurunda bata çıka yürürdünüz, daha doğrusu içinde bata çıka yürüdüğünüz seyyar bir tabakaydı, çünkü pazar tezgâhları yarım mil ötede olurdu. Demirin rengini ve açık tonunu anımsıyorum. Paralel caddeden tramvay geçerci.

Çingirdayarak ve tehditkâr.

Bu bölgenin asıl çekiciliğini şimdi anlatacağım. Tramvay, tepelerde siyah bir demiryolu üzerinde ilerliyordu, bu zemin altı ya da yedi ray enindeydi, nereden çıktığı belli olmayan kemerlerden bir dehlizdi burası, yan yana dizilmiş kemerlerin her biri kapkara derin bir delikti.

Yüzyıl başında yapılmış bu demiryolu dehlizi zamanında kuşkusuz mimari bir mucize sayılmıştı. Şimdilerde ise iki kubbeli kemerlerden her biri ahşapla kaplanmıştı, tamirhane, mobilya deposu ya da ne bileyim gaz deposu, benzinci olarak kullanılıyordu. Burada çorbacı bile vardı, kemer boşluklarından birinin içinden geçen kapkara Buck Street'in hemen arkasında yer alan altı ya da sekiz kemer duvar örülerek kapatılmıştı: "London Dungeon."

Bu iş için daha uygun bir yer bulunamazdı. Oraya gittim, fikrimi söyleyebilirim.

İçerisi gece gibi karanlıktı. Taş kitlesi ziyaretçilerin kulaklarında gürüldüyordu, gerçekten gürüldüyordu; yukarıdan tren geçtiğinde ziyaretçi o ağırlığı hissedebiliyordu. Hemen girişte zindancıbaşı bekliyordu, cahil ve hepi topu zorbanın tekiydi, suratındaki kışkırtıcı sırıtışla gerçekmiş gibi duruyordu. Bir defasında çenesinden tutmuştum da rüyalarım girip durmuştu. Ziyaretçi en geç üç sterlinlik giriş ücretini ödedikten sonra burada bütün umutlarını geride bırakması gerektiğini anlıyor. Çünkü o andan itibaren her yer kararıyor.

Ses kaydı. O tüyler ürperten ses kaydını yayınlıyorlardı, yerin dibinden dışarıya vuran dehşet verici çılgınlıklar belirli

aralıklarla öylesine tiz çıkıyordu ki, arada birilerinin bayıldığı hissine kapılıyordun. Derken ortalık daha da kararıyordu ve artık geriye dönüş yoktu, zaten üç sterlin ödeyerek yaşamak istediğimiz de bu değil miydi?

Duvara açılmış dört köşeli bir delik vardı, bir pencereydi bu, pencereden bakınca derinlerdeki zindan görülebiliyordu. Zavallı bir kadıncağz elleriyle kurtulmaya çalışıyordu, kadının ayaklarını ezmiş, ağzını mengeneyle burmuşlardı. Tüylerimin diken diken olduğunu hissettim, yanlış hatırlamıyorsam ortalıkta bir de mekanik fare dolanıp duruyordu. İki saat zindanda tutulmak, ziyaretçilerin ömür boyu kalıcı yaralar alması demekti.

Ama dur, insanı hayran bırakan kültürel zenginlikler de vardı; İrlandalıların kafalarını koparmakla görevlendirilmiş IV. Heinrich görev başında, I. Richard'ın ölüm döşegi, çiçek hastalığına yakalanmış IV. William, sağ ve sol eli kesilerek cezalandırılan XIII. Edgar, Perkin Warbeck'in olaylı infazı, hepsi gerçek boyutlarıyla karşımdaydı. İnfaz odası ayrı bir mekândaydı, buradan korkunç gürültüler, gıcırtilar, parçalama sesleri yükseliyor, dağlanmış et kokusu yayılıyordu. İtiraf etmeliyim, ben en çok özgün aletlerden etkilenmiştim, aslında bence hepsi, demir kazıklar, palangalar, kerpetenler, kıskaçlar, dayak makineleri aslının kopyasıydı. Dayak makinesi sadece çıplak kaba eti açıkta bırakan bir kutuydu, nasıl çalıştığını gözümün önüne getirebiliyordum. İnsanın olanları gözünde canlandırması zor değildi. Duvar tuğlaları ufalanmış dökülüyor, kubbeden sızan sular içeri damlıyordu; zindan bugün yeni adresinde büyük kayıplara uğramış olsa da muhteşem bir manzaraya tanık olmuştum. Kalıcı zarara uğramış bu manzarayı şimdi muhtemelen okul öğrencileri için hazırlamış ve sadeleştirmişlerdir. Yapmaktan geri duracakları hiçbir şey yok, yakında dünyanın kalan kısmını da mahvedecekler. Benim görüşüm.

Şimdi elimde anahtarla London Bridge'den gelip Buck Street'e sapmama kimse pek şaşırmayacak.

Sözünü ettiğim, önlerine duvar örülmüş sekiz kubbeli kemerden oluşan demiryolu ve yeraltı bölümü, aralardaki geçitlerle birlikte beş hafta boyunca satışıydı, olağan bir gayrimenkul gibi olağan emlak pazarına çıkmıştı. IV. Heinrich ile I. Richard elbette satışa dahil edilmemişti. Alıcıya sadece darağacı ve tel örgülü kafes gibi birkaç demirbaş intikal edecekti. Ayrıca “yeşil adam” da verilecekti, gidenler onu götürmek istememişti.

Gayrimenkulün bazı eksikleri vardı: Yetersiz havalandırma, zayıf aydınlatma, rutubet, içinden geçen trenlerin yarattığı yüksek gürültü düzeyi gibi daha pek çok olumsuzluk, talep edilen fiyatın epeyce aşağıya çekilmesini sağlayabilirdi. Çünkü, kendimizi kandırmayalım, burayı bu koşullarda yaşanacak eve dönüştürmek çok emek istiyordu.

Ağır pazarlıklardan sonra tek bir rakibim kalmıştı, bir geridönüşüm şirketi idi bu, karanlık ortam onlar için sorun yaratmayacaktı ama sonra açık havayı tercih etmiş ve Canning Town'da şekilsiz bir arazi satın almışlardı. Eh, ne yapalım. Sonuçta bunlara rağmen buraya para ödemek zorunda kaldığım için gerçekten şaşırmıştım.

Bir de şuna şaşırmıştım: “London Dungeon”ı sıradan bir gayrimenkul gibi emlakçıdan satın almıştım. Londra'da. Bu durumda insanlar beni bu güzel Londra akşamında cebimden anahtar çıkarıp ağır demir kapıyı açarken görüyor. Son olarak karşı binanın duvarında güneşin yarattığı ışık oyunlarını görüyorum, yeraltı dünyama sıradan bir mal sahibi gibi ayak basarken kulağıma çaresizliğin şarkısı, ding dong ding dong sesleri çalınıyor.

Hemen karşımda “yeşil adam” duruyor, biraz ağır kokuyor, herhalde içindeki saman küflenmiş. Aşağılara kulak veriyorum, uzaklardan damlayan suyun sesini duyuyorum, çok uzaklardan, böylece olayın çapı ortaya çıkıyor. Burada

aydınlatma olarak sadece tavana asılı basit bir ampul var, karanlığı aydınlatmaya pek yetmiyor, en kısa zamanda kırmızı fenerler asacağım. Bir adım atıyorum, sonra bir adım daha, nasılsa giriş ücreti ödemem gerekmiyor, bir adım daha, sonra kafesli kapı arkamdan çat diye kapanıyor. Öylesine yüksek bir ses çıkarıyor ki ekstra hasar veriyor.

Unutmuşum sanırım. Şu “kanal” da (figürsüz, boş olarak) devredilen demirbaşlar arasında yer alıyor. Burası kalın parmaklıklarla çevrili bir hücre, ön ve arka kısımda birer kapı bulunuyor, ziyaretçi geçtikten sonra kapılar kendiliğinden kapanıyor. Böylece, kapının açılmamak üzere ebediyen kapanmasının nasıl bir duygu yarattığı hissedilsin isteniyor sanırım. Bakılıp incelenmesi için hücrenin ortasında bir de germe aleti var, aletin dört köşesinde makaralı ipler bulunuyor.

*

Hikâyeye tersten başladığımı fark ettim şimdi. Açılıştaki Karamazov Kardeşler'in Paddington İstasyonu'nda gösteri yapması gerekiyor. İkinci vakti 5'te metrodan çıkıp ışıklı büyük panoların bulunduğu meydana giriyor ve Bath'a gidecek trenin hareket saatinin ilan edilmesini bekliyorum. Daha doğrusu uluorta değil, pusuda bekliyorum. Trenin hareket saati neredeyse son anda, trenin kalkmasına iki dakika kala panoda beliriyor ve herkes koşmak zorunda kalıyor. Kardeşlerin geldiğini görüyorum, eminim metroyla değil taksiyle gelmişlerdir, taksi durakları hemen yan tarafta; sonra kardeşlerin beni tuhaf diyebileceğim kadar yakın mesafeden izlediklerini düşünüyorum, hem Bath'a gideceğimi nereden biliyorlar? Bu durumun tuhaflığını bilmem kaçınıcı kez fark ediyorum, bir adım gerimde, sonra bir adım önümdeler. Matematik öğretmenimizin bize diferansiyel kalkülüsü anlatırken örnek gösterdiği Aşil ile kaplumbağa arasındaki yarış gibi. Aşil, on adım avans verdiği kaplumbağadan on misli hızlı koşar. Gelgelelim Aşil bu on adımı

geride bıraktığı sırada kaplumbağa bir adım öndedir. Aşıl bir adımı geride bıraktığında kaplumbağa bir karış öndedir. Aşıl bu bir karışı geride bıraktığında, kaplumbağa bir parmak boyu öndedir, Aşıl bir parmak boyu daha ilerlediğinde... Evet, bilindiği gibi aradaki fark sadece bir saç teli kadar olsa bile Aşıl kaplumbağaya asla ulaşamaz. Sonsuzlukta yakınlaşma, işte benim kardeşlerle durumum böyle hayal edilmelidir. Tam bir facia.

Aslında nedenini biliyorum. Onlara, işaret sayılmayacak işaretler yolluyorum. Şurada buruşmuş bir bilet, beride oteldeki gece görevlisiyle edilen birkaç kelime, kancada asılı kalan bir bere, kancada asılı kalmayan bere, bir yere not edilip bırakılan iki posta gönderi numarası –aksine, hastalık derecesinde dikkatliyim–, ancak onlara bir şekilde yine de işaret sunuyorum. Kediyle fare oyunu, peki kedi ben miyim, onlar mı?

Onlara Londra'nın her yerini yeterince dolaştırdım, her defasında bir otobüs boyu önlerindeydim. Trafiğin tıkalı olduğu saatlerde isterseniz kırmızı ışıktaki otobüse geçebilirsiniz, sırayla dizili duran bir sonrakine, daha da sonrakine atlayabilirsiniz, 15 numaralı, 23 numaralı ve 40 numaralı otobüsler saat 5'te yerlerinden kıpırdamadan öylece bekler. Bu yöntemi inceledim ve ona artık çok hâkimim, benim Karamazov Kardeşlerim ise bu işten hiç anlamıyor. Bloom's'un hemen arkasındaki Aldgate'te beni kaybetmişlerdi, daha doğrusu ben onları kaybetmiştim, bunun üzerine geri dönmek zorunda kaldım, ikisini Bloom's'un (Süveyş Kanalı'nın batısındaki en iyi Yahudi restoranı) önündeki durakta başları öne eğik halde buldum, ilk yapmam gereken onları yeniden harekete geçirmektir, en azından Limehouse'a kadar gitmeli ve dönmeliydik.

Ne var ki London Bridge'de onları kesin olarak kaybettim ya da onlar beni kaybetti. Çünkü köprüden yayan geçiyor, yanlardaki kıvrımlı yaya yollarının siperleri çok zayıf,

daha doğrusu hiç yok. Bu yüzden tek çare, London Bridge durağına kadar hızla koşmak oluyor, üstelik dosdoğru, hiç çevrene bakmadan, sonunda gözümü açtığımda yol boyunca kardeşlerden iz kalmamıştı. Eh, hiç değilse yönü göstermiştim, artık nasıl becereceklerini onlar düşünsün.

Bermondsey'in gece manzarası. Yorucu ancak başarılı bir günden sonra eve gidiyorum. Hava rutubetli, yağmur iki saattir aralıksız çiseliyor. Şurada birisi topallayarak ot-yoldan geçiyor, bir başkası kendine kartondan bir ev yapıp içine kurulmuş, onun dışında sokakta kimseler yok. Bermondsey. Ben'in üçüncü sur kemerinde yer alan gazete büfesinin ışığı hâlâ yanıyor, burada şans oyunları oynanabiliyor, pul satın alınabiliyor. Ben havale işlemleri bile yapıyor, böyle bir izni varmış, buna her defasında şaşırıyorum. Beşinci kemerdeki garajdan soğuk floresan ışığı yayılıyor, gelgelelim görünürde kimse yok. Buck Street'te karşı kaldırıma geçiyorum, cadde sonra siyah tünelin içinde kayboluyor ve ben demir kapımı açıyorum. İçeri girer girmez yer değiştiren yankılar fenomeni dikkatimi çekiyor, bu ilk kez başıma gelmiyor ancak yine de her defasından yeniden dikkatimi çekiyor. Daha ziyade mırıldanmalar, hafif fısıltılar duyuyorum. Anahtarı taşın üzerine koyduğumda, sesler zayıflayarak derinlere doğru uzanıyor, insanda uzaklardaki ruhlar yanıt veriyormuş hissi uyandırıyor. Bunu elbette ben hayal ediyorum ancak bu duvarların arasında yankılananlar olduğu kesin.

Boş odalarda çekinerek de olsa mecburen dolaşıyorum, el ve ayak asma demirleri hâlâ duvarlarda gömülü. Sorgu askısı da orada, onu da devralmak zorunda kaldım. İyi, ne yapalım. Dehlizin uzun koridorunda yerden fışkırmış gibi duran lastik kafalar beni ürkütmüyor, insanların tökezlemesi için konulmuş herhalde. Sayın ziyaretçiler ortama fiilen katılsın diye. Bolca da tökezlediler diyebilirim. Başka hangi korku kaynakları mı var? Aa, evet, "kanal" var, ne

olur ne olmaz düşüncesiyle, parmaklıklar boyunca kendi mi güçlkle iterek dıştan ilerledim, bunu kafesli iki kapının kapanıp hiç açılmaması olasılığına karşı önlem amacıyla yaptım; sesimi burada kime duyurabilirim ki?

Gece yarısı evim.

Büyük salona giriyorum, Anne Boleyn'in en iyi zamanlarında burada günde on altı kez başı kesilmiş. Otuz dakikada bir, saat başlarında ve buçuklarda sarı saçlı o güzel başını tekrar tekrar kaybetmiş. Boyun ve omuzlar için ortası çukur olan dillere destan idam tahtasını ve infaz kılıcını götürmüşler, adam boyu darağacı hâlâ burada. Kare şeklinde bir sistem bu, çevresi, desenli bir perdeyle kapatılmış, perde büzgülü ve uçları püsküllü. Tavandaki o parlak ampulü söktüm, şimdi sadece loş bir aydınlatma kaldı, küçük bir ateş yanıyor, salonu ve arkadaki kemerli kubbenin bütün derinliğini saran fısıltılar böylece bütününüyle açığa çıkıyor...

Şaşırtıcı mı?

Fısıltılar açıkça duyuluyor.

Darağacının yan tarafındaki küçük kapıyı açarsam ben ce kimse şaşırmaz, platforma buradan geçiliyor ve içeriden dışarıya tango, çay rengi tango, çay rengi soluk bir ışık ve adeta fışkıran göz kamaştırıcı bir lüks yayılıyor; iç kısmın kaplandığı, hafif bir tarçın kokusu yayan neem ağacının yarattığı etki bu. Sehpanın üzerinde Glenfiddich duruyor. Işıklı diş fırçası beni bekliyor. İçerisi bir nebze ısıtılmış, İngiliz havası mutlaka destek ister.

*

Hiç düş görmeden sabaha kadar uyudum. Üç kilitli ambar kapağının ardında güvendeydim. Gece yarısı sadece kemerli dehlizler boyunca sert bir çatırtı duyuldu. Galiba hemen arkasından bir kez daha. Bekledim, evet ikinciye de duydum. Ama sonra sesler kesildi, rahatlamış olarak öbür yanıma döndüm. Huzur, huzur, sabaha kadar huzur.

Sabah dinlenmiş olarak uyandım, duş aldım, kahvaltımı kahve, tost ve İngiltere'de çok yaygın olan yulaf lapasıyla yaptım. Sonra da aramaya koyuldum. Bu işi başıma muhtemelen gece sarmıştım.

Ama öncesinde askıdaki karabinayı aldım. Bu parçadan söz etmeyi unutmuşum, sapı eğimli bir tüfek bu, büyük bir çekiç kadar, istesem yumruğumu namlıya sokabilirdim. Dehşet hücrelerinden bir parça.

Tüfek doluydu, bunu ben sağlamıştım. Ne olur ne olmaz, beni sonradan sorumlu tutabilirler düşüncesiyle konuyla ilgili birkaç ayrıntıya değinmem gerekiyor. Bu ağızdan dolmalı silahlarda artık zor temin edilen karabarut yerine, dumansız barut kullanılır, barutun iyice sıkıştırılması, üzerine pamuk ya da başka bir malzemedan kapak yapılması gerekir. Mermi olarak, elinize geçen her türlü, gerçekten her türlü demiri değerlendirebilirsiniz. Ağızdan dolmalı eski silahların böyle bir güzelliği vardır. Bu silahı çöpte, güvelerin delik deşik ettiği mahkeme perukları yığını arasında bulmuştum.

O sabah silahımı kuşanıp evimin karanlık koridorlarından, yankılanan hollerinden geçtim, her şey yolundaydı, görünürde kimseler yoktu, ne bir insan ne bir fare. Lastik kafalar bile oradaydı, bana aşınmış gözleriyle bakıyorlardı. Bir tek “kanal” a giden köşede dikkatli olmayı yeğledim. Tüfeğimin namlusunu öne doğru usulca ittim, sonra dışarıya baktım: Her şey yolundaydı.

İki kişiydiler, kısa boylu bir şişko ve daha zayıf biri. Sırtlarında gömlekleriyle yere uzanmış, başlarını rulo yaptıkları ceketlerine yaslamışlardı, belli ki rahatları yerindeydi, başka seçenekleri de yoktu zaten. Ağzımı açar açmaz yerlerinden fırladılar.

“Ee, kardeşler,” dedim, “rahatınız yerinde mi bari?”

Hemen silahlarına davrandılar, şişmanın Walther PPK 8'i, zayıfın büyük bir Baretta'sı vardı, ama dur bakayım, beline soktuğu Smith&Wesson Magnum 357'ydi (sanırım).

Anlayacağın iyi donanmışlardı ama silahlarını nereye çevireceklerini bilmiyorlardı.

“Şunları hele bırakın ve ellerinizi başınızın üzerinde kavuşturun,” dedim, “yoksa yakarım!”

Aslında bir uyarı atışı yapmak isterdim ancak tek bir mermim vardı, ayrıca kalibre öyle yüksekti ki sonrasında arka duvarı onarmam gerekirdi.

Adamların kımıldamadıklarını görünce, “Bu korkunç bir mesele,” dedim, “silaha raptiye ve vida somunu doldurdum, en az bir kilo.”

Hâlâ sabırla bekliyordum.

“... bir de şu korkunç kıvrımlı, iki ucu sivri, adına kenet dediğiniz demirden koydum içine.”

Sonra bağırdım:

“Atın ellerinizdekileri!!!” Ardından iki şey pat diye yere düştü, anlaşılan soba borusunu andıran namluyu yeni görmüş, bunun kesin sonları olacağını anlamışlardı.

“Aferin,” dedim, “çünkü bu şeyin içindekileri nereye kadar saçtığını gerçekten bilmiyorum.”

Ateş ederken kendime bile zarar verebilirdim. Bu konuşma tabii ki birbirimizi görmeden gerçekleşmiş, başımı dışarı çıkarmama bile gerek kalmamıştı ama artık bakabilirdim. Şişman olan sinirlenmiş, yüzü kıpkırmızı kesilmişti, zayıf olana gelince, beti benzi atmış, direnmekten vazgeçmişti. Herhalde bugünden itibaren kariyerinin tehlikeye düştüğünü düşünüyordu. Büyük olasılıkla haklıydı. Ona acıdığımı söyleyemem, hele o kırmızı suratlıya, asla.

“Şimdi şu mallarınızı bana doğru itin bakayım, ayaklarınızla,” diye kükredim, “şu bacağındaki 32’liği de!” Evet, onu da! Yığını inceledim. Zayıf adamın silahı gerçekten 357’lik Magnum’du, kendimi tebrik etmeliydim. Ancak yine de ters olan bir şey vardı.

“Adın ne senin?”

“Fedja.”

“Senin peki? Sana diyorum!”

“Kolja.”

Yani Fedja ile Kolja, hiç inandırıcı değildi.

“Şimdi bana patronunuzun numarasını verin bakalım ama adam gibi! Aksi halde kahvaltı yok!”

*

Gerçekten aradın, öyle mi?

O numarayı gerçekten aradım ve bu yaptığımı kendi içinde değerlendirdiğimde kesinlikle tarihi bir olay olarak görüyorum. Dahası kardeşlere onlarla yer değiştirmeyi teklif ettim, ne olur ne olmaz diye.

Ne oldu peki?

Büyük bir sevgiyle karşılaştığımı söyleyemem. Daha doğrusu bir numarayla karşılaştım ve bu numara maliyeye ait bile olabilirdi.

Kiminle?

Nasıl?

Kiminle?

Kiminle görüşmek istiyorsunuz?

Hayır.

Hayır.

Nereden arıyorsunuz?

Hayır.

Bu konuşmadan sonra Fedja ile Kolja kardeşlere işten kovulduklarını açıkladım. Yapacak bir şey kalmadığını bildirdim. Yani elimden geleni yapmışım, aslında yargıç peruklarından birini başıma geçirip onları on beş yıl hapis cezasına da çarptırabilirdim. Böyle bir hakkım vardı. Üstüne üstlük bir de ağır hapis cezası verebilirdim. Su ve ekmekle yaşamak zorunda kalırlardı.

*

Gayrimenkulü elden çıkarmam çabuk ve sorunsuz oldu. Bir önceki rakibim olan geridönüşüm şirketinin yöneticileri

fikir değiştirmişti, anlaşılan açık havaya güvenlerini yitirmiş, başlarının üzerinde bir dam olsun istemişlerdi. İstedim bedeli dediler –aldığım fiyatın üzerine koymuştum tabii– ve çok mutlu olmasalar da taşınır ve taşınmaz demirbaşları –Karamazov Kardeşler dahil– devralmayı kabul ettiler.

Sevgili Cuma.

Londra her açıdan yaşanılacak bir yer. Hangi köşesine baksan, rahat yaşamın dengeleri orada keşfedilmiş gibi duruyor. Londra ayrıca bize orantı kavramını öğreten kent. İnsan nasıl müthiş büyük ve nasıl müthiş küçük bir canlı.

Finsbury Circus ve çevresini ele alalım, bankalar bölgesine yakın çok şık, seçkin ve huzurlu bir semt. Tarzını tamamen korumuş dış cepheleriyle mimari açıdan büyüleyici bir bütün oluşturan Edward dönemine ait yapılarla çevrili. Çoğu özel bankalara ait olan şirket tabelaları, köklü isimler, üst sınıfın kullandığı ofisler, şık bina numaraları mermere yazılı özel köşkler. Hepsi muazzam ve pırıl pırıl. Kapıların önünde üniformalı ya da hiç değilse uzun ceketli ve silindir şapkalı bekçiler duruyor. Kapılara pirinç ve siyah yağlıboya hâkim.

Bu dairenin çevresinde dolaşan bir kişi, soylu beylerin bakışları altında biraz şaşkına döner. Bu beyler arasında belli ki birkaç amiral de bulunmaktadır. Dolaşan kişi, burada işi olmadığını bilincine varıp turu tamamlamak için adımlarını sıklaştırır. Bu buz gibi ya da en azından ısısı düşmüş iklimde ona yer yoktur. Derken anlar; o bakışlar, o küçümseyen bakışlar ona değil, meydanın ortasında gerçekleşen uygunsuz olaya yöneltilmiştir.

Daire şeklindeki alan –şimdi çok özel deneyimimi anlatacağım–, burada oturanların mali durumlarının çok iyi olması sayesinde hiçbir masraftan kaçınılmadan ender rastlanır ağaç ve bitkilerle yeşillendirilmiş ve çimlendirilmişti –çimler bu kadar kısa ve sık olamaz aslında– ve alanın çevresi egzotik kenar bitkileriyle süslenmişti. Özel kategoride bir parktı burası, elbette kamuya aitti ancak yine de farklıydı. Çünkü çevresine çit çekilmemiş, alana tek bir bank bile yerleştirilmemişti. Halka kapalı değildi, gelgelelim görünüşe bakılırsa açık da sayılmazdı.

Ve sonunda orada gördüm.

Telaffuz edilemez olanı gördüm.

Sevgili Cuma, Finsbury Circus'ta bir şeyi idrak ettim, seninle paylaşmak isterim. İnsanoğlu yaptıklarıyla tanımlanır, evet ama bu doğru değil, daha çok yapmadığı bir yığın şeyle tanımlanır. Örneğin nasıl ve nerede uyuduğuyla. Nasıl durduğu ve oturduğu ve nerede oturduğu ve nereden koparılamayacağıyla. İnsanoğlunu tanımlayan onun sabitliğidir, statik dirayetidir, bu konuda onu kimse alt edemez.

O güzelim yeşil daire içinde bir palto duruyordu, evet iki kez bakmak zorunda kaldım: Orada bir palto dimdik duruyordu. Uzun, geniş, kahverengi, ayak bileklerine kadar inen bir paltoydur; yağdan parlıyordu ve anlaşılan dik durabilecek kadar kabuk bağlamıştı. Kanada sedir ağaçları, canlı meşe ağaçları ve birkaç gövdeli egzotik Azor Adaları palmiyeleri arasında öylece hareketsiz duruyordu. Güneşli, ılık, güzel bir gündü; geri plandaki trafik gürültüsü çok uzaklardan geliyordu. Şık bir gündü, Edward döneminden kalma tarz sahibi bir gündü, tabii...

Tabii o ucubeyi saymazsak. Paltonun içinde bir adam vardı, sadece başı görünüyordu, o da tam görünmüyordu –hepsi birbirine girmiş kızıl saçlarının ve sakalların arasına gömülmüştü–, adam döndürdüğü için görünür olmuştu. Biraz şu yöne, biraz da bu yöne. Elleri ve ayakları yoktu.

Boynu da. Oraya ne zaman yerleştğini bilmiyorum. Amirallerin açıkça kınamasına bakılırsa, bu uzun zamandır süregelen bir durumdu. Paltodan defalarca yerini değiştirmesi istenmişti. Bugün paltonun çamaşır günüydü.

Görüntü şöyleydi: Gömlekler, pantolonlar, külotlar, fanilalar ve daha bir sürü gömlek. Ve daha bir sürü pantolon. Hepsi pahalı çimlerin üzerine boylu boyunca yayılmıştı, aralarında ayrıca ceketler, bereler, şapkalar, görebildiğim kadarıyla bir frak gömleği bile vardı. Adam güneşten istifade çamaşır günü yapıyordu, bence çok zekiceydi, güneş uyuz böceklerini kumaştan söküp atardı.

Güzel bir gün.

Adam kızıl sakalını da çimlere sermişti, yağmurda toplayacaktı herhalde. Paltosunun içinde yarı çıplak olduğunu düşündüm ancak yıkanan çamaşırın miktarına bakılırsa belki de çırılçıplaktı? Polis mi? Polis ne yapacaktı ki? Adam belki hacet gideriyordu? Aslında bu sorun olabilirdi, nasıl anlatsam, yarım saat geçmeden çözümü gördüm. Kahve-rengi-siyah tonlarında, ayak büyüklüğündeki kuzugöbeği mantarı ansızın yükseldi ve tam üç adım ötede çan gibi usulca çimin üzerine konuverdi. Çözüm bu olmalıydı. Sıhhi açıdan yani.

Adamı kiskandım mı? Bu kadar ileri gitmek istemiyorum ama Londra'nın en şık semtlerinden birinde üstelik meşru yaşıyordu. İngiliz kanunlarının şaşırtıcı yönü budur işte. Hem de tek kuruş ödemedi yaşıyordu orada.

Adamı daha sonra birçok kez, geceleri de dahil olmak üzere, ziyaret ettim. Anlaşılan paltonun içine bir şekilde gömülüp öyle uyuyordu. Başına üç dört şapka birden geçiriyordu. Paltosu mehtapta mavimsi hoş bir ısıltıyla parılıyordu, gündüzleri kısa bir şarkı ve kaşıkların ahenkli takır-tısını duyuyordum. Kiskanmak mı? Hayır, kiskanmadım, ne var ki hayranlık duydum.

Sevgili Cuma, ben buna “ayakta ikamet etmek” diyorum, benim tarifim tabii, bu adamı olsa olsa bu işi tek ayak üzerinde yapan Masailer³⁸ geçer. Aslında onlardan öğrenmemiz gereken şeyler var, bu kısa ömrün bir yere oturmaya bile değmediği mesela.

Sevgili Cuma, sana dünyanın en küçük evini gösterdim, birazdan en büyüğünü göstereceğim.

³⁸ Tanzanya ve Kenya sınırları içinde yaşayan göçebe yerliler. (ç. n.)

Güney Pasifik bir hayli bozulmuş, bunu söylemeden geçemeyeceğim. Bu durumun sorumlusu misyonerler. Dünyanın hiçbir yerinde, Tanrı'nın unuttuğu en ücra köşede bile kadınlar, bir zamanların Bounty'lerin ve Seahawk'ların cenneti olan burada olduğu kadar kapalı, böylesine tepeden tırnağa örtülü dolaşmaz. Bunu neden yaptıkları bilinmiyor, aslında biliniyor. Sadece alt kollarının ve ayak bileklerinin küçük bir kısmı açıkta kalıyor, fazlası asla. Her yerden düğümlü pamuklu uzun gömleklerle ve uzun bezlerle örtünüyor ve bunu gönüllü yapıyorlar, insanı ürküten de budur zaten.

Uzun süredir barda öylesine oturuyorum, Funafuti'nin tek barı burası, üstelik Kızıl Çin'in bir armağanı. Buranın yabancısı değilim. Aslında Kiribati'de yaşıyorum, buraya öylesine takılıp kaldım.

Peki erkekler?

Onlar ne giyiyor?

Aynı şeyleri, diye bağıriyorum.

Sesimi yükseltmiyorum ama artık söylenmesi gerekiyor. Erkeklerin sadece kollarının dirsekten aşağısı, baldırlarının da bir kısmı açıkta, burada baldırlar alışılmamış ölçüde kalın. Erkekler de bozulmuş. Birazdan kederimden sandalyemden düşeceğim ve kendimi kamarama taşıtacağım. Ta-

bii onlar da bunun karşılığında asla içmediğim on dört Fiji birasını hesabıma yazacak!

Ah, Kiribati, neredesin, beni müthiş sömürdüler. Ondan önce Tokelau'da sömürmüşlerdi, ondan önce de ... artık anımsamıyorum. Ah Tokelau, neredesin?

Beni burada ayyaş sanıyorlar. Üstelik haklılar. Şu toddy³⁹ avludaki palmiyeden insanın ağzına akıveriyor; ağacı biraz çizmek yeterli, içindeki sıvı hemen süzölmeye başlıyor. Ağacın üç yerine teneke kutular astım, tenekelerin içindekileri birleştirirsem yarım litre edecek. Kim tutar beni. Toddy'yi güneşte bırakırsan, iki gün sonra palmiye yaprağı seni hafif hafif yelpazelemeye başlıyor, buna acilen ihtiyacım var, beni çok sömürdüler.

Adım Kaptan Kuk. Pardon, adım Freddy, Kaptan Kuk'un ekibinde çalıştım, gerçek adım... Sorarlarsa, Hong-Kongluyum diyorum, hiç değilse orada doğdum, tabii doğru değil bu (ben hiç doğmadım).

“Hint-İrlanda-Breton kökenli, Hong-Konglu bir piç”, nereli olduğumu kimse bilmiyor, böyle durumlarda o eski yöntem, yani yabancı dilleri bilinmeyen bir şiveyle konuşmak her zaman işe yarıyor. Örneğin burada “r” harfine vurgu yaparak temiz bir İrlandaca konuşuyorum. Kimse fark etmiyor.

Güney Pasifik baştan sona pislik bir yer, pardon, barınak demek istemiştım, koskocaman, her dem mavi bir barınak. Daima oda sıcaklığında. Bütün iyi insanlar, ister İrlandalı ister İskoç olsun buraya yerleşmeye davetlidir. Nerede olurlarsa olsunlar, herhangi bir yerde şık bembeyaz kumlar üzerinde, mükemmel mercan kayalıklarında ya da bir metre kalınlığındaki yumuşacık deniz yosunu örtüsü üzerinde hemen yatıp uyusunlar. Burada yılanlar, sivrisinekler, kara panterler olmaz, sadece deniz kuşları vardır ve hepsi de

³⁹ Fermente palmiye özü. (ç. n.)

yükseklerdeki bulutların üzerinde sallanıp durur, muhtemelen onlar da uykudadır. Yemek burada kucağına düşer, tek yapman gereken, dev fıstıkların kafanı yarmamasına dikkat etmektir, ancak istersen balıkları elinle de tutabilirsin. Kimi insanlar var, dinlenmek için yatmış ve bir daha uyanmamışlar, Güney Pasifik'te işte böyle rahat uyunur.

Ama yarın sabah, son toddy'yi de içimden attıktan sonra kadın bana kahve getirecek. Ooo, bu başlı başına bir gösteri. Güney Pasifik kadını yapılıdır, Tahitili kadınlar narindir ancak ben Tahiti'de değilim. Kadınlar burada usulca yürüyor, usulca konuşuyor, usulca gülüyor ve belli belirsiz vanilya kokuyor. Çok güzel bir kadın o, heykele benziyor, bana çok munis davranıyor, şimdi kahvemi getiriyor. Ben bu arada avludaki hasır koltuğuma oturdum, koltuğun oturulacak yeri kalmamış, dışarıda antiloplar bağırıyor, beçtavukları ötüyor. Kadın şimdi kahvemi getiriyor. Kapıyı açıyor, kapı bildiğimiz kapılardan değil, yanından geçerek avluya çıkılabilir, hem sağından hem de solundan geçebilir ama o kapıyı açıyor. Elinde bir tepsi, tepside içi kahve dolu kupa var. Sonra geliyor kadın.

Güneş gibi usulca gülümseyerek geliyor, çünkü bana karşı iyi niyetli, büyük bir taşın yanından yürüyüp avludan çıkıyor, önce birinci, sonra ikinci fundalığın önünden geçiyor. Bu arada saatler ilerledi, gün sona ermek üzere, güneş alçaldı. Kadın görkemli, üstelik çok görkemli bir edayla kahveyi bıraktığında kahve artık soğumuş, olsun, büyük bir gösteri sergiledi. Gösterişli ve usulca. Kendimizi aldatmayalım.

Üzerindeki gömlek olmasaydı, gösteri daha da büyük olurdu. Boğazına kadar kapalı, sarı-kırmızı desenli ve ayak bileklerine kadar inen şu gömlek. Misyonerler her şeyi bozmuş.

Sonra internet kafeye gidiyorum, öyle ya, paramla ilgilenmeliyim. Dedikleri doğru: Burası, tepesi oluklu saçla örtülmüş, çitalardan çakılmış üç duvardan ibaret ancak çok havadar, üzerinde mavi bir tabela asılı: “Island Dream.”⁴⁰

Burada şişkomla konuşuyorum, bu konuya da açıklık getirmeliyim. Ben sürekli, şişkonun ekranın içinde oturup bana oradan sırttığını düşünürdüm. Oysa o bu dünyadan öte bir dünyada yaşıyor, nerede olursam olayım, onu bulunduğu yerden çağırabiliyorum. İster Tuamotu, Tonga ya da Tokelau’da olsun, geliyor, nasıl olduğunu ben de anlayamıyorum. Island Dream var oldukça Funafuti’den görüşebileceğim onunla. Fiji Adaları’ndaki kafede bir de kadın garson var, şiddetle öneririm.

“Selam,” diyorum, şişko bana sırtıyor: Kim bilir bu sefer düzeltmesi gereken ne hata yapmışım. O zaman yan odadaymış gibi bir hisse kapılıyorum, aslında bir anlamda öyle. Burada kadın garsonun getirdiği kahvemi içerken, bir yandan da kendi özel sayfamı, *homepage*’imi açıyorum: Merhaba, merhaba, Robinson’un evine hoş geldiniz. Sonra ekranda güzel bir görüntü beliriyor, palmiyelerden yapılmış önü açık bir ev, sakallı bir Robinson, başına kendi ördüğü hasır şapkasını takmış. Nasıl söylesem, Cuma bence evin arkasında gizli saklı işler çeviriyor, en azından çıplak poposu ortada çünkü. Sayfada esprili sözler de var, gerçek bir mizah diyebilirim, örneğin ikinci sayfada benim bir fotoğrafım beliriyor (tabii ki ben değilim), “evde estetik ameliyat kiti”ni kullanmadan önceki ve kullandıktan sonraki halimmiş, uygulamadan sonra eskisi kadar yakışıklı değilmişim, “hahaha”. Bu sayfaya denk gelen herkes eğlenebilir. Ben o sırada üçüncü sayfada banka hesabıma girilebilmesini sağlayan seçeneği tıklıyorum.

Elinizde şifre varsa tabii.

⁴⁰ (İng.) Ada rüyası. (ç. n.)

Sayfamı ziyaret eden değerli ziyaretçimin şifreye ulaşmasına izin vermiyorum, bunun için bilgisayarım haince bir fikir üretmiş. Prensipte kırılmayacak şifre yoktur, bu sadece zaman sorunudur ve harcanacak zamana değmesi gerekir. Bin bilgisayar bin yıl boyunca çalışarak bir erkekler tuvaletinin şifresini bulmaya çalışıyorsa, anlamsızdır bu. Buna karşılık on bilgisayarın on saat boyunca bir banka şifresi için çalışması anlamlıdır. Hele ki o şifre benimkiyse.

Şimdi matematiğe fazla girmek istemem, bu görevi şişko arkadaşşıma bırakıyorum, yine de sayıların geometrik şekillerle, örneğin bir doğru üzerinde kesişme noktaları olarak gösterilebileceğini biliyorum. Üstelik sırf estetik kaygısıyla da olsa, bunların yabancıısı değilim.

Şişko, kafasından geometrik bir sistem uydurmuş, beş kenarlı hafif konik bir kolon, bir saatte kendi ekseni çevresinde dönüyor. Ya da şöyle diyelim, onun orada bir şekilde döndüğünü biliyorum ancak görmedim. Söylenene göre kolon, eğri bir düzlemlle kesişiyor, kesişme noktalarından ve düzlemden ortaya bir sayı çıkıyor. Bir dakikada. Düşünebiliyor musun? Bu arada düzlem de düz değil, parabolik bir eğri.

Hafif bir eğri.

Sevgili Cuma, burada yaratılan kesişme noktaları karmaşasından zerre kadar anlamıyorsun değil mi? Bilgisayarım hesaplamış, aynı sayı ancak 2040 Noel'inde tekrarlanırmış. Yine bir dakikalığına. Benim bin gangsterim bin bilgisayarlarıyla bu lanet olası sayı kombinasyonunu bin yıl içinde bile bulmayı beceremeyecek. Sevgili Cuma, izin ver, içinde bulunduğum güzel büyük mavi evimin o güzelim fotoğrafını gözlerinin önüne sereyim.

Bilgisayarım ayrıca soluk alıp veren hiçbir insanın aklına gelmeyecek bir hainlik daha icat etmiş; ona göre bir saatte altmış değil, altmış bir dakika var.

“Ee,” diye soruyorlar bana, “buralara nasıl geldin?”

Anlaşılan barda yine boş boş oturmaya başladım, bütün biraları bana ödetecekler (Kızıl Çin’in Tuvalu Cumhuriyeti’ne armağanı). Aslında nereden geldiğim kimsenin umurunda değil, yine de soruyorlar işte.

“Seni kapıya mı koydular?”

Gülüşmeler.

“Kiribati’den, buraya Kiribati’den geldim.”

Ya öncesinde?

“Tokelau’dan.”

Ya öncesinde?

“Tuamotu, ondan önce Niue’den.”

Ya öncesinde?

“Tonga.”

Bu, buraya özgü bir alışkanlık, sürekli geriye doğru sorarlar. Hong-Kong’da doğmuş biri, oraya varana kadar yarım saatini harcamak zorundadır.

— — —

Gülüşmeler.

— — —

Aslında haklılar. Herkes barda boş boş oturup hesabıma yazılan on dört Fiji birasını içiyor. Çok tuhaf, beni çok sömürdüler, *Cook* gemisinde de, başka yerlerde de, korkunç yıllardı, ister inansınlar ister inanmasınlar tuzlu su yutmayı öğrendim, bu gerçek. Ne var ki burada herkes neşeli. Bütün malını kaybeden zavallı pazarlamacının bile neşesi yerinde. Numune mallarla dolu üç bavulu içindeki fırçalar, taraklar, tırnak makasları, bigudiler, kurutma makineleri, ıvır zıvırlar ve eşantiyonlarla birlikte gitmiş. Gençlik iksiri dediği sütü “Gül-Ten” de kaybolmuş. Adam yine de neşeli.

“Lost all my luggage.”⁴¹

⁴¹ Bagajımdaki her şeyi kaybettim. (ç. n.)

Trajik bir hikâye, sonuçta bir insanın hayatı söz konusu. Yolcu bagajları ağır geldiği için Pago Pago havayolları uçağı kalkamamış, bagajlar boşaltılmış, adamın bavulları sonra bulunamamış. Bu yolcu şimdi iki yıldır bar sandalyesinde oturuyor, Pago Pago havayolları ise numune mallarla dolu bavulları arıyor, bavullar Tokelau Adası'nda da olabilir Tuamotu'da da. On beşinci Fiji'yi ona ısmarlıyorum, sonuçta ortada bir ölüm kalım meselesi var. "Lost my luggage."

Aslında benim başıma gelenler de az değil. Beni kaldırıp denize atmadılar, öyle olmadı, ne var ki bundan kıl payı kurtuldum, gerçek bu. Kaptan Kuk'la tanıştım, ondan korkmayı öğrendim, ona hayranlık ve kin besledim. Haklı nedenlerden.

Kuralları çiğnersen, cezasını biliyorsun!

Karnına geminin altından çekip çıkardıkları bir halat bağlıyorlar. Sonrası basınç, sarsıntı ve su dolu bir oda kadar büyük bir ağız. Ve de sonsuzluğun mavi-yeşili. Ancak kaptan Kuk'un emrinde yolculuk yaptığımı gönül rahatlığıyla söyleyebilirim. Buna inanmaları gerekir.

Bu ayrıca daha kolay, daha medeni bir yöntem. Çok daha ağır ve nihai olanı, adamı pruvadan kıça kadar çekecek boydan boya geminin altından geçirmek. Ben de atlamayı yeğledim.

Ah, cennete giden yol.

Bir bakış vardır ki dünyanın en acıklı ve tatlı bakışıdır. Ağır ağır uzaklaşan, kaptanının kıçta küfürler yağdırdığı geminin arkasından bakmaktır bu. Ne kaptanın sövmesi ne de –gemi çoktan uzaklaşmış olsa bile– denizdeki adamın ardından bakması biter. Otuz yıl boyunca.

"Ee," diye soruyorlar bana, "sen de atladın, öyle mi?"

"Çırılçıplak ve olduğum gibi," diyorum. "Ama şimdi nerede olduğumu biri bana söyleyebilir mi?"

Gülüşmeler.

21

Sevgili Cuma.

İyiler, kötüler, bir de çok kötüler vardır.

Kaptan Kuk, güneşin doğuşundan batışına kadar uzanan, bir uçta on altı, diğer uçta on iki kamarası, bunların ortasında çift direği bulunan yelkenli *Cook*'tan ibaret bir seyahat şirketinin sahibiydi; yelkenli, rüzgârın tamamen ke-sildiği durumlarda “tek” dizel motorla çalışırdı, zira kaptan iskeleye son bir metreden önce yanaşmayı onursuzluk sayardı. Seyahatin sonunda tokalaşmak üzere asma merdivenin önüne dikilir, yolculardan saygı görürdü; bense –bunu belirtmeliyim– yan tarafta durur, elimi hafifçe uzatırdım. Çok başarılı olmayan, korkunç diyebileceğim bir hikâyenin başlangıç noktasıydı bu. Sürekli olarak mutluluğun arandığı bir hikâyenin...

*

Kaptan Kuk Melanezyalıydı, bunun anlamı şuydu: Uzun boylu ve güçlü kuvvetliydi, saçları kıvrıcık, baldırları kalındı, ataları insan eti yemişti. Kamarasının duvarına çivilenmiş o günlerden kalma aletler vardı: bıçak, raspa, tahta kaşık, ayrıca sert olmayan parçalar için ıspatula ve beyin için şişler. Bu ıvır zıvırlar yolcuların hayli ilgisini çekerti. Kaptan Kuk bana bayılırdı. Sürekli öfkeli bir neşe saçardı, sol kulağının arkasına çiçek takmasının anlamı şuydu: *Des-*

*perately looking!*⁴² Çiçek sağ kulağının arkasında ise *Taken*⁴³ demekti. En güzellerinden dragon çiçeklerini seçerdi. Sabahları çılgın gibi kamarasından fırlar, “Bulla!” diye haykırırdı. Günaydın, yeni bir gün!

Neşeli olun,
ayrıca acımasız
ve de çiçeklerle bezeli.

Benim görevim, turistlerimizin plajda mütemadiyen bırakıp gittiği şnorkelleri toplamaktı. Dümenleri önce şahane Kuri’ye, sonra da şahane Lati’ye kırıyorduk, sadece mavi denizyıldızlarının ve cerrah balıklarının yaşadığı yerlerdi buralar; cerrah balıkları çok bilge olduklarından, dokunduğumuzda biraz alınıyorlardı; mavi denizyıldızları inanılmaz bir mavilikteydi, suyu ıslıl ıslıl yapıyorlardı sanki. İnsanın heyecandan eli ayağı dolaşıyordu. Yan taraftaki beyaz kumsal biraz gölgelikti. Lati’ye ya da Kuri’ye ne zaman yelken açsak, turistlerimiz panikler gibi olurdu ve kırk beş dakika boyunca suda otuz tane popo görünürdü, ben de sonrasında şnorkelleri nerede bulup toplayacağım diye uğraşıp dururdum. Görevim buydu.

Yolcuların çok çılgın fikirleri olurdu. Özel olarak seçtikleri dikenli bir çalı vardı, her zaman çok süslüydü. Şnorkelleri tekne çapalarında, küreklerde, kumda yanlamasına duran bir şamandıra enkazında asılı bulurdum. Bir defasında şnorkellerden biri zavallı bir kaplumbağanın bedenine dolanmıştı, şaşkın hayvancağız kaçmaya çalışmıştı. Aslında bir şnorkelin unutulup kalması dünyanın sonu değildi, sonuçta Kuri’ye ve Lati’ye bir hafta sonra yeniden gidecektik ve oralara bizden başka kimsenin yolu düşmezdi. Gelgelelim Kaptan Kuk böyle düşünmüyordu!

⁴² Gözüm dönmüş halde birini arıyorum. (ç. n.)

⁴³ Biriyle beraberim. (ç. n.)

Kaptan Kuk'a otuz şnorkeli de teslim etmek zorundaydım. Yirmi sekiz, yirmi dokuz olamazdı. Otuz! Aksi halde denize atılırdım!

Geniş omuzlu, kırmızı pantolonlu Kaptan Kuk, bir araya topladığı tayfanın karşısına dikilmişti. Benimse dilim tutulmuştu.

“Seni neyin beklediğini biliyorsun.”

Dilim tutulmuştu, konuşamıyorum.

“Cezayı biliyorsun.”

— — —

“Söyle.”

— — —

“Söyle. Açık denizdeki cezayı söyle!”

“Denize atılmak,” diyorum.

Toplanan tayfa, ben dahil altı kişiydi. Aşçı, hiç ortalıkta görünmeyen, neredeyse her adada bir suça karışmış Nauli, sonra Kauri vardı, hiç sesi çıkmazdı, bir de çok sıska bir adam vardı, Portekizce konuşurdu ama belki de Lehçeydi, bilmiyorum. Bir de Oki gelmişti, insan azmanıydı, kendi kendine düşünüp dururken bazen yumruğunu sıkıdığı olurdu. O da bana yardımcı olamıyordu. Bir de ben vardım.

Öyle işte.

Ama kıl payı kurtuldum, inanın bana.

*

Gemide düzenlenen “domuz ziyafeti” yolculuğun zirvesiydi. Naoumu gecenin karanlığına bürünürken domuz ateşin ışığında dönmeye başladı. Kocaman kesik davul sesleri eşliğinde. Kuk, üzerinde çiçekli pantolonu ve saçında iki tarakla oturmuş, şişi kendi elleriyle çeviriyor. Gökte dolunay, sahil boyu palmiyelerin siyah püskülleri var. Şişte dönen uzun domuza⁴⁴ benziyor ve yolcular bu iki sözcüğün ne anlama geldiğini biliyor. Ancak kimse dillendirmiyor bunu,

⁴⁴ Yamyamlar arasında insan eti için kullanılan bir deyim. (ç. n.)

“Yiğit kişi fırına girer, korkak bunu haber vermeye koşar.” Domuza gelince, göğsünü delip geçen şişle dizleri üzerine çökmüş, kıkırdaklaşmış beyaz gözleriyle kendi sonsuzluğuna bakıyor. Bütün bunlar çok acımasızca, ne var ki çok da leziz, bence yemeğin bir kez olsun “dikkat çekmesi”nin kimseye bir zararı yok, çünkü yemek yemektedir.

Üstelik bunu kanıtlayacak kişi ben değilim. Kuk’un acımasızlığından mı söz etmiştim? Bakın burada çok iyi anlaşılıyor, Kuk’un bana olan düşkünlüğü bu ziyafette doruğa çıkmıştı, “ilk şişleme” emrini her defasında bana verirdi.

Bu iş için elime kendi koleksiyonundan özel bir alet tutuştururdu, bir tür kancalı kaşıktı bu ya da kaşıklı kanca. Bu aleti kullanarak en özel parçaları herkesin gözü önünde yemek zorunda bırakılıyordum. Tanrılara saygıyla ve konukların beklenen şaşkın bakışları karşısında. Ateş titriyor, kesik davul gümbürdüyor, domuzun karnı şişte dönüyor ve hayvan sözüm ona ölümsüzlüğü garantileyecek kıpkırmızı kesilmiş küçük hayalarını sergiliyordu. Tatları kötü değildi, katı yumurtayı andırıyordu, kaptan Kuk bu işi, yani bunları yememi çok önemsiyordu. Sanırım burada kanıtlanmak istenen bağlılık derecesiydi. Hiyerarşi yani.

Örneğin şu delikanlı meselesi vardı, ona Cuma diyordum çünkü Cuma’ya benziyordu.

Evet, Cuma’yı buldum, bunu burada iddia edebilirim, çocuk benim keşfimdi, Kuk’un değil. Bir gün Tuamotu Takımadaları’na bağlı Mauki Adası’nda demirlemiştik ki çocuk sık ormanların arasından çıkageldi. Ağzı bir karış açıktı, elinde bir sopa tutuyordu. Bu sopayla ne yapmayı düşünüyorsun diye sormuştum, vuracak mısın bana?

Fakat sadece budalaydı, olağanüstü yakışıklı bir delikanlıydı, yetişkin erkek bile sayılabilirdi, açık tenli, kıvırcık saçlıydı, upuzun güzel uzuvları vardı, eklemlerinin narinliği dikkatimi çekmişti. Gerçekten dikkatimi çekmişti, bu kadar ince bilekler, böylesine yumuşak dizkapakları hiç gör-

memiştim, “dirseklerinin çevresinde ceviz büyüklüğünde sevimli kaslar oynaşıyordu, köprücük kemiğindeki ve arka kolundaki kasları şiir gibiydi (adı bir gün böyle olacak, ancak sonra yok olacak).”

Beni bununla dövecek misin diye sordum. Hayır mı? Dövmeyecekti demek. Çocuk benim yüzümden gemiye alınmıştı ancak onu elimden alan Kuk oldu, bu durumda suçlu oydu. Bu arada delikanlıya “ayakkabı parıltısı” adını takmıştı.

Açık deniz. Pasifik’in önünde ölü bir deniz gibi uzanması nice insanı dengesinden etmiştir. Uzun mavi tepeler yükselir, iner, uzaklarda karanlık bir çukuru andıran hafiften bir kasırga kopar fakat bunun dışında Tanrı’nın günü seni içine çeken bir mavilik uzanır önünde ve herkes aklını yitirir. Cuma vakasında olduğu gibi. Ona kolay işler verdiler, şuraya buraya el at, dediler, altından kalkamayacağı önemli şeyler değildi, halat çözüyor, yelken mayna ediyordu, kovayla su boşaltıyor, pirinçleri parlatıyordu. Hiçbir işten kaçmıyor ama aklını vererek de çalışmıyordu. Örneğin kovayı hızla boşaltırken işi bırakıp pencere camlarından birindeki yansımasını uzun uzun seyre dalıyordu. Kısacası çalışmak bu çocuğa göre değildi.

Kaçınılmaz olan gerçekleşti ve sıra cezaya geldi.

Yoksa bu önceden belirlenmiş bir ceza mıydı? Cezası ağır olmadı, kırbaçlanmadı (Billy Budd) ya da gemi direğine bağlanmadı (Jan Myatt), yine de gözlerden kaçmayacak bir ceza aldı. Cezası, akşam saatlerinde pruvada tayfanın gözleri önünde ancak yolcuların orada olmadığı sırada infaz edildi. Yolcular o sırada kamarada oturmuş, Batu-Batu denen, kırmızıya boyanmış küçük omurga kemikleriyle oynanan masa oyununa kendilerini kaptırmışlardı.

Pruvada açılmış halatların üzerinde delikanlının külotunu indirip –ki oradakiler bunu çok eğlenceli buldu–, kalçalarını ayakkabı boyasıyla siyaha boyadılar, çocuk küçük bir

fetiş gibi kalakaldı. Bu cezanın bir yararı olmayacağını bilse de kaptan Kuk'un keyfine diyecek yoktu. Başına gelenlerden sonra çocuk düzeldi mi, hayır. Ondan sonra da canla başla halat çözdü, yelkenleri mayna etti, fakat eskisi gibi işlerin hiçbirini tamamlamadı. O elini attığı anda yelken bezi yine rüzgârda uçuştı. Patates soyma işine gelince, çocuğa soydurmaya devam edecek olsalar, kabukları parmak kalınlığında soyduğundan bütün stok bitecekti.

Çocuk, siyaha boyalı, pırıl pırıl kalçalarıyla defalarca ibret olarak gösterildikçe pruvadaki gösterinin tadını çıkarmasına izin verilen tayfanın keyfine diyecek yoktu. Ancak bu çok yersiz bir gösteriydi. Üzüntüm gitgide artarken, boyalı kalçalarıyla öylece dururken gördüğüm bu çocuğa karşı tuhaf bir yakınlık duymaya başlamıştım.

Ayakkabı boyasını elbette suyla temizlemeye çalışmış ama bu çabası boyayı her yerine yaymaktan başka bir işe yaramamıştı, sonunda sırtının ortasından dizlerinin arka kısmına kadar her yeri gri-mavi bir renge bulandı. Gelgelelim, bu aşağılamanın çocuğu çok da rahatsız etmediğini hissetmiştim. Ben ondan çok üzölmüştüm. Bu arada adı artık "Ayakkabı Parıltısı" olmuştu. Ona bir defasında geminin mutfağında rastladım; balık buğulama pişirmek için çocuğun yanı başında havuç, kereviz ve zencefil soyan aşçı, yer dar olduğu için ona yarım ağızla söyleniyordu.

Bu arada kızgınlığım gitgide kine dönüşüyordu: Aklını başına toptasana, aptal şey, her şeyi mi yanlış yapmak zorundasın sen, o zaman sümöklüböcek gibi kendi bokunun içinde yapışıp kalırsın, sen galiba bundan zevk de alıyorsun! Söyle, zevk mi alıyorsun? Üzüntümden ve kızgınlığımdan çocuğa böyle bağırııştım. Söyle, ne diyorsun?

Çocuk budalaca gülümsemek dışında bir tepki vermemişti.

Kaptan Kuk, dinmeyen cezalandırma heyecanıyla yeni bir şey akıl etmişti, neredeyse mükemmel bir buluştu, artık

suyla çıkmayan “Master’s” marka ayakkabı boyası kullanıyordu. Teneke kutu yassı ve sarıydı; kapağın üzerindeki soldan sağa büyük harflerle başlayıp büyük harflerle biten “Master’s” yazısı orta kısımda bel gibi inceliyordu. Bu markaya adalardan başka bir yerde hiç rastlamadım. Ah evet, kapağın üzerinde ayakkabı boyacısı bir çocuğu gösteren kırmızı küçük bir logo da vardı. Bu noktada iyice kulak kesildim.

Çünkü Kuk son günlerde (benim bütün nefretimi üzerine çeken) bir alışkanlık edinmişti, çocuğu kendi kamarasına götürüyor ve orada iyice parlatıyordu. Evet, bunu o lanet olası “Master’s” marka cilayla yapıyordu. Evet, kopkoyu bir siyah elde ediyordu, gerçekten kopkoyuydu, benim Ayakkabı Parıltısı kinim de aynı oranda derinleşiyordu. Sabahları, öğlenleri ya da akşamları Kuk’un kamarasından çıkarken gördüğümde, içimden onu kafasından vurup öldürmek geçiyordu. Ama hepimizin şaşırıp kalacağı gün henüz gelmemiştir.

Söylediğim gibi, ünlü ve adı kötüye çıkmış Naoumu Adası’nda demirlemiştik. Adada çıt yoktu. Orada kulak zarının açıklanamayan nedenlerden gerilmesinden midir nedir, ya hiçbir şey duymaz ya da sualtındaymışsınız gibi sesler algılersınız. Ya da sonsuz bir sessizlik midir adadaki? Öncesinde gemide inanılmaz bir olay meydana gelmişti, saat öğleden önce 11’di. Kahvaltının üzerinden epeyce zaman geçmişti ve hep birlikte yenecek zengin öğle yemeğine henüz vakit vardı. Kuk’un kamarasının kapısı açıldı, içeriden güpegündüz bir insan, bir figür, yapay bir varlık, ayakkabı parıltısı çocuk çıktı; bu kez gerçekten Ayakkabı Parıltısı’ydı. Dişlerinin ve gözlerinin beyazı lamba gibi parlıyordu. Hepimizin ağzı açık kaldı diye hatırlıyorum.

Çocuk tepeden tırnağa kapkaraydı: kolları, bacakları, ayakları, karnı ve sırtı, dahası omuzları, boynu, göğsü, kulak memeleri ve yüzü. Her yeri ustaca parlatılmış, ıslıl ıslıl

parlıyordu. Ustanın kendisi kapı aralığından pek görünme- se de çocuğun güverteye çıkan merdivenleri şaşaalı bir eday- la tırmanmasını kıvançla izlediği gözlerden kaçmamıştı.

Bu nasıl bir şaheserdi böyle! Ayrıntılara –burun kanatla- rı, el ve ayak parmak uçları ve örneğin dirseklerdeki oynak küçük toplara benzeyen kaslar– gösterdiği titizlik müthişti. Dizkapakları (özellikle o enfes dizkapakları) özenle parla- tılmıştı, küçük çukurlar daha da derinleştirilmiş, parıltılı ışıklarla bezenmişti. Hele bolca ilgi görmenin tadına varmış olan kalçaların üst kısmındaki gamzeler, bakanın aklına neredeyse bir sanat eserini getirecek ölçüde siyaha bürü- nünceye kadar işlem görmüştü. Kuk’u ne yazık ki elimde olmadan takdir etsem de bu kötü adama olan tiksintim güçlenmişti. Kuk şimdi kapının önüne çıkmış, Ayakkabı Pa- rıltısı’nı en yukarıdaki son basamağa çıkana dek izliyordu. O kötü gözleriyle.

Çocuk güvertede olay yaratmıştı tabii. Erkekler ıslık ça- lıyor, kuşlar havalanıyor, diğer zamanlarda varlığını kimse- lerin algılamadığı dişleri dökülmüş yaşlı güverte köpeği bile dudaklarının arasından hafifçe hırıliyordu. Güney Pasifik seyahatini “her şey dahil” olarak satın alan yolculara ge- lince, onların keyfine diyecek yoktu! Onlara göre bu, yıllar boyu herkese anlatıp duracakları seyahat programının bir parçasıydı. Kuk, çocuğun beline, ot saplarından minicik bir paupau eteği geçirmişti. Bu kısacık şeyi eskiden Fiji sa- vaşçıları giyer, bacaklarını açarak yürürlerdi. Şimdi ortaya oldukça müstehcen bir görüntü çıkmış, Kuk da gösteriyi izlemek için soluğu yukarıda almıştı. Aşırı kalın baldırlı bacaklarından birini güverteye gömmüş, aynı şekilde aşırı kalın, vücut ağırlığını yüklediği diğer bacağını hafifçe öne almış, göze çok tuhaf gelen bir sahip edasıyla dikiliyordu. Yüzünde o pis sırıtma vardı, ancak adına sırıtma değil, bu- nun berbat bir türü olan “pişmiş kelle gibi sırıtma” demek istiyorum. Tanrım, bu adamdan nasıl nefret ediyordum!

Sonunda asıl ve en rezil olay, güvertenin temizliği idi. Açıkça itiraf ediyorum, o ana kadar sadece kıskanıyordum ama Kuk şimdi ileri gitmişti: Yolcuların şezlonglarına yayıldığı güneşlenme güvertesinin su ve fırçayla ovularak temizlenmesini emretti ve zavallı çocuk üzerindeki rafya etekle (pek de) karşı koymadan bu emri yerine getirdi. Rezaletti bu. Bence gerçek bir rezaletti. Her yerinin boyanıp parlatılması yetmiyormuş gibi, bir de ayaklarının önüne döktükleri arap-sabunundan her yeri vıcık vıcık olan çocuk, elinden geleni yaptı. Övgü niyetine kopan şiddetli alkışın hakkını vermeye çalıştı, hatta tadını bile çıkardı. Fırçayla biraz orayı, biraz burayı ovaladı. Sabunlu suyun içinde uzunca süre kayıp durdu.

Gemi alkışlarla sarsıldı.

Hayır, artık dayanılacak gibi değildi, dayanılacak bir yanı kalmamıştı; aslına beni bu karara iten şeyin ne olduğunu sonradan kafamda canlandırmaya çok çalıştım. Çocuğun adına duyduğum şey utanç değildi, hışım, hele kıskançlık (asla kabul etmiyorum) hiç değildi, orada bulunmak için para ödemiş yolcuların adına da hareket etmemiştim. Hayır, sanırım beni harekete geçiren mavi deniz, sonsuzmuş gibi görünen on binlerce mil ve evet, tertemiz sabah havasıydı. Meltem, çok şey vaat ediyordu. Ve atladın.

Biz! Biz atladık.

Gülüşmeler.

Atla! diye bağırdım.

O da atladı, çünkü adına Cuma dediğim çocuk öyle biriydi: Cesur, budala ve her zaman itaatkâr, yeter ki derdini ona anlaşılır bir dille anlat. Ağzı bir karış açık, ideal bir Cuma.

Ona pek bir yakışan sabunlu suyun içine girmiş, güverte de boydan boya kaymıştı, üstelik hasır eteği de çözülüp gitmişti –beni affedin– Cuma ya atlamış ya da düşmüştü, bugün bunu saptamak artık olanaksız.

Ben de hemen arkasından.

Sevgili Cuma.

Doğru duydu. Şu Kaptan Kuk'u kovdum, hiç uzatmadım, adam çok ileri gitmişti. Gemi elbette benimdi, bunda da tahminin doğru, yani hâlâ benim, bu da sahip olduğum hoşluklardan biri. Şu sıralar New York'ta, koşulları çok farklı olsa da benzeri bir projenin peşindeyim. Kendi binamda bina görevlisi olarak, daha doğrusu görünmez bir temizlik işçisi olarak dolanıp durduğum bir gayrimenkul bu.

Ancak biz şimdi bir adı da Sessizlik Adası olan Naoumu'ya dönelim: Panu titti lanki pai, "Konuşmayan Güzel". Burası yaklaşık üç mil boyunda ve yarım mil eninde. Ve de çok güzel. Cuma'yla kıyıya vardığımızda, ada mücevher gibi önümüzde uzanıyordu. Batı yönünde en uçta iki kayalık vardı, yemyeşil cadı şapkalarına benziyorlardı, devasa eğreltiotlarıyla örtülüydüler, kayaların çıplak olduğu yerler şeffaf gibiydi. Oradaki bütün zenginliklerin, bütün meyvelerin, kokuların, bütün gümüşü incilerin ve bütün mavi papğanların içinden mütemadiyen ışık geçiyordu. Mutluluk.

Evet, mutluluk. Cuma, sırlıklam bedeniyle beyaz kumlarda yuvarlanınca toz şeker kaplı meyankökü şekerlemesine benzemişti. Cook limanının önünde korkusuzca top atışları yaparken benim mutluluğum da onunkinden

aşağı kalmıyordu. Naoumu mercan kayalıklarıyla çevrili olduğundan bordayı dağıtma riskini göze alamayan Cook adaya yanaşamıyordu. Bizim yüzerken geçecek bir aralık bulabilmemiz Tanrı'nın lütfuydu; Cuma'nın yunusa benzer sırtının, dalgaların bembeyaz köpükleri arasında testere gibi uzanan ölümcül kayalığa çarpmaktan kıl payı kurtulduğunu anımsıyorum.

Tamam, belki biraz abartmışımdır.

Cennete başka nasıl girebilirdik ki! Sahilin hemen arkasında palmiyelerden adeta bir duvar yükselmişti, öndeki ağaçlar eğikti, birkaçı enlemesine kıyıya yaslanmıştı. Evet, en öndeki palmiye öylesine aşağıya eğilmişti ki kocaman yeşil hindistancevizlerini elimle tutabiliyordum. Cevizler olgunlaşmanın ilk evresinde olduğundan içlerinden yeşil sular akıyordu, hem de bir litre, bu işten anlarım. Zaten denizciler yanlarında bunun için bıçak taşır, böbürlenmek için değil.

Cuma'yla birer ceviz kopardık. Sonra çalılıkların arasından birkaç guava ile bir avuç ekmekağacı meyvesi topladım. Ardından ikimizin de birer yeşil meyvesi daha oldu, ondan sonra beyaz etli, içlerinden süt akan birer meyve daha. Bu, meyvenin içinde yağ çekirdeğinin oluşmaya başladığı ikinci evredir; anlarım bu işlerden. Yemeğin üstüne birer bütün ananas yedik (bunun da iki evresi vardır).

Muz mu? Boş ver.

Bu zengin yemekten sonra kumsala uzandık ve anında uykuya daldık. Sıcakta, gölgede, Naoumu'nun bereketli kucağında. Gün boyu ve gece boyu uyuduk, gemici nurları,⁴⁵ siyah parıltılı düşler, siyah inciler ve hafif balık kokuları başımızda nöbet tutuyordu. Çok mu gösterişli? Doğru. Ama korkmayın, durun, çok daha gösterişlisi gelecek.

⁴⁵ Aziz Elmo Ateşi de denen, fırtınalı havalarda gemi direği ve bunun gibi sivri ve yüksek cisimlerin ucunda gözlenen elektrik boşalması. (ç. n.)

Çünkü sabah olacak.

Tanrım.

Uyandığımda hava henüz karanlıktı, sadece çok uzaklardaki düz çizgi üzerinde soluk bir ışık, koyu bir siyahın üzerinde daha açık tonda bir siyah vardı. Ilık bir rüzgâr, geceden kalma terimi kurutuyordu. Cuma yanımdaydı, henüz kaybolmamıştı, derin bir uykudaydı, yine de bir parmağını hareket ettirdi. Karşıdaki palmiye duvarından yere bir meyve düştü.

Bakın, bir sabah, ipeksi bir sabah, gözlerini Naoumu'da açan hiç kimse, onu orada nelerin beklediğini tahmin edemez. Bir mucizenin beklediğini.

Mucize, usulca, bir aydınlanmayla başlıyor. Düz çizgi önce on, on iki adacıkla benekleniyor, adalar çok uzaklarda, bezelye tanesi kadar beliriyor. İnci parıltılı ışık, ağır ağır açık bir yeşile ancak aynı anda sıcak bir kırmızıya dönüşüyor, kendi içinde renk değiştiren aleksandrit taşı gibi, sonra su yüzeyinde gitgide yeşil-pembe benekler ve altın sarısı gözler oluşturuyor. Her biri başına sivri şapkalar takmış açıklardaki dokuz adacık, ansızın ışıklı kertenkelelere dönüşüyor; deniz, sedekten bir levha olup çıkıyor. İşte uyukudayken kaçırıp durduğumuz renk mucizesi. Koyu çivit mavisi, bakır rengi, pirinç sarısı, her seferinde uyuyarak kaçırdığımız Japon balonbalıklarının gül rengi tonları.

Derken ateş topu yükseliyor.

Düşümde yarı uyanık halde kumdan yatağımda uzanıyordum ki yaratılışın vuku buluşunu gördüm. Tepemdeki gökyüzünde asılı bir kuş çığırıyordu, sessizce. Orada öylece asılı duruyordu. Huzur. Sonra kum kızgınlaşıncaya kadar biraz daha uyumuşum.

Gündüz.

Birbirimize, günaydın, diyoruz. Nasıl uyuduğumuzu soruyoruz, yeni gün için iyi dileklerde bulunuyoruz, sadece ağızlar oynuyor. Olsun, zararı yok.

Gün öyle güzel ki güneş parlıyor, önümüzde beyaz kumlarla aydınlanmış sular. Cuma, sığ suya ayaklarını daldırmış ve çok mutlu, bana bir şeyi haber veriyor ancak sözleri yarı yolda duyulmaz oluyor, bana kadar ulaşmıyor. Olsun, fark etmez, zira Cuma şimdi narin bacaklarıyla sığ suyun içinde dolaşıyor, daha iyisi can sağlığı. Evet, daha ne olsun?

Gök gürültüsü.

Kulağa çelişki gibi gelebilir ama değil: Açıklarda, suyun renginin koyulaştığı ve büyük derinliklere işaret ettiği yerlerde gökyüzü aralıksız gümbürdüyor. Başka türlü tanımlanamaz, aralıksız, hiç kesilmeyen bir gümbürtü, üstelik baştan beri böyle, sadece sessiz sedasız gerçekleştiği için şimdiye kadar değinmemiştim. Ancak öyle yüksek, öyle korkunç bir gürültü ki tıka basa doldurulmuş bir yastık gibi kendi gürültüsünü kendi yok ediyor. Hem –işte şimdi değinmeliyim– aslında sadece ayaklarla hissedilebilen, tabanlar altında dinmek bilmeyen bir gürlleme bu. Kim bilir ne anlama geliyor.

Cuma'yla adayı araştırdık, palmiye şeridini, iç kısımlardaki yağmur ormanlarını, ekmekağaçlarıyla dolu tepeleri, tonlarca su marulunun yetiştiği çamurlu çukurları inceledik. İki domuz bulduk ama kaçtılar. Birkaç tavuk, dahası bir folluk bile bulduk. Sonunda şapkaların en yükseklerinin zirvesine kadar tırmanıp tepede mükenımel bir panoramayla karşılaştık. Bu ışıltılı adanın koyu renkli suların oluşturduğu bir halkanın ortasında yer aldığını, koyu renkli suların kıyı yakınlarında keskin bir sınır çizerek açık renge döndüğünü gördük. O noktada ansızın ortaya çıkan bir basamak vardı sanki. Müthiş bir manzaraydı.

İniş sırasında bir mutluluk daha yaşadık. Şapkanın altındaki bölümlerde kalkerleşme sonucu küçük havuzlar oluşmuştu, hepsi beyaz ve düzgündü, üst üste sıralanmıştı. Gerçekten müthiş bir görüntüydü. Bir sürü Botticelli midyesi vardı, diplerinde biriken su, içine girip yıkanılacak kadar

ılıktı, gerçek bir lükstü yani. Cuma, bir başka küçük havuzun içinden, Botticelli güzeli olarak bana el salladı, ben de bir başka havuzdaydım, ben de bir başka güzel olarak ona el salladım; belki tam olarak öyle sayılmaz ama yine de kötü görünmüyordum, eminim. Amacına ulaşmış yaşam buydu işte.

Bu ada baştan sona eşsiz bir lükstü.

Havası, Tanrıların lütfuydu.

Son lüksü ise akşam, daha doğrusu akşamüzeri güneşin alçalıp çay rengine döndüğü saatte öğrenecektik. Çekinmeden söyleyebilirim; güneş, kehribar ve Havana rengini almış ve her taş, her ağaç dalını yenilebilir bir nesneye dönüştürmüştü. Kocaman bir Sarah Bernhardt kurabiyesi⁴⁶ içinde bulunmak, sanırım insanoğluna bahşedilebilecek en yüce şeydir. Bize bahşedilmişti. Cuma, elindeki küçük, sersem çubuğuyla balıkları şişlemeye çalışıyordu, oysa hayvancıklar biri onları yakalasın diye zaten sakince bekliyordu. Cuma tabii çubuğunu tek bir balığa bile isabet ettiremedi. Ama sığ sularda bir parça sütsüz çikolata gibi duruyordu, bu çocuk muhteşem bir şeydi.

Günü, akşam geç vakit uzaklarda, ufukta çakan şimşeklerle sonlandırmıştık. Buluttan devasa kuleler seğirerek ışıldıyordu. Bu manzarayı seyrederken kaplumbağa yumurtaları yedik. Çarpışan dalgaların basıncı ya da o patırtının adı her neyse o gece çok gürültülüydü; toprak titriyor, her yerde ağaçlardan yemişler düşüyordu. Baş döndürücü bir şenlikti bu.

Ertesi sabah Cuma ortadan kaybolmuştu.

Gitmişti.

Nasıl yapmıştı, bilmiyorum; bütün adayı aradım, çalılıkları, her köşeyi, lanet olası cadı şapkalarının her birini

⁴⁶ Danimarka'da yediği bademli kurabiyelerden çok etkilenen Sarah Bernhardt'ın adıyla anılan çikolata kaplı kurabiye türü. (ç. n.)

didik didik ettim, Cuma'nın ortadan kaybolmasını ancak bir kara bağlantısıyla açıklayabilirdim, mutlaka böyle bir bağlantı olmalıydı. Ya da birileri gelip onu yemişti; Güney Pasifik'te kimin, ne zaman, nereye geleceği hiç belli olmazdı.

Benim adadan ayrılışım günümüz dünyasında hiç sorun yaratmadı. Eskiden olsa kıyıya oturur, belki otuz yıl boyunca bir geminin geçmesini beklerdim, o da gerçekten geçerdi. Bir sonraki, aradan bir otuz yıl daha geçtikten sonra gelirdi. Bugün cep telefonumu çıkarıyorum ve bir taksi çağırıyorum; Pago Pago (Pengo Pengo okunur) buradan uçakla bir buçuk saat sürüyor, yani hiç sorun değil.

Evet, bu fenomen üzerine çok kafa yoruldu. Mercan denizinde tuhaf oluşumlar, bir uçtan diğerine uzanan mercan köprüleri vardır. Onları göremezsiniz, tek gördüğünüz bir kabarmadır. Pasifik, içten köprüünün altına doğru basınç yaparak suda devasa bir tümsek oluşturur ve böylelikle bir "şişlik" meydana gelir. Söylemeden geçemeyeceğim, sessizliği yaratan işte bu şişliktir.

Şimdi bu evi terk ediyorum.

Anahtarı senin için paspasın altına koyacağım.

23

Ee? Ben şimdi eşcinsel mi oldum?

— — —

Sevgili Cuma, bir cuma gününü bana ayırmalısın. Tek bir güne sanırım izin vardır.

— — —

Ya da iki?

— — —

Gördüğün gibi Grevesmühlen'e döndüm, kıskanmana gerek yok, benimki hayal ürünü bir canlı, bir fetişti. Bir Pai Pai idi: Bunlar, bu insanların düşmanlarının yerine yedikleri balçıktan adamlardır.

— — —

Kalplerinin yerine, sevgili Cuma.

— — —

Bunu da sadece sembolik anlamda söylemiştim, gerçekte onları yemezler.

Seninle buluşalım istiyorum.

İstediğin...

Görüşelim istiyorum.

Sen...

*

Evet, bu şimdi kimsenin beklemediği bir gelişmeydi. Görüşecektik! Bu, randevulaştık anlamına geliyordu, ilk buluş-

ma! İki hayal ürününün buluşması! Bunun gerçekleşebileceği hiç aklıma gelmemişti.

Buluşmak için bir saat belirlenmesi gerekiyordu, bir de yer. Günlerden pazartesiye, o zaman çarşamba olsun, peki nerede, Grevesmühlen'de. Onu, çarşamba günü saat 16'da, istasyon çıkışında beklememi istiyordu. Büyük saksılara dikili ağaçların sağında.

O.K.

Yaşlı siğilli kurbağa Robinson, ışık saçan fenomeni, göz alıcı uzuvlarıyla yakışıklı Cuma'yı bekliyor. Heyecanlı mıydım? Ne kadar heyecanlandığımı anlatamam. Alametimiz, "kırmızı çanta."

O gün özenle giyindim, kendime özenli bir bakım yaptım, tenim Güney Pasifik'ten kalma hoş bronzluğunu hâlâ koruduğu için sanırım iyi görünüyordum. Sıcak ve güneşli bir gündü, sırtıma çelik mavisi, hafif parlak en iyi takımımı, içime tişört, ayağıma sivri burunlu ayakkabılarımı giymiştim. Yani kusursuzdum.

İstasyonun önündeki yerimi vaktinden önce almıştım ancak hemen söylemeliyim, buluşma tamamen planladığımız gibi zamanında gerçekleşmedi. Bir kere büyük saksılara dikili ağaçlar yok olmuştu. Ağaçlar yandaki büfeye aitti, güneşin altında kalmamaları için çekmişlerdi muhtemelen. Evet, doğru tahmin etmişim, büfenin arkasındaydılar. Ayrıca dış cephedeki büyük istasyon saati doğru değildi, bu çok ender rastlanan bir durumdu, benim saatime göre yarım saat geriye. Ya da daha doğrusu buluşmamızda baştan beri bir terslik var gibiydi. Sanki gelişen bir olay vardı. Bir doğa olayı. Bir şekilde.

Oradaydım.

Saat 16.

Saat 15.55'te beklenen banliyö treni az önce varmış, yolcu indiriyordu, o saat için ciddi bir kalabalık vardı, belde sakini olanlar ve olmayanlar akın akın geliyordu. Köylü ka-

dınlar, ellerinde akrabalarına götürdükleri yumurta ve elma dolu sepetleriyle koşturuyor, şu köşeden öğrenciler, öteki köşeden sesli harfleri yayarak konuşmalarından tanıdığım Saksonlar geliyordu. Elinde enstrüman çantasıyla bir adam, bir de üzerine açık renk gömlek giymiş, bedenini kasmadan yürüyen rahatlıkla Cuma olabilecek yakışıklı genç bir adam yaklaşıyordu. Ama kırmızı çanta yoktu. Ancak başkalarının elinde istemediğin kadar çok kırmızı çanta vardı. Güler yüzlü ufak tefek bir adam, kızıla çalan kahverengi çantasını salladı. Gerçekten çok cana yakındı, geçerken bana gözlüğünün altından hafifçe göz kırpınca, ben de acaba arkamda duran birini mi kastediyor diye dönüp bakmak istedim. Ne var ki çantası kırmızıdan ziyade kahverengiydi ve adam da fazla yaşlıydı.

Olay her açıdan biraz tatsız geliyordu. Yoksa yanlış bir gün mü seçmiştik? Sanki işi olan olmayan herkes anlamsız bir şekilde buraya yığılmıştı. İnternet kafedeki Freddy'yi, kredi servisinden Bay Szolnik'i bile gördüm. Anlaşılan yer ve zaman seçimi yanlıştı. İster inanın, ister inanmayın, şapkalı iki koyu karaltı fark ettim, biri tıknaz ve yapılı, diğeri çelimsizdi, çıkış merdivenini sallanarak iniyorlardı ve buralı olmadıkları her hallerinden beliydi. Kararsızlık anlamında sallanmalarından yani. Derken bir ikaz düdüğü duydum, ortalık yerde öylece duruyordum, aslında büyük saksılara dikili ağaçlardan görünmez olmam gerekirdi, yani ağaçlar yerlerinde olsaydı beni örteceklerdi, gelgelelim şimdi beni herkes görüyordu. Derken daha da arkalarda koyu renk giyimli iki adam daha fark ettim, onlar da şapkalıydı, üzerine siyah kılıf geçirilmiş büyükçe bir şeyi ortalarına almış, taşıyorlardı. Güneş gözlüğü de takmışlardı, siyah şeyin içinde besbelli bir davul vardı: Tanrı'nın lanetlediği bir orkestraydı bu. Şunu söylemek istiyorum, eğer bir şey kaçırdıysam benim suçum değildi. Kätthe mi? Kalabalıklar içinde onu da en az iki kez gördüm. Herkesin Grevesmühlen'e gelmesi belir-

siz koşullardan, belki de havanın sıcak olmasından, bu yaz ikindisinin ağırlığından kaynaklanıyordu.

Kırmızı çanta sonunda ortaya çıkmıştı.

Onu uzaklardan fark ettim.

Kıpkırmızı, yassı ve kare şeklindeydi, omuz askısıyla taşınıyordu. Çok moderndi. Çantanın sahibi kadın basamakları indiğı sırada yüzünü gördüm. Hayır, sadece adımlarını gördüm, daha fazlasını değil. Kalbim durduğı için fazlasını yapabilecek durumda değildim. Kalbim. Hemen anladım. Sanırım doğru düzgün bir ergenlik yaşamamıştım ancak şuracıkta sona erdiği kesindi, Grevesmühlen İstasyonu'nda, saat 16'da sona ermişti.

O adımlar! Aman Tanrım!

Tanrı'nın onu yaratırken ne düşündüğünü bilmiyorum; bir kez, hiç değilse bir kez kusursuz bir şey yaratmak istemişti belki de, yaratılış ve adım. Evet, mucizeydi, ayağın üst kısmı kubbeleniyor, ayak parmaklarından birinin tabanı ortaya çıkıyordu. Baldırlar ve kalçalar adımın kubbelenmesine eşlik ediyor ve hareketleniyordu. Müthiş bir kubbelenme. Tanrı ayrıca, çıkış kapısından geniş basamaklar şeklinde aşağıya uzanan bir rampa icat etmişti. Ben bilindiğı üzere aşağıda duruyordum. Yok, yukarıda duruyor olmalıydım. Tamam, aşağıdaydım.

Mucize, aksi yönlerde ve her adımdaydı, sağda ve solda, solda ve sağda. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, Cuma'yı unutmuştum.

O kadar ki, kadının bir süre peşine takıldım ya da şöyle desem daha doğru olur sanırım, adımının, kadının önümde aksi yönlerde ilerleyen adımının peşine takıldım. Köşeye, Otto-Grotewohl-Strasse'nin köşesine geldiğimde yaşama dair başka bir şeyin daha olduğı, bir dünyanın, anlam taşıyan ve randevuların verildiğı bir günün olduğı aklıma gele ne kadar. Cuma! Cuma'yı unutmuştum.

Ne var ki istasyon caddesini bir ileri bir geri arşınladım.

ğım sırada epeyce zaman geçmişti, belki de Cuma'yı kaçırmıştım. İnanılır gibi değildi. Doğruydı, kaçırmıştım, çünkü rampaya geri döndüğümde orada sadece yaşlı bir adam kalmıştı ve yaşlı bacaklarıyla merdivenleri inmekte zorlanıyordu. Gelen trenin belli ki en son yolcusuydu. Saat artık 16.30 olmuştu.

Ah, ufacık bir şeyi unuttum, daha doğrusu unutmadım, asla da unutmayacağım. Henüz rampadaydım ya da sonuna gelmiştim, kadın göz ucuyla, gerçekten göz ucuyla bana bakmıştı. Ahhh. Bunlar göz değil, altındı, renkleri çok açıktı, uzaklarda bir yerlerde altından birer noktası vardı, kadının gözleri bir de... biliyorum, bana takılmıştı, bana sonsuzmuş gibi gelse de aslında sadece bir saliseydi. Süzülen altından bir yuvar.

Aşk mı?

Aşk elbette, başka ne olabilir ki? Grevesmühlen İstasyonu'nda, rampada. Dikkatimin dağılmış olmasına kimse şaşırmamasın.

*

Gelmedin.

Geldim.

Seni tam bir saat bekledim, ama yoktun.

Vardım.

Sevgili Cuma, senin için özel olarak hazırlanmıştım. En özel takımımı giymiş, elime çiçek buketi almıştım (almamıştım). Bizim günümüz için. Ve sen gelmedin.

Geldim.

Gelmedin.

Geldim diyorum.

— — —

Üstelik bana baktın.

— — —

Sersem gibi.

— — —

Peşimden bile geldin, arkamdan koştun (bu da sersem gibiydi).

— — —

— — —

Yoksa senin söylemek istediğin... Sevgili Cuma, sen şimdi yoksa...

— — —

Yoksa senin demek istediğin!!!

Günün birinde aşk seni esir alacak. Günün birinde, bir gecede gökyüzünden atlayan bir atmaca gibi ansızın üzerine çullanacak ve her şey değişecek. En derinindekiler dışarı sı-zacak ve aslında değişmemiş olan ama değişmediğini senin bilmediğin dünya, içine yerleşecek ve bu hem korkunç hem de muhteşem olacak.

O gün gelecek.

Bir gün babam –kaç yaşında olduğumu anımsamıyorum, sekiz ya da dokuz yaşındaydım sanırım– ciddi bir konuşma yapmak üzere beni kenara çekmişti. Kaygılı görünüyordu, çok iyi anımsıyorum, konuya girebilmek için üç deneme yapmıştı. İlk iki deneme arılar ve çiçekler üzerinedi. Hayır, kuşlar. Şöyle ki kuşlar ansızın bir istek duyarmış, yuva yapmak için karşı koyulamaz bir istek.

Buraya kadar sorun yoktu.

Babamın kaygılı haline bir anlam verememiştim, gerçekten tuhaf davranıyordu.

Anlayabildiğim kadarıyla saka kuşu erkeği gece olunca sinirlenip saka dişisi için çalı çırpı toplamaya başlarmış. Saka erkeğinin bu hareketi son derece anlaşılır bir şeydi. Sakaların mutluluğuna tanık olacak yuvanın toplanan her dalla büyüdüğünü gözümün önüne getirebiliyordum. İyi de bunca zahmete ne gerek var, diye düşündüm.

Gök nar ağaçkakanı –evet, şaşırabilirsiniz–, evet gök nar ağaçkakanı, aynı dürtüye kapılarak renkli tüyler, kumaş parçaları, ipek ipler taşımaya başlarmış, bütün derdi bir yuvayı süslemek, iddialı bir ev, bir kuş villası yaratmakmış, bütün bunlar –şimdi şaşırmak serbest– gök nar ağaçkakanı dışısını etkilemek içinmiş.

Babam burada parmağını kaldırmıştı, bunu görünce doğru yolda ilerlediğini hissettiğini anladım.

Dokumacı kuşlar, küre şeklinde kuş yuvası yapma becerileriyle şanslı dişilerini etkiler. Ve yuva, oğlum, kusursuz ve yusuvarlaktır, demişti babam. Buna karşılık balıkçıl kuşlar yuvalarını uzun kırmızı iplere asar ve yuva boşlukta süzülerek sallanır ancak güvende, kesinlikle güvendedir. Böyle bir yuva korunaklıdır (üstelik caziptir de).

Babamın bu sözlerle anlatmaya çalıştığı –tabii tahminim doğruysa– her türlü inşa çalışmasının doğrudan dişilere yönelik olduğuydu. Fakat emin değilim. Dindirilemeyen dürtü!

Alaycı kuş, yuvasını ağaç diplerindeki çalılıkların altına yapar ve dişisiyle içine girip oturur. İkinci bir yuvayı ise herkesin görebileceği bir yere kurar, amacı içinde oturulduğu izlenimini yaratmaktır. Oysa kendi girip oturmaz! Bu çok zekice bir güvenlik sistemi olmanın yanı sıra çok da etkileyicidir.

Tükürükten yuva yapan ebabil de mi?

Evet.

Hayatını uçarak geçiren ve bulutlara saray kuran yamyam böceği de mi?

O da.

*

Aşkın (şu) kuşlarla ne ilgisi olduğunu tam anlayamamıştım. Ama yine de ev inşa etme konusuyla ilgili genel fikirlerimi açıklamam gerekecek. Burada, birbirinin önünü kesen üç esas var: güvenlik, rahatlık ve estetik. Duvarlar kalın ve

sağlamsa, iç kısım daralır; ev güzel mi, bu kez düşman gelip ateşe verir.

Kuzey Avrupalının evi açık havada, ağır hava şartlarının etkisi altındadır. Her yöne ve her yönden gelen insanlara açıktır. Herkes dostça karşılanır. Onları parçalayacak köpeğin yanından geçebilirlerse tabii. Ancak ille de parçalanması gerekmez.

Güney Avrupalının evi bunun tam aksidir. Çevresi duvarlarla sarılıdır, ne penceresi ne kapısı, olsa olsa duvara açılan küçük bir kapısı vardır; bu demirden ağır kapıdan eğilerek girilir. Oysa içerisi görkemlidir: Kapının açıldığı avlu, geleni deniz mavisini sütunlarla ve fıskiye sesleriyle karşılar. Perdeler uçuşur, tavuslar çığırır. Güneydeki evlerde erotizm, kuzeydeki evlerde saygınlık kendini belli eder.

En güvenli ev, Japonların evidir. Baştan sona kâğıttandır, bir adam hiçbir engelle karşılaşmadan bütün duvarların içinden çaprazlama geçebilir. Ancak evin zemininde bülbül döşemeleri kullanılmıştır, her tekmede, dahası üzerine bir sineğin konmasıyla şakımaya başlar. Japon kılıcı katanayı yanına koyarak uyuyan evin efendisi, uykudan gözünü açar açmaz tek bir fumikomi adımı ve kavisli kelebek vuruşuyla, eve zorla girmiş, biri önünde, diğeri arkasında duran iki adamın kafasını aynı anda uçarur.

Şakımak, kafa uçurmak, yatmak ve uykuya devam etmek bir reflekstir. Yolunu şaşırın her zavallı, daha ayağını eşikten atar atmaz ölür.

Güvenlik, koruma ve estetik, sonra evin konumu da önemlidir elbette. Örneğin Rusların evi, üzerine duvar örülmüş büyük bir sobanın çevresine kuruludur, burada yenir, içilir, uyunur ve sevişilir. Aslında kötü bir çözüm sayılmaz, ne var ki ev Rusya'dadır. Buna karşılık Afganın evi yağmurda çöker ama orada zaten yağmur yağmaz. İngiliz evi İngiltere'dedir, Grevesmühlen evi Grevesmühlen'dedir –kusuruma bakılmasın–, bir de bütün üstünlükleri içinde ba-

rındıran, bütün beklentileri karşılayan ideal ev vardır. Onu bilirim, kendim çizdim. Dört boyutlu.

*

Oturma odasının penceresinden Noel pazarına baktığında ışıklar yanıp sönüyor, hafifçe kar serpiştiriyor, üzerinde tumbul yanaklı çocukların oturduğu kızaklar çekiliyor ve köşeden tramvay geçiyor. Başka? Şu karşıda Mandel mağazasının ışıkları yanıyor.

Sonra evin derinlerine giriyorsun, arka tarafa giden uzun koridordan geçiyorsun, sıcak şarap içiyorsun, istersen sıcak duş da alabilirsin. Koridorun doğru durmuş saatler asılı kısmından geçiyorsun, saatlerden biri altıyı gösterirken diğeri de altıyı gösteriyor ama sabahın altısını. Bir basamak hem aşağıya iniyor hem yukarıya çıkıyor, bu ev uzunlamasına yapılmış, bunu aklında tut, sonra yatak odasına giriyorsun.

Haa!

Yatak odasının duvarları şu ünlü papağanlı kâğıtlarla kaplı; odada –bunu unutma– dışa doğru açılan camdan bir duvar, bir de mercan denizi manzaralı bir kahvaltı masası var: Alize rüzgârı hafifçe odanın içine esiyor, kıyıya büyük dalgalar vuruyor, sular ışıldıyor ve güneş doğuyor. Az önce karşıdan batmıştı.

— — —

“Ee,” demişti babam, üstelik gülümsememişti bile, “şanslı kız kimmiş bakalım?”

— — —

“Yan taraftaki Jutta Drehfahl mı? Yoksa köşedeki o güzel Gitte Rehlein mı?”

Yüzüm kızardı mı?

Oldukça.

—

25

Sevgili Cuma.
Sana nasıl hitap edeceğimi bilemiyorum.
Sevgili hanımefendi.
Tapılası kadın.
Güzelim, güzeller güzelim.

— — —

Sevgili Cuma!

— — —

Bu sabah kapının arasında bir not buldum, gece birisi sıkıştırmış: Anahtarı lütfen bina yönetiminden, 3 numaralı odadan alın.

Hangi anahtarı?

Hem hangi bina yönetiminden, böyle bir yönetim olduğunu bilmiyordum. Biraz tedirgin halde 3 numaralı odayı aramaya koyuldum. Ustaların anahtarı benim için oraya bıraktığını söyleyip imza karşılığında teslim ettiler.

Hangi ustalar (Tanrı aşkına).

İşlerini tamamlayan ustalarmış, bana verilmek üzere bırakmışlar anahtarı.

Bu ne demek şimdi, diyorum, ustalar Tanrı aşkına ne yaptılar?

Dördüncü katta.

Dördüncü katta mı? Ben orada oturmuyorum ki!

Merdivenin yanında.

Ben de dördüncü kata çıkıyorum, merdivenin hemen yanında benim kapımın tıpatıp aynısı bir kapı daha var. Bak, anahtar uydu işte.

Uydu!

Dur bakayım, kapıyı açıyorum, beni içeride çay rengi ışık, “Hotel Costes”tan hafif bir müzik karşılıyor. Büyüleniyorum.

Sandal ağacı kokusu burada aşağıya nazaran daha keskin, lambriler yeni olduğu, kısa bir süre önce döşendiği içindir herhalde? Oda benimkinin birebir aynısı değil tabii, örneğin duş köşesi çaprazlama oturtulmuş, itiraf etmeliyim ki görsel açıdan kısmen daha akıllıca olmuş, daha zekice aslında, çünkü böylece alan daha geniş görünüyor. Çay rengi tam tutturulamamış ama özünde –üstelik gizli bir yerde– başarılı bir taklit olmuş. Tabii bu arada zihnime şöyle bir düşünce hücum ediyor: Ben mi Cuma’nın izini sürüyordum, yoksa oldum olası o mu benim peşimdeydi? Sehpanın üzerindeki Glenfiddich bana “hoş geldin” diyor ve ben, evet ben, üst kattaki bu evimde konuk sayılırım.

Sevgili Bay Cuma, sevgili Bayan Cuma.

İkinizin aklına rüya gibi bir fikir gelmiş. Birlikte yaşayalım!

Büyülendim, aşağıya ya da yukarıya geçmek rüya gibi olurdu. Büyük değil ancak yüksek bir evde yaşırdık. Herkes kendi malzeme deposunda olmak üzere sabahları birlikte uyanırdık, sen kendi çapraz, ben kendi düz alanımda birlikte duş alırdık. Kahvaltıda sahanda yumurtayı yukarıya, reçeli aşağıya uzatırdık.

Muhteşem olurdu.

İki kat nedeniyle ortaya çıkacak şaşırtma manevrası bile daha kurnazca olamazdı. İçeri girer ve ancak altı ay sonra dışarı çıkıyormuş gibi yapardık ya da ben girerken sen çıkardın ya da ikimiz birden ortadan kaybolurduk. İnsanlar

neyin ne olduğunu anlayamazdı. Ya da her şeyin çift olduğunu düşünelim: Aynı kitabı ikimiz okur, yanardönerli diş fırçasını ikimiz kullanırdık, Hotel Costes'un tangosu bile çifte tango olurdu!

Olmayacak şey değil aslında.

Canım Cuma.

Ancak şunu söylemeliyim, ikimiz için daha büyük düşüncelerim var. Çok büyük. İkimize yeryüzünün gördüğü en büyük, en güzel, en yüksek evi inşa etmek istiyorum. Bir de en güvenliğini. Sadece ikimize. Bunu söz, nişan ve aşk selamı olarak kabul et, canım Cuma.

Sana bir dahaki sefere New York'tan yazacağım.

Sevgili Cuma.

Burası çok karışık, bu emlakçada işler yürümüyor, yürüse bile geri çevrilemeyecek seçeneklerle karşılaşıyorsun. Karışık bir durum anlayacağın.

Adres şöyle: 1281, 36. Cadde, Batı. Wyman Tower, 30'lu yılların başlarından kalma eski bir bina, *Art déco* tarzında inşa edilmiş, ancak düz çizgileri ve kızılımsı granit kaplamalarıyla sade bir görüntüsü var. Altmış sekiz katlı. İskelet, çelikten. Daha doğrusu, kullanılan çelik konstrüksiyon tekniği üst katlara daha az yük bindirerek dayanıklılığı artırıyor. Ancak burada bunun önemi yok.

Ben en üstteki altı katı satın alıyorum, Blum&Shear şirketinden Blum'la, doğrudan Blum'un kendisiyle pazarlık yapıyorum. Daha doğrusu, hava sahasının en üstteki altı katın bulunduğu bölümünü satın alıyorum. Hava sahasının pay edilmesi New York'a özgü tuhaf bir uygulama: Her arazi, bulunduğu bölgeye göre kesin olarak belirlenmiş bir hava hacmine sahip, yani üzerine takılmış hayali bir küp diyebiliriz ve yasalar bu küpü istediğiniz gibi doldurmanıza izin veriyor. İstersen yatay olarak arazi sınırına kadar yayılabiliyor ya da alanı dar tutup gereğince yükselebiliyorsun, yeter ki toplam hacmi aşma. Bu hacim, bölgeye bağlı. Örneğin Manhattan'da Queens'e kıyasla yukarı doğru on misli daha geniş.

En tuhafı da, komşu kendi hava sahasını doldurmamışsa, ondan saha satın alarak kendininkine ekleyebiliyorsun. Başka komşulardan da saha alabiliyor, istersen bulutlara doğru yükselebiliyorsun!

Tadilat için beş, tampon saha olarak da bir kata ihtiyacım var. Şimdilik o katlarda patron ofisleri ve şirket yemekhanesi bulunuyor. Altı katımla “board”da, yani binanın denetleme kurulunda epeyce bir ağırlığım olacak. Diğer itibarlı şirketleri şöyle sıralayabilirim: On katla Worldnews Incop., sekiz katla Brockman limit. ve yedi katla yaklaşık üç yüz avukatın çalıştığı, tutuklama hakkına sahip (bunlar en tehlikelileridir) bir hukuk bürosu.

Şu sıralar 23. Cadde’deki Chelsea Hotel’de kalıyorum; lobideki büyük aynanın kırık olduğu döküntü bir yer burası, sözüm ona bir zamanlar Allen Ginsberg burada hayranlarına öpmeleri için elini uzatmış. Mücadele elini. Burada Mr. Dobs adıyla kayıtlıyım, biraz riskli aslında ama dairem tadilatta olduğu sürece buna katlanmak zorundayım. Sabah 6’da otelden ayrılıyor ve güvenilir bir şekilde işe gidiyorum, akşamları bitmiş tükenmiş olarak ancak güvenilir bir şekilde dönüyorum. Massachusetts, Wichita’lı Mr. Dobs hayatı boyunca her şeyi tırnaklarıyla kazanmış. Gündüzleri temizlik elemanı olarak çalışıyor, karısı ve çocukları muhtemelen yok, çıkagelecek akrabası da. Mr. Dobs, otelde kendi hikâyesini bile yazdı: Bir gün takma dişi kayboldu.

Evet, insanların uzun süre unutamayacağı sıkıntılı bir hikâyeydi bu. Sözü edilen, büyük fedakârlıklarla yaptırdığı üst damak proteziydi. Bir sabah takmayı unutmuş ve unuttuğunu, gördüğü kötü muameleye şaşırdığı sırada fark etmişti. Otobüste yerini verdiği kibar yaşlı kadınlar bile yüzüne bakmıyordu.

Mr. Dobs kendini can havliyle otele atmış ve tam zamanında yetişmişti, servis arabası o sırada asansöre soku-luyordu. Odası temizlenmişti, ancak damak görünürde

yoktu. Resepsiyonda da yoktu. Oda hizmetlisi kız alınmıştı, burada kimse kimseyi soymazdı (nobody steals no teeth).⁴⁷ Çöpte miydi yoksa? New York çöplüğünden en tuhaf eşyalar, içinde parmaklar olan eldivenler bile çıktığına göre bu da bir olasılıktı.

Böyle hikâyeler belleklere yer eder (damak daha sonra mutfak çöplerinin atıldığı varilde bulundu ancak altını kaybıptı).

Mr. Dobs mu?

Haa, evet, şu uykusunda dişlerini kırdıkları adam. Zavalılık.

*

Aşırı risk almamalısın.

Ben hiç almıyorum.

Sadece Massachusetts, Witchita'lı adam yapıyor bunu.

Onu ne zaman istesem yok edebilirim.

Ağzında diş yok ki!

Hayır, diyorum, ama istediğim zaman takabilirim.

*

Şimdi risk konusuna dönmek istiyorum. Wyman Tower'ın güvenlik önlemlerini, yani mevcut olanları gözden geçirmekte bence yarar var. Öncelikle caddeye açılan şu pirinç kaplamalı şık döner kapıyı anlatmalıyım, düğmeye basar basmaz bloke edilebiliyor. Danışmada üniformalı iki görevli var, sakinlerin kimliklerini belirlemeleri için önlerine birer ekran konulmuş; ayrıca sivil giyimli üçüncü bir adam var, elinde gazetesıyla asansörlerin yanındaki koltuklardan birine kurulmuş. Asansörler, danışmanın onayından sonra kullanılabiliyor –üçü, özel anahtarla üst katlara çıkmak için ayrılmış, biri de bana ait–, doğrudan ve yalnızca altmış üçüncü kata çıkıyor. İstendiğinde değiştirilebilen ayrı ve özel bir şifresi var, bunların bankaya giriş prosedürüne benzemediğini söyleyemem.

⁴⁷ (İng.) Kimse diş falan çalmaz. (ç. n.)

Ama ne olursa olsun örneğin Chase Manhattan’a benze-
yemez; burada atış mazgallarına kurulmuş makineli silahlar
kilitli kasa kullanıcılarına göz kırpar ve kapıların açılabil-
mesi için önce çelik zeminin tamamının aşağı inmesi gere-
kir. Biz burada henüz oraya varamadık, her yere hâlâ beyaz
mermerler ve kristal avizeler hâkim. Bir de örmeli şık maun
Chippendale koltuklar.

New York.

Dünyanın en güvenli kenti, daha güvenlisi yok.

Sabahları otobüsüne binip Lexington Caddesi üzerinde
35. Cadde durağına kadar kuzey yönünde on iki blok öte-
ye gidiyorum, ancak sonra 36. Cadde’ye kadar yürümeden
önce arka caddeye, Back Alley’e sapıyor ve mal kabul kapı-
sından işyeri kimliğimle Wyman Tower’a giriyorum.

Wyman Tower’ın koridorları toplamda yaklaşık altı ki-
lometre uzunluğunda, boydan boya bej rengi halılarla ve
yıldızlı gökyüzüyle bezeli. Ne var ki bu koridorların ancak
giriş salonu yakınındaki sekiz metresini görebiliyorum. Bu-
rada alt katta yer alan hizmet bölümünde çıplak betondan
ve kirli havadan başka bir şey yok, gökyüzünü göremiyor-
sun! Kova, süpürge, gerekli temizlik ve cila malzemeleri ve
temiz bir parlatma bezi hazırda bekliyor. Şimdi kendime
geldim.

Girişteki kimlik tespitinden sonra –işyeri kimliği, gözlük
ve dudağımın dibinde küçük bir siğil– asansörü kullanma-
ma izin veriliyor, anahtarım zaten var. Bu arada siğilin her
defasında aynı yerde olmasına özen göstermeliyim zira in-
sanların detaylara dikkat ettiğini öğrendim.

Siğil sağda.

Ardından asansör beni kova, süpürge ve temizlik mal-
zemeleriyle birlikte on sekiz saniyede altmış üçüncü kata,
oradaki hole taşıyor. Özel amaçlı kullanılan bir hol burası.
Oval ve penceresiz, Neem ahşabından lambrilerle kaplı ve
çay rengi, evet aydınlatma çay rengi. Hafif bir müzik çalı-

yor. Bu müzikli yatıştırma anlayışı karşısında her defasında hayranlık duyuyorum. Sandalyede bir bekçi oturuyor, uşaklarınkini andıran koyu sarı çizgili yelege ve ters bakışları var. Ona günaydın diyorum.

Yanıt alamıyorum.

“Evde mi?”

— — —

“Don Marco yukarıda mı?”

Yanıt yok.

“Bam!!” diyorum.

Adam uyanıyor, benden nefret ettiği belli.

Kalan beş kata çıkan öteki asansörün kapısı, elips şeklindeki holü geçince karşı tarafta. Oraya gidebilmek için adamın önünden geçmek zorundayım, aslında bakışları ters değil, sadece öldürücü.

Bir keresinde, holden dışarı açılan üçüncü kapıyı kullanarak dışarı çıkmıştım. Dışarıda kat tamamen boş, soğuk ve kurşuni, bir uçtan diğer ucu görünüyor, arada duvarlar yok, sadece çelik direkler var, katın çevresindeki pencerelerin hepsi griliğe bürünmüş, buna “sanded” diyorlar. Buraya giren davetsiz misafirin kaçabilmek gibi bir şansı olmaz, en önemlisi burada hiçbir siper bulunmuyor, aslında ihtiyaç da yok, birinin buraya girmeyi aklından geçirmesi bile peşinen yenilgidir. Asansörün çevresindeki oval alan o zaman poligon görevi görür. Bence ilginç olabilir.

Bu boş katta yine de bir eşya var, en uç köşede duruyor. Bir küvet, işe yaramadığı belli beyaz bir küvet, içine oyuncak bir bebek oturtulmuş, canlıymış gibi duruyor, omuzlarına kadar katılaşmış açık yeşil köpüğe gömülmüş. Bunun anlamını asla çözemedim.

Sanat mı?

*

İkinci asansörle yukarı çıkıyorum. Birinciden daha lüks, kalkarken ve dururken lüks bir yastığı andırıyor. Mutfak

alanına kadar çıkıyor, hemen ön taraftaki küçük çamaşırhaneye girip gözden kayboluyorum ve burada –dikkatinizi çekerim– her sabah tuhaf bir değişim meydana geliyor. Her sabah.

İçeriye Mr. Dobs giriyor. Dışarıya ise Marco Marconi, diğer adıyla Don Marco ya da kısaca M.M. çıkıyor, aslında onu kimse tanımasa daha iyi olacak.

Sevgili, çok sevgili Cuma.

Mimarla pazarlığım sürüyor.

Aslında güzel bir proje, geleneksel bir gökdelenin tepesi cennet yuvasına dönüşecek –her şey elbette son teknolojiyle gerçekleşecek–, ama zavallı adamcağızı çıldırtma noktasına getirdiğimi itiraf ediyorum. Frank C. Wainright’la East Hudson’daki Lincoln Center’ın açılışında tanışmıştım, ona kolay kolay geri çeviremeyeceği bir rakam teklif ettim. Wyman Tower’ın en tepedeki altı katının onun çizgisinde birinin belki ilgisini çekmeyecek kadar küçük bir proje olduğunu söyleyip konunun kulağına gelip gelmediğini sordum.

Evet, duymuştu ve binaya yakından bakmaya geldiğinde projenin ilgisini çektiğini, hem de çok çektiğini anladım. Özellikle de otuzlu yılların klasik yapı tarzında inşa edilerek çatının üzerine kondurulmuş dört adet pilon direğinin, kulenin üst bölümünün dikey inen granitleriyle olan uyumsuzluğunun yarattığı çelişki çok ilgisini çekti. Hepsinin yansıtma yoluyla yok edilmesi gerekiyordu. Kulenin üst bölümünün mü? Hayır, pilonların, yoksa yukarıda dört minik kahvehane mi olsun istiyorsunuz? Elbette istemiyorum ancak adam haksız da değil. Yansıtmayla yok etmek derken, herhalde içeriden bakıldığında böyle görünmesini kastediyor, tahminim öyle.

Önce başlasın bakalım, diyerek adamı kendi haline bıraktım.

*

Adamın sadelikten yana olduğu su götürmez, ona kalsa tepeye som olmayan bir şeyden, olabildiğince renksiz beş katlı bir küp oturturdu, bende uyandırdığı izlenim böyleydi. Sonra da burada yaşanabileceğini savunurdu. Ancak sonuçlarına katlanmaya da hazır olurdu.

Önce önüme, grinin akla gelebilecek tüm tonlarında yığınla malzeme numunesi taşıdı; adam gerçekten çalışkandı. Aralarında, en ücra köşelerden, kimi Chipehuahua'dan, kimi Ponseng, Kore'den, Wildschönau'dan getirilmiş hiç görmediğim taş çeşitleri vardı. Yüzeyi yakılmış süt beyazı granit, İtalya'dan kurukafa rengi kaymaktaşı, zeminde kullanılmak üzere on santim kalınlığında inci gibi parlayan bir cam, incir ağacı ve lambriler için cilalı sandal ağacı...

Neden kurukafa?

Caput mortuum⁴⁸ diye açıkladı, doğal bir renkmiş, bu taş Siena'nın güneyinde çıkarmış, çok şıkmiş.

İyi tamam, dedim, başlayın bakalım.

— — —

Kenar pilonları adamın modernliğiyle uyum sağlamakta ısrarlıydı; yoksa tersi miydi? Hiç olmamakla mı uyum sağlayacaklardı? İçten duvar örülecekti ya da –bu noktada hepimizi şaşırtan bir fikir doğmuştu– mimar, kenar pilonlarını sadece genel tarzı yansıtabilecek şekilde aynayla kaplamak istiyordu, açık gri tonları kullanacaktı; peki renk geçişlerinde herhangi bir kontur olmayacak mıydı??

Haa.

En başta aklımda tamamen farklı bir fikir vardı, şimdi hiç yeri değil ama bunu belirtmem gerekiyor. En başta asla Manhattan'da ev yaptırmak istemiyordum, bu bir ilke me-

⁴⁸ (Lat.) Ölü kafa ya da kimyasal kalıntı anlamına gelen terim. (ç. n.)

selesiydi: Manhattan dağlık bir bölge, sıradağların bulunduğu bir yer, Manhattan'da Mrs. Waldorf ve Mrs. Helmsley için aşağıdaki hiddetli kalabalığa yukarıdan bakabilecekleri kolay ulaşılamayan yüksek irtifalı yerler yapılır. Sokak hizasında yirmi dört saat bile hayatta kalamaz onlar. Dikey çizgiden, yüz katlık güvenlik mesafesinden söz ediyorum. Mrs. Jones ile Mrs. Keller vakasında bu mesafe sadece on yedi kat olsa bile, yine de mevcuttur.

Yatay çizgi ne durumda peki? Öne ve arkaya olan güvenlik mesafesinin de dikkate alınması gerekir. Sağdaki ve soldaki boş alandan kimsenin, hiç kimsenin, pizzacının ya da seri katilin fark edilmeden yaklaşamaması gerekir. Güzel bir hayal olurdu bu.

Böylece günün birinde Vegas ile Boulder City arası yolculuk yaparken görüyorum. Buraya, uzaklardaki Sierra dağlarının pembeye dönmüş tepelerine kadar çok güzel tonlar, kızıl, kahverengi ve mavi hâkim. Yol, elli mil boyunca Mojave Çölü'nün kenarından geçiyor; ufka kadar dümdüz ilerleyen bir alan burası, rasgele her yerinde yol alabilirsiniz; şunu anlatmaya çalışıyorum, gözünüze sabit bir nokta kestirirseniz, yoldan ayrılabilirsiniz. Güzergâhın yarısını gittikten ve yarım mil daha ilerledikten sonra yolun güney kısmında bir kayaç tepesi buldum. Uzaktan ihtişamla yükselen kayaç, yaklaşınca on ya da on iki metreydi, birçok sivri ucu vardı, tepesi yassıydı, daha ziyade azıdişine yani zaman içinde bir dişten geriye kalan parçaya benziyordu. Tepeye tırmandım ve burada uzun bir gün geçirdim.

Hava çok sıcaktı, ancak gölgede aşırı sıcak değildi, kum tanelerinin bazen ince ince, bazense daha güçlü aktığını duydum, soğumaya geçen aracım da arada bir takırdıyordu, sonra takırdamaz oldu. Bir saatlik bir mesafede kuşun biri, defalarca çığlık attı.

Burada kitap yazılabilir, yeni bir din, yeni bir zaman kavramı yaratılabilir. Bulunduğum yere yaklaşan biri, üç

bin mil ötede dahi olsa görülebilir. Üzerine uzandığım açık kızıl kumtaşı kolayca işlenme ve tıraşlanma özelliğine sahipti. Dişin üzerine çepeçevre bir çatı, yassı bir beton kalıp, beyaz bir kapak oturttum, aradaki boşluklar U şeklinde, enleri birbirinden farklı, bunları cam plakalarla doldurabilirim. İçeride, yani bulunduğum yerde, kumtaşı zeminin inişli çıkışlı olduğu yerde basamaklar, setler ve merdivenler var ama bunları ortaya çıkarmak gerekiyor. Bir de yatak olarak kullanmak üzere yassı bir platform gerekli ama o var zaten.

Elli mil uzanan ateş çölünün ortasında açık bir ev, konuksever bir ev, serin bir yuva; ne yapalım, lüksten anlıyorum işte!

Taze hurma, kumkuat ve limonata servisi yaptırıyorum. Bir *Tequila Sunrise* rica edeyim! Tabii gözümü ufuk çizgisinden ayırmadan. Teknik ve uygulama sırasında çıkan engeller nedeniyle uygulanması olanaksız mı? İnşaatı koca bir ikindi süresince sıcak zemin üzerinde, yüksek bir kaya çıkıntısının gölgesinde yatarak düşünmüştüm... kesinlikle uygulanabilirdi! Tek sorun suydı, o da sorun değildi. Burada asla yağmur yağmazdı, hiç yağmamıştı, iki bin metre derinlikte bile su çıkmaz, olsa olsa petrol çıkardı. Çözüm, tankerdi; güzel, büyük, kendime ait bir tanker sorunu çözecekti: Tanker ayda bir kez kentte doldurulurdu, on bin galon su, havuzu doldurmaya ve içmeye yetecektir diye hesaplamıştım. Bol bol kullanılsın istiyordum (hayalimde fiskiye oyunlarının şırıltılarını duyar gibiydim).

Derken tek bir adam belirdi.

Nokta olarak belirmişti ama hareket edince fark etmiştim onu, evet dikkatle bakıca hareket ediyordu. Büyüdükçe büyüdü. Ve topallıyordu. Bu tuhaf bir fenomendi, sürekli kesintiye uğrayan bir hat üzerinde ilerleyen bir nokta, girintili çıkıntılı bir hareket. Derken geniş arazide belirdi ve ben

olacakları sakince beklemeye koyuldum. Bu pozisyonun üstünlüğü buydu.

Bir adamdı gelen, belli ki üzerine çok iş almıştı. Haki rengi bir gömlek giymişti, haki rengi şapkasının altındaki yüzü kıpkırmızı kesilmişti, ağzı yarı açıktı, hırıltılı soluyordu, duyamıyordum, belki de takır takır ötüyordu. Adam topallıyordu, Tanrım, gerçekten yürekler acısı bir şekilde topallıyordu. Lanet olsun, bu adam nereye gitmeye çalışıyordu ki? Muhtemelen susamıştı da.

Kayanın arkasında duran aracımı görmüş olamazdı ama yine de doğrudan oraya yöneldi.

“Durun! Geri çekilin!”

Dostça el salladı (topalladı), omzunda bir fotoğraf makinesi asılıydı. Bu yaptığınız *Trespassing*! Bunu anlatan başka bir sözcük yoktur, özel mülke izinsiz girilmiştir; ne var ki adam şimdi daha da dostça el sallıyordu. Güler yüzlü, ufak tefek bir beyefendiydi, bana tanıdık gibi geldi, tabii olanaksızdı bu.

“Bir adım daha atmayın! Üzerinize nişan aldım!!!” diye bağırdım, haklarımı korumaya kesinlikle kararlıydım. Bir felaket olursa, ölümle biten bir felaket yaşanırsa yapılması gereken şey, cesedi araziye sürüklemektir, öyle tembihlemişlerdi bana, o zaman nefsi müdafaa olabiliyormuş.

Adamın adı Griffin'di. Griffin C.G. Tott, hekimdi, Alaska'nın Anchorage kentinden kayaçları fotoğraflamak üzere gelmişti. Hemen kaynaştık, öğleden sonrayı birlikte, gölgede uzanarak geçirdik. Güneşin dönüşüne göre bir bu kaya çıkıntısının, bir ötekinin gölgesinde yattık. Yaşama dair şeyler konuştuk, seyahatlerden, mesleklerimizden, ailelerimizden, hatta mutsuz aşklarımızdan söz ettik.

Gerçi adama ne limonata ne de taze incir ikram ettim ama yine de buzluk çantamda güzel bir Budweiser vardı. Güneş batıncaya, dünyanın bütün güzellikleri bir başka güne kalıncaya kadar içtik. Adam bana daha sonra Spoka-

ne, Washington'dan yazıp kayalıkta çekilmiş birkaç güzel fotoğrafımı yolladı.

*

Ama ben yine köşe pilonlarıma dönüyorum; onları çok önemsiyorum ve yansıtmayla ortadan kaldırılmalarına asla izin vermeyeceğim. Gökdelenin konik köşelerinden söz ediyorum; bunlarda, nasıl söylesem, Babil havası var. Mimarım haklı olarak dehşete düşecek. Ancak adamı önce istediği gibi çalışsın diye rahat bırakacağım, gümüş uçlu kalemle çizdiği ilk proje etkileyici görünüyor.

Katları ikişer ikişer birleştirmeyi, sonra da tamamını merkezi bir orta avluyla bir araya getirmeyi düşünüyor. Orta avlu, tepesindeki cam tavanıyla tamamen şeffaf olacak, alt kısmında bir sonraki katı derinlemesine içine alan yuvarlak bir yüzme havuzu bulunacak. Yuvarlak ve siyah.

Siyah mı?

Yüzme havuzu siyah olacak, bu kesin, adam çok ısrarlı. Her yeri aydınlık ve açık gri, biraz da beyaz, pudra beyazı, genel tasarıma kontrast oluşturmaları için düşünmüş bunu.

Ve birazcık da kurukafa mı?

Birazcık kurukafa, diye devam ediyor adam, her yer buğulu sis manzarasını hatırlatacak şekilde tasarlanacak, eskitilmiş cam zeminlerle müthiş şık duracak. Şeffaf mı? Yarı şeffaf tasarlamış ve şundan kuşkusu yokmuş, bu projeye çağdaş mimarlıkta bir çığır açılacakmış, kesinmiş bu, hem içinde oturulamaz hem de ödül almaya aday bir mekân olacakmış.

Nasıl ışık alacak, pencereleri olacak mı?

Adamın dudaklarını büzmesine bakılırsa, hayır. Işık filtrelenecek, filtrelenmiş bir ışık, bütünün içine işleyecek: Adam elleriyle bir kubbe tarif ediyor, hem havadan hem zeminden, nasıl olacağını yine elleriyle gösteriyor. Düşüncenin beynin içine işlemesi gibi.

Sütunlar olacak mı?

Aslında hayır, düş kırıklığına uğradığımı görünce, yani, diye düşünmeye başlıyor, ciddi ciddi düşünüyor, belki sütun yapılabilir. Aynayla mı kaplanacak?

Daha ziyade ışık grisi tonunda, yine elleriyle bir kubbe çiziyor, bunların birbirleriyle uyum sağlayacağını düşünüyor.

Manzara?

*

Manzara tabii başlı başına bir konuydu, projeye hiç uymuyordu. 36. Cadde'nin koşullarına, paslı kulelere, ziftli ve tuğlalı çatılara, su depolarına ve durmaksızın dönen klima dişlilerinin demir kafeslerine tepeden bakıldığında ortaya çıkan görüntü hiçbir şekilde gümüş uçlu kalemle çizilmemişti. Dolayısıyla önemli bir işti. Adam, yeni geliştirilmiş bir kuştüyü yastığın içinden dışarıya bakıyormuşçasına dışarıyı incecik kuştüylere uçuşuyormuş gibi gösteren, içerideyse ışık veren yelpazeli pencere camları düşünmüştü.

Yelpazeli mi?

...

... Hayır, aslında yelpaze hissinin oluşmasını sağlayan, kendiliğinden, içine işlemiş gibi, diyebiliriz; mimar, söylediklerinden pek emin değil gibiydi. Beçtavuğu etkisi mi? Dedim ki bunlar kulağa çok modern geliyor, ayrıca ödül kazanma şansı müthiş yüksek görünüyor, özellikle de doğabilecek sonuçları düşününce, yaşam koşullarını kastediyorum, öyle ya, dört katlı, yüzme havuzu bir karadelik olan bir beçtavuğunun içinde nasıl yaşanır?

Yün çorap giyerek mi? Cam zemin üzerinde mi?

Adam şimdi alınmıştı, yaratacağı mimarının içinde yaşam sürüleceğini sanırım hesaba katmamıştı ancak içinde bir şeylerin harekete geçtiğini derhal görmüştüm. Şunu demek istiyorum, adamın yüzündeki dalgalanmaları görmüştüm, bu yüzden dâhilik üzerine bir çift söz söylemek istiyorum: İçinde oturulamaz bir evin projesini çizmek için kendi

içinden taşmış olan bu adam, vardığı son noktada projeye evin sakinini de çizmişti.

Çizdiği yeni insandı, inci grisiydi sanırım.

Gözünün önünde canlandığı gibi.

“Mükemmel!” dedim.

*

Şimdi ben kendi gözümün önünde canlananları açıklayayım. Önce bütün tevazumla kendimi tanıtmak isterim; adım Marconi, Marco Marconi, Long Islandlı, ancak çok gerekli olduğunu düşünmüyorum.

Kim olduğum biliniyor.

Asla fotoğraf çektirmem ama yine de vuku bulursa, vuku bulmamış olmasını sağlarım. Şık giyinirim ama bu daire faciasında –bu, yanlış mimar seçerek benim kendi başıma açtığım bir dert–, salaş bir şıklık içindeyim. Siyah çizgili pahalı kumaşlardan dar kesimli takımlar giyerim, ipek gömleklerimin yakasını açık bırakırım, açık renk napa derisinden ayakkabılar seçerim. Karanlık odalarda bile güneş gözlüğü takarım. Şapka. Hayır, şapka tercih etmem ancak akıllara durgunluk verecek kadar pahalı saatler takarım, saatlerim bile başlı başına çevreye korku salmaya yeter.

“Bir saniye, bayım, sizin için ne yapabilirim?”

– – –

“Oo, oo, ooo, Mr. Marconi, hemen, şimdi derhal...” Evet korku ama bundan hiç zarar gelmez. New York’ta –bunu açıklamama izin vererseniz– görünmez bir para birimi var, saygı. Saygı görüyor ya da görmüyorsunuz.

Şu ofis boy ittiği pirinçten el arabasını belime sapladı; düşünsenize, araba mektup ve ne bileyim her türlü gönderiyle tepeleme dolu. Holde duruyorum ve bu toy suratlı aptal ofis boy elindekini böğrümüne saplıyor...

Ölüm sessizliği.

Sanki film kopmuş.

Ofis boy’un beti benzi attı.

Düşük hiyerarşideki mevcudiyetinin nişanı olan başındaki takkesiyle biliyor ki yaşamı sona ermiş, ölümler diyarının kapısı açılmıştır şimdi. Sadece bir uyarı elbette, kapı aralığından bir bakış. Ama delikanlıyı bir daha hiç görmedim.

Sabahları Mr. Dobs olarak talimatlar almak üzere elimde kova ve süpürgeyle müracaat masasına gittiğimde şöyle soruyorum:

“Mr. Marconi binada mı?”

Yanıt yok.

Bana ne –yüzümün sol tarafındaki siğilimle– Mr. Marconi binada mı değil mi, beni ne ilgilendirir! En iyisi görmemek, duymamak ve sormamak. Mr. Marconi şu anda herhalde mimarını çıldırtmakla meşguldür: Şimdi şu modern saçmalığa bir son verin ve benim, benim gözümün önünde neler canlanıyor, onu dinleyin.

*

Kötü zevkim çevreye korku salıyor olabilir, bilmiyorum. “Babylon 4” isimli bir erkek parfümünden üstelik bolca kullanan bir adam hakkında ne düşünürdünüz? Peki kötü zevk de sadece bir icat, üstelik yararlı bir icat olsaydı, ne derdiniz?

Bir de şu önemli toplantı var. Toplantı, birkaç büyük masa ve bir içki köşesinden bir çalışma odasının yaratıldığı en üst katta yapıldı. O sabah keyfim oldukça yerindeydi, o da saat 10'da içeri girdiğinde birkaç tek atmışa benziyordu. Jilet gibi ütülü bir takım elbise giymiş, aşağıdaki çiçekçi kadından aldığı beyaz karanfili düğme deliğine sokmuştu, günaydın derken hafifçe dili dolaşıyordu. Henüz günün ilk saatleriydi.

İş kahvaltısı. Biraz yumurta, waffle, somonlu kanepeler, akça ağaç şurubu ve bolca naneli kahveyle bilinçli olarak hafif hazırlanmıştı. Ayrıca birer Manhattan almamıza da göz yumdular, küçük bir vişneden sabahın bu saatinde bir

şey olmaz diye düşündüm. Şunu da söylemeden geçemeyeceğim, Benim Mr. Dobs olağanüstü Manhattan hazırlıyor; özenle bar tezgâhının üzerine bırakmış.

“Evet,” diyerek toplantıyı açtım, “projeyi, projenin bütününü doğrudan özetlemiş olayım, gösterişli olsun istiyorum. Umarım anlıyorsunuz. Büyük istiyorum, en üstün kalitede olsun istiyorum, güzel renkler istiyorum, güzel bir mürdüm, bordo, güzel bir altın sarısı olsun ancak asla silik bir şey istemiyorum. Mermerden banyolar istiyorum, tablolarla dolu koridorlar istiyorum, bir şeye benzeyen bir fuaye istiyorum. Umarım anlıyorsunuz. Zeminde bir karadelik olmamalı. Zengin malzeme, gösterişli kaplamalar, lambri-ler istiyorum, mümkünse kehribardan bir oda istiyorum; ne diyorsunuz, yapabilir misiniz? Bakırtaşından büyük bir havuz istiyorum, nereden bulursanız bulun.”

Jilet gibi elbisesine rağmen onu taşıyan kişinin, F. C. Wainright’ın içinde emanet gibi durduğunu görmek çok ilginçti. Karanfili bile boynunu bükmüştü. Bir şekilde.

“Gördüğünüz gibi, sevgili Wainright, kalite istiyorum, insanların ağzı açık kalsın istiyorum. Gizem olacak, gizemli bir gece mavisi, altın sarısı gökyüzünde lacivert, ne demek istediğimi anlatabiliyor muyum? Zambak beyazı da olabilir (ha ha), gizemli, efsanevi ya da adına her ne deniyorsa. Yok, hayır, sakın bana efsane yaratmaya kalkmayın, buraya yerleşecek cinler falan istemem ama birkaç karga tüyü isabetli olabilir. Ya da kendimi çok açık ifade edersem,” –bakışlarımı dışarıda pencerenin önünde yükselen pilonlarıma çevirdim– “Babil usulü olmasını istiyorum.”

Sabah buğusu.

Artık acımasız olabilirdim.

“İçi palmyelerle dolu bir kış bahçesi istiyorum. Cam tavanı açılabilir olacak ve ay ışığı içeri vuracak. Ay ışığı, anlıyor musunuz?”

“Ay köşkü istiyorum... ve ipek istiyorum, sevgili F. C., ipekten bir yatak odası istiyorum, mümkünse içinden bir akarsu geçsin, odanın içinden boydan boya aksın ve uy-kumda hoş sesler çıkarsın. Tango gibi. O.K.?”

O.K.

“Uzaklarda bir aslan kükreyebilir, bu mümkündür sa-nırım.”

“Bir kurt sürüsü ulusun mu?”

“Ya da bir kurt sürüsü ulusun,” diye onayladım. Güzel fikir!

*

Adam, iki gün sonra elinde yeni bir taslakla geldi, özün-de öncekinin aynıydı, sadece girişe tavanın yarı yüksekliği kadar bir akropol yerleştirmişti. Acıklı diyebileceğim bir şeydi, sütunlu bir parmaklıktı, aydınlığa balkon benzeri çı-kıntı yapmış bir cumbaydı ve oraya hiç yakışmamıştı. Beyaz sütunlu. O şeyi oraya cumba gibi oturtmanın adama nelere mal olduğunu tahmin edebiliyordum. Kim bilir ne kadar özveride bulunmuş, kendiyle ne kadar mücadele etmişti.

“Şık olmaya başlamış,” dedim. “Bakın şu, çalışma zev-kime epeyce yaklaşmış... Bir de ufak bir tamamlama yapa-rak, şu akropolünüzü havuzun içine her yönden yansıyacak şekilde iyice dolandırmanız...”

Kafamın içindekileri, adamın taslağının üzerinde kalın çizgilerle gösterdim, eh çizgilerim sanırım biraz kaba oldu. Adamın bu yüzden düşüp ölecek hali yoktu herhalde, so-nuçta yeterince para aldı.

“... Bu durumda konuya epeyce yaklaşmış olduk.”

Ne istediğim açıkça anlaşılсын diye şuraya yatay, öteye dikey birkaç kalın çizgi daha çektim. Yeni oluşan sütunları saydım ... on altı sütun. Yetmesi gerekirdi. İyi bir amaca hizmet etmeleri koşuluyla inşaatlarda kaçaklara göz yumu-labilir, ne de olsa bazı ödünler beklemeye hakkım var. Onca para döktüğüme göre böyle düşünebilirim.

“Mermer tercih etmeliyiz,” diye isteklerimi sıralamaya devam ettim, “altın yıldız damarlı beyaz mermer. İyi tamam, altın olmasın, doğrudan altın olmasın ama yine de o tarz isterim. Siz bir şey bulursunuz artık.”

Burada beni mermer basamaklardan inerken görüyorsunuz, sabahın erken saatleri, New York ayaklarımın altında. Kendimi zorlamak istemiyorum ama kendimi şimdi içi samur kürklü, lacivert bir sabahlık içinde görüyorum.

Ya da siyah mermer mi olsun? Yoksa siyah mermer mi seçsek, diye düşündüm.

“Gözümün önünde canlanıyor.”

“Durun, tahmin edeyim; altın yıldız damarlı mı?”

Adam kavramıştı. Geriye pilonlar kalmıştı, çok önemsemediğim pilonların işin içine nasıl dahil edileceğinin açıklaması kalmıştı.

“Dört köşeye oturtulduklarında anıtsal bir etki yaratacaklar,” dedim, “dört yönü de gösterecekler!”

Simgeselliği abartmak istemiyordum, ne var ki aklıma tasvirler, mecazlar geliyordu, örneğin yarı şahin yarı kertenkele figürler. Çatı figürü ya da gargoye⁴⁹ olabilirdi, mimarın hayal gücü sınırlanmazdı.

“Yarı kertenkele yarı kadın.”

Onun bu işin altından kalkabileceğini artık görebiliyordum. Sabahın köründe beyaz sabahlıkla siyah mermer basamakları inerken mi? New York ayaklarımın altındayken mi?

Malzeme konusuna hâlâ bir açıklık getirememiştik, pilonların iç ve dış kaplamalarını karara bağlamamıştık; benim gözümün önüne ışıltılı bir şey geliyordu, doğal bir taş, özenle cilalanmış koyu mavi plakalar, aslında doğada böyle bir renk yoktu. Yoksa var mıydı?

⁴⁹ Kökeni Fransızca *gargouille* sözcüğüne dayanan ve bir tür Gotik mimari ögesi olarak kullanılan mitolojik yaratık heykelleri. (ç. n.)

Neden lapis kullanmıyoruz, diye sordum.

Lapis mi?

Lazuli.

Lapis lazuli mi?

Altın yaldız damarlı.

Wainright elini kalbine bastırdı.

*

3 Nisan tarihli *New York Times* gazetesinin kültür sayfalarından küçük bir haber... Bugün aldığımız habere göre, ünlü mimar Frank C. Wainright pazartesi günü evinde ölü bulundu. Şimdiye kadar süren araştırmalar Wainright'ın intihar ettiğini göstermektedir. Wainright bulunduğu anda silah hâlâ elindeydi.

Frank C. Wainright, modern mimarının öncüsüydü. Dâhi mimar ve sanatçı, öğeleri yeniden yalın formlarına dönüştürerek ve renk kullanımında tutumlu bir çizgi izleyerek minimalizmin zirvesine ulaştığı Brew Müzesi tasarımıyla büyük üne kavuşmuştu. Yalın sanatın, “çağdaş vazgeçişin” öncüsüydü. Merhumun ardından yastayız.

*

Daha büyük bir yalan haber uydurulamazdı. O kadar da ileri gitmek istemiyoruz. Yemin ederim, onu daha dün Park Avenue'daki şık bir binadan çıkarken gördüm, tamamen rastlantıydı. Orası şeydi ... evet, şeydi orası ... durun, birazdan anımsayacağım ... evet, Finlandiya büyükelçiliği, evet kesinlikle orasıydı, adam capcanlıydı, yemin ederim.

Cuma, sevgilim.

Seni sabırsızlıkla bekliyorum, giderek artan bir sabırsızlıkla, kalbim kuş gibi çarpıyor. Her şey hazır, New York güzelim mayıs havasıyla seni bekliyor, burada esen hava insanı hafifçe okşuyor, denizden gelen meltem gibi hafifçe, çevredeki kulelerin tepeleri ıslıl ıslıl, aşk sarhoşu yollar ve uzaklardaki mavi okyanus da parıldıyor. Çok sevgili Cuma, her şey ama her şey hazır, son inşaat ustaları da gitti, kireç kalıntıları kazındı, Mr. Dobs'un şu an kalan son kovayı da dışarı çıkardığını görüyorum. Seni büyük aşkla, büyük ihtirasla ve altı katlık özlemle bekleyen

Robbie'n (az kalsın böyle yazacaktım).

*

İlk mutlu buluşma için yapılan hazırlıkları anlatmak isterim; birincisini saymıyorum. Restoranı kendim seçtim, Luigi's, Bronx'ta küçük ve sıcak, bir nevi ev ortamı sağlayan, leziz yemekleri olan, rahatsız edilmeden oturulabilen, güvenlik güçlerinin ve paparazzilerin uğramadığı bir restoran. Marconi ailesinin ayrıcalıklı mekânlarından diyebilirim izinle, güvenilir ve düzgün insanların çalıştığı bir yer. Doğrudan giriş kapısının önünde özel olarak ayrılmış park yeri müşterileri bekliyor, ayrıca içleri dolu otomobilleri köşelere istediğin gibi bırakabiliyorsun, aracın karşısına ücret-

siz olarak bir ikincisini daha park edebiliyorsun. Elemanlar özel olarak seçilmiş, iki garson, bir barmen, bir kapı görevlisi; hepsi dışarıdan gelmiş (Miami), bir de orkestra var, bir trio, sahneye çıkıp yerlerinden kıpırdamıyorlar, benim için “Volare” ve “Il pericolo numero uno”yu –ve o türden parçaları– çalmalarını istedim. Restoranı bu akşam için özel olarak kapattım tabii. Luigi, yemekleri oğluyla ve torunuyla birlikte bizzat hazırlayacak; her şey düşünüldü, arka giriş kapatıldı, ön taraftaki kapı görevlisi elbette sadece kapı görevlisi değil.

Sıradan bir ifadeyle şöyle denebilir: Tatsız sürprizlerle karşılaşmamak için.

Bu organizasyonu çok önemsedim; her şey, tabaklar, masa örtüsü, mumlar, palmiye yaprakları kırmızının tonlarında, pembe ve flamingo pembesi. Dans pistinin önünde tek bir masa var, diğerlerinin, duvar girintilerinin içindeki masaların bile kaldırılmasını istedim. Ayrıca törensel bir hava yaratılabilmesi için yüksek arkalıklı iki sandalyenin karşılıklı yerleştirilmesini özellikle rica ettim. Mönüye gelince, Luigi’ye sonuna kadar güveniyorum. O, deniz salyangozlu bir *antipasto* öneriyor, havyar ve *sherry* ile yapılmış sosa batırıldıktan sonra kendi suyunda pişiriliyormuş. Arkasından yam,⁵⁰ ananas ve limonla ızgara edilmiş jumbo karidesler gelecekmiş, et olarak büyük boy Arjantin dana antrkot, seçenek olarak bala yatırılmış ardıçkuşu halkası içinde polenta servis edilecekmiş –böyleydi sanırım tam emin değilim–, ya da mönüde sadece Luigi usulü spagetti olacak, ben de bunu perhiz yapmıyorsa karşımdaki hanımefendiye önereceğim. Ben şahsen seçimimi sanırım (sarımsağın jilette kıyılması koşuluyla) spagettiden yana yapacağım.

Luigi tatlı olarak fırınlanmış badem gevreği yatağında Venedik püresi sunacak, bunu çok hoş yapıyor, servis sırasında şarkı da söylüyor ve öyle zevkli oluyor ki!

⁵⁰ (İng.) Hint yerelması. (ç. n.)

Aydınlatma loş olacak.

Bu konuyu ayrıntılarıyla düşündüm: Işık aşırı loş olursa hanımefendi bir şeylerin gizlenmeye çalışıldığını düşünecek, yeterince loş olmazsa bu kez hiçbir şeyin üzeri örtülemez. Ben iyisi mi her yere buzlu camdan abajurlar taktırayım, gölge yaratmadıkları için üzerinde fazla düşünmeye gerek kalmadan her şeyi bolca örter bu abajurlar. Evet, düşündükçe (gözlerimin altında mor halkalar oluşmamasına dikkat etmeliyim) böyle olması gerektiği ortaya çıkıyor. Ayrıca kırmızı küçük şemsiyeler mi ekletsem?

Haydi dans pistine.

Pistte iyice ustalaşıyorum. İlk *slow* ya da Finlandiya tangosu ilk sohbettir. Bir “Nasılsın”ı, “bunca yıldır nerelerdedin”i ve daha birçok şeyi ima eder ama ilk yumuşacık dokunuş, bir dönüş, fokstrot ya da ağır *peabody* sırasında kayar gibi bir dönüş bambaşka bir paylaşımdır. Ben şahsen hızlı sayılmayan ya da ağır denebilecek salsayı, kraliçeyi yeğliyorum; o kendi dilini konuşur, ben de vereceği yanıtı beklerim. Bu paylaşımın yerini hiçbir şey alamaz. Bir kaçırmadır bu, algılanır ya da algılanmaz. İddia ediyorum, ilk üç adımdan sonra Cuma hanımefendiyi tanıyacağım, eğer şanslı bir erkeksern, o da beni (tanıyacaktır).

Mekân alttan aydınlatmalı: Luigi küçük dans pistinin zeminine cam kaplatmış, çok profesyonelce diyebilirim. Törenselsel, vakur, samimi, aynı zamanda sistemli, gösterişli ve profesyonelce. Her yer loş. Çabuk gel, çabuk gel sevgilim, Robbie’n tutuşmuş bir kalple seni bekliyor, vs – – –

İçki konusunda dikkatli davranmak istiyorum, yoksa yanlış anlaşılabiliyorum. Sadece Piemont bölgesine ait yerel şaraplar, siyaha yakın bir Barolo Vecchio örneğin ama asla şampanya değil, öylesi bayağı olurdu. Olsa olsa, bir hoş geldin aperitifi, üzerinde küçük bayrak ve içinde küçük enginar kalpleri olan naneli Campari belki. Aklımıza mutlaka bir şeyler gelecektir.

Üstelik zevkle.

*

Ve korkunç haber:

Canım, uzaklardaki sevgilim, korkunç bir şey oldu! Cuma hanımefendiye söyleyemeyeceğim kadar korkunç. Ya da daha gizemli bir ifadeyle, bir kısırdöngü içine girdim, korkunç haber şu, – – – hayır, sana bu haberi açıklayamam, korkunç.

Peki, şimdi kime açıklayayım?

*

Sırayla anlatayım.

Saat tam 8'de restorana giriyorum.

Luigi'ye, müziği başlatmasını ve barı açmasını söylemiştim, geldiğimizde boşluğa düşmeyelim istiyordum. Işık oyunları titreşiyor, barmen krom karıştırma kabını sallıyor. Amaç, başlarda tutukluluk yaşamamızın önüne geçmek. Sekizde oradayım, sanırım hanımefendi biraz sonra burada olacaktır, orkestra “Dimmi (söyle bana)” parçasını çalıyor.

Masanın yeri gerçekten iyi, hem tek başına durduğu için göze çarpıyor hem de aydınlatmadan kaynaklanan gölge efektiyle ortam loş görünüyor. Benzeri bir konumu bir zamanlar bir filmde görmüş ve daha o zaman aklıma yazmıştım. Orkestra şefiyle göz göze geliyoruz, ışıklar gözünü aldığı için adam aslında beni pek göremiyor, esmer biri, sol omzu düşük. Ceketini yamuk duruyor, elinde trompetle ayakta dururken bunu gizleyebiliyor, muhtemelen şarkı da söyleyecek. Orkestra elemanlarının üçünün de üzerinde aynı krem rengi ceket var ve üçünün de ceketleri kaymış.

Barın arkasındaki barmenle de göz göze geliyoruz, adam karıştırıcıyı sallamayı hemen bırakıyor. Aslında barın arkasına yakışmayan kaba saba biri. Bar aslında kırmızı, vanilya rengi ışıklarla aydınlatılmış. Oturduğum yerden kapı görevlisini dikkatle inceliyorum, adam aynı zamanda şapka emanetçisi, sadece kapıda beklemiyor, müşterilere vestiyer

hizmeti de veriyor; ben girerken şapkamı almak istemiş-
ti. Ayrıca silahlı olmalı, üzerinde bir kabarıklık var. Nasıl
söylesem, garsonların da kendilerine göre tuhaflıkları var,
birinin çenesi öne doğru çıkık, öteki saçlarını öyle yağlamış
ki bu devirde böylesine rastlamak olanaksız; günümüzde
artık diken saçlar moda. Saat 8.30 oldu ve kadını ben
bekletiyor.

Bu arada üç Pisco içtim, nane dallarıyla çok şık süsle-
mişler, bunların da bir etkisi var, küçümsemesem iyi olacak
galiba.

Telefon çalıyor.

Yok, sanırım yanlış numara, barmen barın arkasında
çok kısa konuşuyor, bu esnada bana kısa ve ters bir ba-
kış atıyor, bence bu da yakışsız bir davranış. Telefon bir
daha çalmıyor. Luigi bir ara kıpkırmızı bir suratla mutfak-
tan çıkageliyor, kendi yemek sanatıyla gurur duyduğu bes-
belli, deniz salyangozlarını daha sonra mı getireyim, diye
soruyor. Evet, daha sonra. Saat 9'a geliyor, hanımefendiden
ses seda yok, dışarıda bir otomobil duruyor, dört pencere
uzunluğunda siyah, uzun bir limuzin, aracın silüetini tül-
lerin arkasından görebiliyorum, uzunluğu restoranın dört
penceresini kaplıyor. Orkestra, işaretim üzerine "Volare"
çalıyor, derken şu adamcık içeri giriyor.

Ufak tefek, güler yüzlü, yaşlıca bir adam.

Dur bakayım.

Kim aldı onu içeri?

Adam davetliymiş gibi paltosunu ve şapkasını uzatıyor,
kapı görevlisi körmüş gibi paltoyu ve şapkayı teslim alıyor;
bundan böyle güvenlik önlemlerini daha anlaşılır kılmam
gerekecek. Beyefendiyle görüşmek ister miymişim? Neresi
burası böyle, diye düşünüyorum, bu adam nasıl içeri gire-
bilir, konuğumu, her an gelebilecek kalbimin kadını bek-
lerken!

"Gelmeyecek."

Dur bakalım.

Gelmeyecek.

Adam habersiz çıkageliyor ama itiraf edeyim, sempatik, yaşlıca bir bey bu, bedenen çökmüş, yüz hatları ince. Ancak iyi giyimli, ıslıl ıslıl gözlerle donatılmış; daha sonra bir soru üzerine bu gözlerin, tuhaftır, gençliği anımsattığını söyledim. “Donatılmış” diyorum, çünkü bu hiç yoktan (aslında limuzinden) çıkagelen kişinin yapay bir havası var.

Belleğimde öyle kalmış.

Ayrıca buraya fütursuzca girme, izin bile almadan masama gelip kadını için hazırlattığım yüksek arkalıklı sandalyeye oturma cüretini gösteriyor, usulca, evet kibarca, ancak doğrudan yapıyor bunu. Aklım almıyor.

Daha sonra, adamı neden tutup dışarı atmadım diye sordum kendime. Üstelik bunun için personelimi ve orkestramı –orkestradakiler zaten gangster üçlüsü gibi duruyordu– kullanmam bile gerekmiyordu. Şimdi ansızın, böyle programlanmış gibi masada bu herifle oturuyorum, kıpkırmızı dekore edilmiş, üzerinde değerli porselenlerin yer aldığı, yanları renkli çiçeklerle süslenmiş masada; geriye sadece Campari’lerin –ya da her ne hazırladıılarsa– servis edilmesi kalıyor. Ve getiriyorlar işte.

“Sizin Cuma Hanımefendi ne yazık ki gelemiyor,” diyor bu küçük adam renkli, parıldayan gözleriyle. Ne demekmiş gelemiyor, neden gelemiyor?

“Çünkü öyle biri yok.”

Çünkü öyle biri yok.

“Hiçbir zaman da olmadı.”

Hiçbir zaman da olmadı.

Ordövr henüz gelmedi –sonrasında düşündüm de hiç değilse ordövrün, beyaz şarap soslu deniz salyangozunun tadını çıkarmalıydık–, saat 9’u çeyrek geçiyor, saat epeyce ilerledi. Kadınlar dakik olmazlar, daha doğrusu epeyce gec-

kirler. Her şey hazır, adam hazır, gün hazır, saat hazır ... ve o gelmiyor.

“Kim olduğunuzu çok iyi biliyorum,” diyorum tok bir sesle, “siz şu ensemden ayrılmayan adamcıksınız, Grevesmühlen’e giden trende, Londra’da, yok, Londra’da değil.”

“Evet,” diyor adam, “Londra’da da vardım, ben 19 numaralı otobüsteydim, sen de 15 numaralı, o iki erkek kardeş de 17 numaralı otobüsteydi.”

“Her neyse,” diyorum, “otobüsteydik o halde. Seni tanıyorum, yıllardır ensemdesin, bana iletilecek özel bir haberin olduğuna şiddetle inanıyorum, ne var ki şu seçtiğin zaman hiç uygun değil.”

Adam bana bakıyor, şefkatle diyebilirim üstelik.

“Cuma benim.”

Cuma sensin.

“Hep öyleydi.”

Hep öyleydi.

“Şimdi de hayatını kurtaracağım,” diyor.

Vakit geldiğinde ölümün tırısı kalkmış kara bir at olarak köşeden gürleyerek çıkageleceğini sanırdım hep. İşte o zaman dik viraj ansızın çok dar, gece çok karanlık, doktor çok ciddi olacaktı. O, köşede inanılmaz bir hızla tırısı kalkmış olacaktı, kapkara parıldayan devasa arka bacak kasları bir inip bir kalkacaktı, yaratılışı andıran soluması ve kıyamet kadar büyük demir nallarıyla köşeden çıkagelecekti. Gözümde öyle canlandırmıştım. Peki, şimdi Little Luigi's'te mi olacaktı?

“Kapıdaki garsonu görüyor musun?”

Görüyorum, şu çenesi öne doğru çıkık olan adam.

“Peki, barmeni görüyor musun?”

Onu da görüyorum.

“O.K. Bu iki adam ve Luigi, daha doğrusu Luigi ve oğlu, bunlar taraflardan biri!”

— — —

Bu arada sanırım saat daha da ilerledi, anlaşılan burada koşullar saat başı değişiyor. Aydınlatma da öyle, bilmediğim bir nedenden gitgide zayıflıyor. Biraz daha beklersek karanlıkta kalacağız.

Bronx'un karanlığında!

“Lanet olası taraflardan biri bu,” dedi adam az önce, sonra da o âciz kişiliğinden beklenmedik bir şey yapıp elini

ceket cebine attı ve bir bomba, sis bombası çıkardı. Biliyorum, kulağa çılgınca geliyor ancak cebinden çıkardığı sadece bir elmaydı. Yani görünümü öyleydi. Ama inanın bana, bir sis bombasıydı bu; vakit geldiğinde, Bronx'ta, kara at geldiğinde.

“Şu garsonu görüyor musun, tarz yaratmak niyetiyle de olsa başına bir litre yağ sürmüş şu adamı?”

Onu da görüyorum. Bir Hispanik, Porto Rikolu belli ki, dikkatli bakınca orkestra şefinin de oralı olduğunu düşünüyorum. Gitgide ortamı çözmeye başlıyorum.

“Bu da diğer taraf, sayıları az ancak gözde adamlardan oluşuyor, garson ve trio. Büyükleri yollamamışlar ama vaktin geldi, sıran geldi, aslında çoktan gelmişti.”

Sonunda ordövr geliyor, garsonlardan biri deniz salyangozunu, diğeri *sherry* sosunu getiriyor, yani ordövr iki koldan taşınıyor.

“Sadece kapı görevlisine – – – şu an için sadece kapı görevlisine yer bulmak kolay olmayacak, o iki tarafa da meyilli olabilir. Muhtemelen iki tarafa birden meylediyor, her şey mümkün,” diyor adam dalgın dalgın, “ama şimdi sana söylediğimi harfiyen yerine getirirsen – – – hayatını kurtaracağım.”

!!!

“Şu ufak lambayı görüyor musun?”

Köşedeki lamba, ışıklandırılmış bir “Bay” yazısı. Görüyorum.

!!!

“Bayan” sanırım diğer tarafta, oturduğum yerden göremiyorum. Yeniden özetlersem; “Bay”a kadar sert, kasılı bacaklarla yürünecek, önemi tartışılmaz on iki adım var, gevşek ve sakın atılmaları gerekiyor. Öyle ya, insan her gün yaşamını kurtarmak uğruna yürümez ki. Yürümeme izin vermelerine çok şaşıyorum, tuvalet numarası tuvaletin

kendi kadar eskidir ne de olsa. Silah her zaman rezervuarın üzerinde durur.

Katılımcıların sert bakışları altında beş adım boyunca şaşkınlığım sürüyor, sonra rahatlayarak beş adım daha atıyor ancak buna da şaşıyorum: Anlaşılan benden pek hoşlanmıyorlar. Ayrıca ortada birbirinden kuşkulanan ya da birbirlerine pek güvenmeyen iki taraf var. Bence.

“Bay” a varmama iki adım kaldı, “Bayan” karşı tarafta olmalı. Ölüm korkusu içinde iki adım daha mı? Evet.

Bu sefer, ölüm korkusu içinde.

Erkekler tuvaleti beyaz fayansla kaplı, içeride keskin bir koku var, oysa pencere açık.

*

İlk kurşunu kimin sıktığını bilmiyorum, ayrıca bu iki saygın ailenin kaç ölü verdiğini de ne kadar zarara ve itibar kaybına uğradığını da öğrenmek istemiyorum. Rasgele ateş etmiş olmalılar. Ben içeri girip kapıyı kapadığım anda dışarıda yer yerinden oynamıştı.

Şeytanlar âlemi.

Tek bir silah sesi.

Bütün namlulardan, yarı otomatik ve tam otomatik bütün Baretta’lardan ve Wesson’lardan ateş ettiler, seri bir şekilde ateş ediliyordu ve bir saniye içinde bu sesler sonu gelmeyen dev bir silah sesine dönüştü. On, on iki namludan birden. Aralarında mutlaka makineli silahlar da vardı. Benim küçük arkadaşım da onlarla birlikte ateş mi ediyordu yoksa sis bombası mı atıyordu, bilmiyorum ama bunları ondan beklerim doğrusu.

Kendi adıma bildiğim tek şey, havada süzüldüğüm. Doğrudan kapının önünden hız alıp birisinin her ihtimale karşı açık bıraktığı pencereden süzüldüm. Üstelik pencere yüksekti. Hayatımda daha önce hiç bu kadar hafif olmadığımı söyleyebilirim, böylesine rahat ve yüksekten hiç atlamamış-

tım. Doğrudan, atlamam için her ihtimale karşı orada hazır bekleyen çöp bidonunun üzerine indim.

Arka avlunun ıssız kısık ışığında...

Son bölüm yine Güney Pasifik'te geçecek.

Günün birinde –çok zaman önce– babam beni yanına oturtmuştu: Bu hayatta çok zorlanacaksın, oğlum, demişti, kimin dost olduğunu bilmeyeceksin, mutlu insanlar adasında yaşamayacaksın. Tam tersi olacak. Babam bu sözleriyle kim bilir ne demek istemişti.

Çünkü benim bir arkadaşım var. Arkamdan gelen, beni izleyen, gerektiği yerde sis bombası atan bir arkadaş, daha ne isteyebilirim? Ada konusuna gelince, adı Kamehameha, bir de Kafatası Adası, haritadaki adıyla St. Phyllis, genişçe bir park büyüklüğünde. Çok insana nasip olmaz bu. Aşırı ölçüde malının olmasının, aynı zamanda aşırı ölçüde kısıtlanman anlamına geldiğini fark edeceksin, demişti babam. Ne kadar çok malın varsa, o kadar az yeni şey edinebilirsin.

Ya da: Her şeyin varsa, artık hiçbir şey elde edemezsin.

Ama babamın bilmediği bir tuş var, “Delete” tuşu.

Buradan her yıl bir gemi geçer. Beyaz, neşeli insanlarla dolu, içerisinde müzik çalan. Bütün gücümle el sallıyorum, onlar da bana sallıyor, beyaz gemi mavi kıyıdan açılıp yola koyuluyor ve ben gelecek yılı bekleyeceğim.

İyi besleniyorum. Kadın bana bugün kozalak tatlısı hazırlamış, bana iyi davranıyor. Sago palmyesinin gövdesinde beyaz bir fidan sürmüş, kerevit kuyruğuna benziyor ama hiç balık tadı yok. Bunu bala bulayıp kızartmış, kenarları

gevrek, ısırınca ağza hafif bir acılık geliyor, insanı kendinden geçirir bu. Yanına zencefil köklerinden zencefil birası yapmış. Bunlar bir yana, donmuş domuz paçası çözdürüp bezelye püresi hazırlayabiliyor. Bol miktarda su taşıyabildiğinden ve bol bol çocuk doğurabileceğinden de hiç kuşku yok, sadece şundan emin değilim: Bu kadın tek mi yoksa dönüşümlü gelen iki kişiler mi, bilemiyorum. Bilmiyorum. Ama bana iyi davranıyor.

Uykularım rahat. Hasırdan damın altında, çeltik minderinin üzerinde yatıyorum. Geceleri düzenli aralıklarla kıyıya denizkulağı vuruyor, palmiye yaprakları sürekli esen ve insanın ruhunu okşayan ılık rüzgârda hışırdıyor, bu klişeden rahatsız olduğumu söyleyemem. Küçük su birikintileri fısıldıyor, dudaklarını büzmüş kocaman balıklar öpücük yolluyor. Cennet. Çeltik minderinin üzerinde hiç düş görmeden uyunur, bunu bilen var mı? Uzanırsın ve uyanırsın, ikisinin arasında esneyen uçurumlara yuvarlanmazsın. Adanın bir kuşu var, tek olduğunu sanıyorum, siyah-beyaz çizgili, göğsü altın sarısı, hayvan bana kuşkuyla bakıyor ama beni artık konuğu olarak kabul etti, çevremde daima büyük bir saygıyla uçuyor.

Neyse, adamdan ayrıntılı söz etmek istiyorum. Önce tam koordinatları vereyim; ada, 5 derece güney enlemi ve 142 derece batı boylamı üzerinde yer alıyor. Calmen tepelerinde, bu konumla adayı bulabilecekleri beni hiç kaygılandırmıyor, doğrusu asla bulamayacaklarını biliyorum. Burası gemi rotalarının tamamen dışında kalıyor, tatil hedeflerinin çok uzağında, olsa olsa yolunu şaşıran bir yolcu gemisi uğruyor. O gemiden de bana el sallıyorlar.

Bu küçük adanın hiç şüphesiz volkanik bir geçmişi var, görüntüsünden belli, bir ateş kütlesi, okyanusun ortasından basınçla yukarı itilmiş. Şimdi donmuş bir köpük taşı, dev bir ponza taşı görünümünde öylece duruyor, kıyıya çarpan dalgalar karşısında sert ve güçlü ancak basamaklara dönü-

şecek kadar da yumuşak ve gözenekli. Bütün bunlar durmaksızın, zaman içinde oluşmuş.

Benim adam.

Gerçekçi olmak gerekirse, dıştan bakıldığında adamın bir özelliği yok. Kıyısı sert kayalıklarla çevrili, kıyının üst kısmındaki kaya duvarı, sivri girinti çıkıntılarıyla pek çekici durmuyor. “Kafatası Adası”, evet, zira bir taraftan bakıldığında kurukafaya benziyor. Hayal gücünün elmacık kemiği gördüğü noktada aslında küçük bir körfez bulunuyor ve burası devasa bir gözyuvasına benziyor. Üzerinde yukarı doğru oldukça çıkıntılı bir alın var gibi, kurşuni tropikal göğe dimdik yükseliyor. Aslına bakılırsa ürkütücü bir tablo, bir denizci okyanusun derinliklerinde sonunda bu kurukafayla karşılaştığında bunalıma girip bir sonraki adanın yolunu tutarsa hiç şaşmam. Benim işime gelir. Çünkü dış dünya varsa, iç dünya da vardır.

Bu alına tırmanılabilirse –diyelim ki bu olanaklı–, kişi zirveye ulaştığında her yeri yırtılmış ve parçalanmış halde ölümden kurtulmuş olurdu, ancak bunun için büyük bir mucizenin, Yaradan’ın mucizesinin gerçekleşmiş olması gerekirdi: Tanrı’nın gözü gibi mavi olan uçurumun dibindeki derinlerde bir denizkulağı açılırdı, bu öylesine mavi, öylesine sonsuz bir mavilikte olurdu ki şairin –tabii denizcinin de– kalbi teklerdi. Utanmıyorum. Bunca güzellik, bunca ışık. Bu son bölüm, benim de son bölümüm ve de burada inşa edeceğim son evim.

Elbette bir başka giriş daha var: Denize bakan, kayadan dişlerle donatılmış bir ağız. Ada, nal şeklinde, batıya doğru hafifçe açılıyor, bu yüzden bu enlemlerde doğan tayfunlara karşı korumalı. Oldukça korumalı demek daha doğru olur, böylece hassas noktaya değinmiş oldum. Üstelik en hassasına. Bütün bu cennetler yaşanabilir yerler değil, bu yüzden buralarda kimsecikler oturmuyor, önümüzdeki bitki örtüsü tamamen yok olup sular altında kalacak. Cennetle ilgili an-

latacaklarım bundan ibaret. Bir not daha: Diğer bölümleri kullanılmayan eşyaların oluşturduğu çöp yığınları işgal etmiş. Umarım daha kötü şeylerin çöpleri değildir.

Aslında Robinson olmayı hiç istememiştim, sanırım bunu yeterince vurguladım. Çirkin şapkalı ve ağaç kabuklarından yapılmış şekilsiz ayakkabılı adam olmak istememiştim. Ne var ki bir konuda adamın hakkını yiyemem; kendine rahat bir yaşam kurmuş.

Çeltik minderimin üzerine uzanmış en son evimi inşa ederken, evimin neyi ifade ettiğini biliyorum. İnsanlık âleminin geçmişten bugüne gelişimini, taş devrini ya da benzeri süreçleri değil, hayır, insanın kendini yerleştirmesini ifade ediyor. İzninizle somutlaşmak istiyorum. Rahatça uzanmışım, kadın (üç kadından biri) soframa az önce muhteşem kırmızı balık getirdi, bu balığı çok leziz hazırlıyorlar. Balık, dimdik tabağa uzanmış, sırtınaysa kenarları tırtıklı kesilmiş büyük limon dilimleri at biner gibi dizilmiş. Çok leziz, önümdeki aslında çipura, ne var ki adına burada mahi mahi diyorlar, onu farklı kılan da bu oluyor.

Ev büyük olacak. Birçok koridoru, merdiveni ve ihtiyaç halinde kullanılacak giriş çıkışı bulunacak, öyle ya insan her zaman aynı kişi değildir. İniş ve çıkışlarının, görkemli simetrisinin yanı sıra muazzam çarpık, düzensiz ve kötü inşa edilmiş olmalı. Bolca kuytu köşesi, göstermelik kapısı ve göstermelik duvarı bulunmalı, insan nerede durduğundan asla emin olamamalı. Ayrıca dış hekimi için bir bekleme odası, küçük bir hamamı, belki köşede bir meyhanesi olmalı, ruhsal durumuma göre düşlü ya da düşsüz uykularım için farklı yatak odalarına ihtiyacım var. Bence yatak odaları göstermelik kapılar ardında yer almalı, içimden öyle geçiyor.

Hem bayağılıklar hem de erdemler için bolca yeri olan şairane bir ev. Simetri, evet simetri bana saygınlık ve itibar kazandırıyor, sarsılmış halimi düzenliyor. Mussorgski'nin

müziğinin çınladığı yüksek tavanlı büyük bir salon saygın konuklarımı karşılayacak, bense oturma bölümü olan mutfağıma çekilmiş, Viyana sosislerimi yerken içime sindire sindire güzel manzaralar –ruhumun manzaralarını– seyrediyor olacağım; kısacası bunlar içinde dolaştığım iç dünyama ait olacak; içinde yaşanabilir bir perili ev inşa etmek üzereyim. Ya da özetle ifade edersem, belli ki kendi içime gitmeye hazırlanıyorum.

Evet, ama her şey somut olsun.

Örneğin labirent. Labirent, her şeyin önüne geçen önemli bir inşa ögesidir. Labirentten geçmeyen girişe varamaz. Bunun için A tipi labirent yeterlidir, kendi içinde geri giden iki dönemeç, iki yol ayrımı konuğun yön duygusunu kaybetmesi için yeterlidir, kişi en iyi durumda evine geri dönebilir. Ya da girişte kendinden hiç değilse bir kez kuşkulanmalıdır. Koridoru bir kez gidip geldikten sonra bakmışsınız kültür düzeyini anında sorgulamaya başlamış!

Aslında kayacın içine kendi ellerimle bir koridor açabilirim. Bu taş bu işlem için çok uygun, kolayca kırılabilir, avcumun içinde kuş gibi hafif –ben zaten bunun için buradayım–, aslında ağaç mantarına benziyor. Buraya uzandım yatıyorum, çevremde dünyanın en büyüleyici tüylü canlıları, doğrudan ürünümün, yani gelmiş geçmiş en büyük süngertaşının önündeyim ve çok rahatım. Bu canlıları, sevmeyi bilen bir Tanrı akıl etmiş olmalı. Öylesine narin, kıvrımlarıyla öylesine şehvetli, uzun latif bacaklarıyla öylesine çekiciler ki. Sanırım sago palmyesi bunlar. Kendi kendilerine salınıyor, bana yukarıdan gölgeli yeşil bir ışık yelpazeliyorlar. Bunları hak etmek için ne yaptım ben?

Şimdi en uca, büyük gözyuvasına kadar uzun bir koridor kazabilirim, bir seyir penceresi açabilir, oradan dünyaya bakabilirim, bütün bunları yapabilirim. Kendi ellerimle alnın arkasında yer alacak aynalı bir salon kazabilirim, onu törensel bir aydınlatmayla donatır, sonra bilardo salonu,

atış yeri, süngertaşından döner merdiven kurabilirim. Peki, bütün bunları alıp yanımda götürebilir miyim?

Ruhu belki. Alıp yanımda götürebilirim.

*

Uzun, çok uzun zaman önce hastalanmıştım, ağır hastaydım –ölecek kadar hastaydım–, boğmaca gibi bir şeydi, uzun bir süre için yataktan kalkmam yasaklanmıştı, aylardan kasım ya da aralıktı, yani gündüzler çok karanlıktı. Her gün büyüyen bir coşkuyla ırmık püresinden bir dağ hayal ediyordum. Gözümün önünde dehşet gibi bir dağ canlanıyordu. İnanılmaz yüksekti, en yaman düşlerde bile karşılamayacak kadar kocaman bir ırmık tatlısıydı, bugün bile gözümün önüne gelir. Bir ucundan yemeye başlamıştım, beni boğmacadan ölmekten kurtardığını düşünüyordum. Yiyerek kendime önce bir kapı, sonra bir koridor açmış, ardından olağanüstü güzel bir malikâne salonu kurmuştum. O günler yaşamımın en güzel dönemiymi, bunu şimdi söyleyebiliyorum, ayrıca o günleri yanımda götürebilirim, iddia ediyorum.

Çünkü o dönem, günbegün yaptığım titiz çalışma kaybolup gidemez. İşe tam olarak bir önceki gün kaldığım yerden büyük bir özenle giriyor, enlerin, boyların, köşelerin ve kenarların kusursuz olmasını sağlıyor ve alanlar bitişikse duvar kalınlıklarının ölçülere bire bir uymasına özen gösteriyordum. Duvarlar ne ince ne de kalın ama mutlaka şeffaf olmalıydı. Evet, izninizle şunu iddia edebilirim, o günlerde çok özel bir alan duygusu –izninizle bir kez olsun söyleyeceğim–, mimari bir duygu kazanmak gibi bir yeti elde etmiştim.

*

Bugün yine yolcu gemisi günü.

Bu sabah meyve tabağımın başına oturmuş, yanında beçtavuğu yumurtası ve Quiquek⁵¹ yerken –Quiquek öğü-

⁵¹ *Moby Dick* karakterlerinden Queequeg'ten türetilen bir kelime. (y. n.)

tülüp süte karıştırılmış hindistancevizidir ve çok lezzetlidir, hem sizin oralarda neden bulunmaz, bilmiyorum– o derin homurtu duyuluyor. Başımı kaldırıncı karşıdan geçen büyük beyaz geminin gövdesinin V şeklindeki kesitinin kıyıyı kapladığını görüyorum. Geminin gitgide beyazlaştığı duyusuna kapılıyorum, anlaşılan gemiyi her yıl boyuyorlar ve her yıl öncekinden biraz daha beyaz bir boya kullanıyorlar.

Ben de ağaç kabuğundan yaptığım çirkin şapkamı takıyor ve kıyıya doğru ilerliyorum. Benden beklendiği gibi tek başıma resiflerime tırmanıyorum. Gemidekiler birbirlerini itip kakıyor, el ve şapka sallıyor, ben de onlara el sallıyorum. Robinson adını verdikleri gezi programı dahilinde görünüşe bakılırsa bir eğlenceye dönüşmüşüm.

Pupanın en uç kısmında tek başına duran ufak tefek biri var, el sallamıyor, sadece şapkasını hafifçe kaldırıyor fakat güler yüzlü, çok güler yüzlü. Orada duruyor galiba. Gelecek yılı bekleyeceğim, ardından bir sonrakini, otuz yıl boyunca, benden beklendiği gibi. Henüz oralara gelmedik.

Evimde bir eksiğim var, hep eksikti, bu konuyu uzun uzadıya düşünmeliyim.

Gemi deniz turunu tamamladığında kurukafanın üzerinde bir bulut kümesi oluşmuş, küçücük bir bulut aslında ve çok tuhaf görünüyor. Bulut önce bere şeklinde, daha sonra şemsiye, sonunda kayboluyor, dağılıp gidiyor. Ben o sırada aşağıda düşüncelerimi yerli yerine oturtmaya çalışıyorum. İnsanın tamamen kendiyle baş başa kalması asla kolay değil.

Bugün yemekte tapa⁵² var, güzel kadınlarımın eti saatlerdir dövdüklerini duyuyorum. Aslında özel bir yemektir ama kadınlar öyle dövüyor ki (altı saat) bittiğinde artık yiyemez ancak üzerinize giyersiniz. Kadınlar bu akşam için

52 Filipinler'e has, tuz ve baharatlarla kurutulmuş ya da işlenmiş ince et dilimleri. (ç. n.)

çok özel bir hazırlık yapıp itfaiye balosu düzenlemişler. Küçük kalçalarına –eh, küçük diyelim– ritmik hareketlerle şaplak atılmasına göz yumdukları, bu adalara özgü bir gösteri.

– – –

Ejderhalar. Ejderhalar nerede yaşıyor?

Evimi iyi tanırım, ne de olsa ben inşa ettim. Evim büyük, aydınlık ve açık, ıslıl ıslıl bir ev, perdesiz pencereleri ve zengin bir kütüphanesi var. Bu kitaplarda bir insanın bilmesi gereken her şey –çok değil nasılsa– yazılı, yazmayanın bilinmesi de gerekmiyor. Peki, bu nerede yazıyor?

Geceleri evde dolaşırken bütün duyularım tamamen açık oluyor, saatlerin tik taklarını, alnımdan damlayan her ter damlasını duyuyorum, mutfığa geçiyorum, 92 tarihli Moulin şarabının durduğu bodruma iniyor ve orada da duyuyorum. Aslında bodrumda değil, oraya inerken duyuyorum. Orada akan karanlık suları duyuyorum, dahası derinlerde görebiliyorum, en alttaki bodrumun bile altında bir şeyin eksik olduğunu anlamıştım zaten.

Zemin kat.

Orada simsiyah sular akıyor, siyah bir akıntı, hızlı, dümdüz ve sessiz, yılan gövdesi gibi. Çok derinlerde ve çok dipte. Su kabarıyor, yayılıyor, tehlikeli olmaya ve gürüldemeye başlıyor. Bunlar benim oralarda yüzen korkularım, bastırılmış duygularım, bütün düşkünlüklerim ve acılarım. O suyun içinde kim bilir daha neler yüzmekte. Ancak söz veriyorum, bir gün gelecek oraya gireceğim, süngertaşının içine derin bir delik açıp, neler olduğuna bakacağım.

Hava hafif.

Toprak ağır.

Su, isteriye meyilli.

Ve ateş, sevgili dostum, ateş, içinde kesinlikle pek çok suç barındırıyor.

*

Günün birinde –ve o gün hiç uzak değil– beyaz bir gemi demirleyecek. Bu kez geçip gitmedi, kimse el ya da şapka sallamıyor. Çünkü bu kez denize bir tekne indiriliyor, içinde yolcu olarak kısa boylu bir adam oturuyor, haline bakılırsa işi gücü yerinde kısa boylu bir beyefendiye benziyor. Siyah takım elbisesi ortama pek uygun değil diye düşünüyorum, hiç değilse beyaz keten ceketini giyseydi. Şimdi bir de ayağa kalkıyor, az kalsın tekne onun yüzünden alabora olacaktı, oysa sadece samimi davranmak istiyor. Yaşlanmış mı? Hayır, aslında yaşanmamış.

“Geleceğini biliyordum,” diyorum, “bir gün, çıkagelecek, diyordum. Koşulları, değişken gemi trafiğini düşünecek olursak beni burada bulmak hiç de kolay değil. Rügen Adası’nda olsaydım, bence çoktan gelirdin.”

“Geldim.”

Acelesi yok gibi. Yapıyı, yatılacak yerleri, özellikle de çeltik minderimi inceliyor. Yüzünde beni onaylayan bir ifadeyle ceketini kancaya asıyor ve oturuyor, onca yoldan sonra biraz kestirmek istiyor sanki. Korkmalı mıyım şimdi?

Klavyede o tuş hâlâ duruyor, üzerine basarım ya da basamam. Eğer basarsam, her şey silinecek. Bütün suçlar ve kötülükler, bütün banka hesapları ve kasalar, bütün ilişkiler, bağlantılar, karmaşalar bu dünyanın bütün parasıyla birlikte silinip gidecek. Kredi, teminat ve devir kurumlarıyla birlikte, borçlanmalar ve geri ödemeler, Zambezi ve Kiribati devletlerinde yaptığım yatırımlarla birlikte –oralar muhtemelen benim, sanırım tümüyle benim, bilmiyorum– silinip gidecek.

Taşınırlara ve taşınmazlara, sahip olduğum zaten tümüyle gereksiz o eskimiş eve değinmiyorum bile. İnsan zamanın ne kadar kısa olduğunu düşününce...

Külçe, para ve som altın varlıklarımdan ve bunlarla ilgili Zürih’teki banka kasalarının gizli şifrelerinden söz etmiyorum bile.

Zaten sadece sanal olarak var olan Lombard ya da Finsbury senetlerimden, hele bunların hepsini tek düğmeyle, “Delete” ile silebileceğimden hiç söz etmiyorum.

Sadece sevgiyi, açık, çıplak ve şifresiz sevgiyi yanıma alabilirim. Şimdi bana gökyüzünün masmavi, yaprakların yemyeşil ve beyaz kumun bembeyaz belirmesi çok tuhaf, şimdiye kadar bunları hiç böylesine ayrıntılı görmemiştim. Şimdi fark ettim bunu.

İşte en uygun zaman, güneş şimdi en doğru konumunda, eğik açıyla iniyor, bu konumda gölgeler daha uzun ve yumuşaktır; ışık, saf badem sütü gibi olur. Cuma’m bile gözüme daha güzel görünüyor.

“Sevgili Cuma.”

“Buradayım.”

“Kim olduğunu biliyorum.”

Her zaman bildim. Karşıma oturduğundan, işlerimi yoluna koymam için bana zaman tanıdığından beri biliyorum. Benim özel, en kişisel ölümüm.

“Her zaman buradaydım.”

Buna diyecek hiçbir şey yok. Güler yüzlü, kısa boylu, nezaketini her daim korumuş bir beyefendi o. Üstelik kötü birine benzemiyor. Aksine.

“Delete.” Sil.

Tamamını silmek istediğinizden emin misiniz?

Evet.

Dönüşü olmayan bir şekilde mi?
